

popüler kürtür

ESMER

SAYI: 17 • MAYIS 2006
FİYATI: 3 YTL (KDV DAHİL)
Kibris Fiyatı: 4 YTL

BEN HALKIMIN

KAVGASIYIM

YARINLARIN SEVDASIYIM...

BEN HİMEDİMİKİ

İşte Ahmet Kaya'nın yaptığı aynen bu... O sanatıyla çağının tanığı olmuş, önce yazıp, sonra yazdıklarını şarkı yapıp bizimle paylaşan, sonra da bunları bir bir yaşayan bir sanatçıydı. İstedik ki, bu duruma da bir tanıklık edelim. İstedik ki, bir kez daha görelim, sanatçı öncesinin ne demek olduğunu! İşte sözü ve müzikleri kendisine ait olan şarkılarla Ahmet Kaya'nın ve onun şahsında milyonların hikâyesi.

Ahmet Kaya'nın macerası Malatya'da başlamış, yaşadığı coğrafyanın kaderi başka memleketlerde yazılmıştı. Onun da milyonlar gibi yolu memleketinden İstanbul'a uzanmıştı. İstanbul'u hiç mi hiç sevmemişti. Kararsızdı:

KARAR VERMEK ZOR

*Malatya'dan çıktım yola, yollar yanıyordu
Düşman sarmış dört yanımı, kurşun saçıyordu
Düşmüşüm bir çukura, canım yanıyor
Yaşasam mı ölsem mi
Karar vermek zor.*

O coğrafyadan yola çıkan milyonlar için her şey belirsizdi. Bir umut uğruna yola çıkmışlardı. Bir yer vardı, çok uzakta da olsa bir yer, herkesin eşit olduğu, her şeyin paylaşıldığı, bebeklerin ağlamadığı:

AĞLAMA BEBEGİM

*Ağlama bebek, ağlama sende
Umut sende yarın sende.
Yağmur gibi gözlerinden akan yaş niye,
Bu suskunluk, bu durgunluk, sıkıntın niye.
Çok uzakta öyle bir yer var
O yerlerde mutluluk var
Paylaşmaya hazır
Bir hayat var.*

Göç edenler metropollerin arka mahallelerine yerleşiyordu. İlk tanıştıkları emek, mücadele, özgür yaşam ve sol oluyordu. Türkiye kaynıyordu. Arka mahalleler hiç tekin değildi. Ahmet'in içi içini yiyor, yerinde duramıyordu:

ARKA MAHALLE

*Ağladım göz yaşlarım döndü denize
Ben derdimi kimsese söyleyemedim
Kurumlarına gelirken arka mahallede
Düştüm de yerlere bir of demedim
Başına neler geldi sana diyemedim
Beni haklere dövdüler
Adını söylemedim of of of of
Yıkıldın evrim*

İstanbul'daki ilk yıllarından itibaren birçok işe girip çıkmıştı. Ama hiçbirini olmuyordu. Onun

derdi başkaydı, müzik yapmak, müzik yoluyla bir şeyler anlatmak. Türkiye bir karanlığın içine doğru adım adım yürüyordu. 12 Eylül yaklaşıyordu:

KARANLIKTAKİ

*Aksam olur karanlıklar gökende
Devriyeler adam, adım geçen de
Kar kaplamış solmuş güller gören de
Sarıktıp dallarına öpsem gelir
Sanki gökten kar yerine kan yağıyor
Kar altında üşümüş bir çocuk ağlıyor
Yaşlı gözler ile bana bakıyor
Akan gözyaşını içesim gelir*

Ahmet Kaya'nın gençliğine denk gelen yıllarda bir bütün olarak memleket, büyük bir kaosla teslim olmuştu. Yarın devrim olacak ütopyasıyla bir araya toplanan gençlik arasında yoldaşlıklar bozulmuş, ihanetler başlamıştı. Bir tarafta birbirini kıranlar, bir tarafta sorgucular vardı:

SORGUCULAR

*Kimileri hep suçluyor
Kimileri sorguluyor
Yaralı yüreğime kara çalıyor.
İhanet zincirini tutan utansın
Dönüp arkasına bakan utansın
Dost diye bağırma bastığın insanlar
Arkamı dönünce vuran utansın.*

Memleketin kötüye gittiğini herkes görüyor ve biliyordu ama kimse bir şey yapamıyordu. Beklenen son gelip dayanmıştı kapıya. Ülkenin tarihine 12 Eylül diye geçecek günler başlamıştı. O yıllarda herkes gibi Ahmet Kaya da dardaydı, üstelik birçokları artık çok uzaktaydı:

DARDAYIM

*Daradayım yalanım yok
Baskın redim gün gece...
Örselendi aşklarım üstelik
Bir uzak diyarıdayım...
Günaydın anneciğim, günaydın babacığım
Yine sabah oluyor
Evide sabah olmaz deme
Orda günler geçmez deme
İçime sancı doğuyor...*

Memleketin içlerinden koca bir silindir geçmişti. Bellekler silinmiş, kazanımların tümü yitirilmişti. Devrim ütopyası taşıyan gençlerin tamamı mahpus damlarına tıkanmıştı. Yanlarında dava arkadaşları yoktu ve "devrim" için terk ettikleri annelerini arıyorlardı.

BENİ BUL ANNE

Dün gece gördüm düşümdü

Çağın tanığı olmak

*Seni özledim anne
Elin yine ellerimde
Gözlerin ağlamaklı
Gözyaşlarını sildim anne.
Camlar düştü yerlere
Elim elim kan içinde
Yanma gel yanma anne
İki yanımda iki polis
Ellerim kelepçede
Beni bul beni bul anne.*

Ülkede derin bir sessizlik hâkimdi. Dışarıda kalan herkes kabuğuna çekilmiş, içeri tıkanlar kaderleriyle baş başa kalmışlardı. Daha gençliklerini yaşayamayan binler, yalnız kalmış, bir türlü geçmeyen günleri sayıyorlardı:

YAŞAMADIN SEN

*Sensiz geçmiyor bu günler biliyor musun
Yüreğine beni, beni soruyor musun
Öyle yalnız, yalnız kaldım biliyor musun
Türküler söyledim sana duyuyor musun
Yıllar oldu oralarından çıkamıyorsun
Bağlanmış elin ayacağın kaçamıyorsun.
Bir kuş oldun gökyüzünde, uçamadın sen
Nehir oldun ırmak oldun, taşamadın sen
Çocuk oldun sokaklarda, oynamadın sen
Dağdın da büyüdün ama yaşamadın sen
Yıllar oldu oralarından çıkamıyorsun
Bağlanmış elin ayacağın kaçamıyorsun.*

Birisinin bir şeyler söylemesi gerekiyordu. Birilerine bir ses lazımdı. Herkes yorulmuş, herkes bir köşeye çekilmişti. İçerden çıkanlar yorgundu, dışarıdakiler daha da yorgun:

YORGUN DEMOKRAT

*Karanlık yollardan geçtik
Zehir gibi sular içtik
Bir yanımda ölüm
Bir yanımda yar sevdim
Bir değil bin bir kere
Sırat köprüsünden geçtik
Cehennem denen illetin
Ta göğsünü deldik geçtik.
Bu yolda dönenler oldu
Mum gibi sönenler oldu
Yar göğsüne baş koymadın
Vurulup düşenler oldu.
Bir sen kaldın geride
Ab akıp gidiyor hayat
Yüreğim anlıyor seni
Artık susma Yorgun Demokrat.*

Aradan çok zaman geçmiş ve yorgun demokratların çoğu çocukluğa katılmıştı. Bir aile, bir iş kurmayı becerebilenler sisteme adapte olmuş, halen bir ütopyası olanların kurduğu işler de, aileler de bir sîre sonra dağılmıştı. Ahmet Kaya da bunlardan biriydi konuşuz:

NEDEN

*Bir adım bir adım bir adım
Üç adımda biter bu odam
Neden neden neden neden neden neden
Davacak yapılar bu evleri
Pencereden görünen gökyüzüne inat
Bu evde bir çocuk, bir kadın ve ben yaşıyordık
Neden neden neden neden neden neden
Birakıp çekip, çekip gittiler
Uzaklarda görünen güzel günlere inat
Bütün gençliğin pesinden koştuğu ütopyanın içinde ayrılık-gayrılık vakti. Herkes bir bitirdi, sorunlar herkesinde. Ama beraberinde birçok kırılmayı getiren Eylül, başka bir şeyi daha göstermişti. Koca enternasyonal düşünce, Kürtler söz konusu olunca tıkanıyordu. Daha doğrusu hep tıkanmıştı zaten, fakat görmezden gelinmişti. Fakat artık vakit gelmişti:*

HERKES KENDİ İŞİNE

*Dağlar bize dâiz olur mu
Yar gelmezse ne olur*

*Bir yar gider bin yar gelir
Düşmanlar görür kör olur.
Hadî sen gü işine de
Herkes kendi işine
Dağlarımda zulüm var lo
Düşemem yar pesine.*

Devrim ütopyasından daha büyük bir ütopya peşinde koşmaya başlamışlardı, yarını kendi işlerine gönderenler. Artık yare de, anneye de, kardeşe de, yavruya da gerçeği söylemenin zamanı gelmişti. Çünkü bir çağın vardı ve özgürdü:

ÖZGÜR ÇAĞRI

*Sana yatan söyleyemem
Darlarsın yavrucüğüm
Ağabeyin bir gün dağdan döner
Giden gelmez, geri dönmöz
Bilmiyor musun yavrucüğüm
Sen üzülme, sıra bende
Gideceğim yavrucüğüm*

Dağlarda bir şeyler vardı. Felek birçoklarının yolunu dağa vermişti. Gençcecik bendenler tekrar düşmeye başlamıştı toprağa:

MAVİNİN TÜRKÜSÜ

*Şu dağdaki gezene bak
Gözlerinin rengine bak
Mavi gözler kan kan olmuş
Şu feleğin işine bak
Şu dağdaki gezene bak
Gözlerinin rengine bak
Seni vuran beni de vursun
Şu feleğin işine bak.*

Dağlarda vurulanlar ve dağlar için sürgüne gidenler vardı artık. Nerede olmanın ve ne yapıyor olmanın bir anlamı kalmamıştı. Kim olduğun önemliydi ve bu kim olmanın bir bedeli vardı. Bir vatandaş, bir militan, bir aydın ya da bir sanatçı olmak bir şeyi değiştirmiyordu. Eğer O'ysan kaçılmaz son gelip seni buluyordu:

SİZ YANMAYIN (SÜRGÜN)

*İki damla gözyaşımla
Sarıdam pazarlarda
Kırdılar yüreğimi
Kırdılar azarlarla
Sürgünlere yolladılar
Sabah dörtte yağmurlarla
Ben yandım
Siz yanmayın Allah aşkına.*

Zaman akıp gitmişti. Bu sefer can alan sürgündü. Kimisinin 80 yıllık bir sefaleti vardı, kimisinin kırk yıllık. Beklide bu dünyadan veda zamanı gelmişti:

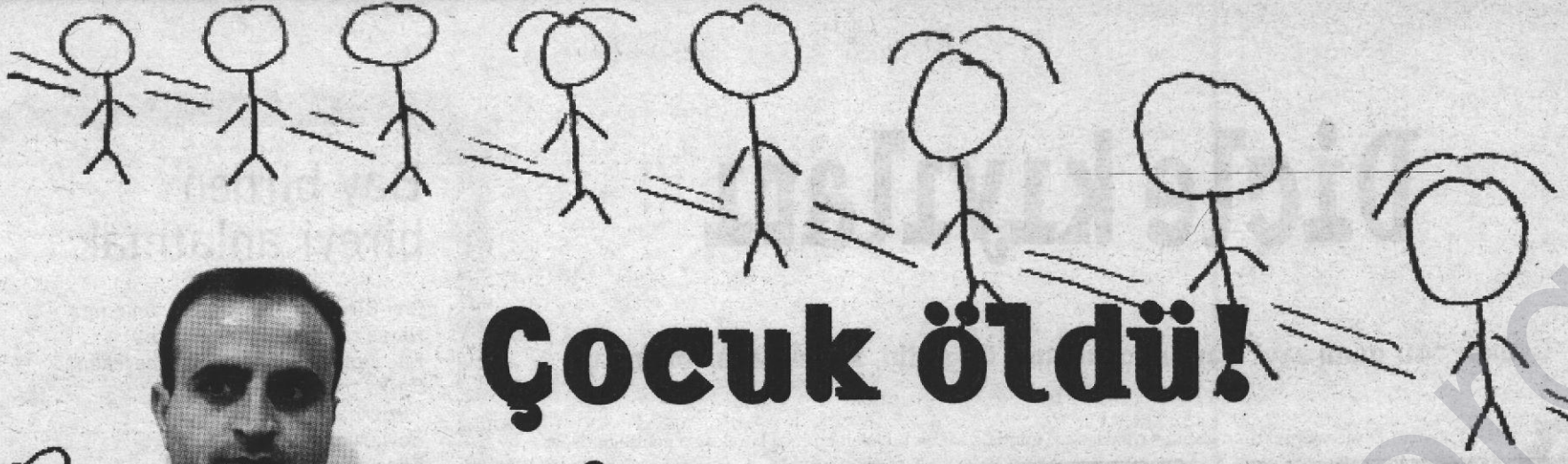
HOŞCAKALIN GÖZÜM

*Nedir bu basımdaki felaket
Kerk yıldır sefalette bu Ahmet
Kefenimi alsın dikin bir zahmet
Gömmün beni, gömmün beni bir basıma.*

Milyonlar bu dünyadan alacaktı gitmişti. İnsanca bir yaşam uğruna verdiği hayat mücadelesini tamamlamadan göçmüş ve bu dünyadaki davalan yanı kalmıştı. Eski bir davaydı bu, Adem kadar eski, Musa kadar vefaya muhtaç, İsa kadar çilek ve Muhammed kadar devrimci bir dava. Bu kez Ahmet Kaya durmuş, Pir Sultan Abdal yazmıştı. Ama bu yazılan dile getirmek, belki de en çok onun davasına yakıştığı için, yine ona kalmıştı:

KALSIN BENİM DAVAM

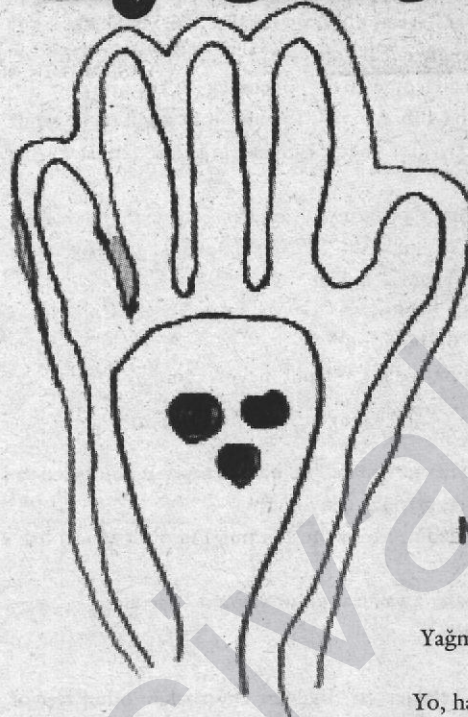
*Ben de şu dünyaya geldim sakinim
Kalsın benim davam divana kalsın
Muhammed Ali'dir benim vekilim
Kalsın benim davam divana kalsın
Turlan yorulsun ben yorulmazam
Derviş makamından ben ayrılmazam
Dünya kâdsından ben sorulmazam
Kalsın benim davam divana kalsın*

kemalvarol
varol@bilkent.edu.tr

Çocuk öldü! Diyarbakır'da!

Geçtiğimiz ay çok çocuk öldü Diyarbakır'da. Birbirini tanımayan çocuklar daha çok ölecek galiba. Bu kedere bir şey söylemek zor. Çünkü bazen sözü nereden söyleyeceğinizi bilemezsiniz. Sözün bir anlam krizi yaşadığı anlarda ne yapılabilir, boşluğa savrulan sözlerin ölüm karşısında nasıl bir hükmü olabilir, bunu da bilemezsiniz. Hâlâ söze inanmak, sözün büyüüne bel bağlamak olsa olsa diğerkâmcı bir tavır olabiliyor. O yüzden bazen susmak en iyisi. Biliyorum, kalanlara merhem olmayacak, ama dilerim Kürtçe'den yapılan bu birkaç şiir çevirisi; yas tutanlara, yas tutacaklara biraz olsun iyi gelir.

BİR FISILTI

Akşamdı
Küçük boyacı Mehmet
Şam şehrinde
Büyük Meydan'ın bir köşesinde
Yorgun başını büküp
Elindeki fırçayla beraber
İncecik gövdesini hızlı hızlı sallıyor-
du.

Akşamın küçük Mehmet'i
Kendi kendine fısıldıyordu:
Sen, öğretmen, ayağını indir!
Sen, bezirgân, ayağını indir!
Polis... Casus... Asker... Cellad.
İyi insanlar... Kötü insanlar
Sizler, hepiniz
Sırayla indirin ayaklarınızı.
Kimseler kalmadı.
Yalnızca Allah kaldı.

İnanıyorum ki
Öbür dünyada da
Allah ayakkabılarını boyatmak için
Bir Kürdü çağıracak.
Kim diyebilir ki
"O Kürt ben değilim!"
Ah anneciğim!
Sence Allah'ın ayakkabıları kaç nu-
maradır?
Kimbilir ne kadar da büyüktür Al-
lah'ın ayakları!
Ama para için bütün bunlar.
Anne sence Allah ne kadar para verir?

Şerko Bêkes

ÖLÜM

Bir yaprak öldü... benim bir harfım
öldü.
Bir bahçe öldü... benim bir-cümlem
öldü
Bir çeşme öldü... ardından ben öl-
düm.
Ama sen ey
Heledinli on yaşındaki kız
Sen öldüğün zaman
Benim on şiirim birden öldü.

Şerko Bêkes

MEKTUP

Akşamdır
Yağmur usulca yağıyor
Yalnızım
Yo, hayır, yalnız değilim
Bütün Moskova benimle beraber yü-
rüyor
Yalnızlık yavru bir ceylandı
Bir avcı gelip nişan aldı ona
Yetişemedi adımlarım

Akşamdır
Yağmur usulca yağıyor
Yalnızım
Yo, hayır, yalnız değilim
Gidiyorum
Kalabalık sokaklar adımlarıma dolanı-
yor
Gidiyorum
Koynumda kırmızı zarflı bir mektup-
la
İkinci kalbimdir benim
Çarpıyor

Evdila Deşew

UTANÇ

Aç karnın sesinden
Toprak utanıyor
Yaranın sızısından
Demir utanıyor
Cadde ve sokaklarda
Yersiz yurtsuzlar
Geçit ve yollarda
Aç ve yalınayaklar
Dağlardalar..
Sarı dumandan beri
Yaprak gibi düşüyorlar
Kuş ve çocuktular
Ölüm utanıyor

Kemal Burkay

Dicle kıyıları

Tamam "40 günü say" karpuz olmuştur. Dağ gibi, senin kadar olmuştur.

DICLE kıyıları Diyarbakır şehrinin geçim kaynaklarından biridir. Belki de başta gelenidir. Kıyıların toprağı, ovaya bakarak daha verimlidir. Ovada verim bire yediyi, sekizi geçmezken, burada onu, on beşi bulur. Köyler de ovaya göre Dicle vadisinde daha çoktur.

Şehrin bahçelerinin hemen hepsi Dicle kıyılarına düşer. Bol miktarda da sebze ekilir. Diyarbakır'ın ipeğini besleyen dutların hemen hepsi de bu kıyılardadır.

Dicle, Diyarbakır'da bölük bölük olmuştur. Beş koldan, altı koydan yürüyor. Suyun Diyarbakır'da yayılması çok işe yarıyor. Yazın sular çekilince, işte o bildiğimiz Diyarbakır karpuzları, bu çekilen suyun yerine, kumluklarına ekiliyor.

Dünyanın hiçbir yerinde Diyarbakır karpuzu büyüklüğünde karpuz elde edilemiyor. Niçin Diyarbakır da başka yer değil? Bu bir sır mı? Yok böyle bir şey. Burada kime sorsan sor, karpuzcu olsun olmasın, bu karpuzların nasıl ekildiğini size söyleyiveriyor.

Biri şöyle anlattı, ama bu bir karpuzcu. İnce kuru yüzü, yanağında şark çibani izi olan bir adam.

"Gardaş" dedi, "karpuz ekilecek kumluk iki türlüdür. Birisi suyun işgal edip de, yazın çekildiği yer. Buna Kılıç derler. Öteki de asıl Dicle kenarları. Karpuz Kılıç denilen yerde daha iyi olur. Karpuz ekilecek yer dümdüz ve çakıllı olmalıdır. Ama ufak çakıllı. Burası iki kürek boyu uzunlu-

ğunda, yani bir buçuk metre, iki kürek ağız genişliğinde, yani yarım metre su çıkıncaya kadar kazılır. Kazılan yere kuyu derler. Kuyunun, biri başucunda, biri de ayakucunda iki yastık bırakılır. Yani bu yastıklar su çıkmamış topraktır. Yastıklara üçer tane fide dikilir. Ekildiğinin ikinci gününde yamış, yani eski hayvan gübresiyle gübrelenir. Bir hafta sonra da hayvan ve güvencin gübresi kumlu mülle karıştırılarak verilir. Bu zaman içinde kuyunun içindeki su kurumuştur. Birkaç sefer daha gübre verilir. Tamam. Kırk günü say. Karpuz olmuştur. Dağ gibi. İnan beğim senin kadar olmuştur. Aha böyle böyle."

Sonra Amerikalıların Diyarbakır karpuzu gibi karpuz yetiştirmeye çalıştıklarını, fakat başaramadıklarını söyledi.

"Kimse yapamaz," dedi.

Gözlerine baktım:

"Niçin? Bu bir sırmı?"

"Gardaşım," dedi, "senin neyine gerek. Karpuz mu ekeceksin?"

Sır Dicle'nin mi?

Dicle kıyılarına "hülle" denilen, kamaştan kulübelere yapılarak, yazlığa, karpuzla çıkıyorlarmış.

"Hülle, dedin, tüm kamaştan mı? Yağmur yağınca haliniz nice olur?"

"Diyarbakır'a yazın yağmur yağmaz," dediler.

"Hiç mi?"

"Hiç!"

Diclede kelekler var. Egilden Diyarbakıra odun taşıyor bu kelekler. Yapılışları çok ilginç: Bir kelek, birçok koyun derisinin şişirilerek bir araya getirilmesinden meydana geliyor. Sonra iki kürek takılıp bırakılıyor suyun akıntısına.

Bir kelekte 64-72-80-77 tuluk var. Her kelek üç, dört ton odun taşıyor.

Dicle yatağını en derin oymuş sulardan biridir. Çok derinlerden akıyor.

[yaşarkemal]

Bay birden bireyi anlatmak

Bay Birden Bireyi hepiniz tanırırsınız
Nerde görünse kime görünse
Kaç kez görünse hepsi bambaşkadır
Başka başkadır hepsi
Yüzleri ayrı ayrı
Boyları ayrı ayrı
Elleri ayakları ayrı ayrı
Şaşar kalırsınız
Ne çok birden bire var diye

Kırk yıllık arkadaş birden bire
Uğruna öldüğümüz güzellik birden bire
Tanımadığınız kişiyle arkadaş olursunuz
birden bire
Boşanırsınız birden bire
Kırk yıl sonra eviniz olacaktı birden bire
İl değiştirirsiniz birden bire
Ek ödeme gelir birden bire
Ayrılmaz Bay Birden Bire sizden

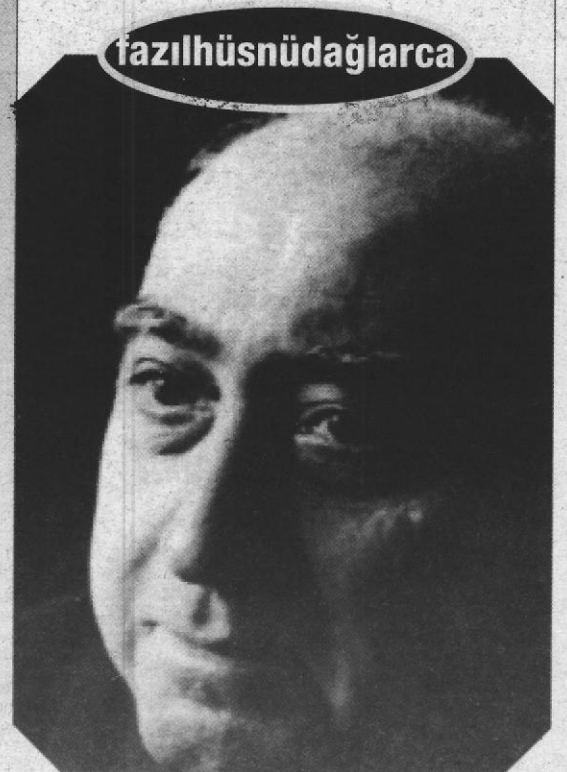
Yine de çok eskiden tanışmış gibisinizdir
Benzerler geçen günlere
Ayları yılları birbirinden uzak olsa da
Bir eşlik vardır doğumlarında hepsinin
Sizdeki doğumlarında hepsinin

Sorsalar en gencine en yaşlısına insanların
Tanıdıklarınız arasında en çok sevdiğiniz
kim diye
Hepsi Bay Birden Bire derler

Benim sizi aramam
Bulmam
İki Birden Bire olduğumuzdan değil mi?

23 Nisan 2006, Kadıköy

fazilhüsnuadağlarca

Sen açacağıın onca belaya değer misin?

Sen açacağıın onca belaya değer misin?
 Özür dilemek dışarı çıkmak isterdim
 Uzun uzun bir gece olacak
 Durumlar giderek daha da çok karışacak
 Ya da açıklasacak
 Kristalize bir gemi olacak ağızlarımız
 Kanatlarımız yavaşça birbirine değecek
 İki kuğu öpüşecekmiş gibi yapacak
 Yarılan göğüslerimizden ağır
 madrigaller çıkacak
 Sonra sen tuhaf bir espas
 yaratacağsın
 Ben Ruslar gibi bütün hareketlerimi
 abartacağım
 Sonra her zamanki sahne ve
 sen mor sandaletlerini
 banaatacağsın
 Kokain, intikam, kıskançlık ve yengeç
 gibi bir zulüm
 Mor bileklerin, mor sandaletlerin
 de olsa
 Değer mi ama değer mi
 Açacağıın onca belaya değer misin sen?

İLLİYUN BİR GÜN

Çıva-Maheshvara, rüzgar, kozmik nefes
 Daha mükemmel olabilir mi bir gün?
 Aleksandre eşzamanlama
 Külden ve mermerden bir yüz takınma
 Mor aleksandre'lı bir zamanlama
 İçinde eflatun bir başın uyuduğu yatak
 Blackstone sherry içtim sonra
 Ve aynada başımı hafifçe yana döndür-
 düm.

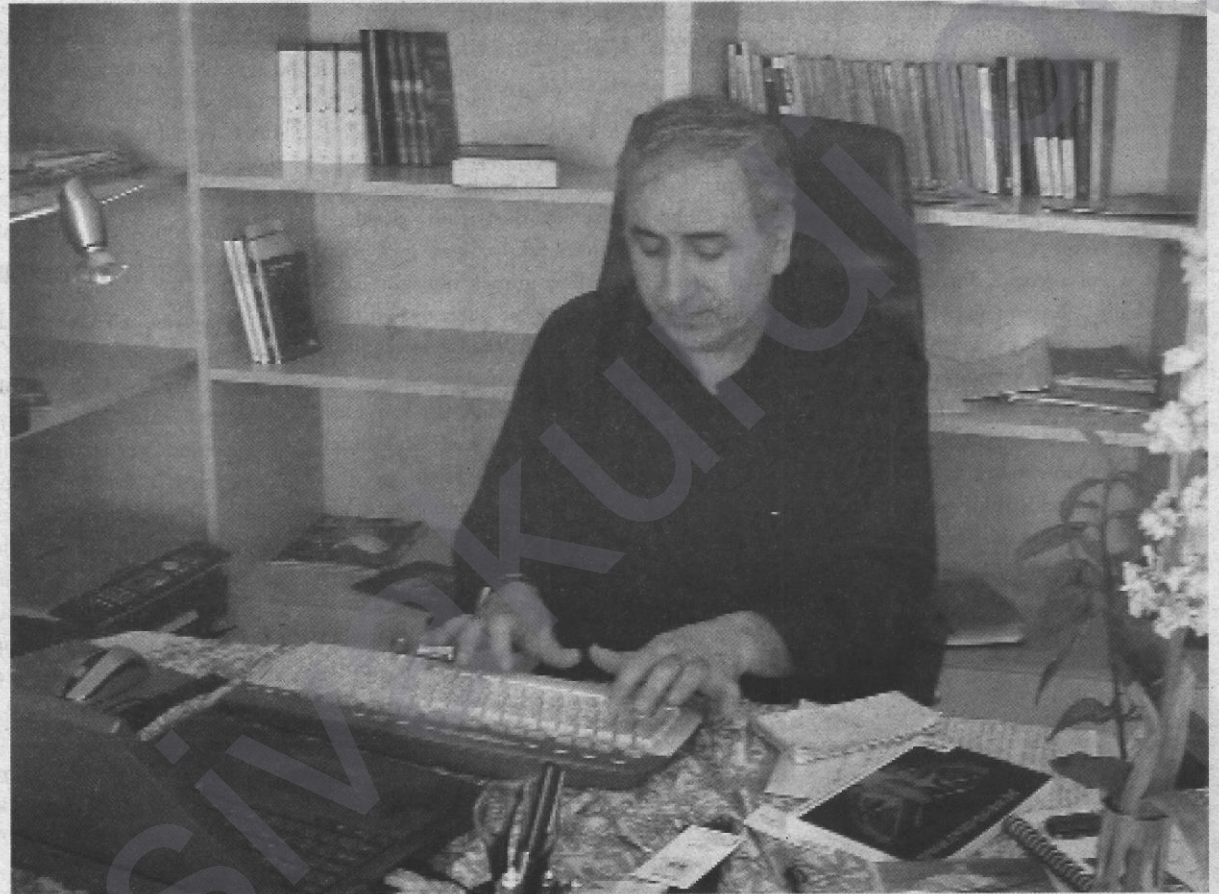
22 Mayıs Çarşamba 2002

lalemüldür

Totalitarizmin karanlık dünyası

Yazarımız Mehmed Uzun'un Dicle'nin Sesi romanını yazdığı günlerde kaleme aldığı günlüklerinin kitaplaştığını duyurmuştuk. GÜNLÜKLER adını alan kitap, çok yakında okurla buluşacak. İşte o kitaptan bir bölüm daha... ESMER okuru ayrıcalığıyla, buyrun günlüklere...

A bu ezilen, baskı altındaki Kürtler! Ah bu cahil Kürtler!.. Ah, bu çaresiz Kürtler!.. Baskı, ezilmişlik, cahillik, çaresizlik; bir halkın başına gelebilecek en büyük belalar. Kürtler, bu belaların tutsağı. Yüzyıllar boyunca, eski çağlardan günümüze dek, eski kuşaklardan, yenilere kadar.

Ezilmişlik, cahillik, çaresizlik çok ilginç bir psikoloji yaratmış; tedirgin, kuşkucu, kararsız dış dünyaya karşı korkak, kendi insanına karşı gaddar, zalim, kıskanç, tahammülsüz, mağrur, kapalı ve medeni cesareten çok uzak. Bu psikoloji türü bireye, şahsiyetlere ve bireysel yetenek ve yaratıcılığın tümünden düşmanı, korkunç bir kolektivizm yaratmış; herkes kapalı ve bayağı, basit bir dünyada birbirinin aynısı olmak zorunda!.. Hiç kimse farklı olmamalı, farklı düşünmemeli, konuşmamalı, farklı davranışlarda bulunmamalı. Bu psikoloji yeni yapıtların yaratılmasını önüyor. İçinde sayısız farklı ses, isim ve yapıtın oluşabileceği bir yaşam tarzını engelliyor.

Ve bu psikoloji kuşkusuz totaliter

ideolojilerin de kaynağı. Bu psikoloji, totaliter, kolektif ideolojinin cenneti. Ve bireyin, bireysel çabanın cehennemidir. Bu nedenle siyasi, sosyal, aydın Kürt hareketi, totalitarizm tarafından idare ediliyor. İster sağ olsun, ister sol.

Bu psikoloji ve terbiye ile büyüyen insan elbet, konstruktif(yapıcı) değil, tersine destruktif(yıkıcı)dır. Her gün çevremde bu türden şeylerle karşılaşıyorum. Kendisini küçük bir diktatör olarak yaşatan en yarı cahil liderler; edebiyatın ne olduğunu bilmeden kalıp, roman, dil ve estetik üzerine saçma sapan şeyler söyleyen beş para etmez cahiller; aşk, sevgi ve şefkati kendisine yasakladığı halde aşktan, sevgiden ve edebiyatından söz eden, tek görevi lidere ve ideolojiye yalakanlık olan fanatik militanlar... Ve vb., ve vb...

Hayatım bu vahşi ve saldırgan totalitarizmin içinde geçti; muhalif seslerin çıkmasına müsaade etmeyen ve her şeyi şiddet aracıyla, resmi ideolojiye uyarlamaya çalışan devlet totalitarizmi ve öte yandan da demokrasiden ve uygar olmaktan uzak Kürtlerdeki ideolojik ve kültürel totalitarizm.

Ve ben böylesine karanlık bir dünyada, bireyin duygusu, yaşadıkları ve öyküsüne dair, insani, modern bir edebiyat inşa etmek istiyorum!..

Şimdi Torgny Lindgren'in yeni romanı Pölsan'ı, İsveççe okudum. Romanın dili çok rahat ve sakin. Ve Biro'nun Hawara Dicley'e'de akan ve rahatlıkla sükünetten çok uzak dili... Niçin?

Belki de totaliter dünyanın psikolojisinden dolayı. Belki de dengbêj Biro'nun sesini yaratan yazarın, tıpkı kahramanı Biro gibi, bu kapkaranlık dünyada, yasak bir dil ile bir edebiyat yaratmak arzusundan dolayı.

Totalitarizmin karanlık dünyası!..
 - Hiwa, Hawara Dicley'e'nin ikinci cildini tefrika etmeye başladı.

- Yarın, ben ve Eugene Schoulgin birlikte, İstanbul'a Bir Dil Yartmak'ın mahkemesine gidiyoruz.

- Kerstin Ekman yani romanı Sista Rompan'ın göndermiş. Onu kendimle Türkiye'ye götüreceğim.

15.06.2002 - Pazar

[mehmeduzun]

[reyhanalaççiçek]
reyhancicek@esmerdergisi.com

Karşıyız karşı herşeye karşı iktidar kadar muhalefet de lazım

Dev-Lis'in ilk sanıklarındanım. Örgüt kurmaktan yargılandık. Suç delili daktiloydu. Militanvari bir durumumuz yoktu ama biz de kendimize göre kitaplar okurduk, tartıştık.

TAKSİMDE Hülya ile buluşup Ahmet Uğurlu ve dünya tatlısı eşi Necfe Uğurlu'nun evine doğru yol alıyoruz. Pırl pırl bir İstanbul sabahı... Karşıya geçiyoruz ya keyifliyiz... Bayram gibi... Önce Kadıköy vapuruna atıyoruz. İniyoruz doğru meydanın çiçek tezgâhlarına... Ultra esmer'lerimizden, kır çiçeklerinden oluşan bir demet istiyoruz... Birimizin elinde Esmer dergileri birimizin elinde çiçekler biniyoruz bir taksiye... İstikamet Kızıltoprak, Bağdat Caddesi; aklmda ağaçlıklı yol tarifi, demir kapı falan...

İniyoruz, birimiz saate birimiz sağa sola kapı numaralarına bakarken içinde çiçeklerimizi unuttuğumuz taksi çoktan gözlerden ıramış... Elimiz boş gitmek olmaz... Randevu saatini kaçırmak hiç olmaz... Simit olmaz mı? Neden olmasın deyip kapının önündeki simitçiden simit alıyoruz...

Bu söyleşi simit-beyaz peynir-kahve eşliğinde yapıldı. Sonuç: Lezzetli bir Ahmet Uğurlu sohbeti ve yaşam öyküsü...

Enteresandır; babam İstanbul'da sağlık mektebini bitirdikten sonra annemle evlenip memleketi olan Konya'ya yerleşmeye karar veriyor. Memleketi Konya'ya yabancı olmasına rağmen memleketine gitmek istiyor. Annem Çorumlu, ailesi İstanbul'da oturuyor. 'Göreve memleketimde devam eder, bir taraftan da üç beş kuruş para kazanırım' diyerekten Konya'ya gidiyor.

Ahmet Uğurlu, Selahattin ve Hatice Uğurlu'nun beş çocuğundan biri olarak dünyaya gelir. Yıl 1952'dir... Kendisi dördüncü numara, en küçükleri ise herkesin bildiği gibi Mustafa Uğurlu...

Tek maaşla beş çocuk geçindirmek zor tabii... Biz beş kardeş de Konya'nın çeşitli kazalarında doğmuşuz. Anneme neden beş çocuk yaptığını sorduğumda "Allah verdi kuzum" derdi. Ben doğduğum yer olan Hadim'i ise henüz görmedim. Hadimliler Derneği bu yaz beni Hadim'e götürecektir.

Baba memur olunca Türkiye'yi turlamamak olmaz. Çocuklar henüz küçük yaşta ayrılır memleketleri belledikleri Konya'dan... Bursa'ya yerleşirler. Oradan Bolu, sonra Isparta, Karaman, Kemalpaşa...

Doğum yerimiz ve kökenimiz Konyalı olarak kaldı ama orayla organik bağımız kalmadı. Çocukluğumuz, gençliğimiz Bursa'da geçti. 1960 yılında gelip Bursa'ya yerleştik.

Babam o suralarda bir verem tarama ekibine girmişti. İlkokuldan beri birlikteyiz, arkadaşız diyenlere gıptaıyla bakarım. Benim öyle bir ar-

kadaşım olmadı. Biz kardeşler birbirimizle dayanırdık. Çekingen bir çocuktum zaten. Tam arkadaşlıklarım gelişmeye başladığı, 'hopp' yine başka yere göçerdik. Neredeyse 10 okul değiştirdim. Babam, tek maaşlı olduğu için bir dispenserin ekibine katılıyor, harca, yolluklarla biraz daha gelir getirmeye çalışıyordu. Modern göçebeler gibiydik.

GÖKYÜZÜNDEN ÜVEYİKLER UÇAR

"Hikâyemin en enteresan kısmı tesadüfen tiyatrocun olmamdır" diyor Ahmet Uğurlu. Tiyatroyla ilişkisi olmamış çocukluğunun şehirleri de tiyatroların turne programında yer alamamıştır çoğu zaman.

Tiyatroyla uzaktan yakından hiç ilgim yoktu. İlk izlediğim "Fareler ve İnsanlar" oyunundan etkilenmiş miydim bilmiyorum ama tiyatro sanatçısı olmak astronot olmak kadar uzaktı, uzaya gitmek gibiydi.

Lise son sınıfta iken Bursa Devlet Tiyatrosu'nun açtığı kurs bazı arkadaşlarını heyecanlandırır. Hemen kayıtlarını yaparlar. Onun aklından bile geçmez. Ta ki bir sınıf arkadaşının kursa giderken kendisine eşlik etmesini istediği güne kadar...

Emin'di sanırım arkadaşımın ismi... Tiyatronun kapısının önünde onu bekliyorum... Beş, on, yirmi dakika oldu baktım çıkmıyor. Beklemekten sıkılınca neler oluyor diye başımı kapıdan içeri uzattım. Arkadaşımınla konuşurken bir baktım içlerimdeyim. Arkalarda bir yerde beklemeye başladım. Bu, aynı zamanda 10 Kasım için hazırlanacak oratoryo için yapılan seçmelerdi. Oratoryoda bir cümle vardı hiç unutmam; "Gökyüzünden üveyikler uçar" diye.

Bu cümle benim tiyatroya başlangıcım oldu. Hayatımda bir dönüm noktasıdır o söz. Herkes sırayla o sözü söylüyordu; "Gökyüzünden üveyikler uçar". Bana sıra geldiğinde titriyorum. 'Ben ne diyeceğim? Arkadaşımı bekliyorum mu diyeceğim, ya kızarlarsa?' diye düşünürken sıra bana geldi. O heyecanla "Gökyüzünden üveyikler uçar" diye bir bağurdum ki, kendim bile şaşırımdım. Seçilenlerin arasına yollanınca nasıl hoşuma gitti anlatamam. Dilekçemi verip, ertesi yıla kadar sürecek kursa kaydımı yaptırıldı.

Ahmet Uğurlu bir yandan kurslara devam eder bir yandan da sahneye çıkar. Daha ilk oyununda ikinci derece bir rol kapar. Kurs bitiminde geriye sadece 25-30 kişi kalırlar.

İlk oynadığım oyun Hebel'in "Maria Magdalena" adlı oyunuydu. Övgüler de alınca bende tiyatroya karşı aşk başladı. Bu

arada tiyatrodan yevmiye de alıyorduk. İşe kendimizi o kadar kaptırmıştık ki tuvaletleri bile temizliyorduk. Sabah girer gece çıkardık. O denli aşık olmuştum tiyatroya. Metin Belgin, kardeşim Mustafa Uğurlu, Ali Sürmeli de aynı tiyatrodan yetişmedir.

Lise son sınıf bitip de üniversiteye gitmeye karar verdiğinde Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Resim Bölümü'nü kazanır. Ama yeni aşkı tiyatroyu bırakmak istemez. Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'ne girmek istediğini ailesine ve tiyatronun müdürüne söyler. Evden izin çıksa da müdür Hadi Cengiz Çelenk bu kararını desteklemez.

Rahmetli Çelenk yakında açılacak kadro sınavını kazandığımda aynı haklara sahip olacağımı söyleyerek, kararımı vazgeçirmeye çalıştı. Ama kararında ısrarlıydım. Ankara'da sınavlara katıldım. O yıl kazanamadım. Sonradan öğrendim ki Hadi Bey'in etkisi olmuş. Ama doğru olup olmadığını öğrenemedim. Bursa'ya dönüp tiyatroya devam ettim. Konservatuar sınavlarına ikinci girişimde bölüme girmeye hak kazandım. Bu kez de yaş sınırı karşıma engel olarak çıktı. Tiyatro Bölüm Başkanı Cüneyt Gökçer'in aldığı izinle okula kaydımı yaptırıldı.

DEV-LIS'İN İLK SANIKLARINDAN

Konservatuara girdiği seneye kadar yıllar öncesinden aleyhine açılan bir davası vardır. Dev Genç'in lise örgütlenmesi olan Dev-Lis davasından yargılanmaktadır.

Bolu'da lisede okurken ilk Dev-Lis sanıklarındanım. Fişlenme olayı bu tür küçük yerlerde daha çok olurdu. Arkadaşlarımla birlikte örgüt kurmaktan yargılandık. Arkadaşlarımızın yakalanma nedeni bir daktiloydu. Dava üç yıldan fazla sürdü, sonra beraat ettik. Suç unsuru bulunamadı. Konservatuara gittiğimde davam bitmişti. Siyasetle ilgilenmek bizce çok doğal bir durumdu. Militanvari bir durumumuz yoktu ama biz de kendimize göre kitaplar okurduk, tartıştık.

O yıllar aynı zamanda nişanlıdır. 19 yaşında parmağına taktığı yüzüğün sahibi Bursa'da tiyatro kursundan tanıştığı Hanife Şahin'dir. Ankara'ya gittiğinde o da onunla birlikte konservatuara okur. İlk aşkı mıydı diye soracak oldum...

İlk aşkı değil. Lisede elini bile tutmadığım, platonik bir aşkı vardı. Hanife ile kursta tanışmıştım. O da ilk dönemin kursiyerlerindendi. Konservatuara bitirdikten sonra evlendik. Bursa'da beraber başladık. Hâlâ devlet tiyatrosunda çalışıyor.

Siyasi duruşu üniversite yıllarında devam eder. "İnanılmaz anılarla doludur o yıllar" diyor Uğurlu... "Hangi birini anlatacayım" deyip genel bir tablo çizdi bize...

Konservatuara girdiğim 70'li yıllarda inanılmaz bir kaos yaşıyorduk. Sağcıların kaldığı Atatürk Öğrenci Yurdu bizim kaldığımız yurtla bitişikti. Bir tarafımızda onlar bir tarafımızda Siyasal Bilgiler Fakültesi yani Mülkiyeliler. Bale bölümünde okuyan 10 yaşında çocuklarla opera bölümündeki 20 yaş üstü gençler ilginç bir tezat oluşturuyordu. Sağcılar okulda bale yapıldığı için rahatsız ediyorlardı bizi. Kimi zaman taşlı saldırıya uğrardık.

ÖĞRENCİSİ OLDUĞU TİYATROYA EĞİTMEN OLUR

Okul bitince kurs öğrencisi olarak terk ettiği Bursa Devlet Tiyatrosu'na öğretmen olarak atanır. Bir sezon kaldıktan sonra 1978 yılında İstanbul'a gider.

Sonuçta Bursa'da sürekli kalamazdım. Her şeyin olup bittiği yer İstanbul. İstanbul Devlet Tiyatrosu yerleşik düzene geçiyordu. İstanbul'a tayin olunca zorluklar başladı. Bir bocalama dönemi vardı. Tiyatrodan aldığımız aylığımız yetmeyince ekonomik sıkıntılar baş gösterdi. Ayrılmaya karar verdik ve ilk eşimle ayrıldık.

10 yıl hizmet verdiği Devlet Tiyatrosu'nun gelişiminin önünde engel olmaya başladığını görüp ayrılmaya karar verir.

Hiçbir zaman sadece aktörlükle yetinemedim. 'Rolümü yapayım maaşımı alıp gideyim' demedim. Her sezon en az üç oyunda oynardım. Devlet tiyatrolarının derneğinde çalıştım. Yeni şubelerin kurumunda yer aldım. Şartların iyileştirilmesiyle de ilgilendiğim için yasalar beni çok ilgilendiriyordu. Bu sorunlara hâlâ çözüm bulunmuş değil. Boş zamanım olmadığı için, kurum, dışarıdaki projelere katılmama izin vermiyordu. Sonuçta devlet tiyatrosunun sistemine uyum sağlayamadım. Sistem denetlerken bizleri incitiyordu.

Ahmet Uğurlu'nun kurumdan ayrılmasının bir diğer sebebi de sinemanın ve televizyonun cezbedici teklifleridir.

Bu teklifleri değerlendirebilmem için Devlet Tiyatrosu'yla bağımı koparmam gere-

kiyordu. Ayrıldığı zaman bir televizyon programında başlamıştım. Bir bölümlük dramaydı. Necef yazıyordu programı. Orada tanıştık, arkadaş olduk. 85 yılında evlendik. Bir oğlumuz oldu. Oğlumuz Orhan Ahmet Uğurlu şu an 20 yaşında ve Milano'da işletme okuyor. Evliliğimizin yedinci yılında bir aylık süreci yaşadık. Tekrar birleştik.

'NE MUTLU BANA ÇÖP KOMUTANİYİM'

İkinci defa evlenip, ikincisinde çocukluğa karışan Ahmet Uğurlu hâlâ askerliğini yapmamıştır. Devlet Tiyatroları kadro yetersizliğinden askerlikleri her seferinde ertelettirmiştir çünkü.

Orhan iki aylıkken, 1986 yılında 35 yaşında askere gittim. Çöp komutanı olarak yaptım askerliğimi. Necef'i aramış sevinçle çöp komutanı olduğumu söylemişim. O da, 'Delirdi mi bu adam' diye endişelenmiş. Çöp komutanı olarak sabah erken kalkmak zorunda değildim. Emrimdeki on askere çöpleri toplatıyor sonra jipe binip çöp kamyonuyla birlikte şehre iniyordum. Her gün şehre inmek gibi bir şansım vardı.

Askerlik dönüşü bir boşluk yaşar Uğurlu. Tiyatrodan biraz uzaklaşır. Ama arkadaşlarının ısrarla tiyatroya dön çağrılarında daha fazla kulak tıkayamaz ve bir dilekçe ile ilk yuvasına geri döner. Ayrılık rüzgârları iki yıl sonra bir daha esecektir. Bu kez eşiyile birlikte Karşı Tiyatro'yu kurarlar.

Devlet Tiyatrosu stiline karşı olduğu için Karşı Tiyatro dedik. İnci Sineması'nın altında bir yer vardı. Elde balta, keser sahneimizi oraya kurduk. İki yıl devam etti tiyatromuz. İlk Necef'in yazdığı Karşı Oyun ile perdelerimizi açtık. Ama ışıkçıya, dekora, oyunculara para verdikten sonra bize para kalmıyordu. Bize teklifler gelmeye başlamıştı. İlk özel televizyon olan Magic Box kurulmuştu o zaman. O sırada takviye işlere girişmek istemiyorduk. Ama sonunda takviyesiz yürümeyeceğini gördük. Necef'in yazdığı "Karşı oyun"u televizyonda sergiledik. Bu oyun Magic Box'un ilk drama oyunuydu.

İşte, "Karşıyız, karşı herşeye karşı / iktidar kadar muhalefet de lazım bu memleket" şarkısıyla tüm seyircinin belleğine

kazınmış Karşı Show'un arka bahçesinden görüntüler...

Karşı Show politik bir taşlamaydı. Herhangi bir partinin çığırkanlığını yapmıyordu. Ama yine de politiktik. Bizim de kendimize göre bir bakış açımız vardı. Başlangıçta bu programın yürümeyeceğini zannediyorduk. Çünkü hem muhalefete hem iktidara çatıyorduk. Böyle olmasına rağmen sürdü. Nazım Hikmet'in şiirlerini televizyonda ilk kez biz okuduk. O ana kadar cesaret gerektiren bir olaydı bu. Hemen hemen her şeyin ilkinin yaptık orada. Ne Avrupalı ne de başka bir şeydi. Türkiye'ye has özelliği olan bir vardı. Ortaoyunu tarzında yapmıştık.

Karşı Show'dan Haluk Bilginer, Ahmet Leventoğlu ile birlikte "Çöplük" oyunu için tekrar sahneye çıkar. Uzun süren ayrılık sonrası bu oyun iyi gelecektir ona. 1982 yılında çekilen İlk filmi "Mine" ise şimdi hatırlamak istemediği kadar yanlış bir seçimdi kendisine göre. Nedenini şöyle anlatıyor:

O zaman Devlet Tiyatrosu oyuncusuydum. Atif Yılmaz bir oyunumu seyredip beğenmiş. Senaryoyu okudum ve kabul ettim. Film bitip de seyircinin karşısına çıktığında, üzerinde çok çalışılmış rolüm gitmiş başka bir rol ortaya çıkmıştı. Rolüm budanmış tecavüzcü haline dönüşmüştü. Sinema için hayal ettiklerim bir anda gözümünden silindi. 'Ben bu sinemayı yapmak istemiyorum' dedim.

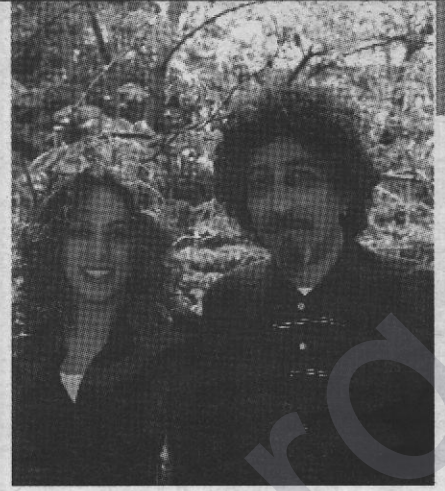
SİNEMAYLA BİR KÜS BİR BARIŞIK

Nedenini hiçbir zaman Atif Yılmaz'dan öğrenemediği bu durum karşısında sinema setlerine bir daha uğramaz. Derviş Zaim'in "Çöplük" oyununda performansını görüp de "Tabutta Rövaşata" filmi için teklifte bulunmasına kadar sürecekli bu tavrı.

Senaryoyu çok beğenmişim ama Zaim bu filmi parasız yaptığını ve oyunculara da para veremeyeceğini söylemişti. Film çekildi ve Ezel Akay'a gitti. Bitince Ankara Film Festivali'ne gönderildi. Oradan En İyi Erkek Oyuncu ödülünü aldım. Uluslararası çapta çok ilgi gördü film. Toplam 22 ödül oldu. Bu vesileyle sinemayla da barışmıştım. Zaten Mine filmi bu konuda ciddiye almıyorum.

Sinemayla barışmış ama Erden Kural'ın Avcı filmiyle bir kez daha "eyvah" demişti. Yanlış bir pazarlama stratejisiyle yine istemediği bir işin içine girmişti. Sorun, yeni gerçekçi sinema diye yaptıkları bu filmin çıplaklık öğesi gibi ucuz pazarlama taktikleriyle gösterime konulmasıydı.

Avcı filmi çıktıktan sonra anladım ki daha önceki kararımı sürekli hale getirmeliydim. Özgün, samimi olmayan hiçbir şeyin içinde olmayacaktım. Necef'in yazdığı "Başımıza Gelenler" "Eski Dostlar" adlı televizyon dizilerinde rol aldım. Necef ile yazar-aktör dayanışması içerisinde olduk hep. Yasemin Yalçın, Demet Akbaş, Uğur Yücel'in parladıkları yapımlar hep Necef'in yaptığı projelerdi. Ben sonradan dâhil oldum. Bu

yapımlar süreklilik arz etmedi. Ancak iyi bir şey olduğu zaman ortaya çıktık. Ama kabul etmeliyiz ki para da buralardan kazanılıyor. Ama para kazanacağız diye olur olmaz yerlere de girmedik. Bir itibarımız var. 'Bu itibarımızı da kaybetmeyelim' dedik.

Durum böyle olunca kısır bir dönem yaşayan Türk yapımı filmlerde yer almaz. Avrupa'dan gelen tekliflerle ilgilenir o da. Avusturya yapımı "Gökten Düşen Hazine" ile "Doğum Yeri Absürdistan"; ödülleri almış kısa film "Dayı" ve İtalyan yönetmen Gianluca Greco'nun onun için "Bu rolü Peter Sellers oynayabilirdi. Ancak onun çapında bir oyuncu arayışı içindeydik. Türkiye'de bulduk" dediği "Rüyada Bile Olmaz" filmi rol aldığı yapımlar olur.

İyi şeyler Avrupa'da da dünyanın her yerinde de bir gün kabul görür. Bu kabulden de nasibini alırsınız. Yine İtalya'dan bir film teklifi aldım. İki yıldır da Anadolu Üniversitesi Tiyatro Bölümü'nde öğretmenlik yapıyorum. 15 günde bir gidip derslere giriyorum. Birçok proje var ama ha deyince olmuyor. Karşı Show'u da tekrar yapabiliriz.

Geçen yıl İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun "Yağmur Duası" oyununda konuk oyuncu olarak bir sezon oynar ve bırakır. Son oynadığı film "Döngel Kerhanesi" ise geçtiğimiz yılın en çok konuşulan yapımları arasına girdi. Necef Uğurlu'nun yazdığı bir film. Birlikte oluşturmuşlardı, yıllarca üzerinde çalışmışlardı. Bu kez "eğlence tesisi" "kerhane"ye çevrilmiş ve politik taşlama film popülist bir film olup çıkmıştı. Yani olan yine olmuştu. Geride ise "karşıyız karşı" diye bas bas bağırarak Uğurlu'nun sesi bir hoş nida olarak kalmıştı. Son olarak İbrahim Tatlıses, Haldun Dormen gibi oyuncularla birlikte bir sitcom'da oynayacağına dair duyumlardan aldık. Var mı aslı astarı diye bir de Ahmet Uğurlu'ya sorduk...

Benim dışımda gelişen öyle bir şey var. İki üç ay önce yemekler yendi, konuşuldu ama bir sözleşme imzalanmış değil. Kabataslak konuşuldu ama gerisi gelmedi. Tabi burada tartışılmaz oyunculuğuyla Haldun Dormen ve Hale Soygazi ismi geçiyor. Ama burada önemli olan İbrahim Tatlıses. Bana çok farklı gelir İbrahim Tatlıses. Sitcom oynayamaz diyemeyiz. Televizyonculuk kimsenin tekelinde değil. Tiyatro ise farklı. O yüzden çok eleştirel gözle bakmıyorum. Enteresan geliyor İbrahim Tatlıses. Severim ama niye sevdiğimi de bilmem.

Soldan sağa: Ablası Emel, abisi Mehmet, babası Selahattin Uğurlu, Babaannesi Hatice, kardeşi Mustafa, kendisi, ablası Emine ve annesi Ayşe Hanım...

Bir 'majör figür'ün anatomisi

"Eğer bir kurban arıyorsanız gelin beni alın, buradayım ve hazırım" dedi son olarak Baydemir... İstenen de bu değil mi zaten?

Osman Baydemir

[akadirkonuksever]
fkaya@esmerdergisi.com

DİCLE Üniversitesi Hukuk fakültesinde biraz da Amerikan mahkemelerinin beyaz perdede çokça arzı endamı münasebetiyle akranları sıkı savunma ve elbette ki isim yapıp iyi paralar kazanma hülyasıyla tuğla gibi kitapları çokça taşıyıp azca okurken, onun kafasında ki sadece ve sadece bölgesel bir anlatımla 'okul' okumaktı. "Oğlun ne yapıyor?" sorusuna "okuyor" yanıtını vermenin güzel ve geleceğe umutla bakmanın moda olduğu günlerdi. Okumanın aslında ne kıymetli bir şey olduğunu bilirdi ki tam altı yıl boyunca merkeze bağlı köyünden her gün altı kilometre yürüterek bitirdiği lise öğreniminin ardından, kentte fazlasıyla imkâna sahip herhangi bir şehirden çok daha fazla emek vermişti üniversitenin Dicle nehrine yansıyan güzel binasından girmek için içeri. Kimden mi bahsediyoruz? Bu günlerin gazete sayfalarında ve beyaz camında artık görmeye alıştığımız, Osman Baydemir'den.

Tek kelime Türkçe bilmeden başladığı ilkokulun ardından hatipliğin elzem olduğu hukuk fakültesinden kırk dökük bir Türkçe ve iyi bir derece ile mezun olduğunda memleketin o coğrafyasında başlayan günler onun da bütün bölgenin de kaderini belirleyecekti. Doğu yakasında 15 yıl boyunca hemen her gün yeni bir şey olurken, insanlar ölürken, köyler boşaltılırken, milletvekili de emniyet müdürü de albay da yoğunluğuna bir türlü karar verilememiş savaşa kurban giderken ve tüm olanlara en çok ses çıkarmaları gerekenler sessiz kalırken, iyi avukat, kötü tüccar Osman Baydemir yeniden çıkıyor karşımıza. Pek çok meslektaşını biraz da gün-

lerin getirdiği hızlı bir ivme ile kariyer yaparken, insan hakları savunucusu Baydemir parasız ama gazetecilerin tanıdığı bir isim olmaya başlamıştı.

Bir yerde insan hakları ihlali olduğunda görmeye alıştığımız kişi ondan başkası değildi. Bazen askerin ya da polisin dayacağından nasipleniyor, bazen gözaltına alınıyor ama illa ki bu günlerde fazlasıyla sıkıntısını çektiği medya kanallarında görünmekten kaçamıyordu. Hatta kendisine uzatılan mikrofonlara o kadar alışmıştı ki bir mahkeme çıkışında kendisine yaklaşan bir kameraya yine insan hakları üzerine uzun bir söylev çekmiş, konuşmasını bitirdikten sonra arkadaşları polis kameralarına verdiği bu insanlık dersi için onu tebrik etmişti.

BAŞKAN BAYDEMİR

Son yerel seçimlerde DEHAP'ın Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı aday adayları arasında Osman Baydemir'in adını da görmek kuşkusuz kimseyi şaşırtmadı. Siyaseti ve izlediği yolun kaçınılmaz olarak getirdiği nokta Baydemir'e yeni bir kimlik veriyordu artık. Baydemir artık bir icra adamı, belediye başkanıydı. Esas mesele de burada başlıyordu...

DEHAP'ın barajı aşamaması ve parlamentoya gidememesi üzerine tek metropol belediye başkanı olan Osman Baydemir kaçınılmaz olarak siyaset adamlığı ve belediye başkanlığını birlikte yürütmek durumunda kaldı. Bu ona "majör figür" imajını getirdi. Bir kere bu ülkenin İstanbul kökenli büyük medyasının çokça tartışılan savaş ve Kürt sorunu konularında gündeme gelmesiyle ba-

şından gıcık olduğu Baydemir; yeni dönemle medyanın hedefe koyduğu neredeyse tek isimdi. Osman Baydemir belediyeçiliği ile neredeyse hiçbir zaman gündeme gelemedi. Bu anlamda bir arayışı olmayan medyaya gerekli olan onun Kürt tandanslı çıkışlarıydı ki son Diyarbakır olayları fırsat oldu.

OLAYLARIN İÇİNDE

Olayların ilk gününde gösterilerin sürdüğü bölgeleri ve hastanelerdeki yaralıları ziyaret eden Baydemir, yayınladığı mesajda tüm yurttaşları sağduyulu ve metanetli olmaya davet ederek defalarca tarafları katkı sunmaya davet etti. İkinci günün akşamı ise Osman Baydemir'in resmi aracı bu kez özel harekât timleri tarafından durduruldu. Flama makam aracı özel harekât timlerinin taşıdığı sopalı saldırısına uğradı, başkanın koruması dövüldü. Baydemir bunun üzerine vilayete giderek durumu valiye bildirdi. Zaten göstericilerin sakinleştirilmesinde aracılık etmesi için sürekli Baydemir'i telefonla arayan Diyarbakır Valisi yardımcısını başkanın yanına verdi, istikamet olayların en sıcak olduğu Bağlar'dı.

Emek caddesine giren konvoyu yüzleri maskeli ve ziyadesiyle öfkeli gençler karşılamıştı. Semtin tamamının elektrikleri kesilmiş, yakılan lastiklerle aydınlanan sokakta patlama sesleri yükseliyordu. İnanılmaz bir güürültü, sloganlar, kırılan cam sesleri arasında göstericilerle iletişim kurmaya çalışan Baydemir'in işi gerçekten zordu. Kaos limiti o kadar yüksekti ki anlayacakları her dil-den iletişim kurmak için çabalayan Baydemir makam aracının kaputunun üzerine çıkarak

göstericilerle yaklaşık 45 dakika konuştu. Kalabalık sakinleşti, ancak başkanın konuşmasından alınan iki satırlık ifadeler manşetlere taşındı. Bu sefer sakinleşmesi gereken medyaydı.

Bazı köşe yazarları işi Baydemir'i sorgusuz sualsiz mahkum edip suçlamaya kadar götürürken, ağız birliği etmiş haberlerin etkisinde kalan Başbakan, Baydemir'i uyarıp ardından İçişleri Bakanını bölgeye göndermeyi ihmal etmiyordu, tabii müfettişleri de. Medya önce ısrarla 'Majör Figür' haline getirdiği Baydemir'e diyet ödetmeye çalışıyordu. Yakılan lastiklerin dumanları dağıldığında, insanlar evlerine çekildiğinde ortada en görünür yerde duran ve hedefteki isimdi Baydemir. Peki, şimdi ne olacak? İş görevden almaya kadar götürmeye çalışan hükümet, onu destekleyen medya ve yanlış lanse kurbanı bir başkan. "Eğer bir kurban arıyorsanız gelin beni alın, buradayım ve hazırım" dedi son olarak Baydemir... İstenen de bu değil mi zaten?

Arada kalan resim

Edebiyat doğrudan anlatı sanatıdır. Müzik ise herhangi bir şey anlatmakla yükümlü değildir. Tabii müzikaliteye önem veren edebiyat olduğu gibi anlatıya önem veren müzik de olmuştur ancak, en saf halleriyle, edebiyat ve müziğin bu özellikleri vardır. Bir düşünce ya da duygu en doğrudan edebiyatla ifade edilir. Müzikle "karnım acikti" demek pek kolay değildir. Bu anlamda edebiyat sanatların en somutu, müzik de en soyutudur. Resim ise iki arada bir derede kalmış bir sanattır. Resmin tüm sorunları da bundan kaynaklanmaktadır, somutla soyut arasında, düşünceyle duygu arasında serseri bir mayın gibi gidip gelmektedir.

[alinesin]
alinesin@esmerdergisi.com

Hiçbir şeye ve herşeye dokunarak...

EVEREST

Ahmet Tulgar Volkan'ın Romanı

Türkiye'nin yakın geçmişinden izler taşıyan kişiliklerin birlikte kurduğu, hem aşkı anlatmaya hem polisiye roman olmaya çalışan bir yol öyküsü...

Hiçbir şeye dokunmadan geçen ama her şeyin ortasında tutuklu kalan bir roman: **Volkan'ın Romanı**...

"Volkan'ın bireysel trajedisini siyasi ve toplumsal dinamiklerle ilişkilendiren Tulgar, her yanı suça batmış bir hayatı polisiye bir kurgu içerisinde anlatmış. Sadece hikâye anlatmakla kalmamış o hikâyeye uygun bir dil ve üslup da aramış."

A. Ömer Türkeş-Radikal Kitap eki

"Çocukluğun dillendirildiği gibi sadece hoş anılardan ibaret olmadığı, yetişkinliğimizin o çocukluğun günahlarının üzerinde yükseldiğini bir kez daha görüyoruz."

Solmaz Kamuran-Sabah Kitap eki

Ne Olmuş Yani?

Yıllardır gazete yazılarını, söyleşilerini çeşitli yayın organlarında ödünsüzce sürdüren Ahmet Tulgar'ın hemen hepsi Akşam Gazetesi'nde yayımlanan "korsan" yazıları **Ne Olmuş Yani?** adıyla bir kez daha okurla buluşuyor.

Bu yazıların "korsan" namını taşımasının nedeni, her zaman medyanın geçerli kurallarına baş eğmeden, ödün vermeden, medyanın içinde bir korsan eylem gibi yayınlanıvermeleri... Sürdüğünce... Eylem orada bittiğinde, bir başka gazetede, bir başka dergide sürüyor. Çünkü Ahmet Tulgar "korsanlığı"ndan da Türk medyasını sarsmaktan da vazgeçmiyor...

ferzendekaya
fkaya@esmerdergisi.com

Denizlerin dalgasıyım!

NEBEN ve nasıl böyle bir yargıya vardım bilmiyorum ama Selda Bağcan denince, Türkiye'nin bütün meseleleri bir bir geçiyor gözümün önünden. Kürt mesele, sol, aleviler, muhalefet, 12 Eylül, Denizler, Yılmaz Güney, Ahmet Kaya... Yani kısacası Türkiye'nin gayri resmi tarihinden önemli kesitler. Bu durum, bir şekilde bütün bu tarihin içinde yer almış olmasından mıdır, yoksa o hüznün ve baskaldırılı dolusu sesinden mi, bilmiyorum. Kapısını çaldığımda da bu sorulara cevap arıyordum. Çünkü cevapları bu durumda hayata hayatin içinde belirtecek sorulara cevap aramamalı insan. Bende öyle yaptım. Kafamdaki sorulara cevap aramak yerine, oturup Selda Bağcan ile çay ve bir hayranının gönderdiği etli ekmeğin eşliğinde, onun serüvenine tanıklık ettim. Söyleşiden sonra fizik mühendisi olmasının getirdiği hesap kitap merakı yüzünden konu bir şekilde ticarete geldi. "KDV hesaplamasını bilmediğim için, girdiğim bütün işlerde iflas ettim" dedim. "Tam yerine bastın, ben sana muhasebecilerin bile bilmediği bir KDV hesaplama şekli göstereceğim" dedi. Artık hayatımı ve hayatları KDV'li ve KDV'siz olarak hesaplayabiliyorum, bunu Selda Bağcan'a borçluyum. Şimdi buyurun sizde okuyun söyleyişi ve güzel şarkıları-türküleri borçlu olduğumuz Selda Bağcan'ın şahsında, memleketin yakın tarihine bir kez daha tanıklık edin.

En baştan başlayalım isterseniz, ailenizden?

— Baba evinin fotoğraflarını gösterdim demim, yokluktan kınıyorlar. Turgutlu'nun varoşlarında yaşıyorlardı. Mahalleden yüksek tahsil yapan tek kişi benim babam Selim Bağcan'dı. Veteriner helim olmuştu. Annem Emine hanım ile annemin evliliği tam bir zengin kızla fakir bir delikanlının evliliği gibi olmuş. Baba tarafım göçmen. Sürgün gelmişler bu topraklara, Anne tarafı Kafkaslardan. Annemin babası hâkimdi. Annem ile babam ilkokulda aynı sınıflar. Annem ve kız kardeşleri yörede "Noterin kızları" olarak anılıyorlar. Babam daha çocuk denilecek bir yaşta anneme gönlünü kapmış. Annemin anlatığına göre babam ondan daha büyükmüş. Babam sırf annemle evlenebilmek için yüksek tahsil yaparak veteriner olmuş. Annem ise zaten öğretmenliği kazanmış. Babam son sınıfta anneme bir mektup yazarak evlenme teklifinde bulunmuş. Babam Ankara Veterinerlik Fakültesi'ni bitirdikten sonra annemle evlenmişler.

Siz nerede doğdunuz?

— Annem ve babam memur. Bu nedenle her bir çocukları ayrı bir ilde doğmuş. İlk ağabeyim Savaş, Gaziantep İslâhiye'de, ikinci abim Sezer Kütahya Bolvadin'de, ben 1948'de Muğla'da, küçük kardeşim Serter'de iki yıl sonra yine Muğla'da doğmuş. Ve daha Sezer 40 günlükten babamın tayini üzerine Van'a taşınmış.

Van günlerine ilişkin neler kalmış hafızanızda?

— İlk aklıma gelen, oradaki insanların sıcaklığı, güler yüzü oluyordu. O yıllarda evle-

rin kapıları bile kilitlenmezdi, çünkü hırsızlık falan hiç olmazdı. Çok ileri derecede bir güven içindeydi insanlar. Lojmanda bir tek komşumuz vardı o da babamın yardımcısı bir veterinerdi. Babam entelektüel bir insandı. Aktif siyasetin içinde yer almadı. Ama önce CHP'liydi, CHP iktidarından sonra da DP'yi tutmaya başladı. Çünkü CHP söylemlerinden vazgeçmiş, DP demokrat söylemlerle çıkmıştı.

Okula orada başladınız galiba?

— Evet, Van'da okula başladım. Annemin öğretmen olduğu okulda okuyordum. Annem benim öğretmenimdi. Ders anlamında en büyük rakibim Emine Kerpiç isminde bir kızdı. Annem çoğu zaman ondan yana taraf tutardı ve ben için için çok hayıflanırdım. Ben onu hem severdim hem de kıskanırdım.

Annem ise ikimiz arasında denge kurardı beni kıskandırıp daha çok çalışmamı sağlardı. Belki benden daha akıllıydı bu yüzden annem onu ezdirmiyordu, yani kızından yana taraf tutmuyordu. Hatta okulda ona anne dememi yasaklamıştı. "Bana öğretmenim diyeceksin" diyordu.

Babanızın Van'da halkla ilişkileri nasıldı?

— Babam emekçi bir insan olduğu için Kürt insanıyla çok rahat anlaşılırdı. Hayvanların bakımı için köylere gittiğinde bizde yanına giderdik. İlk yıllarda köylülerle anlaşamıyorduk, ama sonra ortak bir dil bulmuştuk. Köylerde yaşam koşulları çok kötüydü, mağaralarda yaşayan insanlar vardı. Nitekim babam da bu kötü yaşam koşulları ve sağlıksız ortamın kurbanı oldu. Kinyas Kartal'ların köyüne, hayvanları aşlamaya giderken mik-

Şivan Perwer ile...

Bende saklı portreler: Yılmaz Güney

Yılmaz Güney ile ilk 1971'de tanışmıştım. Bir filminin fon müziği için 'Hasretinden yandı gönlüm' şarkısını seslendirmemi istemişti. Sesimle uyuşmadı parça. İkinci karşılaşmamız ise 1979 yılında oldu. Kendisi İmrallı Yarı Açık Cezaevi'nde yatıyordu. Bana bir davetiye gönderdi. İmrallı'da konser vermem için. Gazeteci bir arkadaşı vardı konseri organize eden. Ve sonunda İmrallı'da bir konser verdik. Başka sanatçılarda vardı. Yılmaz Güney'le çok uzun bir sohbet ettik, güzel bir söyleşi yaptık. Bize şunu dedi, "Arkadaşlar hepimiz yaptığımız işin iyisini yapmalıyız. Ben burada domates yetiştiriyorum. Ama benim işin bu değil demeyip, en iyisini yetiştiriyorum." Bu

minvalde güzel bir sohbet oldu. Üçüncü defa yollarımızın buluşması ise bir filmiyle olacaktı. Bir gün Arif Sağ geldi bana, Yılmaz Güney'in Yol filmi için müzik yapmamı istediğini söyledi. O zaman kendisi Isparta Cezaevi'ndeydi. Ben memnuniyetle kabul ettim ve Arif Sağ ile birlikte Isparta'ya gidip cezaevinde onunla görüşecektik. Buluşmak için kararlaştırdığımız tarihten 3 gün önce Yılmaz Güney yurtdışına firar etti ve görüşemedik.

Abisiyle Karşıyaka Lisesi'nde ilk sahne deneyimi...

rop kapıp tifo hastalığından vefat etti. Sene 1957'ydı. 1957'de dünyayı kırıp geçen Asya Griği vardı. Asya Griği'ne yakalandıktan 10 gün sonra babamda Tifo hastalığından öldü. Orada babamın arkadaşları tarafından yapılan mezara gömüldü. Çevre halkı babamı çok seviyordu. Çünkü herkesin derdine koşardı. Halen oralarda efsane gibi anlatılır yaptıkları.

Babanızın vefatından sonra ne oldu? Van'da kalmaya devam ettiniz mi?

— Babamın ölümünden sonra annem yetim çocuklarıyla kalakaldı. Ankara'da biyoloji öğretmeni teyzem ve Sağlık Genel Müdürü olan onun eşi bize destek oldular. Ankara'da bize bir ev aldılar bizde oraya taşındık.

Van'dan sonra bir anda Ankara size nasıl gelmişti? İlk izlenimleriniz nelerdi?

— Şimdi teyzemin çocukları Ankara'da Maarif Kolejinde okuyorlardı. Kendi aralarında İngilizce konuşuyorlardı. Biz ise yarı Doğu şivesiyle Türkçe konuştuğumuz için, alay konusu oluyorduk. Paralı okullara o zaman düşmanlığım geliştirdim. Çevremizden çok hakir görüldük. Aman aman ne yetimlik gördük. O zaman ben hep "Anneanne babam yok mu, nerde kaldı gelmedi" şeklindeki seferberlik şarkısını söylerdim. Ben bu

şarkıyı söylerken annem ve baba annem ağ-larlardı. Sanırım bu türkü Kırım'dan gel-meydi. Bu türküyü yıllar sonra Emel Sa-yın'dan duydum. Ben mutlaka söyleyeceğim bir gün bu türküyü.

Peki, ailede müzisyen var mı? Müzikle bağınız nereden geliyor?

— Babam müzikle ilgiliydi. Biz daha Van'da iken bana Mandolin çalmasını öğretmişti. Mesela saksafon çalardı. Bana anlatılana göre daha babam çocukken Yunanlıların Ege İşgalinde babaannemin evini basmış. Bir tane Rum olan komşuları varmış. Rum aileden birisi flüt çalarmış. İşte o adam babama flüt çalmayı öğretmiş ve babamın müzikle ilişkisi o zamandan başlamış. Ankara'dayken babam bütün enstrümanları çalmayı öğrenmiş. Özellikle çok iyi bir şekilde akordion, cüm-büş ve keman çalardı. Ailemin baba tarafının sesi de çok güzelmiş, ailede güzel sesli imamlar da varmış. Ailedeki herkes bütün enstrümanları çalardı. Hatta biz Van'dayken bir aile orkestrası kurmuştuk, sinemalara gi-derdik. Sinema başlamadan önce biz bir müzikal dinleti yapardık.

Ankara'da nasıl şekillendi bu dönemin de-vamı?

— Teyzemler Gazi Osman Paşa mahallesin-

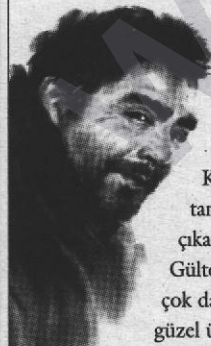
Annisi Emine hanım ile...

Edip Akbayram, Selda Bağcan, Aşık Mahzuni Şerif ve Sadık Gürbüz...

Bende saklı portreler: Ahmet Kaya

Ahmet Kaya'yla 1985'te tanıştım. Eşi Gülten Kaya benim cezaevi arkadaşım. O yıllarda cezaevinden çıkan kızlar önce bir İngilizce kursuna vururlardı kendilerini ya da kitap yazarlardı. Bende cezaevinden çıktığımda İngilizce kursuna gittim, bir taraftan da ağabeyimin müzik stüdyosu vardı, orada müzikle ilgileniyordum. Gülten Kaya da hapisten çıkınca hemen çağırıldım yanıma ve beraber çalışmaya başladık. Yemek yapıyorduk, çay yapıyorduk, yerleri siliyorduk beraber. Yani bir işçi falan değil yani birimizden farklı değildik. Gülten'in bizimle çalışmaya başladığı günlerde, bir gün Ahmet Kaya isminde bir genç çıkageldi. "Abla ben albüm yapmak istiyorum, yardımcı olur musun?" dedi. Bende "Hele çal Gardeş, bir görelim seni" dedim. Oturup çalmaya başladı. Çok beğendim Ağlama Bebeğim şarkısını dinleyince, ağlayışım geldi. Tamam dedim sana albüm yapacağız. Ama nasıl acele ediyor bir görseniz. Konserleri varmış Şan Sineması'nda. Bende şaşırdım tabi, Allah Allah, dedim, tanınmıyor bile daha ne konser? Israrları üzerine 3 gün içinde ona bir albüm çıkardık. Bende ona vokal yaptım. Sonrasında yollarımız çoğu kez buluştu. Gülten Kaya ile evlendiler. Daha sonra çok güzel şarkılar yaptı ömrü boyunca. En çok da şunun için üzülüyorum, eğer bu hazin sonu yaşamasaydı, kim bilir daha ne güzel üretimler yapacaktı, bizi güzel üretimlerinden mahrum bıraktılar.

Selda Bağcan - Biyografi

Selda Bağcan, 1971 yılında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesinde Fizik Mühendisliği bölümü son sınıf öğrencisiyken amatörcüce başladığı müzik çalışmalarında ilk iki 45'lik plak satışının bir milyon tavanını zorlamasıyla ister istemez profesyonel oldu. O tarihten itibaren yurt içi ve yurt dışında sayısız konserler veren sanatçı, 1972 yılında Türkiye'yi Dış İşleri Bakanlığının görevlendirmesiyle Bulgaristan'daki ALTIN ORFE (Golden Orfeus) festivalinde temsil etti. 1973 yılında ilk batı Avrupa Turnesini gerçekleştiren sanatçı, bu yıllarda 16 adet 45'lik plak yaptı. 1979 ve 1980 yıllarında Türkiye'deki en önemli sol partinin (CHP) yurt dışı Demokratik kitle

örgütü olan HDF (Halkçı - Devrimci, Federasyonu) ile dayanışma içindeki SPD (Alman Sosyal Demokrat Parti)'nin yardımıyla Batı Avrupa'da çeşitli festivallere katıldı. 1980 ve 1987 yılları arasında pasaport verilmeyen şarkıcı 1986 yılında Peter Gabriel'in desteklediği The Womad Foundation (Word Of Music And Dance) Festivalinden davet aldığında pasaportu olmadığı için gidemedi. Fakat festival komitesi sanatçının bir şarkısına festival plağında yer verdi. 1987 yılında Womad Vakfı'nın ısrarlarıyla pasaportuna kavuşan sanatçı o yıl; 13 Haziran Rotterdam Sanat Festivali (Poetry), 19 Haziran Womad ve Glastonbury Festivali, 20 Haziran Jubilee Gardens (London), 25 Haziran Eurl's Court (London) 26 Haziran Capital Radio Festivali

konserlerini yaptı. 1988 de 4 ay süren Batı Avrupa Turnesinden sonra 1989 ve 1990 da Türkiye'de Belediyelerin seçimi Sol Partinin eline geçmesiyle kültür ve sanat hizmetlerinin davetlisi olarak kent festivallerinin yüz bin kişilik seyirci kitlesine hitap etti. Bu konserlerin en büyük özelliği biletlerinin ücretsiz ve halka açık olmasıydı. Yine 1990 yılında Hollanda'dan Rasa Organition (Interkultureel Centrum)'un davetlisi olarak Utrecht, Jmegen, Tilburg şehirlerinde ve Yugoslavya'daki Prizren ve Priştine şehirlerinde konserler verdi. Aynı yıl 4 kez İsrail'e giden şarkıcı Acco Festivalinde "Khanel Umdan" adlı Osmanlı kalesinde ve Ehal Hatarbut konser salonunda iki ayrı konser ve iki ayrı televizyon programı yaptı. Ve Danimarka'nın Argus şehrindeki esintiler isimli festivale katıldı. Bu güne kadar 30 yıl içinde 17 adet 45'lik, 10 adet LP, 30 adet kaset çalışması olan sanatçı Almanya, Hollanda, Fransa, İngiltere, Belçika, İsveç, Norveç, İsviçre, Avusturya, Avustralya, Yugoslavya ve İsrail'de konserler yaptı. Taz olarak protest müziği benimseyen Selda Bağcan, kendi bestelediği şarkıları söylemeyi tercih ederken, bin yıllık anonim halk türkülerini çağdaş bir üslupla yorumlamasıyla tanınıyor.

de villada oturuyordu ki o mahalleye bazı Amerikalılar kaldığı için Gâvur Mahallesi deniliyordu. Teyzem de o Amerikalılardan bir gitar almıştı. Kırk bir gitardı. Biz o gitarla oynuyorduk. Evde bir piyano vardı ama bozarız diye elettirmiyorlardı. O sıralar Ankara Palas'a bir İtalyan orkestrası gelmişti. Oraya daha çok siyasiler gidiyordu. Abim bu orkestra grubunun bir üyesi olan Mario'da gitar dersi alıyordu. O da öğrendiklerini evde bize öğretiyordu, fakat ben o kadar yetenekliydim ki ondan daha güzel çalmaya başlamıştım. Kurtuluş Lisesi'ndeyken, lise ikinci sınıfta kardeşimle birlikte bir müzik grubu kurmuştuk ve özel bir günde ilk defa sahne aldık. O gün biz Ankara'da meşhur olduk. Daha sonraki yıllarda bir orkestra kurup Güneri Tecer, Neşe Can'ın da sahne aldığı Güney Parkı'nda bir müzik yapmaya başladık. Hatta Zeki Müren bile buraya bazen geliyordu. Ben orkestranın solistliğini yapıyordum. Yabancı dilde çarkılar söylüyordum o zaman daha Türkçe çarkılar yoktu. İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve İtalyanca çarkılar

Ciwan Haco'ya albüm imzalarırken...

söylüyordum.

Türkçe müzikle ya da Türkülerle nasıl tanıştınız?

— Ne Türk Sanat Müziği ne Türk Hafif Müziği diye bir şey yoktu. Sadece Ankara

Radyosu'nda gece saat 4-5'lerde "Köylü Saati" programında bir şeyler çalmıyordu. Hani köylüler erken uyanıp işe gidiyor ya onlar için. İnsanların Türküleri fark etmesi 1960'ların sonudur. Ben lise son sınıfta fizik dersinden borçlu kaldım. O sene borçlu hakkı kaldırıldığı için 70 bin öğrenci ile birlikte bir sene daha okumak zorunda kaldım. Bir sene daha okuduktan sonra Ankara Fen Fakültesi Fizik Bölümü birinci sınıfa geçtim. Daha sonra Fizik Matematik'ten mezun oldum. Lise iki de sınıfta kalınca müziğe ara vermiştim. Üniversite yıllarında "Kâtip Arzu Halim Yaz Yâre Böyle" çalışmasıyla türkülerle geri döndüm. O zaman Fikret Kızılok'lar çıkmıştı, Cem Karaca, Barış Manço ve Moğollar vardı sahnede. Anadolu Pop akımı başlamıştı.

Gençlik yıllarınız nasıl geçti, siyasi hareketlerin içinde yer aldınız mı?

— 1968'e denk geldi öğrencilik yıllarım. Hatırladığım kadarıyla ikinci sınıfta 4 dersimiz vardı. Matematik, Kimya, Fizik ve Geometri dersleri vardı. Dersler o kadar zordu ki hemen hemen herkes birçok dersten kalmıştı. Herkes gibi bende son hakkıma kalmıştım. Lise diplomamda 8 tane tam not dersim vardı. Son hakkım olduğu için deliler gibi çalıştım ancak yine bazı derslerim kaldı. Müzik hayatına başladıktan sonra ara ara o derslerimi verdim hata son dersimi 1981'de cezaevine girip çıktıktan sonra verdim. İşte bu dönem okuldan atılanlar 68 hareketini başlattı. Herkes sanıyor ki o olayları Siyasal Bilgiler Fakültesi başlattı. Oysa Fen Fakültesi başlattı. Hani 68 kuşağı masum öğrenci hareketleriyle başladı, diyorlar ya gerçekten öyle. Benim olaylara sessiz kalmam imkânsız. Tiyatro yazarı Tuncer Cüceloğlu ağabeyimin arkadaşıydı. Siyasal düşünce olarak ondan etkilenmiştim. Ancak ilk defa siyasal hareketle tanışmam bu öğrenci protestolarıyla başladı. Köy Enstitüleri için "Ay buralar Komünist yatağı" diyen annem bile bu öğrenci hareketleri sayesinde Nazım Hikmet'in şiirlerini okuduktan sonra fikir değiştirdi. Zaten Nazım Hikmet'in şiirleri bu işin alfabesiydi.

Yabancı müzik yaparak başlamışsınız sizde... Bu yıllardaki yabancı müzik akımı nereden geliyordu sizce?

— Özenti bir Batılı olma politikası vardı. Kültürel olarak bu sunuluyordu. Bunun etkisi altındaydı herkes. Mesela Flâmenko söylüyordum bende, aynı onlar gibi söylüyordum. Yine "İmperyo Arjantino" diye bir kadın, Los Paraguays diye bir topluluk ve yine Luis Albertodelparana vardı Paraguay müziği yapıyordu. Bunlar Latin müziği yapıyordu. Aynı onlar gibi söylüyordum bende. Mesela Pavarotti'nin söylediği La Mama şarkısını söyledim. İtalyanların Aryaları, Napoliten şarkısını çocukluğumdan beri söyledim. Connie Francis'in İtalyan usulü Amerikan şarkıları söylüyordum. Onun şarkılarını söylüyordum, önce onları taklit ediyordum daha sonra aynısını söylüyordum. Tabi sanatçılık zaten önce taklitle başlar. Hem kadın hem de erkek sesi taklit ediyordum, inanın aynısını yapıyordum.

Bundan kopmanız nasıl oldu?

— İşte sonra türkülerle bu işe başlayınca Erkan Özerman menajerim oldu. 1971'de menajerimle birlikte İstanbul'a gelip Saner plakçılığa gittik, sahibi Adnan Saner beğenmemişti. Sesim güzeldi ama adam tipimi beğenmiyordu. Tipten kaybediyordum. Tabi o zaman şarkıcı modeli Ajda Pekkan'dı. Herkesin ona benzemesini istiyorlardı. "Bana sorarsa hizmetçi olur" demiş adam. Sonra ben kendi çabamla "Mahpushanelere Güneş Doğmuyor" isimli 45'lik bir plak çıkardım. Böylece müzik dünyasına paraşütle indim. 15 günde iyi bir çıkış yakaladım. Türkiye'de bu kadar kısa bir sürede benim yakaladığım çıkışı yakalayan başka bir sanatçı görmedim açıkçası.

İlk albümden sonra, sinemadaki furya sizi de etkilemiş. Size de film yapmışlar. Onun hikâyesi nedir?

— Plak'ı çıkardıktan sonra Ankara'ya geri döndüğümde, bana bir film teklifi geldi, "Adaletin Bu mu Dünya" isminde bir projeydi bu. Bende İstanbul'un cazibesine dayanamadım. Burada kaldım. İlk filmim başarılı olmadığı için sinemaya devam etmedim. Ama ilk sol filmi. Zaten o zamanlar Yılmaz Duru çıkmıştı, rejisör olarak ünlüydü. Benim kardeşlerimde solcu oldukları için Yılmaz'ın beynini yıkadılar zaten. Şöyle yap, böyle yap diye diye adamcağız arada bir film yaptı. Ve olmadı.

İlk film tutmadı ama ilk albüm satış rekorları kırmıştı...

— Tabi bu arada plak satışı 1 milyonu aşmıştı. Benim tarzım çok değişik gelmişti insanlara. Bir de Deniz Gezmiş'ler hapisteydi. Hatta millet beni Deniz Gezmiş'in nişanlısı sanmıştı, öyle bir dedikodu yayılmıştı. Oysa ben onunla tanışmıyordum bile. Ama millet arasında böyle yayılmış. "Mahpushanelere Güneş Doğmuyor" türküsünü onun için yaptığımı sanıyorlardı. Oysa ben bu şarkıyı Ankara Radyosu'nun "Köylü Saati" programında Neşet Ertaş'tan duymuştum.

Çocukluğu Van'da geçti (en üst sol). Öğretmen olan annesi ve kardeşleriyle bir resmi törende...

Cem Karaca ve grubuyla... Ankara...

Bir anda star dünyasına girmiştiniz, ama o dünyaya ait değildiniz. İlk yaşadıklarınız neler?

— Aslında star çevrelerinin şablonuna pek uymuyordum. Asla makyaj yapmazdım. Kıyafetlerim çok acayip gelirdi insanlara. Çünkü anne babası memur bir aile çocuğuydum. Bana göre ben herkes gibi giyiniyordum ama onlar istiyorlardı ki başka türlü artistik giyineyim. Ama benim kafam artist değildi ki, ayakları son derece yere basan bir halk çocuğuydum yani. Hem dünya görüşüm hem de aile geleneğim star dünyasına pek uymuyordu. Ama kendi müzik alanında başarılı oldum mu mecburen seni kabulleniyorlar.

İlk besteniz neydi? Özel bir hikâyesi var mı?

— 1969'da yaptığım ilk beste "Maden İşçileri"ydi. Ondan sonraki bestem "Anayasa"ydı. Asıl onun bir hikâyesi vardı. O zaman şöyle bir tartışma vardı. İstanbul Boğazında mı köprü yapılıns yoksa Hakkâri'de Zap suyuna mı yapılıns? Çünkü Hakkâri de çok insan boğularak ölüyordu. Yıllar sonra Zap suyunu gördüm. Zap suyu çok acıklıdır, çok can almış, deli deli akar. Daha sonra üniversite öğrencileri oraya köprü yaptılar. Şimdi birçok köprü var orda. Geçen sene Yüksekova'da bir konser vermeye giderken köprüleri görünce mutlu oldum. O dönemde Şemsi Belli müthiş bir şiir yazmış. Bunu besteledim, bu tartışmaların da üstüne gelince şarkı patladı.

Daha starlığın keyfini yaşamadan 12 Eylül

çatmış. 12 Eylül'ü nasıl atlattınız?

— O sıralar yurtdışındaydım. Bir konserler dizisi için gitmiştim. Ama 12 Eylül'den 6 ay önce ülkeye döndüm. Ne göçtüm ne de kaçtım yani. 1979'da Cem Karaca'yla 6 aylık bir turne yaptık. O zaman Türkiye'de darbe olacağı belliydi artık, kaçınılmaz görünüyordu. Hatta bazı arkadaşlar bana "Ülkeye gitme, başına kötü şeyler gelecek" dediler. Hem Karaca, hem de Livaneli Türkiye'ye geri dönmemi istemiyorlardı. Bende diyordum ki "Gizli bir şeyim yok ki. Plaklarım orda, konserlerim de yasal. Başıma niye bir şey gelsin kil!" Darbeden 6 ay önce geldim ve darbeden tam 6 ay sonra başıma gelmedik kalmadı. Gözaltına alındım. Yurda dön çağrısı aldım önce...

Zaten Türkiye'de değil miydiniz?

— Evet, buradaydım. Bende "yurda dön çağrısı" aldığım gün gittim, ben buradayım, diye. Aynı gün apartmanın kapıcısı gitmiş yöneticiye beni şikâyet etmiş, kaçıyor, diye. Neymiş valizimi toplamışım. Oysa tutuklanma ihtimaline karşı bavuluma ifade vermeye gidiyorum. Biz ifade vermek için sabah evden çıktuktan bir süre sonra o şikâyet üzerine eve baskın yapılıyor. Pasaportumu gösterdim çoktandır burada olduğumun kanıtıydı. Akşam 7'de ifademi aldılar ve serbest bıraktılar. Ama ben şundan korkuyordum. Pasaportumdaki ülkeye giriş tarihini gösteren kısmı ya yırtarlar ya da silerlerse ben yanarım. Sonra ispatlayamam ve bana komplo yaparlar, diye endişeleniyordum. Bunun için gidip ben buradayım demeden önce, pasaportumun o kısmını noterden onaylatmak istedim. Noter bile onaylamamıştı. Noter benim arandığımı dolayısıyla bu işlemi yapmak için beni ihbar etmek zorunda kalacağını, bunu yapmamanın daha doğru olacağını söyledi. Hatta "Ben sizi görmemiş olayım" dedi.

Nasıl atlattınız bu günleri?

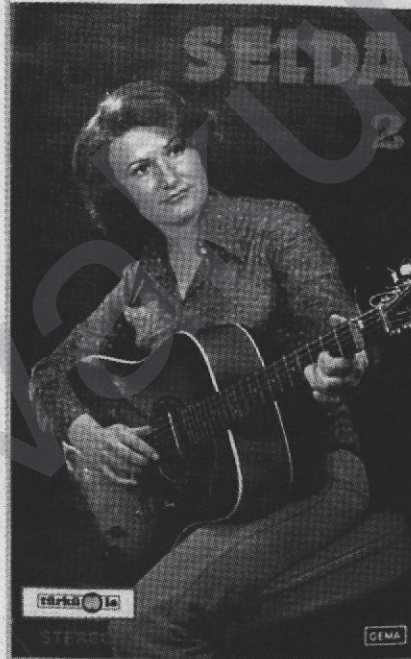
— Sanki 50 kişinin katiliymişsin gibi muameleyle karşılaşıyordum. Oysa yaptığım tek şey solcu şairlerin şiirlerini bestelemek ve bunu şarkı olarak söylemekti. İfademi verdi-

Selda ile iki dönem

İSTANBUL'DA, Gümüşsuyu ile Fındıklı arasındaki Bolahenk Sokak'taydı evimiz. Çocukluğumun, ilköğretim yıllarımın, hayatımın ilk 25 yılının geçtiği ev.

60'lı yıllarda, biz yeniyetmelerin geç vakte kadar sokakta kalmasına izin verildiği bazı yaz, tatil akşamlarında, hatta havayı kararmış olarak hatırladığıma göre akşam yemeğinden sonra tekrar sokağa çıkmamıza izin verildiği yaz gecelerinde, müzikle dolmuş olurdu sokak.

60'lı yılların ikinci yarısı. Dünya gençlik hareketi henüz daha siyasi söylemiyle tam sarmamış ortalığı, popüler kültür olarak yaşanıyor daha, yoğun olarak. Elvis, Beatles, Rolling Stones falan olarak yani.

Sizin için isimleri belki bir şey ifade etmeyecek ama Londra'ya gitmiş gelmiş Mutsel Abla, Suna Abla, Mete Abi, sonra Faik Beyamca'nın üniversiteye giden çocukları kaldırımında toplaşır, birinin elinde bir gitar, diğerleri deterjan, vim kutularının içine küçük taşlar atmışlar ritim tutarlar şarkıyı çalan gitarciya, hep bir ağızdan söylerlerdi şarkıyı. Dans da ederlerdi bazen.

Daha başka abiler, ablalar da oluyordu bazı geceler, hatta kulağımıza bunlardan birinin ikisinin bir yerlerde ciddi ciddi sahneye çıktığı çalışmıyordu.

Sonraki yıllarda bu gençlerden bazıları birkaç aylığına ortadan kaybolacak, döndüklerinde o gıpta ile baktığımız saçları kısalmış, çehreleri sararmış olacaktı.

Saç deyince; birinin saçları iyice uzundu. İşte o artık almış yürümüş, hayli meşhur olmuştu Türk Sanat Müziği meraklısı ebeveynlerimiz de onu tanıdığına, hakkında konuştuğuna göre. Komşularımızdan biri "Aman işte ne olacak, türkülerini Hafif Batı Müziği çalgılarıyla çalıyorlar, o kadar" diye özetliyordu saçlarından pek hoşlan-

madığı bu abinin yaptığını.

O ise bir süre sonra Anadolu Rock'ın en önemli isimlerinden biri olacaktı. Saçları hiç kesilmedi. 70'li yılların ilk ikisini, üçünü uzun saçlarını muhafaza ederek, askeri otoritenin elinden kaçırarak, müzikle yetinerek geçirdi yani.

Neyse, işte o yıllarda, yani 60'ların sonunda, 70'lerin başında, daha öyle televizyon da pek yaygın değil, cumartesi akşamları aileler toplandığında, biz bir odada oynarken, salonda pikapta plak dönerdi.

"Çemberimde Gül Oya"yı oyun odasından duymuştum. Salona kulak kesilip tadını çıkarıyordum. Sesi ne güzeldi, şarkısı ne güzeldi.

Adını Fitaş pasajındaki plakçının vitrinindeki plak kapağından okudum, yüzünü orada gördüm.

Selda, benim o aniden gece eğlencelerine son vermiş, 71 yazında tatil boyunca susmuş abilerime, ablalarıma ne kadar da benziyordu. Bir gitar, bir de rahat, uzun bir elbise.

Ebeveynlerimizin "Hippi" oldu bunlar deyip, gülüp geçtiği gençlerden biri gibi işte.

Oysa artık müzik, bu "Türkiye hippeleri"nin müziği, müzik olmaktan öte bir şey olmuştu çoktan, bir şekilde siyasetle buluşmuş, protest olmuştu.

Protest olduğu için bu kadar temiz, bu kadar mütevazı, bu kadar süsten uzaktı bu güzel ses.

Bu kadar güzel olduğu için bu ses, bu kadar içine işlediği için insanın protesti. Politikti.

Dağlarında artık delikanlıların öldüğü Anadolu'nun sesini, kanayan yaralarını gitar ve hançeresiyle şehirlere taşıdığı için de bu kadar süsüz ve bu kadar politikti Selda.

Ben Selda'nın 45'lik plaklarını görmüş bir kuşaktanım ama onunla cezaevi yatmışlığımız da oldu, ya.

1984 yılındaydı, sanırım. Selda'yı Metris'e, Metris Askeri Ceza ve Tutukevi'ne getirmişlerdi. Biz zaten oradaydık.

Bazı günler, geceler, kızların koşullarının olduğu blokta sesi, şarkıları, türkülerini bizim bloklara gelirdi.

"Nereden nereye" derdim içimden.

Sonra o şarkısını gönderirken koşullara, düşündüm: "Hayat işte. Birer birer katlıyoruz bir sele. Yetiştikçe."

ahmetulgar

ahmetulgar@esmerdersisi.com

ğime dair bana bir yazı vermelerini istedim, vermediler. "Başına bir şey gelirse burayı ararsın biz gerekeni yaparız" dediler. İfade verdikten sonra ev arkaşımla eve geldik, tak eve baskın yapıldı. Sabah biz çıktuktan sonra bir kere baskın yapılıyor, birde akşam biz döndükten sonra bir daha yapılıyor. Bir sürü polis bastı evimi. "Ben bir sanatçım dedim, bu ne telaş böyle?" Neyse ben ifade verdiğimi söyledim tabi ama yine de Selimiye Kışlası'nı aramak zorunda kaldık. Aradık yarım saat cevap gelmedi. Bu süre zarfında polislerden 3 tanesi içerde kaldı, diğerleri gittiler. İçerde kalan polisler tutturdular, "Ne olur bize bir şarkı söyle" diye. "Hiç yeri değil" dedim, "Eğlenmeye mi gelmişsiniz." Neyse bu kez kendisi aldı bağlamayı, tangır tangır arabesk çalmaya başladı. Telefon geldikten sonra bunlar gitti.

Koçero şarkısından dolayı da çok çektiniz sanırım...

— Hasan Hüseyin Korkmazgil'in yayınlanmış kitabından Koçero diye bir şiiri seslendirdiğim için 27 Mayıs'ta evime polisler tarafından baskın yapıldı ve gözaltına alındım. Ki bu eser Türkiye'de yayınlamamıştık. Almanya'da yayınlanmıştı. İşte bir örgüt evine yapılan baskında bu kasetim de orda bulunmuş. 1976'da bu kitap yayınlanmış suç olmuyor, ama ben söyleyince suç oluyor. Kitap Türkiye'de satılıyordu. Bende dedim herhalde bana bir şey yapmazlar çünkü kitap serbest olduğuna göre benim bu kitaptan bir şiir okumam suç olamaz. Ama sabaha ka-

dar gözaltında kaldım, sabah da "pat" diye beni Metris Cezaevi'ne gönderdiler. Bu olay 1981 yılında oluyor. Birde cezaevi'nde başıma gelen olaylar var. Ben içeriye girdiğimde ilk cezaevi deneyimim olmuştu, yeniydim bir şey bilmiyorum. İçerdekiler marş söylediler bunun üzerine askerler içeriye baskın yaptı, tabi herkes kaçtı ben kuş gibi masada kaldım ve her şey benim üstüme kaldı. Örgütçüler eylemi yapıp kaçmışlardı, örgütsüz olan ben ortada kalmıştım. Tabi askerler herkesi yataktan indirdiler. Bir kız vardı işkencede araba lastiğinin içine konulduğu için beli kırılmıştı, o hariç herkesi topladılar bir saat nutuk çektiler, hatta bir tane Albay

6 kez ananızı bellerim, dedi. Ertesi gün sabah benim ifadem almaya geldiler. Güya o marşları ben söylemişim onlara. Oysa ben marşları bile bilmiyorum. Hani ben genelde yurtdışına gidip geliyordum ya. Gidip gelece kadar ne marşlar üretiliyordu hiç bilmediğim. Ben yapmadığımı söyledim, ama ısrarla bana mal ediyorlardı. Bir tane rütbeli bana "Kahraman Türk askeri yalan mı söylüyor?" diye çıkıştı. Tutuklu kızların yaşça en büyüğü bendim. Ben 33 yaşındaydım, diğerleri hepsi çocuk yaşlardaydı. Rütbeli bana "Sen hepsinden büyüksün bundan sonra ne olursa senden biliriz!" diye gözdağı verdi.

Ben kızlara dedim ki, bakın her şeyi benden biliyorlar, yapmayın etmeyin. Neyse ki beni dinlediler, sağolsunlar. Ama çok güzel arkadaşlarımız oldu cezaevinde. Cezaevinde kaldığım 40 gün içerisinde 500 kişiyle tanıştım. Gelen gidiyordu. Zaten dışardan herkesi toplayıp getiriyorlardı. Kadın, yaşlı, çocuk demeden.

Cezaevinden çıktuktan sonra rahat bıraktılar mı sizi?

— 1984'de kadar her iki üç ayda bir Selimiye Kışlası'na gidip ifade veriyordum. 1984'te yine gözaltına alındım. Muhlis Akarsu'nun "Galdı Galdı" türküsünü söylediğim için. Gece sokağa çıkma yasağının olduğu bir dönem, polis devriye gezerken ışığı yanan bir dükkâna giriyor, orda korsan kaset yapıyor, bu kasetlerin içinde benim kasetim de varmış. Beni tekrar gözaltına aldılar. Yani benim kasetimi korsan kopyalayanlar değil ben suçlu oluyordum. 9 gün gözaltında kalıp serbest bırakıldım. Daha sonra savcılık itiraz etmiş, teslim olup iki buçuk ay hapis yattım.

İnsanlık adına hakkımı Prof. Dr. Sulhi Dönmez'e helal etmiyorum. Kenan Evren'i bile affedebilirim ama o adamı asla. 500 bin kişinin anasını ağlattı bu adam. Çünkü bütün bu kişiler hakkındaki suçlamalara ilişkin evraklar bilirkişi olarak ona gönderiliyordu. O da "Komünizm propagandası var" deyince herkesi tutukluyorlardı. 3 yıl sonra bu davam zaman aşımından düştü zaten. Ama mantık şu, bunlara ne kadar çok zarar vere-

Moğollar Grubu'na katıldığı yıllar...

bilirsek o kadar iyidir. Bir de sonradan demokrasi havarisi kesildi başımıza. Oysa demokrasi konusunda konuşma hakkı olmayan tek insandı. Ölmeden önce kimse ona bir şey diyemedi-yapamadı ya zoruma gitti. Bir tane hâkim bana "Nedir ikide bir seni karışımıza getiriyorlar" dedi. Bende "Herkes yurtdışına kaçmış tek beni buluyorlar karışınıza getiriyorlar" dedim. 3 kere cezaevine girdim. O zamanlar çok büyük acılar çektim, istenen ceza 500 yılı aşırıyordu.

Uzun yıllar da yurtdışı yasaklı kalmışsınız...

— 1987 yılına kadar pasaportuma el konulmuştu. Nazım Hikmetin "Türk Köylüleri" adlı bir şiirini bestelemiştim. 1986 yılında ben Womad Festivaline davet edildim. Ancak yurtdışına çıkamadığım için gidemedim. Almanya'dan Şivan Perwer katılmıştı. Ben gidemediğim halde gönülümü hoş etmek için benim şarkımı festival albümünde yayınladılar. Bu nasıl incelik düşünabiliyor musunuz? Bu beni çok onurlandırdı. Türkiye'deki sanatçılara yapılan baskılar Avrupa basınında da yer aldı. 1987'de tekrar beni çağırdılar. Ama yurtdışına çıkamıyorum. Bu defa Mustafa Ekmekçi'nin haberi olmuş, o zaman Adnan Kahveci ile ilişkileri varmış, o araya girdi ve benim işimi haletti. O festivale gittikten sonra ufukum açıldı.

Kürtçe söylemeye ne zaman ve nasıl karar verdiniz?

— 1990'da işte Anadolu konserleri düzenledim, 1994'te Koçero için yayın izni alabildik. Ama öncesinde Almanya'da çıkmıştı ve Türkiye'ye korsanı gelmişti. Düşündüm bu korsancılara karşı ne yapabilirim ve şu aklıma geldi. Yeni şarkılar ekleyip kaseti o şekilde çıkartayım. İşte o zaman Kürtçe 'Fadîke' parçasını bir de birkaç tane daha Kürtçe şarkıyı Potpuri halinde söyledim ve öyle çıkarıldı. Tabi Kürtçe söylemek için yığınla Kürtçe şarkılar dinledim. En çok da Ayşe Şan'dan etkilendim. O çok otantik söylüyor. Şimdi herkese Kürtçe şöyledir, böyledir diyor da ama yasal olarak ilk Kürtçe şarkı söyleyen benim. Ben bir memur çocuğu olduğum için yasal şeyler yaparım ancak, yasal prosedürü takip ediyordum.

Cem Karaca'nın sevgilisi yüzünden manşetlik olduk

Bir gün baktım Hürriyet Gazetesi'nde manşet olarak çıkmışım. Neymiş ben yurtdışına ideolojik savaş yapıyormuşum. Durmadan yürüyüşler yapıyormuşum. Güney Kıbrıs'ta Melike Demirağ ve Şanar Yurdatapan bir konser vermişlerdi o sıralar. Bunun haberine benim ve Cem Karaca'nın ismini de eklemiş gazete. Oysa ben Türkiye'deydim. Yine Hafta Sonu Gazetesi'nde benzer bir haber çıktı. Güya Cem Karaca ile birlikte 1979'un 1 Mayıs yürüyüşüne katılmışız ve Türkiye aleyhine yürüyüş yapmışız. Gazetede birde fotoğraf var, ikimiz yürüyoruz. Cem Karaca'nın elinde megafon var. Tıpkı Ahmet Kaya olayı gibiydi. Fotoğrafta gözlerden kaçak bir ayntı vardı, Cem Karaca'nın bir elinde megafon diğer elinde Kaufhof market poşeti vardı, yani alışverişten dönmüştü. Fotoğraftaki miting ise çok eski tarihli bir gösteriydi. Almanya Başbakanı'nın katıldığı bir işçi yürüyüşüydü. Sonradan öğrendik ki, Cem Karaca'nın sevgilisinin eski kocası Hafta Sonu Gazetesi'nde çalışıyor. Karaca'dan intikam almak için habere böyle bir yön vermiş. Bununla ilgili

sorgulandım. Savcı bana dedi ki, "Bu adam megafonla ne söylüyor?" Bende dedim ki bütün ulusları birbiriyle dayanışmaya çağırıyor. Bu yüzden bana açılan dava 2 yıl sürdü.

İçerden çıkacak birazdan adam

Hapishanenin arkasına, evlerin önünde küçük bir arsaya bakardı. Koşuşan çocukları, satıcıları, gelip geçenleri gördüm oradan. İçim ezilerek. Ama o günler yok şimdi. Tarih de öyle istiyor.

D LK HÜCREYİ altmış bir Mayıs'ında tanıdım. Sözde demokrasinin ve özgürlüğün geldiği ilk yıl. Onun içindir ki 'özgürlük' ve 'demokrasi' denildiğinde aklıma şu sorular gelir?

Kimler için demokrasi, kimler için diktatörlük? Kimler için özgürlük, kimler için esaret?

Bir küçük hikâye yüzünden bir buçuk yıl ağır hapis, altı ay da Konya'da sürgün cezasına mahkûm edilmişim. Cezaevi müdürü, diğer mahkûmlarla ilişkimi kesmek, onlarla konuşmamı önlemek için karantinada kaldığım ilk hafta sonunda 'kapalı'ya atılması istemişti. Kapalı, küçük bir koğuştu. Açık havaya çıkılmıyordu. Bazı hasım sahiplerini koyuyorlardı bu koğuşa.

Koğuşa girdiğimde, kuşkuyla bana bakan bir arkadaş gördüm. Oturuyordu ranzasında. Kucağında bir kedi vardı.

'Geçmiş olsun hemşerim!', dedi.

'Sağol', dedim.

Tek başına kalıyordu. Sedat'ı adı. Polis Sedat diyorlardı. Siyasi olduğumu öğrenince, kuşkularının yersizliğini anladı. Kısa zamanda ısındık birbirimize. Konuşkan, dertli ve çaresizdi. Zordu hayat... Bunalmıştı... Haraç istemişti birinden... Alamayınca da 'façasını bozmuştu' adamın. Deneyleriyle, sezgileriyle vardı bazı gerçekler vardı. Fakat şikâyetlerinin ana kaynağını göremiyordu, çelişkilerini nasıl çözeceğini bilemiyordu. Ben de ona doyurucu ve mantığa uygun öneriler getiremedim. Ben de pek bir şey bilmiyordum çünkü. Genellikle soyut ve yuvarlak sözler ediyordum.

Üç gün sonra götürdüler Sedat'ı. Yeni biri geldi. Bir süre onunla kaldık. Hırslıydı. Anlaşamadık onunla. Düzeni savunuyordu bütün büyük hırsızlar gibi. O da çalarak zengin olmayı düşünüyordu. Anlatamadım ezni, ezileni. 'Aklı olan ezilmez', diyordu.

Sonra beni hücreye verdiler. Kapalı'nın tel örgülü penceresine yanan bazı mahkûm arkadaşlar konuşmak istiyorlardı. Oysa konuşmak yasaktı benimle... Çünkü ben 'Komünist' idim.

Yatağım yorganım omzumda, hücrelerin bulunduğu bölmeye girdiğimde, hücre deliklerinden uzanmış bir yığın meraklı yüz gördüm. Kafalarını delikten çıkarmışlardı. İki katlı hücreler. Beni üst kata götürdüler. Önünden geçtiklerin, 'geçmiş olsun' diyorlardı. Kim olduğumu merak ediyorlardı. Her yüz, benim için anlatılmaz anlamlar yükledi. Her yüz başlı başına bir olaydı. Her yüz bir cinayetin, bir olayın en yakın tanığıydı.

Hücrem iki buçuk metre boyunda, bir buçuk metre enindeydi. Tuvaleti içindeydi. Keskin sidik ve bok kokardı. Bir buçuk karış eninde, iki karış boyunda tel örgü ve demir parlaklıklarla örülmüş bir pencere vardı. Hapishanenin arkasına,

evlerin önünde küçük bir arsaya bakardı. Koşuşan çocukları, satıcıları, gelip geçenleri gördüm oradan. Akşamüstleri çocuklar oynarken, geçmiş günlere dalar, tozlu topraklı benim arsalarımı düşünürdüm. Erik, badem çaldığımız bağları... İçim ezilerek. O arsalar, o bağlar yok şimdi. Tarih öyle istiyor çünkü.

Bağrıyorlardı hücre arkadaşları... 'Adanalı', diyorlardı, 'uzat kafanı, konuşalım.'

Öğrenmişlerdi Adanalı olduğumu. Hücre deliğinden kafamı uzatmaya çalışıyordum. Sığmıyordum.

Onlar ısrarla bağrıyorlardı. 'Uzat kafanı!'

'Çıkıyor kafam... Delik küçük' dedim.

Kısa süren mırıldanmalar oldu. 'Bekle öyleyse, biraz bekle', dediler. Bekledim. Bir sessizlik. Çıt çıkmıyordu. Bir süre sonra, komşu hücrem... 'Uzat elini yeğenim!', dedi.

Uzattım elimi, bıçağı.

'Kafan çıkacak kadar genişlet', dedi komşum.

Bıçağı aldım ve kafam çıkacak biçimde genişlettim hücre deliğimi. Kafamı uzattım. Gülen, sevinen, bir başarının, yardımlaşarak varılan ortak bir başarının sevincini duyan yüzler gördüm. Çok duygulandım. Yeni bir adam, yeni, taze haberler demekti hapishanelerde. Elden ele cigara uzatıyorlardı bana. Bir ihtiyacım olup olmadığını soruyorlardı. Suçumu öğrenmek istediler.

'Siyasi', dedim.

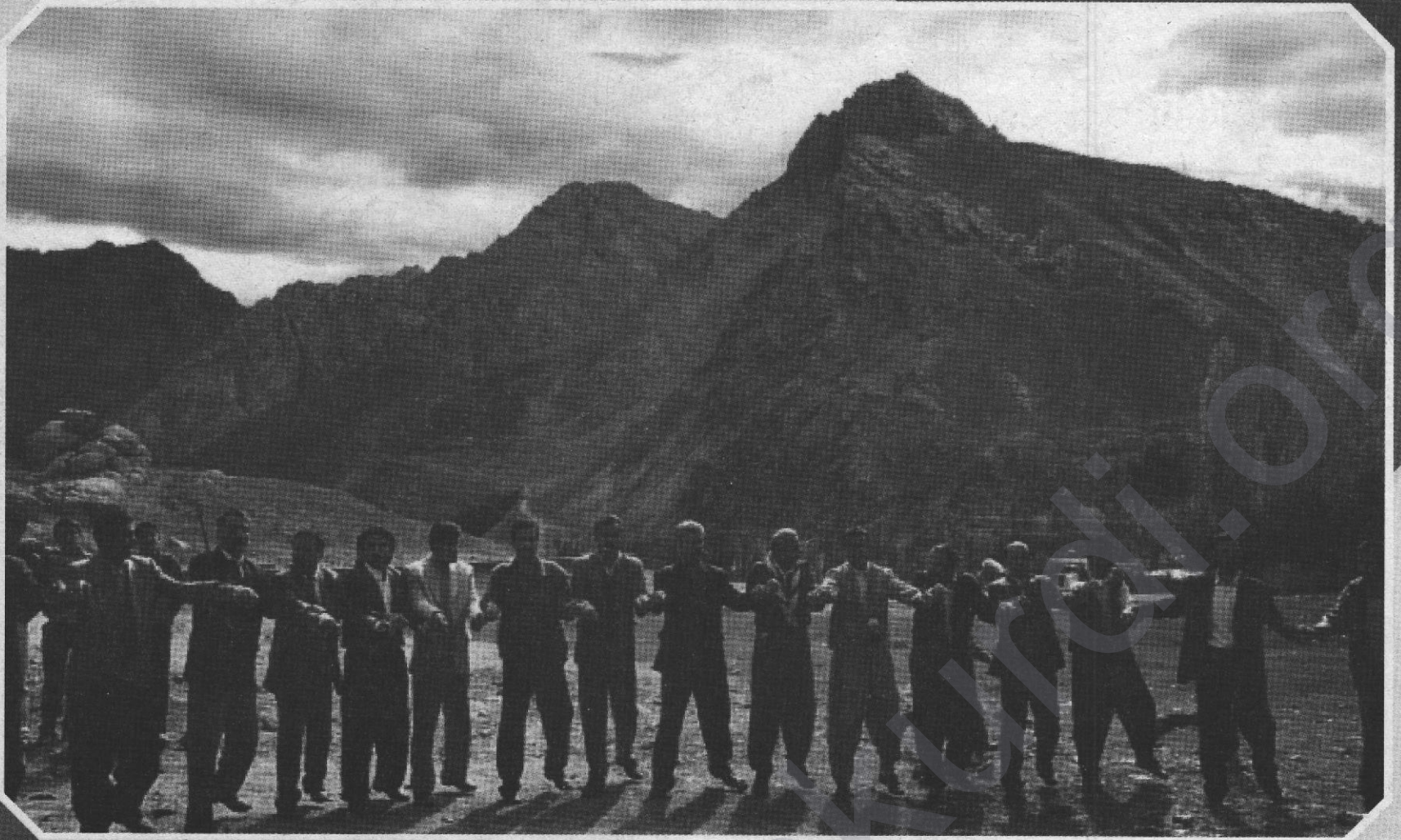
'Kafan delikten niye çıkmadı, şimdi anladım', dedi biri. 'Siyasilerin kafası büyük olur, sığmaz öyle her deliğe...'

Gülüştük.

Onlar için 'siyasi' demek, kelle koltukta adam demektir. Bir arkadaş şöyle diyordu.

'Bizim memlekette, anladın mı abi siyasetle uğraştım mı yani, anlatabiliyor muyum? Kelleyi koltuğa alacaksın yani... Tamam mı?'

Evet... Kelleyi koltuğa almak. Ünlü profesörlerden birinin bilirkişliliğiyle, profesyonel halk düşmanlarından birinin bilirkişliliğiyle... Yirmi yedi Mayıs'ın hemen ardından, iki satırlık bir yazı için, Menderes iktidarının verdiği cezayı yatmak. Ömür boyu amme haklarından yoksul kalmak. Hiçbir 'af'tan yararlanamamak. Ve sonra 'özgürlük', 'demokrasi', 'insan hakları', edebiyatı. Sahtekârlar! Özgürlüğü benim külahuma anlatınlar. 'Hürriyetçi demokrasi' sözlerini ağızlarından düşürmeyenlerin anladığı demokrasinin ne biçim demokrasi olduğunu çok iyi biliyoruz. O demokrasilere, o biçim demokrasi denir. Ve o demokrasiler, bir avuç zenginin sömürüyü 'hukuk ve demokrasi' kurallarına uygun biçimde sürdürmeleri için, profesyonel alçaklardan fetva alırlar. O alçakları, halkımızın can düşmanları olarak aklımıza yazıyoruz.

FOTOĞRAF: REİS ÇELİK

V AY ANAM babam, bu ne biçim bar tutmaktır ki ucu bucağı yoktur. Onca uzaklaşmama rağmen fotoğrafa ancak bu kadarını sığdırdım. Sonra girdim araya bir yarım saat kadar da ben döndüm. Halayın duracağı yoktu. Öyle devam etti. Ben Zap suyunun kırağına inip ayaklarımı verdim deli deli akan sulara. Yıkık bir köprü'nün dibindeyim. Yıkık dediğime bakmayın özellikle yıkılmış köprü'nün sağlam ayaklarının birine sırtımı vermişim. Sırtımı verdiğim beton ayak bana sırt sırta verdiğim bir dost gibiydi.

Halaydan kopan bir kaç kişi daha geldi yanıma. İçlerinden yaşlı olan Eşkiya Şehmuz başladı konuşmaya:

- Hoca, bu köprüyü kim yaptı biliyor musun?
- Kimin yaptığını değil de kimin yıktığını biliyorum.
- Olur mu köprüyü kimin yaptığını bilmen gerek.
- Yoksa sen mi yaptın?
- Eh, bende taş koydum ama asıl bu köprüyü Deniz Gezmiş ve arkadaşları yaptı.
- Bu köprü Deniz'lerin yaptığı köprü mü?
- Evet, 15 gün çalıştım beraber hocam.
- Yahu bu Deniz Gezmiş de ne adammış, işi gücü

yokmuş da gelmiş bu deli Zap'ın üzerin köprü yapmış.

Eşkiya Şehmuz'un gültümseyen yüzü soğudu.

- Hoca, çocuklar bana Deniz Gezmiş'in filmi yapıyor sen olduğunu söylediler, onun için yanına geldim. Ama sende bizimle kafa buluyorsun.

Yerimde oturamayacak kadar utandım. Ayağa kalktım, kulaklarımın bile kızarmıştı. 'Yahu biz okumuşlar, şehirliler, daha doğrusu aydın geçinçler ne zaman bu halka tepeden bakma hastalığından kurtulacağız?' Kendi kendime kızıp öfkelendim.

Eşkiya Şehmuz utandığını anladı anlamasına ama gene de bana biraz gönül koydu. Uzun süre öyle oturup Zap suyunun sesini davul zurna eşliğinde dinledik. Cesaretimi toplayıp sordum:

- Yaparken sizde davul zurna çaldınız mı?
- İlk karşıdan karşıya geçtiğimiz gün koyunlar kestik, davul zurna çaldı tabi ki, halaya da durduk.
- Geri dönüp devam etmekte olan halaya baktım. Deniz'i hayal ettim. Bu gözü kara koca devrimci kim bilir hangi coşkuyla halaya durmuştur.

1968'de Boğaz Köprüsü yapmaya hazırlanan zamanın başbakanı Demirel'e, "Herkes İstanbul'a geliyor.

Zap suyu 'Deniz'e kavuşur mu?

reisçelik

fkaya@esmerdergisi.com

Geleceği görmek gerek. İhtiyaçtır bu" demişti.

Deniz Gezmiş ve arkadaşları ise, "Önce Zap Suyu'na köprü yap ey Demirel. Geleceği görmek istiyorsan önce buraları gör ki, oralarda köprüye ihtiyaç kalmasın" demiş. Kim geleceği görmüş acaba tartışmaya gerek var mı şimdi? İç çekip Şehmuz'a dönüyorum.

- Şehmuz ağam bu su denize kavuşuyor mu dersin? Uzun uzun baktı deli deli akan Zap suyunun gidişine, sonra bana dönüp dedi ki:

- Bu köprüyü bombalayıp yıkan zihniyet olduğu sürece İstanbul'a daha çok köprü yaparlar. Bu sularda bu haliyle denize kavuşmaz.

El sürdük utanarak, ayakta kalmaya direnen Zap suyunun ilk köprüsünden geriye kalanlara. Ve yeniden girdik halaya. Davul zurna inatla ses verdi dağlara, 6 Mayıs 1972 yılında idam edilirken, "Yaşasın Türk ve Kürt Halklarının Kardeşliği" diyerek son nefesini veren Deniz'ler duysun diye. Ve o genç insanların o zaman gördükleri geleceği bugün bile görmeyen, duyamayanlar işitsin diye çaldı zurna, vurdu davul inatla.

Ya siz ne dersiniz "ZAP SUYU DENİZ'E KAVUŞUR MU" bu köprü hâlâ yıkıkken.

Fugue

Kilden bir tebessümle
Kızılçık lekeleriyle gitti
Saat sekiz.

Saat sekizde
sakızlı bir rüzgara
incir ağaçlarına gitti.

Bende pil aldım, yün aldım

Deniz suyunun kurumuş tuzlarını aldım
Kollarım üşümesin diye.
Fugue sahte bir ebediyettir,
Güvercin sesli bir kedi, minyatür pembesi.
Ama kirpik taranteli bırakınca
sadece müzik kalır
sadece sen. Saat sekiz.

Saat sekizde, dünyanın bütün hırsızları
Ağaçlara çıkmalı,
Kırmalı kavanozlarda saklanan bulutları
Büstlerin sivri burunlarını.
Kollarım üşümesin artık, saat sekiz.

pelinbatu

İyi günler

güzel

allahım beni yarattın
ben de sana şükranlarımı sunarım
allahım sanki güvercinim
nerde ışık oraya konarım

allahım bana bir oğul verdin
böylece ben de babalığı tattım
oğlum olunca küçüklüğüme döndüm
baba olunca babamı da anladım

allahım yarattığın alem güzel
ben de güzelliklere bakar dururum
öyle dikkatli bakarım ki güzele
sanki bir an ben de güzel olurum

sıradaki parça

daldım dumanın içine
bir masalın sisine
'sağdan soldan estarabim'
gittim burnumun dikine

pembe bulut çağlayan
bir ben miyim ağlayan
'gör akan o yaşları'
an'ı zamana bağlayan

maddeyim cisim olurum
bir eski resim olurum
'hani siyah kazaklı'
oğluna isim olurum

yolluk

güzel allahım
matematikten
bu kadar mı kalır bir halk

vedatözdemiroğlu

Sen biye Sevgi emek ister" diyidin, ben siye "Aşığem ulen!"

**Senden sonra değiştim. Artık xırxızlıx
yapmiyem. Cuvara sarmiyem. Adam
vurmiyem. Bazen ufaktan içki içiyem.
Hepsi o. Cuvara da var yalan yox.**

SIYE KÜRTÇE yazmayı denedim.

Olmiye. Yazamiyem. Türk'çem de eyi değil. İki arada bir
derede qalmışem. Kürt'çe düşüniyem olmiye, Türk'çe
düşünüyem heç olmiye. Seni nece düşüniyem ben de bilmiyem.
Bir baxiyem aqlmdasın... Ben inaniyem ki, sen bütün dillerde
düşürimde olacaxsan. Dağlara vurduğun gün, ben ölmüşem
Sırya. Artux heç yaşamiyem. Sana qızmışam.

Çox kızmışam. Beni bıraxıp gittin. Sankim, sen mi
kurtaracaxsın bu dünyayı. Xoş sen erkek qız'sın, biliyem.
Lakin zoruma gidiye. Geçenlerde bir qoriciye fena bozıldı
qatın. "Ulan gér" diyor şeytan, vur şu alçağı. Çıx dağa, git
ana sırya'nın yanına... Seni bulur muydum bilmiyem. Ama
arardım seni Kerem kimi... "Ben seni Diyarbekir kimi"
sevmişem Sırya. Bilisen, ben heç televizyon xeberlerni
Elezmedim. Sen gittikten sonra Türk'çe-Kürt'çe-İnkiliz'çe
bütün xeberleri izliyem artux. Uydıdan. Xeberin yoxtur belki.
Bir kitap bilem oxudum. Gerçi bişe anlamadım ama oxudum
ya. Artux bende kitap okuyabiliyem. Senden sonra değiştim.
Book değiştim. Artux xırxızlıx yapmiyem. Cuvara sarmiyem.
Adam vurmiyem. Bazen ufaktan içki içiyem. Hepsi o. Cuvara
da var yalan yox. Arqadaşlar bana çox değıştin diyêrler. Senden
sonra partiye de gittim bir qaç kere. Bir keresinde seni sordum.
Acap qızdıler. Bir daha da yüzüm tutmadı, gitmiyem artux.

Dünyaya küsmüşem Sırya, dünyaya...

Benim kimi birini neden sevdin? Heç anlamiyem. Belki de
heç sevmedin... Arqadaşlar diyê 'Seni yalandan sevmiş. Dağa
götmek için.' İnanmiyem onlara Sırya. Ben biliyem, sen beni
cehennemler kimi sevdin. Çünkü, ben de öyle sevdim. Hem
sevmax zor bir iştir. Yürax ister. Bax ben seviyem. Bu yetmez
mi? İlle de dağa mı vurmax lazım? Anlamiyem... Bax ne qeder
vürüyüş olsa hepsine gidiyem. Vurup qiriyem. Artux ölüm viz
geçiyê bana. Zaten ben yaşamiyem ki... Bekliyem ki bir xilaport
qopsın. Tümüntün vuriyem Sırya. Belkim cesareti yox diyisin,
sana yeminle diyem, geçenlerde heç sebepsiz indirmişem
camları. İçim rahatlamış. Neden mi? Ben de bilmiyem.
Beklim de senin için... Xatirlisen? Sen bana Kürdistan diyidin,
ben sana bakırdım. Anlamıyorum diye hayflanırdên, qızêrdin.
Heqlıymişsin. Xıyarın tekiyim. Sevmax için bir nedenim bilem
yox! Kimsesiz olmax neyse ne, amaçsız olmax koyiyê... Sen
dağlara gittin, ben soqaxlere döndüm.

Hangimiz haklı bilmiyem. Artux deliriyem Sırya. Söz
veriyem siye. Ağlan.ayacağım bir daha.
Eger bir daha göremezsem seni, aha yazıyam şuraya, and
olsun ölümü öpcecek bu şêher.

[rodibaz]

Belki sonra

Staniças, Yugoslavya'dan kaçmakla iyi edip etmediğini sonraki yıllarda da çok sordu kendine. Geleceğin kalın bir sis perdesinin arkasına çekilip görünmez olduğu günlerdi.

[feyzahepçilingirler]

NOL sessiz sedasız, yılbaşı ise hiç kutlanmadan geçirildiğinde bile çok telaşa kapılmadı Trasiyuluos Staniças. Çünkü onun ne Kıbrıs'la ilgisi vardı ne de Rumlukla. 1963 yılında durmaksızın kötü haberler geliyordu Kıbrıs'tan. 21 Aralık günü başlayan şiddetli çarpışmalar kısa aralıklarla hâlâ sürüyordu. Türkiye adanın taksim edilmesini, aksi takdirde garantörlük anlaşmasının kendisine tanıdığı hakkı kullanarak adaya asker çıkaracağını açıkladı. 25 Aralık günü Türk uçakları Kıbrıs üzerinde alçaktan uçuşa geçerek Türkiye'nin bu konudaki kararlılığını gösterdi. Ertesi gün Yunanistan'a uçak ve vapur seferleri kaldırıldı. Sonraki bir anlaşmaya göre savaş durdurulacak, tutsak değişimi yapılacak ve adada "Yeşil Hat" çizilecekti. Staniças, bütün bunlardan kendisini doğrudan ilgilendirecek bir sonuç çıkabileceğini asla düşünmüyordu; yine de an an takip ediyordu olan biteni. Derken Makarios anlaşmayı tek tarafı olarak feshettiğini açıkladı. Gelen tepkiler üzerine tavrını yumuşatır gibi olduysa da EOKA'cılar tarafından öldürülen Kıbrıslı Türklerin her gün gazetelerde yer alan kanlı fotoğraflarında herhangi bir azalma olmadı. Üniversite öğrencileri, "Ya taksim, ya ölüm" mitingleri düzenlediler. Türkiye genelinde Kıbrıs'taki vahşete karşı büyük bir öfke ve çaresizlik duygusu yaygınlaşmaya başladı. 1964 yılbaşı kutlamalarının yapılmamasının nedeni, Kıbrıs'ta yaşanan işte bu üzücü olaylardı. Yine de Staniças gibi, Rum pasaportu taşıyan pek çok kişi, bütün bu olayların faturasının kendilerine çıkarılacağına akıllarının ucundan geçirmiyordu.

Oysa, İstanbullu Rumlar için bir cehennem hazırlığının planları o sırada kapalı kapılarda bitirilmek üzereydi. 1964 yılının Haziran ayı başında Türkiye Kıbrıs'a çıkarma yapmak üzereyken ABD Başkanı Johnson'un, Başbakan İsmet İnönü'ye göndereceği mektupla, Kıbrıs'a müdahalede hiçbir ABD silahının kullanılmasına kesinlikle izin veremeyeceğini, Türk gemilerinin, karşılarında Amerikan 6. filosunu bulacağını, gayet kaba bir dille açıklayacağını da henüz kimse bilmiyordu. En büyük sınır dışı etmelerin bu tarihten sonra, temmuz ayında yaşanacağını da...

İş, Rumca ad taşıyan semtlerin ve içinde Rum sözcüğü geçen Rumelikavağı, Rumelifeneri, Rumelihisarı gibi semt adlarının Türkçeleştirilmesinin istenmesine vardığında ve İstanbullu Rumlardan bir bölümü 6 - 7 Eylül olaylarının bir benzerinin yaşanabileceği korkusunu duymaya başladığında bile Staniças telaşa kapılmadı. O, Yunan uyruğunda görünüyordu ve Yunan pasaportu taşıyordu; ama gerektiğinde, Yunan olmadığını kolayca kanıtlayabilirdi. Zorunluluktan geçmişti bu uyruğa. Tito yönetimi işi başına gelmez gelmez, kendisi gibi genç bir müzisyenin Yugoslavya'daki yaşamının kararını hissederek Türkiye'ye kaçmış, o zamandan beri sayış kez istekte bulunduğu halde Türk uyruğuna geçmesince izin verilmediğinden, Yugoslavya'ya geri dönmek zorunda kalmamak için, Yunan uyruğuna geçmekten başka çare bulamamıştı. Türkiye'de geçirdiği yirmi yıla yakın sürenin ancak son beş yılında, Rum Ortodoks kiliselerinde şarkılar söylemeye başladıktan sonra rahata ermiş, düzenini Türkiye'de bir daha sarsıntıya uğramayacak kadar sağlamlaştırdığını düşünmenin mutluluğuyla huzura kavuşmuştu.

Savaşta Almanya'nın karşısında yer alan müttefiklerin desteğini alan Tito, Mart 1945'te devlet başkanı seçilir seçilmez Staniças ülkeyi terk etmenin yollarını aramış ve kısa sürede de bulunmuştu. Tıpkı Tito'nun yıllar önce, 1936'da yaptığı gibi, sahte pasaportla ve kaçak bindiği bir gemiyle gelmişti İstanbul'a.

Tito'yla başka birçok benzerliği de vardı. O da Tito'nunki kadar olmasa bile kalabalık bir aileden geliyordu. Anlatıldığına göre Tito'nun tamam 15 kardeşi varmış ve bu 15 kardeş ancak iki grup halinde sofraya oturabilir, iki parti halinde yemek yiyebilirmiş. Yemek parası bulamadıkları için, çocukluğunda Tito'nun, iki kardeşiyle birlikte köpekleri Polak'ı pazara götürüp satmaya çalıştıklarını duymuştu. Babalarının istediği parayı veren çıkmayınca sevinç içinde geri getirmişler. O gece aç yatmışlar; ama Polak'a sarılarak uyumuşlar. Polak da aç olduğu halde sesini çıkarmamış bütün gece. Tito'nunki kadar olmasa da onun ailesi de son derece yoksuldu. Savaş zamanında yoksulluğun acısını çekenlerden, aç kalmama sıradanlaştığı gecelerde ısınmak için bir parça ateş, aydınlanmak için bir mum alevi bile bulamayanlardandı. Tito, hep övündüğü gibi, çobanlık yapmıştı. Staniças ise bir tek çobanlık yapmamış, onun dışında, gerek Yugoslavya'da gerek Türkiye'de, akla gelebilecek bütün işlerde çalışmıştı. Müzisyen olarak iş buluncaya kadar hamallıktan buluşukçuluğa, gece bekçiliğinden çöpçülüğe kadar, girmedikleri iş, neredeyse kalmamıştı.

Staniças, Yugoslavya'dan kaçmakla iyi edip etmediğini sonraki yıllarda da çok sordu kendine. Geleceğin kalın bir sis perdesinin arkasına çekilip görünmez olduğu günlerdi. Monarşi'den demokrasiye geçildiği sanılırken herhangi bir referandum yapılmadan tek partili sisteme geçilmişti. Tito ülkütüydü. Devrimci arkadaşlarından daha yaşlı olduğu için, asıl adı olan Josip Broz yerine, ona "İhtiyar" anlamında "Stari" diyenler çıkmış; ama kendisine hapis hapsede yakıştırılmış olan ve onun ne kadar buyurucu, ne kadar ısrarcı olduğunu ele veren, "Sen bunu yapmalısın." anlamındaki "Tito" sözcüğü, asıl adından daha oturmuştu üzerine. Tito'nun bir diktatör olduğunu ve ne yapacağını hiç belli olmayacağına düşünen pek çok kişi çareyi kaçmakta bulmuştu o zaman. İzmir'de çok fazla Yugoslav göçmeni vardı, İstanbul'dakilerin ise sayısı belli değildi.

Fatula'dan aldığı haberi Staniças. Tanışıklıkları epeyi eskidi. Kilisede çalışmaya başlamadan önce Fatula'nın dans ettiği gece kulübünde piyano çalıyordu o da. Oradan ayrıldıktan, daha doğrusu, kilise mensubu sayılan biri olduktan sonra, aklı hep onda olmasına karşın, bir dansözle ahbaplık etmesi hoş karşılanmayacağı için, arkadaşlığını yarı gizli sürdürmeye çalışmıştı. Fatula'yı ellerinin arasından uçurması da bu ürkekliğinden dolayı olmuştu zaten. Dönemin ünlü dansçılarından Fatula. Yunanistan'dan altı arkadaş olarak gelmişler, her biri başka bir gazinoda, pavyonda, gece kulübünde iş bulmuş; hepsi de hayatlarından son derece memnun olarak yaşamlarını kurmuş, oturmuştu. Hiçbir zaman söyleyememişti; ama deli divane aşık Fatula'ya. Eğer o Amerika'yla tanışıp evlenmeye karar vermemiş ve eğer Staniças kendisinde o cesareti bulabilmiş olsaydı, evlenme teklif etmek üzereydi; ama hayatta bir-

çok şeyde olduğu gibi, geç kalmıştı. Öğrendiğinde iş istenmiş; Fatula, gönlünün prensini bulmanın mutluluğuyla yarı sarhoş dolaşır olmuştu. Şu sıralarda da Amerikalı sevgilisiyle evlenme hazırlıkları içindeydi. Bir daha Yunanistan'a dönmeyi düşünmüyordu. Planladıkları, burada, İstanbul'da evlenmek, sonra James isterse, Amerika'ya, James'in memleketi Utah'a gitmekti. Burada kalma olasılıkları daha yüksekti. Bu da zaman zaman da olsa Fatula'yı görebileceği anlamına geldiği için sevindiriyordu Staniças'ı.

Pera'da karşılaşmalarında evlilik hazırlıkları için koşuturuyor sandı Fatula'yı.

"Duydu mu?" dedi Fatula. "Bizi sınır dışı edebilecekmiş."

"Bizi mi? Biz? Biz kimiz?" diye kekeleydi Staniças.

Fatula'yla onu birleştiren bir çizgi, bir ortaklık bulamamıştı. Bir an, çok kısa bir an, Fatula'yla evlenmişler, aile oluşturmuşlar, "biz" diye onlardan, kurdukları bu yeni aileden söz ediliyormuş gibi geldi ona; ama alı al, moru mor koşuturmakta olan Fatula'ya bakarak böyle bir hayal kurmanın olanaksızlığını hemen fark etti.

"Sen, ben, bizim kızlar, hepimiz." dedi Fatula. "Yunan tabiyetindeki herkes."

Yunan uyruğunda olduğunu o zaman şiddetle hissetti Staniças. Yunanlı değildi. Kolayca kanıtlayabilirdi Yunanlı olmadığını. "Tabiyet" için başvurduğu tarih belliydi; isteğinin kabul edilip Yunan uyruğuna geçirildiği tarih de belliydi. Doğuştan Yunan olanlarla aynı kefedede değildi yani. Edilecekse onlar sınır dışı edilecekti. Bunları Fatula'ya söylemedi. Yunanlı sayılmaktan hoşlanmadığı gibi bir anlam çıkarmasın diye değil, bu uğursuz haberi verir vermez telaşla uzaklaşmış olduğu için.

Çok fazla uğraşması gerekmeden neler olup bittiğini öğrendi. Hükümet, Türkiye'de yaşayan Yunan pasaportlu Rumların sınır dışı edilmesine karar vermişti. Eline böyle bir emrin ulaştığı kişiler vardı. Henüz kendilerine bir şey bildirilmediği için, sınır dışı edileceklerin arasında belki de bulunmadığı hayaline kapılanlar vardı. Bir de Staniças gibi, bu uygulamanın kendilerini kapsamadığına, kapsamayacağına yüreктen inanıyorlardı. Bunun arasında, sonradan Yunan uyruğuna geçmiş olanlar bulunduğu gibi, Türk'le evli olan ya da eşi Türk pasaportlu olanlar vardı. Bunlar, yalnız Yunan pasaportlu olanların değil, ay yıldızlı Türk pasaportu taşıyan Rumların da sınır dışı edileceğini henüz bilmediklerinden bu uygulamadan etkilenemeyecekleri umudunu diri tutmaya çalışıyorlardı.

İlahiler söylediği kilise, aynı anda onlarca kişinin cenazesi çıkmış gibiydi. Herkesin gözünde yaş, boğazında şişip kalmış, düğüm haline geldiği için yutkunmayı da, çığlık atmayı da engelleyen bir yumruya dönüşmüş huçırık... Her soruya herkes farklı bir yanıt veriyordu. Kilisedeki pek çok kişiyi tanıyordu Staniças. Ortalığı en çok karıştıran, Komisyoncu Dimitri Monikos, Tüccar Dionis Varatas ve Fabrikatör Dimitri Madianos'un sınır dışı edildikleri haberi idi. Casuslukla, Türkiye aleyhinde propaganda yapmakla suçlandıkları bu kişilerin yaşları 60'ın üzerindeydi; oysa birçok kişi, yaşı 60'ın üzerinde olanların sınır dışı edilmeyeceğini söylemekteydi. Kime inanacağını bilemez haldeydi insanlar. İntihar ve çıldırma

haberleri geliyordu bir yandan. Sınır dışı edilenler arasında yaşlılar, sakatlar, yatalaklar vardı. Ölümlerini gömmelerine izin verilmeden sınır dışı edilen ailelerden söz ediliyordu.

Şapkacı Yorgi, Gazeteci Stefanos, Kırtasiyeci Yorgo'nun, bavulları evlerinden polis tarafından alınarak ve yol parası bile kendilerine ödettirilerek sınıra götürülüp bırakıldıkları haberinden önce, emlak satışlarının durdurulduğu ve Yunanlıların banka mevduatlarına el konduğu haberi dolandı ortalıkta. Birkaç ay önceki olaylar, bu son yapılanlarla anlam kazanmaya başlamıştı. Rumların yoğun olarak bulundukları yerlerde yeniden, "Vatandaş Türkçe konuş!" kampanyaları açılmış, Patrikhane taşlanmış, Rumların işyerlerinin bulunduğu semtlerde "Türk'ten Türk'e alışveriş" kampanyası başlatılmıştı. Türklerin işyerlerine, "Buradan alışveriş yapabilirsiniz" pankartları asılarak kimin Türk, kimin Rum olduğu belirlenmeye çalışılmış, Rum tüccarlardan bazıları iflasın çığına getirilmişti.

Evine vardığında iki zıt düşünce çarpışıyordu kafasında Staniças'ın. Aklının bir yanı, Yugoslav asıllı olduğuna göre bu uygulamalardan uzak tutulacağını söylüyor, öteki yanı ise şimdiye dek duyduğu örnekleri anımsatarak, "Sen de gidiyorsun Trasi. Boşu boşuna kendini kandırmaya çalışma!" diyordu. Eve bırakılmış herhangi bir mektup, kâğıt, bildirim görmeyince iyimser yanımla kutladı ve yanını bir soluk aldı. "Belki," dedi içinden. "Belki yıllardan sonra, nihayet oturduğum bu düzene dokunulmasına yüce Rabbim izin vermeyecek."

Bu umutla rahat sayılabilecek bir uyku uyudu. O uykunun, son rahat uykusu olduğunu bilmeden, yeniden ve yıllarca rahat yüzü görmeyeceğinin farkında olmadan. Ertesi gün kapısının güm güm vurulmasıyla uyandı. Gelmesini istemediği o uğursuz kâğıt mı gelmişti? Postacı değil, polis vardı kapıda. "Günlüdüz ve aceledir," diyerek ve imzasını attırarak teslim etti zarfı. Toparlanıp toparlanmaz şubeye gitmesini, gitmezse gelip zorla götürceklerini söyledi ve gitti. İçinden ne çıkacağını bildiğinden mi, yoksa açmazsa süreyi biraz daha uzatabileceğini sanmanın aptallığından mı bir süre, açmadığı sarı zarfla dolandı durdu evin içinde. Yapılacak başka bir şey olmadığına iyice karar verince zarfı açtı. "12 saat" diyordu. "12 saat içinde Türkiye'yi terk etmeniz..." Ama niye? Kıbrıs meselesini o çıkarmamıştı ki! Üstelik Yunanlı da değildi. Neden?

İzin verdikleri kadar parası, izin verdikleri kadar eşyası yoktu Staniças'ın. Bir tek şeyi vardı; canı ciğeri piyanosun, dışından kesip aldığı, gözü gibi baktığı tek serveti. Sadece 20 kilo kişisel eşyaya izin veriyorlardı, koskoca bir piyanoya değil. Fatula kalacak olsa ona emanet edebilirdi; ama onun da "mühürlenen"ler arasında olduğunu biliyordu. Sınır dışı edileceklerin dosyasına vurulan kırmızı mühürün onun dosyasına da vurulmuş olduğunu görüyorlardı. Amerikalı çavuşun, cebindeki evlenme kâğıtlarının işe yaramadığını öğrenince baygınlık geçirdiğini görenler söylemişti bunu da. Kimselere vermeye kıyamadığı piyanosunun üzerine kilidi vurup çıktı evden. İçine birkaç parça eşyasını koyduğu tahta valizini alıp çıktı. İyi ki öyle yapmış; çünkü şubeden eve dönmesine izin vermediler bir daha, doğru sınıra gönderdiler.

Bir kez daha görmek istediğini düşündürken karşısında buldu Fatula'yı. Aynı grupta sınır dışı ediliyorlardı. Ağlamaktan gözleri kan çanağına dönmüştü. Gelinliği bile hazırlan, sevgilisinden ayrılıyor, hayallerinden zorla koparılıyor. Yanına sokulup elini tutabilmeyi istedi, onu o Amerikalı çavuştan daha çok sevdiğini, her zaman da seveceğini söylemeyi... Ama hiç yeri değildi.

Belki sonra.

Atına'da uygun bir fırsat bulabilirse...

* "İstanbul'un Son Sürgünleri" (Nülya Demir, Rıdvan Akar, Belge Yayınları, 4. basım: 1999) kitabından yararlanılmıştır.

Güzel sözler ve memleket havası

Yazar ve siyaset adamı Paul Nizan der ki, "Bir erkek ya bir devrime, ya da bir kadına sarılarak kendini yeniden yaratabilir!" Peki neden kadınlarda bir erkeğe, bir devrime yaslanarak kendini yeniden yaratmasın? Ma bu dünyayı kıllı bıyıklı erkekler mi yarattı?

DÜŞÜNÜYORUM öyleyse varım" Deskartes Ah Deskartes amca ahh!.. Bizim memlekette düşünen adamı ne yapıyorlar bir bilsen? Sıkıyönetimlerden, DGM'lerden, kimler gelip geçmedi ki! Düşünüp mahkeme kapısına düşmeyen kaldı mı?

Sebahattin Ali, düşünürken "Aldırma gönül aldırma" şarkısını Sinop'un kale cezaevinde yazdı, Nazım Hikmet Bursa cezaevinde nice şiirler döktü, Yaşar Kemal, Orhan Pamuk, Apê Musa kaç mahkeme gördü. Bırak düşünmeyi ıslık çalarak bölücülük propagandası yapmaktan mahpus damı görenler, bu günkü

iktidarın renkleri şarkıları yasaklayan yeni terörle mücadele yasasını görseler ne derlerdi acaba? Deskartes yaşasaydı eminim "Düşünüyorum öyleyse vurun" diye sözlerini değiştirirdi.

"Herkesin suskun olduğu bir cumhuriyette, özgürlüğün varlığı tartışılır"

Montesquieu

suçlardı ve devlet, mağdur olan vatandaşının fikrini bile sormadan bunların hepsini sokağa saldı. Ama kendisine karşı işlenen suçlarda hiç af çıkarmadı. Gandhi'nin felsefesine göre devlet ne durumda acaba? Neden büyüklük, erdemlilik göstermiyor?

Mahatma Gandhi pasif sivil siyasi eylemliliği 1920 yılında İngilizlere karşı başlatırken, iki önemli taktik uygulamıştı. Birincisinde "Vergi ödememe, mahkemelere karşı grev, okul, sivil ve askeri düzenlemeleri reddetmek...", ikincisinde "Milli bağımsızlık isteğini her fırsatta dile getirmek..." yapılan eylemlerdi. Her iki sivil itaatsizlik yöntemi de başarıyla tarihe geçti. İşte böyle güçlü liderler ancak bağışlamadan, erdemden söz edebilir.

"Bir erkek ya bir devrime, ya da bir kadına sarılarak kendini yeniden yaratabilir"

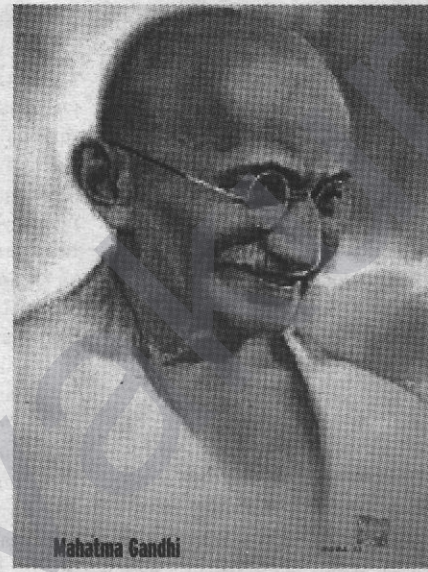
Paul Nizan

Bu konuda işin uzmanı, erbabı, nice kalem bilirim. Bana yorum yapmak elbette düşmez, ancak bu söz kafama takıldı. Ne diyebilirim ki! Devrim inancı, bir ideali, ütopyayı, güzel yarınları ve dünyaları; kadın ise sevgiyi, aşkı çağırırsa da öyle tek taraflı değildir. Neden sadece erkekler kendini yeniden yaratırda kadınlar kendini yeniden yaratmasın? Orhan Veli'ne demişti bir taze bahar vakti, "Beni bu havalar mahvetti..." Bu havalar ki kadın erkek demeden herkesi mahvedebilir. Zaten inancı, aşkı bilmeyen erkek yaşaması da, yaratması da olur. Allah bizi bunların yaratacağı dünyalardan korusun, âmin!

Paul Nizan'a ve bu sözüne piyasa deyişimiyle "kıllı" olmuş durumdayım.

Neden kadınlarda bir erkeğe, bir devrime yaslanarak kendini yeniden yaratmasın?

Ma bu dünyayı kıllı bıyıklı erkekler mi yarattı?

Mahatma Gandhi

Özgürlük, özgür düşünce her daim tehlikelidir. Jan Jak Ruso ne demiş ki, "Özgürlükler doğadadır." Türkiye'de işte bu uygulanıyor. Dağda bayırda, kuşlar gibi özgür olabilirsiniz? Ama iki kişi bir araya geldiniz mi suç olur. Cumhuriyetin seksen yılı örfi idare, sıkıyönetim, Olağan Üstü Hal ile geçti. AB yoluna girmiştik, reformdu, uyum paketiymi derken 'bir şeyler oldu' diye seviniyorduk. AKP ve CHP bir olup yeni TMY yasası ile bunları da alıp götürmeye çalışıyor. Ülkemizde çeteler, işkenceciler, banka hortumcuları, yolsuzluk yapanlar özgür olduğu sürece, gerçek özgürlükten söz edilebilir mi?

Tarih hep özgürlük mücadelesi veren kahramanları yazar, 21.yüzyılda yaşadıklarımıza bakıp Sokrates'i hatırlamamak mümkün mü? Sokrates bir felsefe hocası olarak, Atina yönetiminin özgürlük anlayışına karşı, gençleri baştan çıkarma suçunu işlerken, sivil itaatsizliğin ilk eylemlerinden birini yaparak var oldu. Ama onu yargılayan yargıçlardan hiç birinin adı bile bilinmiyor, o ise hâlâ özgürlükleri savunmaya devam ediyor.

"Zayıf olan hiçbir zaman bağışlamaz. Bağışlamak güçlülere ait bir erdemdir"

Mahatma Gandhi

Devlet her gün af çıkarıyor. Vergi, SSK, imar, disiplin başta olmak üzere birçok af çıkarıyor. Ecevit devrinde çıkan afla urza geçen, adam öldüren, banka hortumlayan, çete kuran, kısacası bu topluma kök söktürenlerin hepsi kurtuldu.

Bu suçlar topluma ve bireye karşı işlenen

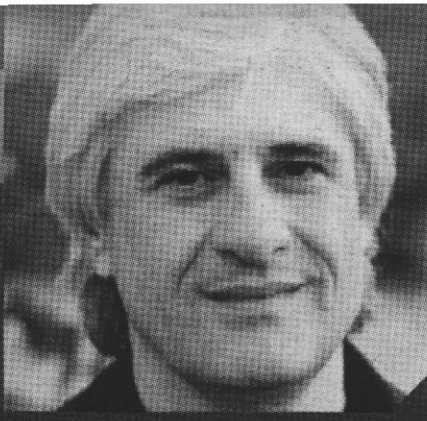
Charles de Secondat Montesquieu

Feride 295 YILI

YILMAZ ODABAŞI

50.000 Adet 12. Baskı

TİLA

tayfunatay
atay@mynef.com

Başörtüsünü ekran çözer

Türkiye'nin son çeyrek yüzyıldaki en önemli siyasal sorununu işleyen "Hacı" dizisi, gerçek yaşamda "ak-kara" karşıtlığı içinde değerlendirilen dünyaları "gri" alanlara açarak izleyiciyi rahatlatıyor ve yakalıyor

TÜRKİYE'DE İslami kesim üzerine çalışmalarını tanıyan gazeteci-yazar Ruşen Çakır, yıllar önce İslamcı kadın yazar Cihan Aktaş'la yaptığı söyleşide ona ilginç bir soru yöneltmişti. "Zengin-şımarık" ("modern-laik" diye de okunabilir) kızların, yoksul ve gururlu "İslamcı" gençlere âşık olup örtünmesini anlatan, bu nedenle "hidayet romanları" denilen bir tür edebi "tarz"a da doğuş veren toplumsal olgunun "tersi"nin mümkün olup olmadığına ilişkin bir soruydu bu. "[İslamcı] Erkekler örtüsüz kadınlara âşık olabilirken, örtülü kadınların İslamcı olmayan erkeklerle âşık olması pek mümkün olmuyor galiba" şeklindeki bu soruya Aktaş şu cevabı vermişti:

"Doğru. Kadınların korunma güdülerini ve imkânları bu konularda denetimli ve dirençli olmalarını sağlıyor. Ama bu olmayacak bir şey de değil" (Ruşen Çakır, Direnç ve İtaat - İki İktidar Arasında İslamcı Kadın, 2000, s. 134).

Aktaş'ın olabilirliğini vurguladığı ilişkinin gerçeklik kazanmasına "hayatın gücü"nü yetip yetmediği halen belirsiz. Ama "hayal gücü"nü böyle bir ilişkiyi etkileyici biçimde kurguladığını söylemek mümkün. Birkaç hafta önce Show TV'de gösterime giren yerli dizi "Hacı"nın en çarpıcı temalarından birini (belki de birincisini) dindar-tesettürlü bir genç kız ile "solcu" bir erkek arasında filizlenen aşk oluşturuyor.

Türkiye'nin son 25 yılına damgasını vuran laiklik-din gerginliğinden beslendiği söylenebilecek olan "Hacı", ekranlara hayli sansasyonel ve sancılı bir giriş yaptı. Önce ATV'de yayınlanacağı duyurulan dizi, bu kanalın muhtemel tepkilerden çekinerek onu yayınlamaktan vazgeçmesiyle, Show TV'ye transfer oldu. Show TV, diziyi önce 22.00-24.00 saatleri arasında yayına soktu. Ama dizi, kabına sığmadı! Halk diziyi tuttu ve geçen haftadan itibaren "Hacı", reyting açısından ciddi bir yükseliş sergilemiş olacak ki "prime-time"a (20.00-22.00 saatleri arasında) çekildi.

Türkiye'de toplum epeydir televizyona kilitlendiğinden beri, ülkede olup bitenleri ekrandan takip etmek temel yönelim haline geldi. Ancak burada söz konusu olan toplumsal, tarihsel, siyasal sorunları haber, tartışma ya da belgesel programlarından izlemenin ötesinde bir gelişme. Artık Türkiye insanı gazete-kitap okuma ihtiyacını da dizi seyrederek giderme yoluna girmiş gibi görünüyor. Özellikle genç kuşak açısından böyle bu. 12 Eylül öncesi ve sonrası toplumsal gelişmeler ve siyasal gerilim-

ler, "Çemberimde Gül Oya"dan öğrenildi örneğin. Veya mafya-derin devlet ilişkileri hakkında bilgilenme "Kurtlar Vadisi"nden devşirildi. Halen Samanyolu'nda sınırlı, ama kararlı bir izleyici kitlesine sahip olan "Şubat Soğuğu" da 28 Şubat'tan esinlenmeler ve ona yönelik eleştirel kurgusuyla yayına devam ediyor. Şimdi bunlara daha geniş bir izleyici kitlesine, "başörtüsü", "siyasal İslam" ve "kışla-cami kutuplaşması" gibi sorunlara vurgu yaparak seslenen "Hacı" katıldı.

Dindar olmakla birlikte devletine de içtenlikle bağlı bir taşra müteşebbisi olan "Hacı" ve ailesi etrafında gelişen olaylar zinciri, kâh askeri karargâhlara, kâh Ankara'daki emniyet birimlerine, gazete bürolarına, ihale bağlantılarının kurulduğu kirli buluşmalara ve nihayet dış güç odaklarının Türkiye üzerine hesaplarının yansıtıldığı gizli servis toplantılarına kadar geniş bir çerçeveye açılıyor. "Hacı"nın ailesi sosyokültürel bakımdan tam bir Türkiye panoraması sunmakta: Amerika'da eğitim almış, modern görünümlü, dindarlığı hayata geçirmeyen büyük oğlu ile onun yine Amerika'da eğitim almış eşi; başı açık, saçı boyalı, yüzü makyajlı, mini etekli yengesini "Şeytan" diye etiketleyen, abisiyle kavgalı, cami avlusunda İslam devleti çağrısı yapan küçük oğlu; onların arasında, ODTÜ'de okuyan ve başını inanç gereği olmaktan öte, özgürlük adına mücadele için örttüğünü öne süren tesettürlü küçük kızı; yine Amerika'da eğitim görmüş olup Ankara'da karanlık işlere bulaşmış ve sefahat içinde bir yaşam süren "ihaleci" kardeşi; nihayet kendisi gibi mütebedeyin ama aşırılıklardan uzak, yani Türkiye Müslümanlığının ortalamasını tüpeyen eşi...

Dizinin akışı içinde, günümüz Türkiye'sinin din temelli siyasal gerilim dinamiği ile doğrudan ilişkilenecekleri nedeniyle iki temanın daha çok ilgi çektiği hissediliyor. Bunların birisi, "Hacı'nın İslamcı oğlu" ile "Atatürkçü Albay" karşı karşıyalığı ile simgeselleştirilen siyasal İslam ve ona karşı askeri duyarlılık teması. Diğeri ise "dindar tesettürlü kız-modern solcu erkek" arasındaki duygusal yakınlaşma ve siyasal dayanışma sarmalında dışı vurulan tesettür ("türban") sorunu. Dolayısıyla zamanla belli karakterlerin daha çok öne çıkarak sivrileşeceği açık. Bunlar içinde "Hacı"nın tesettürlü "güzel" kızı "Ayşe"nin zirveye oturacağı tahmin edilebilir. Onu "Hacı"nın "yakışıklı" İslamcı oğlu "Ahmet"in izleyeceği beklenebilir. Üçüncü sıraya "Albay Zafer Atabay"

karakterinin yerleşeceği hissediliyor. Nihayet Ayşe'ye "abayı yakan" sol eğilimli delikanlı, dördüncü sırayı işgal edecek gibi. Bu karakterlerle bağlantılı ilişkiler ve olaylar zinciri içinde dizi uzun süre ekranda kalma şansına sahip görünüyor. Tabii karakterlerin öne çıkarılış biçimlerindeki denge iyi gözetilip karşı kutuplardan seyirci kaçırılmazsa ve daha önemlisi dizi bir "elektronik darbe"ye kurban gitmezse!..

Türkiye'nin son çeyrek yüzyıldaki en "istikrarlı" sorununu işleyen "Hacı" dizisinin, sorunu oluşturan tarihsel, kültürel, siyasal ve iktisadi dinamikler karmaşasını düzenliliğe kavuşturarak ve gerçek yaşamda "ak-kara" karşıtlığı içinde değerlendirilen dünyaları "gri" alanlara açarak izleyiciyi rahatlatıp yakaladığı söylenebilir. Dizi başlayalı çok olmadı ama yine de hissediyoruz: "İrtica"ya geçit vermeme yolunda dindarlığa "akraba"lıktan dahi hafif etmeyen sert ve mağur "Albay Zafer Atabay"dan giderek yufka yürekli, yumuşak başlı ve sevecen bir insan çıkacak ortaya. "Allah'ın nizamı"ni yerleştirmeye kararlı, kendisi gibi olmayanları "akraba" da olsa yok etmek isteyen İslamcı "Ahmet"in de zamanla ahlında nasıl termetiz, pırlanta gibi bir kalbi olduğu desifre edilecek gibi. "Hacı"nın tesettürlü kızı "Ayşe", özgürlükçü, bilimsel düşünceden yana, kendisine Müslüman erkekten gelen zorlama karşısında "mahrem" sayılan düşünceye de cinsiyete de yaklaşmaktan kaçınmayan bir karakter olarak şimdiden gönülleri fethetti bile! Onun "solcu" gençlere aşkı (ki bu, "tersine hidayet" diye de okunabilir), büyük ihtimalle diziyi daha geniş bir izler-kitleye taşıyacak.

Bir döneme damgasını vuran, "zengin fabrikatör kızı-yoksul kemancı genç" klişesi üzerinden gelişen Yeşilçam melodramlarında olduğu gibi burada da hayatta olmayı düste var etmek, tabii ki önemli bir çekim gücü oluşturmaktadır. Ancak şunu da hatırlatmak gerek: Kurgunun gerçeği belirlediği kitle kültürü çağında, dizinin gündelik yaşantımıza yansımalarıyla da karşılaşabiliriz bir süre sonra. "Ayşe"nin lacivert-mor karışımı "bonus" perüğünün örneklerini tesettürlü üniversiteli kızlarda görebiliriz mesela. Ya da "Ahmet"in görüntü ve giyimini taklit eden İslamcı gençler karşımıza çıkabilir. Yani "Seymen Ağa", "Polat Alemdar", "Süleyman Çakır", vb kurgu modelleri yelpazesinin daha da açılarak dini bütün kesimleri de kapsamına alacağı günler yakın gözüküyor.

Can için şiirler - 3

Aman yürüme tembel oğlum
Önce koşmayı öğren.
Koşarken düşmeyi
Acıdıysa ağlamayı
Gözyaşını silmeyi öğren.

Konuşma ince dudaklı oğlum.
Şarkı söylemeyi öğren.
Söylerken kendinden geçmeyi,
Sonra gelmeyi kendine
Çılgılık çılgılığa öğren.

Güzel oğlum, boş ver okumayı da.
Anlamayı öğren.

Kızları anla, düşleri anla, gerçekleri anla.

Hayat anlamaya doyamayacağın kadar kısa

Doya doya yaşamayı öğren

Sonra kafama vura vura

Bir gün bana da öğret

Bütün öğrendiklerini.

Şarkı söyleyeyim ben de,

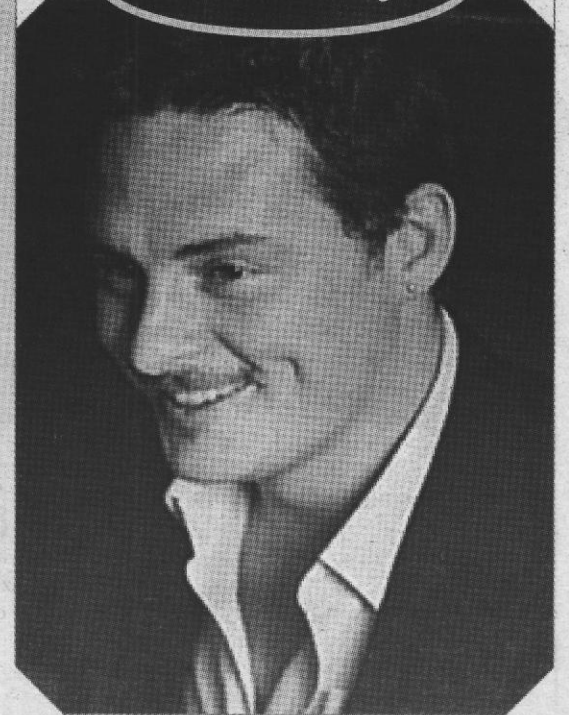
Güleyim, ağlayayım.

Hissedeyim o yaşta

Bir küçük can gibi.

12 Şubat 2005

tunakiremitçi

Çocuk ve terör

İNGİLTERE ve Fransa'nın, TC'nin sınırlarını çizmeden önce başlatılan, daha sonra "amentü" haline getirilen, korkutarak sindirme, yakıp yıkmaya ve öldüre öldüre bitirme ezberi, doğru ve geçerli olsaydı, bugün Kürt yarısı kanamaya devam etmeyecekti.

TC, daha ortada yokken, Koçgiri(Sivas yöresi), Topal Osman çetesi ve "gayri resmi tarih" in daha sonra İzmir yangınının "kibritçisi" olarak işaret ettiği Sakallı Nurettin Paşa kuvvetleri tarafından cehenneme çevrildi.

Korkunun çare olmadığı, daha o günlerde, Koçgiri'de yangınların dumanı tüterken, Kürtler, hak ve özgürlük talebiyle örgütlenmeye başlıyordu. 1925 yılında karşı taarruzla örgütün liderleri tutuklanıyor, Şeyh Said çembere alınca, isyan patlak veriyordu. Bu gerekçeyle Kürtler, 1925-1940 yılları boyunca, korku bahçelerinde kuşatılıyor, asılarak öldürülen, "kaçarken vuruldu" denilen ya da "çıkan çatışmada, silahlarıyla birlikte ölü olarak ele geçirilen çşkıya" olanların sayısının binler mi, on binler, yüz binler mi olduğunu, haritadan silinen köy sayısını kimse bilmiyordu.

"Genelkurmay Belgelerinde Kürt İsyanları" adındaki kitapta, 1926 yılındaki "Bicar Tenkil Harekatı"nda, sadece bir ay içinde 280 köyün yakılması, 2 binden fazla insanın öldürülmesi "başarı hanesine not" ediliyordu. Sadece tek bölgedeki bir aylık kırım ve kan sesi, sanırım, korku ekilen kan bahçelerinin nafilleğini de gösteriyordu.

1939'da kan sesi durdu. Geride yanmış, yıkılmış, insanların bir kısmı korkudan delirmiş, çıldırmış, ruh sağlığını kaybetmiş bir Kürt yurdu kaldı. Yaralı ülkenin acıları kuşaktan kuşağa nesillere aktarıldı. Yeni doğan bebeklerin ruhu kinle zehirlene geldi.

YÜZLEŞME...

Ama rejim, hiç bir zaman, "bu insanlar ne istiyor, ben ne yaptım?" demedi. Talebe karşılık, uyguladığı şiddetle yüzleşmek istemedi. Tersine, uygulamalarını gömüp üstünü yasakla örttü.

Ezber, "ört ve unut" üzerineydi. Resmi ezberde, düşmüş, düşürülmüş tekme vurma, aşağılama özgürlüğü sonsuz, gerçeklerin kıyısında dolaşmak hâlâ yasaktır. Yaşığı çiğnedim, "tutulmuş" resmi kalemlerin diliyle sövmedim diye, "Kürt İsyanları" adındaki kitabım nede niyle, hapis istemiyle yargılanıyorum.

Ve biz, Ahmed Arif'in deyimiyile "namustur bu, künyemize yazılmış" diyoruz. İnsan olmanın bedeli neyse, kendi payımıza düşeni, ödemeye devam edeceğiz.

YÜK VAGONLARI...

Bir Alman televizyonu, Hitler rejiminin Yahudileri hayvan naklinde bile kullanılmayan, havalandırma deliği, penceresi bulunmayan kapalı yük vagonlarıyla toplama kamplarına taşımalarını işliyordu. Alman, bu belgeselle kendi vicdanını yıkıyor, temizliyordu.

Oysa, sayısını kimsenin bilmediği kadar kadın, erkek, ihtiyar Kürt, bu vagonlarda bir arada kapalı tutulup gizleyemedikleri mahremiyetlerinin utancıyla ruhları can çekişe çekişe, günlerce kendi pislikleri içinde kalarak, havasına, diline, geleneğine yabancı oldukları topraklara sürüldüler.

Namusun kalemlerinden Şeyhmus Diken,

"İsyan Sürgünleri" adındaki kitabında, emirle sürgüne gönderilmiş Diyarbakırlı ailelerden bir kaçının trajedisini yazmaktadır.

ŞİDDET, YA DA MEDENİ VE KİBAR OLMAK

Yeryüzünde kimse, sorunları "öldüre öldüre" ile bitiremedi. Dahası, evrimleşen insan oğlu, "öldürmeyi" defterinden sildi. Bir ara-

Ta eski çağlarda zamanlardan beri, ölümlerin kaldırılması için, "şimdi insanlık zamanıdır" denilerek, silahlar bile iniyor, susuyor, ama şimdi vahşi ruhlar kendine yakışanı yaparak, öldürülmüşlerin başlarını kulaklarını, hatıra eşya niyetine kesiyor.

da çoğalıp, renklenerek yaşamın yolunu arıyor, bugün. Fransa Cumhurbaşkanı, bu yüzden Avrupa Birliği'ne kabul etme ricasına gitmişken, kendini tutamayıp tehditler savurmaya başlayan Türk görevli için "önce medeni ve kibar olmak gerekiyor" demişti.

Devlet şiddetini tek seçenек olarak gördüğü için İran ve Suriye, günümüz dünyasının yalnızları... Geçmişte Irak, Pakistan, Endonezya ve Sudan diktatörleri, öldüre öldüre bitirme adına kin yaralarını derinleştirdiler. Bu ülkelerde, "şiddete tapınma" diktatörlerin tırmanma merdiveni, su başlarını tutup, pekiştirme kolonuydu. Endonezya'da general Suharto, Pakistan'da Yahya Han kalabalıkları ırkçılıkla afyonluyor, bir ücretli olduğunu edasının gerisine saklıyor, "ben kendimi vatanıma adadım" diyor, sonra "vatan elden gidiyor arkadaşlar" diye naralanarak darbe yapıyor, "muktedirlerin muktediri" oluyorlardı.

"Ücreti mukabilinde vatansızlık" senfonisinde, konuşulan dil şiddetti. Timor adalarına ateş yağdırılıyordu. Yahya Han'ın söyleminde Bangladeş yok, Doğu Pakistan vardı. "Birlik ve beraberlik" adına ülke terör hallacına tutularak, gerçekte ayrışma hızlandırılıyordu.

İngiltere, dışardan yardım alarak komşularını tehdit eden, içerde yurttaşlarını korkutarak sindirmeye çalışma yerine, medeni yoldan giderek İrlanda ve İskoçya sorunları üstüne gidiyordu. İrlanda ve İskoçya'da yanmış, yıkılmış, yani soyu kırılmış köy yok. Kanada devleti, Kebek bölgesinde kan banyosu yapmadı. Fransa Korsika'da, İspanya Katalan meselesinde...

ÇARE

TC, tabii-ki Endonezya, Sudan, Pakistan, Irak değil, farklıdır. Ama, "göğüs göğüse savaşı" müjdesi verenlerin, kurtların eğitimcisiyken, Türkiye'nin kaybettiğini görünce, başka tren binenlerin yol göstericiliği ve güç olma hursıyla gözü, beyni kararışların şiddet hırsı, çare değildir, olmamıştır.

Genelkurmay Başkanı General Özkök, gençlerde "geriye bakmak" gerektiğini söylüyordu. Neyi kastettiğini bilmiyorum. Ama 1925-40'ın çare olmadığını biliyorum. Çare olsaydı, bugün yaşanmazdı. Çare, insani haklarını teslim eden barış ve hukuk ortamıdır.

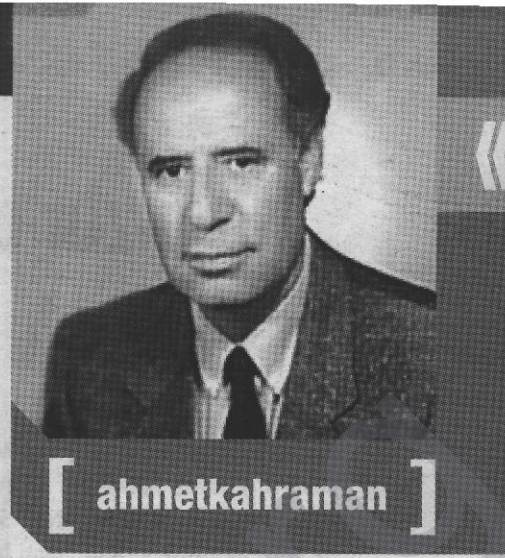
ÖLÜYE SAYGI

Yıllardan sonra, ilk kez müdahale edilmediği için yüz binlerin bir arada kutladığı Newroz kansız geçti. İnanıyorum ki, cenazelere müdahale olmasaydı, yine kan dökülmeyecekti. Oysa ölüye saygı, yeryüzünün tek mil kültürlerinde ortak özelliği. Ölü geçirilirken, bir kültürün insanı eğilerek selama duruyor, öteki

şapka çıkarıyor, bir başkası duaya duruyor, el kavuşturuyor, ama tümü saygıda birleşiyordu.

Ta eski çağlardaki zamanlardan beri, ölümlerin kaldırılması için, "şimdi insanlık zamanıdır" denilerek, silahlar bile iniyor, susuyor, vahşi ruhlar ise kendine yakışanı yaparak, öldürülmüşlerin başlarını kulaklarını, hatıra eşya niyetine kesiyordu.

Televizyonda, bütün dünyalılar gibi seyrettik. Üzgün, yaşlı onbinler, cenazelerini götürüyorlardı. İnsan gibi iki ayaklı birileri, vahşi çığlıklar atarak, cenaze arabasına saldırıyor, yumruk, tekme savuruyor, gökte uçaklar, helikopterler uçuyordu.

[ahmetkahraman]

Mezarlıktan sonra, insanlar dağılmaya başlıyor, ama "dağın" tehdidiyle yolları kesiliyordu. Şehrin damarlarına yayılıp erimek üzere olan insanlar, bu tutuma tepki gösterince, mermi sağanağı ve can pazarı başlıyor, mermilere taşla karşılık veriliyor, ertesi gün, yeni öldürülmüşlerin cenazeleri kaldırılırken, öfke coğrafyaya yayılıyordu.

ÇOCUK KATİLLERİ...

Seçilmiş başbakan, bu arada, yeryüzünde eşi, benzeri görülmemiş bir küskremeye, "çocuk da, kadın da olsa, güvenlik güçlerimiz gerekeni yapacaktır" diyerek, yaraya tuz serpiyordu. Batman'da daha bekleliğini yaşayan, üç yaşındaki Fatih Tekin, Diyarbakır'da 6 yaşındaki Enes Atay, 9 yaşındaki Abdullah Duran, 8 yaşındaki İsmail Ere kurşunlanarak öldürülüyordu. Çocuklar dahil, sokaklarda 13 insan cesedi toplanıyor, kurşunlanmış yüzlerce yaralı hastanelere taşınyordu. 78 yaşındaki ihtiyar Halit Söğüt ise linç edilerek, ruhu alınmıştı. Bununla da kalmıyıyor, insan avı başlıyordu. Yüzlerce kişi tutuklanıyor, çocuklara da işkençe ediliyor, 93 tanesi hapisaneye konuyordu.

TERÖR

"Terör", korkutup sindirme, yıldırma anlamında Fransızca bir deyimdir. Fransa ihtilalinden sonra, değişik kesim ve katmanları sindirmeyi amaçlayan sürece "terör dönemi" adı verildi.

TC'de, terör deyimini ilk kez, olağanüstü yetkilerle donatılmış mahkemelerin kuruluşu sırasında gündeme geldi. İstiklal mahkemelerinin kılıcı Kılıç Ali'nin anılarında anlattığına göre, bu mahkemelere "Terör Mahkemesi" adı verilmek istendi. "İstiklal Mahkemesi" adında karar kılındı.

KORKU DÖNEMİ

Günümüz dünyasında, her türlü hukuksuzluğa "terör" adı veriliyor. Ama insan oğlu ruhu, bir süre sonra korkuyu da yeniyor.

12 Eylül 1980 darbesi, hukuksuzluğun bir korku rejimiydi. Diyarbakır'da askeri savcılardan Ümit Kardeş, Yeni Şafak Gazetesi'nde yayımlanan bir söyleşide şöyle diyordu:

"O dönemde(12 Eylül), Kenan Evren, 'Hukukun sırası değil, vatan tehlikesi. Meselelere hukuk gözlüğüyle bakmayın' diyordu. Zaten o yönde işleyen bir sistem vardı. Hukuk yoktu. Suçlu mu, değil mi bakılmadan, sistematik olarak herkes işkenceden geçiyordu."

Bu cehennemden geçen Kürtler, daha sonra "Ne mutlu Türküm diyene" diye bağırmadılar. Ama hukuksuzluk "sür-gitsin" oldu. 1990'lar, Kürtler açısından hukuksuzluk dö-

nemi değil midir? 4 bine yakın Kürt köyünün yakılıp yıkılması, evrensel hukuka uygun ve halka sevgi sunumu, şefkat miydi? Ya 4 milyona yakın insanın kendi yurdunda mültecileştirilmesi? Mahkemece aranıyor görünen katiller "görev celbi"nin çıkarılması mı hukuka uygundu? 17 bin 500 tane "faili meçhul cinayet" dosyası duruyordu, mahkeme raflarında. Dağlarda, toplu mezarlar keşfediliyor, 80'lik dede ile torunun kemikleri koyun koyuna bulunuyordu.

GENERAL, "TAHRİK VAR" DEDİ

Diyarbakır'da sahnelenen dehşet yayılırken, "geçmiş olsun" dileği bile esirgeniyor, öldürülmüşlerin yasını tutanlara "sıcak bakış" gösterilmiyor, tersine medyası, muktediriyle rejim mağdur masum ve mazlumları yükleniyor, onların aslında ne kadar suçlu, cezalarının yerinde olduğunu bağınıyorlardı. Genelkurmay başkanı General Hilmi Özkök de, "tahrık var" diyordu.

Doğruydum, bu söz. İnsanlar köylerinden, yurtlarından, üretimden, kısacası hayat ve ekmeğinden kopararak tahrik edilmiş, yok edilmiş yakınlarının acısıyla kinlenmişlerdi.

ÇOCUK BAYRAMI ve ÇOCUK KATİLLERİ...

Yazının başlığından da anlaşılacağı gibi savruk bir yazıyla diyarları dolaşacağız, bugün. Geçtiğimiz 23 Nisan'da, TC seçkinleri, bir ke-re daha nutuklara takla atıp eğlene güle, benzeri 1900'lerin ilk yıllarında kalma törensellelikle çocuk bayramını kutladılar. Giydirilip süslenmiş "iyi aile çocukları"nın, her yıl aynı gün tekrarlanan gösterilerini seyrederek, "müsameresel görev devir teslim oyunu"nda rol keserek, eğleniyordu. Çocuk bayramında, üç yaşındaki bebek Fatih Tekin ile 6 yaşındaki Enes'in, 9 yaşındaki Abdullah ve 8 yaşındaki İsmail'in mezarı orada duruyor, katilleri ortaklıkta dolaşıyor, belki de "keh keh" diye gülerken, "Şan ve şerefle devlete hizmet ettik" diyorlardı.

Parkta oynayan, balkonda duran çocukların kurşunlandığı bir yerde, çocuk bayramında anne ve babalarının ödediği vergileri harcayarak yenip içiliyor, öte yanda sınıra ordular yığılıyordu. Ertuğrul Özkök'ün yönetimindeki, "Türkiye Türklerindir" gazetesi, bu manzaraya bakarak, piknik haberi vericesine, dünyanın dışındaki İran rejimiyle işbirliğini övüyor, OYAK'a da büyük kazançlar sağlayan Kürdistan'a fetih seferini müjdeliyordu.

Ertuğrul gibilerin rehber olduğu bir yerde, bazılarının elinde, bölge barışı ve insanlığın geleceği makam, mevki tutmak, muktedir olma uğruna, fetihçilik oynanıyor, dünya ibret ve dehşetle seyrediyordu.

'Denizin ortasına masa koyup rakı eşliğinde kitap okumak ve Müslüm Gürses dinlemek istiyorum'

A nlaşılabılır bir haktan geliş. Ve de halktan... Yüzüne bakıldığında kendi yüzünden başka yüzleri görmek mümkün. Kokusu dokusu farklı; çok zarif ve nalf, hoş bir serzeniş.. Kadınlıktan gelip kadınlığa giden: Sorulan ve sorulabilecek tonla soru ve tonla cevap... Zihninde yer edenlerle ve onu nasıl hatırlayacağımı alakalı olarak yapılabilecek en sığ tarif, kendinden emin duruşu, tizlikten sızan yapıcı ses tonuyla yukarıdan aşağı salına salına inip içinize konan bir kuş tüyü hafifliğini hissedeceksiniz, gülümseyeceksiniz, inanın ben gönüllü şahidinizim... Sanki sebebimiz röportaj olmasa her şeyi unutsak, bir karşılaşma, bir tesadüf olsaydı bu, bir şeyler söyleme, paylaşma güdüsü devreye girecekti. Sustuk varsayalım bakacaksınız, bakmasını bekleyeceksiniz; sıcak sıcak gelecek sonra kelimeleriniz...

Tüm sessizliklerin çılgı... Tüm cevapsız kalmış sorulara yanıt... Bakımlı, asil, konuşkan, kadın gibi bir kadın... Tel tel zifir uzun saçları... Üstü başı tepeden tırnağa kadınlığa batmış, saçları Anadolu kokan kadınlığın ucu bucağı... Dimağında saklı kalmış eski bir ahşap mahalle arasında unuttuklarıma renk ve cevap gibi... Aklımda kadınlar var... Köşeye saklı sürmeli gözler, rüzgâra teslim edilememiş savruk saçlar ve uzanamayan eller var... İnandım da söylüyorum, ahşap bina tortusunu okşamaktan eskiyen tüm ellere uzanan büyük bir el: Eren Keskin...

fotoğraf: şaban dayanan

yeşimçoşkun

1 Hayatta sizi mutsuz eden şey nedir ve hayatta ki en büyük korkunuz nedir?

– Hayatta en mutsuz olduğum anlar, insan hakları savunucusu kimliğimle birçok kez taniğim ölüm olayları ve özellikle arkadaşlarımla otopsiyerine girmek zorunda kaldığım anlardaki acıdır. Hayattaki en büyük korkum ise en sevdiğilerimi kaybetme korkusudur.

2 Eren Keskin boş bir gününü nasıl geçirir?

– İnsan hakları hareketi içerisinde olunca “boş bir gün” gerçekte olmuyor. Ama ne kadar yoğun olursak olalım sevdiğim şeyleri yapmaktan hiç vazgeçmem. Örneğin, kitap okumak, müzik dinlemek ve arkadaşlarımla yemeğe gitmek gibi.

3 Modayı takip eder misiniz? Hangi trend tercihinizdir?

– Kendime yakıştırdığım şeyler moda olursa, modayı takip ederim. Ancak, en çok blucin ile rahat ederim.

4 En son okuduğunuz kitap ve en son dinlediğiniz albüm hangileri?

– Son okuduğum kitap, Mesut Yeğen'in “Müstakbel Türk'ten Sözden Vatandaşa” isimli kitabı, en dinlediğim albüm ise Levent Yüksel'in “Kadın Şarkıları.”

5 Şu zamana kadar sinema da izlediğiniz idol filminiz var mı, varsa hangisi?

– Bugüne kadar izlediğim Türk filmleri içinde hiç unutamadığım film, Hümeysra'nın başrolünü oynadığı “Kırk bir aşk hikâyesi”, yabancı film ise, “Örümcek kadının öpücüğü.”

6 Eğlence mekânlarına gider misiniz? Vakit geçirmek için nereleri tercih edersiniz?

– Bar diskotek gibi yerlerden hoşlanmam. Ama meyhaneleri çok severim. Sık sık da giderim.

7 Sadece size ait bir günde yapacağınız üç şey nedir?

– Sadece bana ait bir gün olsa, Güney'de denizin ortasına bir masa koyup rakı ve beyaz peynir eşliğinde kitap okur ve Müslüm Gürses dinlerdim.

8 Evlilik ve aile hakkında ne düşünüyorsunuz?

– Evliliği, kadını son derece ezen bir kurum olarak değerlendiriyorum. Aile olmayı ise imza ile sınırlı görmüyorum. İnsan, kan bağı olmadığı kişilerle de aile gibi olabiliyor.

9 Evinizde kendinizi bulduğunuz bölüm neresidir? Neden?

– Evinde en sevdiğim bölüm, karşımda televizyon ve yanımda başucu kitaplarımla bulunduğu sarı koltuğumdur. Ben kendimle yalnız kalmayı çok seven biriyim. Yalnızlığımı da en rahat orada yaşıyorum.

10 Sizce ideal bir erkek nasıl olmalıdır?

– Bu denli erkek egemen bir sistem içinde ideal erkek nasıl tanımlanır bilemiyorum ama benim bir erkekte aradığım en önemli özellik ona güven duyabilmemdir.

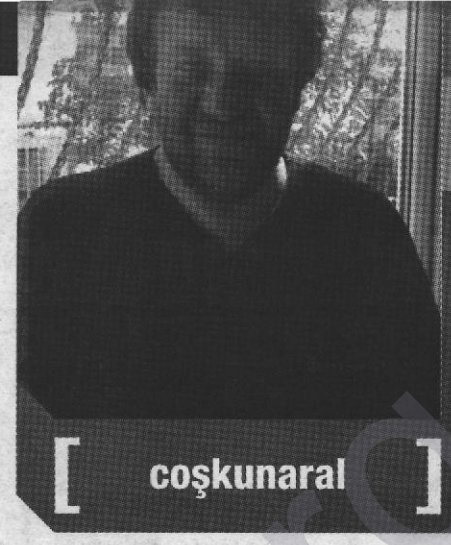
Biz savaştıkça birilerinin refah düzeyi yükseldi

Bize dünyayı anlatırken, arzu ettikleri filtreleri kullandılar. Batı çok büyük bir refah düzeyi içinde gösterildi. Ama bunların hiçbirinin gerçeğe alakası yok. Güvenlik güçleri dünyanın her tarafından aynı, cezaevleri aynı.

HABERLER verecekleri bilginin zamanını, mekânını ve şartlarını çok iyi değerlendirmek zorundadırlar. Haberci bulunduğu mevki ve yükseklik ile bilgiyi taşıdığı toplumun algı kapasitesini hesaplamak zorunda. Şimdi Amerikan toplumu için hazırladığımız bir belgesel Türkiye'de gösteremeyiz. Çünkü onlar, bilgi alma açısından daha farklı bir konumdalar. Yine bizim programların Almanca versiyonumuzu Türkiye'de göstersek insanlar sıkılır. Çünkü o toplumlar yıllardır bu programları izliyorlar. Biz ilgi göstermiyoruz çünkü eğitimden tam olarak nasibimizi alamamışız. Çocuksuyuz ve bilgi gerekliliğinin farkında değiliz. Bizim Türkiye'de yapmaya çalıştığımız ilacı karamela şekeri gibi sunmak. Çünkü toplum ancak bu kadarına hazır.

FARKLI BİR DÜNYA ANLATILDI

Bu topluma dünyadaki gerçek insan manzaraları hiçbir zaman doğru aktarılmadı. Bize dünyayı anlatırken, arzu ettikleri filtreleri kullandılar. Batı çok büyük bir refah düzeyi içinde gösterildi, çağdaş ülkelerde insanların beş yaşadıkları, hiçbir emek sarf etmeden para kazandıkları, vergi denen bir şeyin olmadığı, ABD'de sınırsız özgürlüklerin olduğu anlatıldı. Ama bunların hiçbirinin gerçeğe alakası yok. Güvenlik güçleri dünyanın her tarafından aynı, ceza-

çoşkunaral

evleri aynı. Dünyanın her yerinde ırkçılar var. Bize bunları anlatmadıkları için de, biz kendi toplumumuzun refaha ulaşması yönünde çaba vermek yerine, diğer yerlere kapağı atmanın düşü içinde yaşıyoruz.

BİZİM GİBİ TOPLUMLARA SAVAŞ SEVDİRİLİR

Ben çok savaş yaşadım. Bunları dünyaya aktardım. Kitaplarımda işledim. Son kitabım da savaşı anlatıyordu, "Sözün Bittiği Yer!" Çünkü sözün bittiği yerde savaşlar başlar. Bizim gibi toplumlara savaş sevdirdi. Çünkü biz savaştıkça birilerinin refah düzeyi yükseldi. Kendi coğrafyamızda savaş olmasına rağmen insanlar savaşı tanımıyor. Bu yüzden savaşa karşı çıkan kitleler de yok. Bize savaşı sevdirdiler hatta.

Bize tarihte hep savaşan kahramanlar olduğumuzu anlattılar, bütün komşularımızın bize düşman olduğunu söylediler. Böyle şartlanmış bir toplumuz. Bizi böyle şartlandırıdılar. Çünkü toplumlar savaştığı sürece, savaşı kutsallık gibi onlara sunanlar kazanıyor. Silah tüccarları kazanıyor.

Refah düzeyi yüksek olan toplumlar savaşmaz. Aç olanlar savaşır. Bu birbiriyile bağlantılı bir durum. Savaşları çıkarırlar, refah düzeyi yüksek olan toplumların yöneticileri. Savaşanlar ise aç toplumlardır.

ESMER'DEN BEKLENEN EK: ÇAVREŞ GELİYOR!.. Paşgoya ESMERê Ya Ku Hûn Li Bendê ne: ÇAVREŞ tê!..

- Esmere ikinci yaşına girmesini Kürtçe ekle kutluyor. Esmere du saliya xwe bi paşgoya bi Kurdî pîroz dike.
- Birbirinden özel kapak dosyaları, renkli söyleşiler, çarpıcı makaleler, magazin, kültür-sanat, edebiyat ve daha fazlası ÇAVREŞ'te.. Dosyeyên bergan ên ji hev taybetîtir, hevpeyvînên rengîn, gotarên balkêş, magazin, çand-huner, edebiyat û hê zêdetir, di ÇAVREŞê de...
- ÇAVREŞ çok yakında her ay ESMER'le birlikte ücretsiz... Kaçırmayın! ÇAVREŞ, di demeke gelekî nêzîk de, her meh bi ESMERê re mift î belaş... Jê bê par nemînin!

Murat BATÇI
Fewzî BİLGE
Firat CEWERÎ
Cemîl DENLÎ
Mazlûm DOĞAN
Zana FARQÎNÎ
Hüseyin GÜNDÜZ
Ehmed HUSEYNÎ

Mîran JANBAR
Sîdar JÎR
Enwer KARAHAN
Hüseyin KAYTAN
Salihê KEVİRBİRÎ
Lal LALEŞ
Çiya MAZÎ
Kawa NEMİR

Abidin PARILTI
Jana SEYDA
İbrahîm SEYDO
Lorîn STRAN
Salih Turan

Yağob TİLERMENÎ
Sedat YURTTAŞ
Helîm YÜSİV
Müslüm Yücel
Dilawer ZERAQ

çavres

AA!
SEN ŞU
BAHSETTİKLERİ
BEYAZ KÜRTLERDEN
BİRİSİN DEĞİL Mİ
LAN!

NORMAL
KÜRDÜM BABAM.
FİRINA UN TAŞIYORUM
BEYAZLIĞIM
SONRADAN.

ULAN
NE Çİ
Bİ MİLLETA
YA...

ÖYLEYİZ HEVALA...

NERELİSİN?

DERSİMLİYİM.

TUNCELİLİ YANI.

HAYIR DERSİM.
SEN NERELİSİN?

İSTANBULLUYUM.

KONSTANTİNAPOLİSLİSİN
YANI.

GİBİ

ÇOCUKLAR GÖT ALTINA GİDİYOR.

ÖRGÜTLE
BAĞI
NEDİR?

GÖBEKBAĞI
AMİRİM.

BURALAR
ESKİDEN
MAYIN
TARLASIYDI.

ŞİMDİ MEZA
OLDU.

GEZMEK
NASİP
OLMAYACAK
BİZE.

AY
SEN KÜRTMÜSÜN!
HIÇ BENZEMİYORSUN
KÜRTLERE.

AYIPTIR
SORMASI NEYE
BENZİYORUM...

AYNI
G. TÜME
BENZİYORSUN.

KÜRTÇE YAYIN BAŞLADI AMA...

AHH OHH
AHH OHH

E ONCA
YASAK GETİRİLİRSE
YAYINLANACAK BİR
BU KALIR. GERÇİ
BANA UYAR.

BUDA GELİR
BUDA GEÇER
AĞLAMA!

NE KADAR İÇTEN
OKUYOR İMANSIZ.

KÜRDİSTAN MÜRDİSTAN DİYOR-
SUNUZ VAR ARTIK KÜRDİSTAN S.TİRİN
GİDİN ORDA YAŞAYIN.

HAYIR
TAM MEVSİMİ Şİ
O BAKIMDAN

EVİRİM TEORİSİ VE KÜRT EVRİMİ

OKULLARDA ŞİDDET...

HALKINIZ ÇOK ACI ÇEKİYOR DİYE DUYDUM! YARDIM ETMEK İSTİYORUM.

ÖNCE Bİ SÜRECİ DEĞERLENDİRMEK LAZIM HEVAL!

NE SÜRECİ YA!

HERKES KENDİ İNİŞİYATİFİNİ DERİNLEŞTİRİP, SORUNUN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK ADIM ATMALIDIR.

NE ADIM! UÇUYORUM BEN KARDEŞ.

AKLARI YERE BASAN BİR PLATFORMDA TARTIŞMA ÜRETİLMELİDİR.

YA ŞİMDİ?

SİZDE ANTALYA YA BODRUMA GİDİN

SANA NE LAN GİDERİZ GİTMEYİZ.

ULTRAS YONDA BAKTIRDIM.

ANA OLUYORUM BEY.

BEN SANA ANA OLAMAZSIN DEMEDİM. SEHİT ANASI OLAMAZSIN DEDİM.

ALDIR DİYORSUN YANI.

Bu paragraflar Musa Dinç'in Dinç Kafadan Düşündürülen Sözcükler adlı Aydın Örak tarafından Kürtçeye de çevrilen kitabından alınmıştır.

✓ MENEMENİ SEVENLER BEKARLIĞA ÖZENENLERDİR.

✓ KOT PANTOLONUNU MODA DÜNYASINA SOKAN ADAM, MUTLAKA ÜTÜ YAPMAKTAN NEFRET EDERMİŞ.

✓ HORUZ SESİYLE UYANIYORSAN KÖYDESİN DEMEKTİR.

✓ FALI ÇOK SEVEN BİR MİLLETİZ, NİÇİN? ASLINDA BİR ARAŞTIRMA KONUSU OLABİLİRİZ.

✓ GÜNDEMİ TAKİP ETMEK İSTİYORSANIZ GAZETE OKUYUNUZ, ŞAYET O DA OLMAZSA RADYO, TELEVİZYON HABERLERİNİ KAÇIRMAYINIZ.

✓ AYDIN OLMAYANLARA HER NE KADAR SABAHLARI "GÜNAYDIN" DEMİŞ OLSANIZ BİLE YANILMIŞ OLMAZSINIZ SANIRIM.

✓ BİR AZ TİYATROCU OLUNUZ.

İsteklerimin kapısında midyeci oldum

“Okula gitmek istedim, okulun önünde midye sattım. Plaja gitmek istedim, plajda midye sattım. Yani neyi yapmak istediysem, ancak kapısında midye satabildim”

Yakacak gibi yerlerde midye satarak sürdürdüm hayatımı.

KİTAP-DEFTER YERİNE MİDYE TEZGÂH

Kaç yaşında başladınız midye satmaya?

- Henüz yedi yaşındaydım. İlk tezgâhımı mahallemizdeki Tevfik Sağlam İlkokulu'nun önünde açmıştım. Çok istememe karşın babam okula göndermemiştii beni.

Neden?

- Çünkü eğitimi önemsemiyordu. Bizim çalışarak eve daha yararlı olacağımıza inanıyordu. Annemin ısrarları da bir işe yaramadı ne yazık ki. Yani Beyoğlu gibi bir merkezde yetişip büyümeme karşın hiç okula gitme olanağı bulamadım.

Şimdi nasıl okuyup yazıyorsunuz?

- Okumayı, yazmayı kendi çabalarımla, kardeşimden, arkadaşlarımdan öğrendim. Ama hep aralıksız çalıştım. Midye satarken bir yandan da oyun oynuyordum. Ve tabii çoğunlukla babam beni yakalıyordu. Parmağını sallayarak, “Sen oyun mu oynuyorsun? Akşama görüşürüz” diyordu. O gün benim için korkuyla geçiyordu. Akşam da ikinci posta olarak Beyoğlu'na çıkıyordum Midye satmak için. Gece 3'e, 4'e kadar çalışırdım. Çocukluğum hep böyle geçti. Sağda solda Midye satarken uyuyakaldığımı gören çok olmuştur.

Başka işler yaptınız mı bu arada?

- 14-15 yaşlarındayken, üç ay terzilik

yaptım. Ancak çalışma ortamını ve insanlarını pek sevemedim. Çoğu, popüler müzik kanallarını dinleyen ya da izleyen kişilerdi. Ben, onlarla ne kafa olarak, ne de kültürel olarak uyuşamadım ve terziliği bıraktım. O zamanlar gündüzleri, Kemancı Bar'ın önünde bir yandan da Midye satmaya devam ediyordum, para biriktirmek için. Birkaç kez kestanecilik yapmaya çalıştım. Ama çok başarısız oldum. Kömürü yakamıyordum. Sonunda en iyi yaptığım şeyin Midye satmak ve insanlarla konuşmak olduğuna karar verdim. 16-17 yaşındayken artık bir otomobil sahibiydim. Midye satacağım mekâna otomobilimle gelip, tezgâhımı otomobilimle açıyordum. Otomobili aslında babam almıştı ama ben de nasipleniyordum işte. Bu arada Midye satarken gördüğüm ve hoşlandığım kızlara açılmamak en büyük sorunumdu o zamanlar. Sonuçta gece hayatındasın. Onlar eğleniyorlar. Sen onları çok seviyor-

- On beş yıl boyunca ünlülerin uğrak yeri Kemancı Bar'ın önünde midye sattım. Midyelerim çok güzel olduğu için çok kısa zamanda Kıracı'tan, Şebnem Ferah'a, Mustafa Altıoklar'dan, Sibel Gökçe'ye, müzik ve sinema dünyasından birçok ünlü müşterim oldu.

Doğduğunuz yerlere hiç gitme olanağınız oldu mu bugüne kadar?

- Askerlik dönüşü annemi ve iki buçuk yaşındaki oğlumu kaybettim. Bu yüzden depresyona girdim. Şchirden kaçmak düşüncesi gelişti beynimde. Midyeciliği bırakıp Kızıltepe'ye yerleşmeye karar verdim. Ancak Kızıltepe'de beş ay yapabildim. Hem para kazanamadım hem de oranın kültürüne ayak uyduramadım. Büyük şehirde yaşayıp daha sonra Kızıltepe gibi küçük bir yerde yaşamak zor geldi. Yaklaşık iki yıl önce tekrar İstanbul'a döndüm. Bir yıl işsiz gezdim. Sonra tekrar Midyeciliğe döndüm. Ancak çalışma koşulları çok zordu; Midye satmamıza Polisler izin vermiyordu. Beyoğlu'na gelmiş her emniyet müdür yardımcısı mutlaka tezgâhımı tekmelemiştir. Sabahlara kadar karakolda kaldığım günler çok olmuştur. Ağır suçluların, kadın satıcılarının, hap satıcılarının görmediği kötü muameleyi ben görürdüm.

Dükkân açma fikrini nasıl hayata geçirdiniz peki?

- Tepside Midye satmaktan bunalınca dükkân açmaya karar verdim. Sonunda birikimleri kardeşim Mehmet Çiçek'in birikimleriyle birleştirerek, yaklaşık sekiz ay önce, Beyoğlu/Balık pazarında bulunan bu dükkânı açtık. İnternette de www.midyeci.com sitesinden hizmet veren Midye, Kokoreç, Balık vb. yiyeceklerin satıldığı bir dükkân açmanın memnuniyeti benim için tarifsiz. Bir de bugünlerde, evli ve aynı zamanda üç yaşında bir çocuk sahibi olmanın mutluluğunu yaşıyorum. Ama hep bir şeylerin ezikliğini de hissetmiyorum dersem yalan olur. Okula çok gitmek istediğim halde gidemedim. Arkadaşlarımı izlerdim. Ama bir türlü gidemedim. Hep kapıda beklerdim. Arkadaşlarım plaja giderlerdi. Ben plajda midye satar-dım. Arkadaşlarım bara eğlenceye giderlerdi. Ben, barın kapısında midye satardım. Okula gitmek istedim, okulun önünde midye sattım. Plaja gitmek istedim, plajda midye sattım. Yani neyi yapmak istediysem, ancak kapısında midye satabildim.

BAZI insanlar vardır, hayatları hep başka hayatların gölgesinde geçen, kendi hayatlarının dahi ancak figüranı olabilen. Bazı insanlar vardır, kendi arzularına bile hep üvey olan, kendi düşlerinin, özlemlerinin dahi asli unsuru olamayan. Nedenler çeşitlidir; kimi zaman bir anne, kimi zaman bir baba, kimi zaman da insanın bizzat kendisidir, isteklerinin, arzularının, hayallerinin önündeki en büyük engel. Mardin'li Ahmet Çiçek'te bu insanlardan biri. Okumak arzusunda olup da okuyamayan, kitap-defter hayali kurup da, kitabı-defteri rüyasında bile göremeyen biri. O, hayatı 'hayat okulu'ndan öğrenen, hayatı, hayatın 'gece hayatı bölümü'nde mastır yaparak öğrenen biri! O, bir midye satıcısı.

İstanbul'da yaşayan birçok insan gibi sizinde bir İstanbul'a göç hikâyeniz vardır sanırım?

- Kimliğimde 1979 yılında Beyoğlu'nda doğduğum yazsa da, aslında Mardin/Kızıltepe doğumluyum. Üç yaşındayken ailemle birlikte İstanbul'a göç etmişiz. İlk evimiz Şişhane'de, dar bir sokakta, müstakil, ahşap bir evdi. Mahalledeki insanlar başlangıçta çok farklı baksalar da zamanla alıştılar bize. Ne gibi sıkıntılar yaşadığınızı anımsıyor musunuz o dönemde?

- Kürtçe konuşamıyorduk mesela. Konuştuğumuz zaman aşağılanıyorduk. Mahallede güçlü kuvvetli kim varsa, birbirlerini yönlendirip, bizimle kavga etmeye zorlanıyorlardı. 8-9 yaşındaydım.

Peki, midye satmaya nasıl başladınız?

- Şişhane'ye yerleştikten sonra, evin geçimini sağlamak için babam Midye, Kokoreç vb. şeyler satmaya başlamıştı. Daha sonra işi kardeşim Mehmet ile bana devretti. O günden, bugüne kadar, İstiklal Caddesi, başta olmak üzere, Şişhane, Tepebaşı, Eminönü, Hacıhüsrev, Tarlabası, Tophane, Kabataş, Galata, Taksim Meydanı ve hatta Pendik-

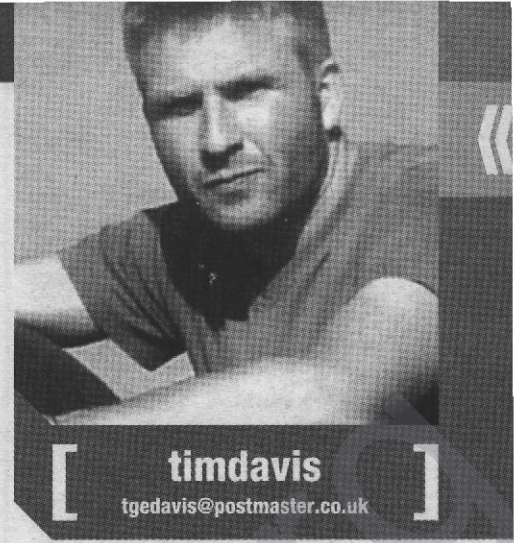

sun. Ama onlar senin müşterin. Ve senin Midyelerini seviyorlar. Duygusal biri olduğum için bir türlü söyleyemiyordum. Tabii onlar hiç bir şey bilmedikleri için olumlu ya da olumsuz tepkileri kendime göre değerlendiriyordum. Hep kendi içimde platonik olarak hoşlanıyordum.

ÜNLÜLERİN MİDYECİSİ

Beyoğlu'nda barların önünde midye satıp da ünlü müşterilerinizin olmaması mümkün değil her halde?

muratmuslu
muratmuslu@yahoo.com.tr

timdavis

tgedavis@postmaster.co.uk

Bir ölüden alır herkes bir ölümü

M. Alpay Ziyal'a,
nam-ı diğer
Turkish Alfred Hitchcock'a

Sinemalar nasıl da nefisti o zamanlar ben bu izzet-i nefisle geldimdi oralardan kadınlar leke leke geldimdi-sinemalar lime lime kaldımdı
laf aramızda Garbo nefisti Gardner nefisti Deneuve nefisti Janet Leigh silme nefisti filmlerden kaçma gençlik arkadaşımı Errol Flynn
Hollywood'a niyet Hitchcock'u Londra'da yakaladığımda gençliğime çok cennet bi' güzel purosunu ateşledimdi: Alpay hariç!
bütün mustafalar biraz deliydi o zamanlar

Sinemalar nasıl da arzuydu o zamanlar ben bu sine-i arzuyla geldimdi oralardan memelerinden sevdiğim kadınlar memeuçlarımdan içeri girerdi Arzu Feri Mine dudaklarından kasıklarına birer geniş göktüler doğuştan günaha meyilliydim ya kinim de kirim de beyazperdeydi gidip kendimi kadınlarda temize çekerdim ben de bilirdim ki neyim var neyim yok hepsi kabahat kin ve kirden pir-i pak bir yalandı cennetim: adı Nebahat: Alpay dahil!
bütün Mustafalar çokça deliydi o zamanlar

Ben mi demiştim biri mi demişti "bir ölüden alır herkes bir ölümü"
o eski hastalık hangi galaya gitsen şimdi kendim dahil herkesin yüzü kem kıyamet sen öldün sinemaların öldü sen de bir ölüsün diyorlar
sinema veremlisi iki gizli ikizdik biz doğuştan: Alpay-Tolgay!
ikimiz de hep iki şeyden düşerdik: kadından ve veremden
ikimizden biri düşse annemizin sesini duyardık oğlum, kardeşin düştü kaldırı içi kanayacak! Beyoğlu'nda bir otel odasında bir ölüden kalıbıma göre giyindiğim bir ölüm şimdi bu ben değil sinemalar söylüyor:
üç ay olmuş ben öleli yalnızca afişleri değiştiren bir çocuk sesi tek duyduğum
sinemalar göz parkıdır, sinemacılar ölmez diyor Metin Erksan dahil öldüğümü kimse bilmiyor

hüseyinalemdar

İstanbul, depremi bekleyen bir şehir. Gerçekleştiği zaman, masum insanların 'şok ve dehşet'i ya da 'terörü' yaşayıp yaşamadığı sorulmayacak, çünkü o zaman tutulacak bir taraf olmayacak. Bir süreliğine başka haberleri gölgesi altında bırakacak ve yine bir süreliğine insanları keder duygusuyla bir araya getirecek.

İstanbul'u dinliyorum

"Loto biletiniz için son şansınız
Bu akşam çekiliyor.
Son şansınız, son şansınız,
Bu akşam çekiliyor."

BAŞINDA piyango şapkası olan kız, İstiklal Caddesi'nden geçen binlerce insana bilet satmaya çalışıyor. Tramvay yolundan aşağı doğru yürürken duyduğunuz bu seste, insanın bilinç altına eko yapan bir şeyler var. Sanki bizi bir şeylere karşı uyarıyor, kontrollü olma çabalarımızın altında, yaşamımızın bütün akışını değiştirecek güce sahip bir ihtimalin yattığını hatırlatıyor.

Ama ondan bilet satın alan insanların için bu ihtimal, daha kişisel bir anlam taşıyor. Bir arkadaşım talih oyunlarından bir tanesini neredeyse başladığı günden beri hep aynı rakamları yazarak oynadığını söyledi. "Bir gün mutlaka yazdığı rakamların tutacağını" düşünüyor.

Tabii ki yanlış düşünüyor. Rakamlar hiçbir zaman tutmak zorunda değiller. Piyango çekilişleri arasında nedensel hiçbir ilişki yok. Bahsettiğim kişi, matematikçilerin 'kumarbaz safsa-talığı' olarak tanımladığı bir tuzağın kurbanı - çünkü sonsuza kadar aynı rakamları yazarak oynasa bile, yazdığı rakamların tutma ihtimali hep aynı olacak (yani yazdığı rakamlar, tıpkı diğer

tüm rakamlar gibi, hep aynı inanılmaz küçük şansa sahip olarak kalacak). Bunu yazı tura atarak daha iyi anlayabiliriz: 30 defa tura tutturabilme ihtimali, 29 defa tura ve bir defa yazı tutturabilme ihtimali ile aynı; ve parayı her attığınızda tam olarak 0.5 ihtimalle yazı, 0.5 ihtimalle de tura gelmesi olasılığı var. Kısacası ne paranın ne de piyangonun bir hafızası var.

Talih oyunları oynayan pek çok insan, olasılık teorisinden ne anlırlarsa anlaşırlar, her şey Tanrının elinde ya da şans bir gün bize de gülecektir inancı ile bir şekilde kaderciliğin etkisi altına giriyorlar. Ancak bu kadercilik, kaderciliği kör cehalet olarak gören aydınlanmış bilimsel dünyanın tam zıt kutbu.

Diğer yandan deneysel akıllar bile, geleceği bazen olasılık kuralları ile değerlendirmek zorunda. Bilim adamları genetik kompozisyonumuzun yeteneklerimizi, davranışlarımızı ya da hastalıklarımızı belirleyen ihtimaller ile direkt olarak bağlantılı olduğunu buldular. Sağlık Sigortası yapan şirketler yeme-içmemiz, gelirimiz, soyumuz ve alışkanlıklarımızla ilgili basit sorular sorarak, hangi yaşta öleceğimizi şaşırtıcı bir keskinlikle öngörebiliyorlar. Öyle gözüküyor ki bilim de kaçınılmaz olanı kabul etmemiz gerektiğinde ısrar

ediyor.

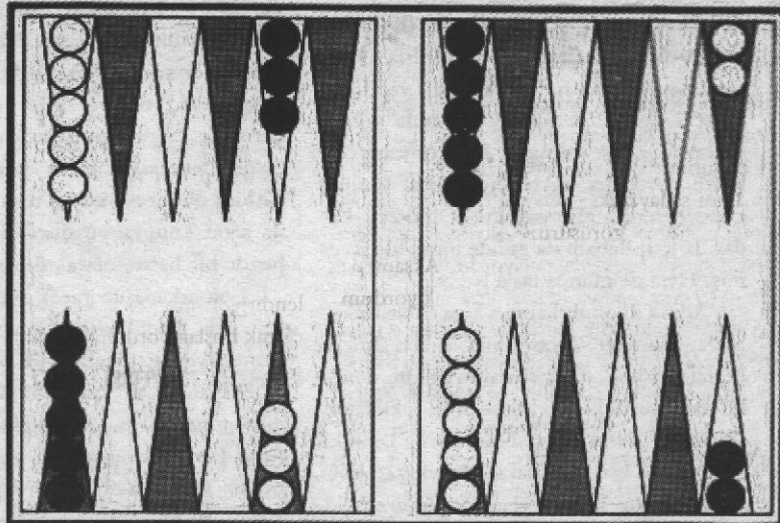
Bilim aynı zamanda bize, talih oyunlarından farklı olarak, bazı olayların daha önceki olaylarla olasılıksak bir bağı olduğunu da söylüyor. Örneğin sismologlar, Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın hareketlerini beş yüz yıl öncesine kadar inceleyip, İstanbul depreminin aşağı yukarı üçte bir ihtimalle önümüzdeki on yıl içinde ve Richter ölçeğine göre 7 şiddetinin üstünde olacağını hesapladılar. Bu tıpkı, üç bilekten birini seçeceğimiz bir çekilişe katılmak gibi bir şey!

İstanbul, depremi bekleyen bir şehir. Gerçekleştiği zaman, masum insanların 'şok ve dehşet'i ya da 'terörü' yaşayıp yaşamadığı sorulmayacak, çünkü o zaman tutulacak bir taraf olmayacak. Bir süreliğine başka haberleri gölgesi altında bırakacak ve yine bir süreliğine insanları keder duygusuyla bir araya getirecek.

Tabii ki ki pek çok insan, hepimizin bildiği sebeplerden dolayı bu konudan bahsetmekten hoşlanmıyor. 1999 depreminden iki gün sonra, İstanbul'dan Gölçük'e yaptığım o uzun yolculuğu hala hatırlıyorum. Çok sıcak bir gündü, ağır adımlarla ilerleyen trafikte, tepesine bağladığı boş bir tabutu taşıyan bir arabanın arkasında yol alıyorduk.

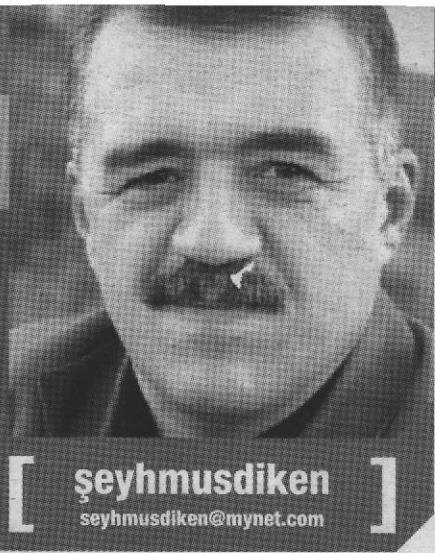
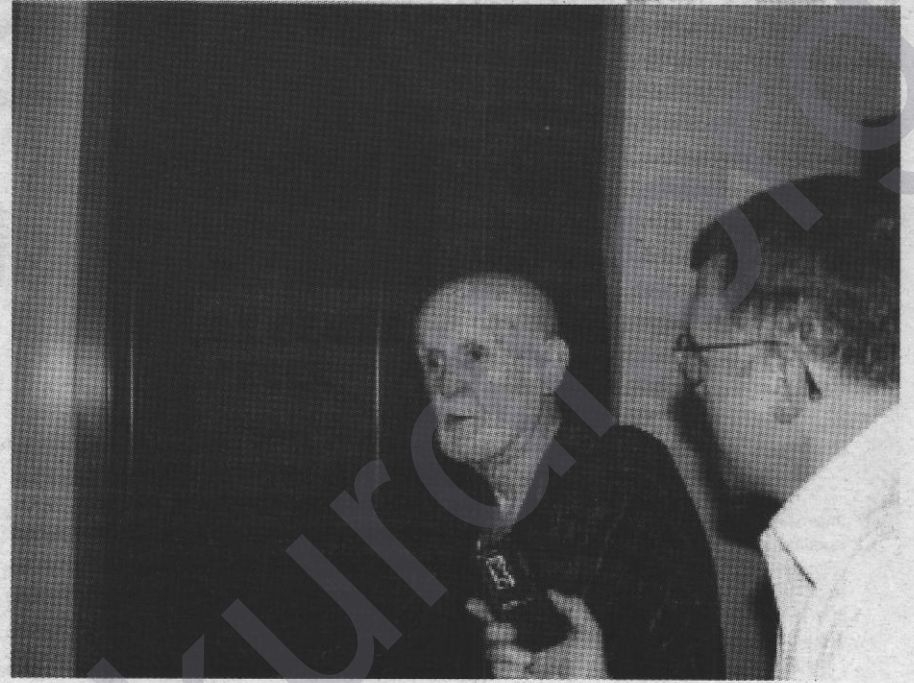
Aynım yapmayan, muazzam yıkıcı bu doğa gücü, hepimizin içine ilkel korkular saldı. Eski kabilelerin tabuları gibi, batıl tehlikeler kelimelerimize ve düşüncelerimize eklendi.

Ama bu ilk yaz akşamlarında, günler henüz çabucak kararmadan ve dışarıda biraz daha oyalanabilecek kadar sıcakken, eğer İstanbul'u dinliyorsanız, gözleriniz kapalı, bütün şehre yayılmış binlerce çay bahçesinden gelen tavla tıkırtılarını duyacaksınız. Bu ses, insanlığın bir kez daha, en azından bu akşam için, şansın kendileriyle birlikte olmasını umut etmesinin sesi ve tüm bu gürlüğün altında, şehrin eski temelleri nefesini tutmuş bekliyor.

Şêr'ê Kûrdan, Esat Sezai Cemiloğlu

Esat Cemiloğlu kendi şiirindeki ve benim ona yakıştırdığım tabirle "Şêr ê Kûrdan" vefat etti. Şiirleri kaldı yadigar.

şeyhmusdiken
seyhmusdiken@mynet.com

"Dinya xan û mane,
Hinek çûne, hinek mane.
Ê kî mane,
Ew ji mêwan e"

YUKARIDAKI satırları son demlerinde "Bendeniz cennet mekân yüksek ziraat mühendisi Esat Sezai Cemiloğlu" diyen, Diyarbakir'in Esat Amcası Nisan ayı içinde öte dünyaya göçtü.

Esat Cemiloğlu Amcamızı neredeyse 15 yıl kadar önce rahmetli Felat Cemiloğlu Ağabeyin bürosunda tanımıştım. Elbette daha önceden de kendisini biliyordum da, yüzyüze tanışmamız o zamanlar olmuştu. Sımsıcak, sempatik, güler yüzlü, daha ilk tanışmamızda insanı kendisine bağlayıveren şahsiyetlerden biri ile tanışmış olmanın izlenimlerini edinmiştim kendisinden. 80'li yaşlarındaydı ve "Sık bakalım bileğimi, tut bakalım pazılarımı!" diyordu. Ne mümkün, taş gibiydi o yaşında mübarek. Zaten istediği de oymuş meğer. Sonra o günün anısına bana aileden Kadri Cemil Paşanın kitabını imzalayıp vermişti.

Aradan en azından on yıl kadar geçti. Yanılmıyorsam 2002 yılıydı. Yeniden, bu kez İsyân Sürgünleri* kitabım için görüştüm kendisiyle. Artık bir asırlık olmuştu Esat Amcamız. Yine eski sporculuğu ile öğünüyordu ama yaşlandığı da artık kendini hissettiriyordu. Yaklaşık bir saatlik sohbetimiz çok zorlu geçmişti. Anılar bölük pörçük ve zaman zaman birbirini tekrarlayan, tarih karışıklıkları ile de yoğruluydu. Çoğu kez bant çözümünde önceden kendisini dinlemiş olan aile fertlerinden torunların, amcazadelerin bilgisine başvurmak durumunda kalıyordum. Ama yine de diriymi, ayaktaym demeye getiriyordu Esat Sezai Cemiloğlu Amcamız.

Son yüz yıllık, hem Diyarbakir, hem Kürtlük hem de sürgünlük tarihinin canlı tanığıydı. Bir lokmayı 40 kez çiğnemenin yutmaz, o nedenle de sofradan çok geç kalkardı. Bu, sporcu kimliğinden kaynaklanan bir özelliğiymi.

1920'lerde Güney Afrikalı Boks Şampiyonunu bir yumrukta Paris'te devirdiğinde ifade eder ki; Türkiye'nin Milli Marşı olan İstiklal Marşı henüz oralarda bilinmediğinden ya da Marşın kaydı yokken kürsüye şampiyon olarak çıkan Esat Sezai Cemiloğlu için Türkiye'yi temsilen Mozart'ın "Türk Marşı" çalınır.

Hayatı nasıl yaşadı, neler der ve anlatırsınız ardından diye amcazadelerine, torunla-

rına sorduğumda; "Amcamız eza'nın, cefanın da, sefanın ve dünya görmüşlüğü'nün de âlâsını yaşadı. Güzel yaşadı, hiçbir hasreti ardında komadı ve öyle gitti," dediler.

Ardından kalan mı; benim cephemden İsyân Sürgünleri kitabıma konu olmuş 20 sayfalık yaşanmışlık, fotoğraflar, şiirler ve bir dolu anı. İşte onlardan bir bölümü:

"1904 Diyarbakir doğumlu, Esat Sezai Cemiloğlu'yum. Annemi hiç görmedim. Benim doğumumdan sonra ölmüş. Babam Mustafa Cemiloğlu'dur. Diyarbakir'de sur içinde bizim büyük ev dediğimiz Cemil Paşa Konağı'nda doğmuşum. Çocukluğum da orada geçti. Çocukken bana çok ilgi gösterirlerdi. Herkes, sevgiyle, şefkatle biraz üzüntüyle yaklaşırdı. Bu annemin olmamasından dolayıldı. Küçükken çok zayıf ve cılızdım. Annemin olmamasından dolayı babam bana çok iyi baktı. Balık yağından tut, süt, pekmezle besledi. Baharda yumurta zamanıydı. Ermeni komşularımız tepsilerle çörekler, kurabiyeler, yumurtalar gönderirlerdi. Yumurtaları; yeşile, maviye, mora, sarıya, kırmızıya boyarlardı. Halk arasında adettendi, yumurtaları dövüştürürdük. Yumurtaları di-zerlerdi. Kim en başta kalkarsa o yatardı. Diğeri de vururdu. Yumurtası kırılan kaybederdi. Sağlam kalan yatana vururdu. Hilesi de vardı. Yumurtanın baş tarafında ince bir delik açarlardı. Katran dökerlerdi o delikten. Katran o delikte toplanırdı. Sıcakla temas eden katran kapanırdı. Katranlı yumurta hep kazanırdı. Hileli olduğu anlaşılınca da o yumurta ile kimse vuruşmak istemezdi.

Bağlar vardı. Sucuk, pestil, kesme yapılırdı. Şevbühêrk'ler yapılırdı. Geceleri hikâyeler anlatılırdı. Baharın menekşelikler vardı. Menekşe çayı yapılırdı, içerdik. Sonra Diyarbakir'de boğma rakı yapılırdı. Gül rakısı, menekşe rakısı, mezeki rakısı yapılırdı. Mezeki dediğimiz sakızdır. Damla sakızı. Onun da rakısı yapılırdı. Ziya Amcam çok içerdi. Ona her ay birkaç teneke yapılır, gönderirlerdi. Mutasarrıftı. Ölüncüye kadar da içti. Babam da günde bir galon içermiş. Hem de gümüş tasla içermiş.

Adına ilkokul denmez ama, Mardinkapı'da, Kamışlı Ziyareti'nin orada hücre derlerdi adına, daha çok dini eğitim denebilecek türdeki bir mekânda okudum. Burhan-i Terakki ve Numune-i Terakki okulları da vardı. Onlara gidecek yaşta olmadığımızdan işte o Kamışlı Ziyaret'teki

hücrelerde dini çerçevede eğitim gördüm. Sonra mektebi nümuncî terakki de okudum, Kamışlı Ziyareti'nin orda, Mardin-kapı'da. Sonra Ulucami'nin üstünde kütüphane olan yerde orası da Burhani Terakki'ydî. Orada da okudum. Sonra Sultanî'yi okudum. Sonra Muallim Mektebini okudum. Öğretmen çıktım. Fransa'da Mont Perrie'de biraz tahsil yaptım. Ziraat Yüksek Mühendisliği'ni okudum. Orada Kürt talebeler de vardı. İranlı filan. Onların bir kez Rumlar'la kavgaları olmuştu. Hatta bir kavgada bizim Mikdad'la da atışmışlardı. Derslerini ben verdim. Le Grand Cafe Rich vardı. Genellikle orada toplanırdık. Randevular orada verilirdi. Mont Perrie'de tabii. Mikdat Suriye'ye döndü. Ben Türkiye'ye döndüm. Suriye'ye onu ziyarette gittim. Eski günleri konuştuk. Ben de boylu, poslu ve yakışıklı bir adamım. Etrafımda ilgi de var. Sonra ben Ankara'ya geçtim. Ankara'da boksun temellerini kurdum. Şöyle yazar bana verilen bir belgede: "1904 Diyarbakir doğumlu Ziraat Yüksek Mühendisi Esat Sezai Cemiloğlu, federasyonun tek teknik komite başkanı olup; Türk boksuna değeri ölçülemeyecek derecede emeği geçtiğinden iş bu omur belgesi federasyonumuz kurulunca takdim edilmiş olup resmi, özel tüm müsabakalarda şeref konuğumuzdur." Halen o belge bende bir hatıra olarak durur.

Çok arkadaşım vardı. Mesela Bahtogiller vardı. Abdülkerim, Garabet filan vardı. Ermeni'yidiler. Bize hizmet eden Ermeniler ve Süryaniler de vardı. Bilgili, çalışkan ve dürüst insanlardı. Örneğin köyden gelen ne varsa bunların satışını ve hesabını biri yapardı. Bu o Bahtogiller'dendi. Bahçecik Köyü'nde Mala Nezo dedikleri dört kardeş

vardı. Çok çalışkandılar. O göz gözü görmez dönemde 1,5 milyon Ermeni telef oldu. Hiç unutmam Kasım amcam onlar giderken oturup ağladı. Çünkü hiçbir kusurları yoktu. İyi ve çalışkan insanlardı. Bizim konakta çalışanlar dahil hepsi götürüldü. Devletli, kanundu. Sahip çıkamadık.

Boks işine başladığım dönemlerde, köylerdeki arazileri satmak üzere sürgün yıllarında Diyarbakir'e gelmişim. O arada beni şikayet ettiler. Vali Ali Cemal Bardakçı, yardımcısı da Çanakkaleli Vecihi idi. Diyorlar ki "çağırın o Esat'ı, birkaç tokat vurun. Hemen çeker gider." Çıktım yaverin makamına. Vecihi dedi ki, "sen beni tanıyor musun?" "Yok" dedim. Bana bir tokat attı. Bir de diz geçirdi hayalarımın. Ben de bunun üzerine Vecihi'nin sağ göğsüne bir direkt indirdim. Bu başladı feryada. O günlerde İzzettin Çalışlar da Diyarbakir paşasıdır. "Nedir bu?" filan diye sorunca; "bir meczuptur bağırıyor" dediler. Beni nezarete gönderdiler. Rahmetli Gülşenizade Mithat Efendi ve Cizrelizade Abdülkadir Bey hemen müracaat ediyorlar. Bana da aynen şunları söylediler. "Okulumdan geri kaldım, bir kusurum varsa beni okulumdan ararsınız," diye de dilekçe verdirdiler. Sonra bıraktılar. Hemen Diyarbakir'den kaçarcasına ayrıldım. İzmir'e gittim. Sonra Diyarbakir'den haber geldi. Dediler ki hemen hareket et, ayrıl oralarından. Pasaport aldım. Köstence'den bir vapur geliyordu, ona bindim. Pire'ye çıktım. Oradan Atina'ya gittim. Oradan da Marsilya'ya. Sonra yataklı vagona binip, Paris'e. Mösyö Gorbazona isminde İspanyol bir dostum vardı. Ona telefon açtım, geldi. Orada fizik, kimya tahsili gördüm. Sonra da önemli bir hocadan matematik

dersi aldım. Tabii işin aslı şu; bizimkiler, Cemilpaşalar komple Diyarbakır'dan sürgün edilmiş ve gitmişler. Ben o zamanlar orada olmadığım için sürgüne dahil edilmemişim. İşte arazi satmaya gelince, "niye geldi bu Esat?" diye o Vali de öfkelenmiş. Ve eklemiş, "hani diyordunuz buralarda Cemilpaşalar'dan kimse kalmadı" diye. "İşte bir genç gelmiş. Arazileri satmaya çalışıyor. Çağırın bir, iki tokat atın gitsin" sözünü bunun üzerine söylüyor. İşte benim ailece sürgün kararına rağmen öyle pervasızca gezmemeye tahammül edemiyor. Onun üzerine Çanakaleli Vecihi'yi dövdüm. Hiç unutmam daha sonra berber Süleyman efendi bana dedi ki, "beyim gidip Vecihi beyi gördüm. Gözü şişmiş. Elinde de domuz kırbağı. Onu dayaktan öldüreceğim," diyor. Abdülkadir Cizreli-oğlu da "oğlum vali dövülür mü?" diye sorunca, ben de "dövdüm işte" dedim.

Şimdi hayat nasıl Esat Amca? sorusuna; bakın ne demiş;

"Senden bana, benden sana bir söz,
Ey bade pé ermez,
Benden sana, senden bana bir ah!
Ey bad-ı şabangah.
Nur olasın, nura varasın, nurdan
alasan. Biz gideriz sen kalasın."

Esat Sezai Cemiloğlu kendi şiirindeki ve benim ona yakıştırdığım tabirle "Şêr ê Kûrdan" vefat etti. Şiirleri kaldı yadigar. İsyân ve İskân Sürgünlerinin bir mağr(d)uru daha göçtü. O şimdi Sem'an Köşküne, Ongözlü köprüye, Kırklar Dağına, Dicle Nehrine, Hevsel Bahçelerine nazır Ben u Sen bahçelerinin hemen üstünde Mardinkapıda Şex Mehemed düzlüğündeki aile mezarlığında toprağı ile koyun koyuna yatıyor. Toprağı bol, ruhu şad olsun. Anıları bizimle yaşasın...

* İsyân Sürgünleri. Şeyhmus Diken. İletişim Yay. İst. 2005. sayfa 145-167

Şêr ê Kûrdan

Gün doğarken tavandan,
Gece de taban görünür,
Yatağım gül görünür.
Hücrem gülüstan görünür.

Görünür şehre-i zerdinde nümayan-ı şevki
Hele Esat beyimiz bugün daha şişman görünür.
Müfteri u kâzibe meclisi mebusan görünür
Vefakârî sadıka rah-i zindan görünür.
Zindan şahsa göre olur dûza (cehennem)
Veya ki seyran,
Erkeğe bu en büyük imtihan görünür.
Her kelepçe vuruldukça
Akla gelir esaret.

Esaretin bu biçimi bana isyan görünür.
İşemle ibatem ödenir bana devlet tarafından
Böyle otel bana divan ve kervan görünür.
Unuttum ben yemeklerin lezzet ile adını
Bulgur ile fasulye bana büryan görünür.
On beşte bir verilir cigarayı askeri
Her içtikçe kokulu veya harman görünür
Dalmış eshab'ı kehf uykusuna
Bütûn Şübhan her biri bir hücrede
Nadide küheylan görünür.
Memleketi eyedikçe taasürle taxattır
İğdir, Tekman, Bingöl, Tatvan,
Cilo, Süphan görünür.

Bu dağların, yaylaların membaların başında,
Munzur, Murat, Dicle, Fırat,
Zap ve Batman görünür.
Bir çok acı hatıralar, manzaralarla dolu,
Sason, Şirvan, Ağrı, Piran, Dêrsim, Zilan görünür.
Bu davaya vakt-i vücud eyleyenler beyninde,
Ekrem, Kamran, Yado, Seyitxan
Başta Barzan görünür.

Eğer bunlar bu davayı halletmeye yetmezse,
Arkasından çok kararlı Şêr ê Kûrdan görünür.
Çok şükür ki şaki, katil, asi, cani değilim.
Şekli ceza soyuma şan
Bana ihsan görünür."

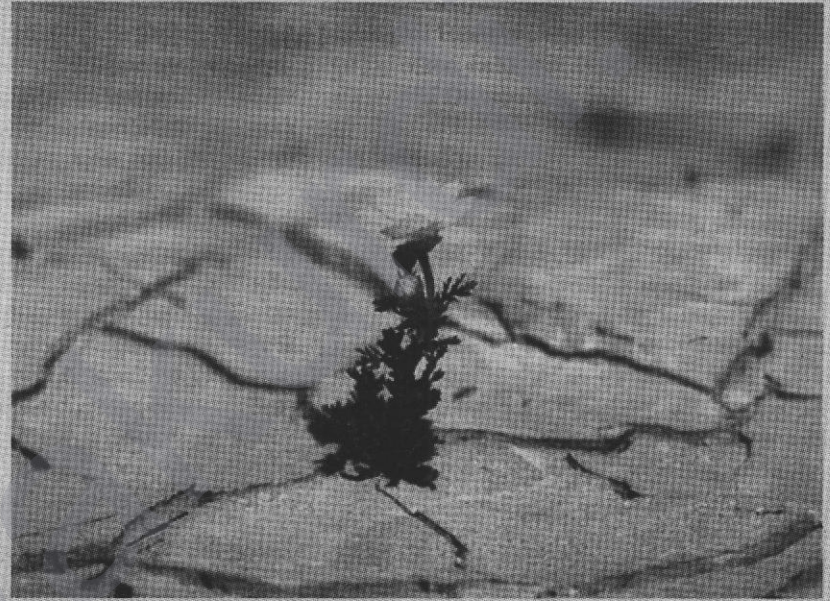
Esat Sezai CEMİLOĞLU

Hayatı nasıl yaşadı, diye amcazadelerine, torunlarına sorduğumda; "Amcamız eza'nın, cefanın da, sefanın ve dünya görmüşlüğü de âlâsını yaşadı. Güzel yaşadı, hiçbir hasreti ardında komadı ve öyle gitti," dediler. Yukarıda çocuklarla...

Zamanın aynası

Yalnızlığının evrenselleştirdiği kimsesizliğin senin; ruhunun alaca sancısı. Ve zamanın aynasını tırmalayan görüntüsü yüzünün, minesini dökülmüş "an güçleri"nin yabancıysa değilsin bu duygu çölü ülkede

Y ağmur ve mum ışığı. Ve şiirin atası: AŞK. Künyesine sevda sözleri yazılmış bir şair. Şarabın uçarı kırmızısından seken serçeler. Ve bir beyaz gül; kokusu senin gözlerine damlıyor kış şebnemi gibi.

Şimdi bu durumda, sessizliğin güvercinleri pembe gagalarıyla kanatlarını okşar, öte gecelerin şarkılarını söylerler. Kışın ortasında umudun şafakları gökyüzüne kızıl ipliklerini dolar, karanlıklar soytardır artık ve düşlerin mürekkebinde kuruyan mısralarla kurar mabedini gurur; ki tasarlanan hülyalar bakır taslardan içer acılarını ve kavgalarını geçmişin.

Ve, yalnızlığının evrenselleştirdiği kimsesizliğin senin; ruhunun alaca sancısı. Ve zamanın aynasını tırmalayan görüntüsü yüzünün, minesini dökülmüş "an güçleri"nin yabancıysa değilsin bu duygu çölü ülkede.

İşte, yazdıklarım bunun içindir.

Sana olsun diyedir yüreğimdiki kuş göçlerinin izlencesi. Ve ayaklandırı ki tenindeki dokunma özlemini o eternal enerjinle.

Ve sonsuz olmak ve soluk almak ateşle devrimin ve AŞK'la ayakta durabil-

mek için...

Bedendeki çekirdeğin (yani yüreğinin) üstünü alevlemek kararlığını gösterdiğinde, dünyanın sen olduğunun farkına varacaksın. Bu akıp giden mesafelerin kilometre taşları, şu karşındaki sokakta bir simidin susamlarını kemiren çocuk, fırtınalarla gemilerin değiştirdiği rota, bardağından taşan su, yörüngesini şaşırılmış gezegen ve bir yangın sonrası yağmur tanesi; hepsi sensin.

Sınıf kavgamın yoncası...

Ateşi tut, ruhuna sarıl!...

Yeniden -2-

Zamansız infilak etmiş adının
İlençli hali midir AŞK
Aşilyüs'ün topuğunu kanatan ok mudur

Agammemnon'un bir kolu kesik değilse
Ve Karadeniz'i aklamışsa periler

Kızkulesi'nin kaşları mıdır
İncir sepetinde yılan besleyen
Ah o AŞK!...

[safafersal]

muhsinkızılkaya
mkizilkaya@esmerdergisi.com

Küskün değildir hiç birimize!

Konuşurken, ona çok aykırı gibi gelen bir fikre bile itiraz etmez gelir insan. Onun için çok az insan incitmiştir, ama hayatı boyunca onu o kadar incitmişler ki. Fakat küskün değildir hiçbirimize.

AHMET Abi'nin edebiyat dünyasına çocuk kitaplarıyla girdiğini kaçımız biliyor acaba? 1976'da başlayıp "Yediden Yetmiş Masallar", "Barış Toprağı" gibi kitaplardan sonra, 1981 yılında "Kınalı Keklik" adında masal-hikâye karışımı bir kitap yazdığını... Doğrusu ben bilmiyordum. Çünkü ben ilkin bir röportaj ustası olarak tanıdım onu.

Gazeteciliğimin ilk yıllarıydı, 1989 falan olmalı... Okuduğum ilk kitabı "İşte Biz" gibi kalmış aklımda. Çeşitli dergilerde, ünlü simalarla yaptığı röportajlarını bir araya getiren bir kitaptı. Karşısına aldığı "şöhretlinin" ıçığını çıkarmış, bize hiç bilmediğimiz, tanımadığımız yönlerini göstermişti. Belki de gazeteciliğe başlamadan birkaç yıl önce geçmişti bir iki kitabı elime, hâsıla Ahmet Kahraman benim için çok heyecan verici bir adamdı.

Gazeteciliğe ilk adımı attığımda, olur da röportajcı olursam eğer Ahmet Kahraman gibi soru soracaktım, gizliden gizliye emelim buydu, henüz kimseye açmamıştım. Çünkü biliyordum, röportaj yapmak, ata binmeye benzerdi; ya at çok iyi olacak, ya da binici... Biri çok iyiye röportaj güzel olurdu, ikisi de çok iyiye tadından yenmezdi.

Ahmet Kahraman, röportajda tanıdığım en iyi biniciydi! Bulursanız eğer o kitabını şimdi herhangi bir sahafta, alın okuyun; onu bulamazsanız, asıl kanıma giren kitabımı tavsiye ederim size, "Yılmaz Güney Efsanesi"ni... Benim için Ahmet Kahraman'ı efsane yapan kitap işte bu kitaptı. Okuyup çevremdekilere defalarca orada derlenmiş Yılmaz Güney maceralarını anlattığımı hatırlıyorum, bir efsane sanatçı, benim için bir efsanenin kaleminde tadından doyum olmaz bir edebi ziyafete dönüşmüştü.

Artık onu tanımanın zamanı gelmişti; çünkü "Darağacı"nı, "Sanık Ayağa Kalk"ı, "Bize Özgürlük Verdiler"i, "Kurtarıcılar"ı ve şimdi isimleri aklımda kalmamış birçok kitabını okumuştum. Hayranıydim, onu tanımak için sabırsızlanıyordum.

Bana onu Işık Yurtçu anlatıyordu. Güneş gazetesinde gece sorumlusuydu Işık Abi... Akşama doğru, biz gündüzcüler işimizi bitirip erken baskıyı beklerken gelirdi Işık Abi gazeteye. Bazen beraber Beyazıt'taki gazete binasından çıkar, Aksaray'da bir birahaneye giderdik; Işık Abi bana "Demokrat", "Politika" yıllarını anlatır, arada bir laf tanıdığı efsane gazetecilere gelirdi. En çok Ahmet Kahraman'ı anlatırken heyecanlanırdım. Gelirse eğer bir gün İstanbul'a mutlaka benimle tanıştıracaktı!

Geldi bir gün gazeteye. Boynunda örgü yeşil renkli bir kravat, kalın fitilli bir kadife elbise vardı üzerinde. Çelebi, mağrur, bilgin bir duruşu vardı. Tanıştığımızda, yıllar önce ta-

nışmışız, uzun süre birbirimizi kaybetmişiz de şimdi yeniden kavuşuyormuşuz gibi öyle hasretlik bir karşılaşmaydı, o da beni tanıdığını söyledi, gururum gazete binasına sığmaz oldu, ne de olsa benim de bir kitabım vardı artık; ilk kitabım "Eski Zaman Eşkıyaları"nı Ahmet Abi okumuştum.

Kısa bir süre sonra Asil Nadir iflas etti. Güneş Gazetesi'nden bir sürü fare gemiyi terk etmiş, faksları, teleksi ve telefonları çalışmayan gazete biz çalışanlarına kalmıştı. Bir umuttu, gazeteyi her türlü olumsuz koşula rağmen çıkaracaktık, umut yoksulun ekmeği idi çünkü.

Gidenlerin yerine yazar olarak gelenlerden biriydi Ahmet Kahraman Güneş'e... Nedenise büyük basın kapıları kapalıydı Ahmet Abi'ye, bizde yazması bir şerefti bizim için, Merdan Yanardağ'la benim aklıma ilk gelen

"ğim" benim için bir onur, iş için başvurduğum gazete yöneticileri içinse bir "leke" olmalıydı ki, kendi steril ortamlarına sokmadılar beni. Bu arada Ankara'daki Ahmet Abi'yle yaptığımız bütün bu minval üzeri telefon konuşmalarda ortak bir kader çıkıyordu ortaya... Bu memlekette Kürtler, Kürt olduğunu söylemeden her şey olabiliyorlardı, ama bizim gibi kimliğini inşa edenlerin işi bir hayli zordu.

O da benim gibi işsizdi. Yeteneksiz bir gazeteci olduğu için mi? Tabi ki hayır! 21 yaşındayken muhabir olarak başlamıştı gazeteciliğe. Mesleğin her kademesinde yapmadığı iş yoktu. Birçok gazete ve yayın kurumunun Ankara temsilciliğini yapmıştı, dergilerde röportaj yazarlığı, günlük gazetelerde köşe yazarlığı yapmıştı. Hatta bir ara Anadolu Ajansı'nda Yönetim Kurulu üyeliği yapmış, Genel

Ahmet Kahraman fotoğraf çekirmeyi hiç sevmiyormuş. Derginin ilk sayısında yazısına kullanmak için kendisinden fotoğraf istedik, bu vesikalık fotoğraf geldi. Ardından birkaç gazete ve dergiden istedik, yine aynı fotoğraf geldi. Bu defa da Muhsin Kızılkaya'nın yazdığı portre yazısı için arayışa girdiğimizde, yine bu pozla karşılaştık.

isimdi... Kırmadı bizi, yazmaya başladı. Bilenler bilir, Ahmet Kahraman röportajcılığının yanı sıra, çok büyük bir portre yazardır, "Bana Evren Paşa Deyin", "İslamköylü Sülü", "Bir Dönemin Türk Büyüklüğü", "Yılmaz Güney Efsanesi" gibi kitaplarında ele aldığı kişiyi birkaç kalem darbesiyle o kadar canlı, o kadar canlı kılmış ki, bir yazar mı, yoksa bir ressam mı portresini çizmiş şaşar kalırsınız.

Sonra Güneş'e, Günaydın Pazarlamadan Erdal Yılmaz, Fatih Altaylı ve Canip Giriftinoğlu geldi Asil Nadir'in emriyle, bir süre sonra onlarla anlaşamayıp gittik Yavuz Gökmen, Merdan Yanardağ ve ben... Sanırım Ahmet Abi de bizden sonra orada bir daha yazmadı.

Araya bir hayli uzun sayılabilecek bir işsizlik dönemi girdi. Birkaç dergi ve gazete dolaştım, üzerime yapışmış olan "Kürt kimli-

Yayın Yönetmenliğine yükselmiş, yetinmemiş Genel Müdür Yardımcısı olmuştum. Bütün bu yükselme dönemi, basındaki Kürtlerin Kürt olarak kendi kimliklerini bir sır gibi sakladıkları dönemlere rastlar. Vakti ki "kimliğini" saklamaktan vazgeçti, sanki bir anda bütün bu işleri yapan adam o değilmiş gibi işsiz kalmıştı, o da bu işsizliği bir imkana çevirmiş onlarca kitap yazmıştı, "Cici Basının Sefaleti ve Rezaleti"nde anlattıkları, bu gayya kuyusuyla ilgili bildiklerinin çok azıydı.

1992 kışı, çok soğuk bir kıştı benim için. İşsizdim, umutsuzdum, bir arkadaşımın çok soğuk bir evinde kalıyordum, katalitik sobayı yakıyordum, oksijen tükenince soba sönmüyor, pencereyi açınca donuyordum. Bir gece yine böyle ısınmak için üzerime battaniye çekip oturmuşken telefon etti Ahmet Abi, yarın İstanbul'a ge-

liyordu, bana çok güzel haberleri vardı.

Suraselviler'de, Çiçek Bar'a yakın tarihi bir binadaki otelde kalıyordu her İstanbul'a gelişinde, ertesi gün akşamüzeri o otelin lobisinde buluştuk. Bir gazete çıkarma teklifi almıştı Kürtlerden. Yayın politikasına hiç karışmayacaklardı, sadece parayı verip her şeyi bize bırakacaklardı. Özgürce gazetecilik yapma imkânı doğmak üzereydi, derhal eski ekibi toplamalıydık. B. Murat Özt Demir'i de projeden haberdar etmişti, Merdan Yanardağ'a da ben haber verdim, bir anda ekibimiz dört kişi oldu ve çalışmaya başladık. Güneş Gazetesi'nde bizimle beraber işsiz kalmış bir sürü profesyonel gazeteci vardı, Cumhuriyet Gazetesi'nde Haşan Cemal-İlhan Selçuk kavgasından dolayı ayrılmış bir o kadar gazeteci... Hepsine haber verirken, başımızda Ahmet Kahraman da olduktan sonra, parayı verenler de yayın politikasına karışmayacaklarsa eğer, fişek gibi bir gazete çıkarabilir, sesi kısılmışların sesi olabilirdik.

Bizimle beraber gazetecilik yapacak o kadar çok insan vardı ki... Işık Yurtçu, Arslan Bartu, Burçak Evren, Halim Bahadır, Mehmet Ceylan, Cevat Korkmaz, Mustafa Erdoğan, Metin Sever, Taner Kutlay, Yavuz Şimşek, Cezmi Ersöz gibi isimler, şimdi ilk aklıma gelenler. Ahmet Kahraman gazetesinin genel yayın yönetmenliğini yapacak, Murat ve ya Merdan yazı işleri müdürü olacak, ben de joker gibi çalışacaktım yani işlerinde. Ertuğrul Kürkçü, Musa Anzer, Ece Ayhan gibi bir yazar yelpazesi olacaktı. Gazetesinin adı belli değildi, öncelikli işimiz kadroları oluşturduktan sonra yönetim kademesini oluşturmak, gazetesinin adını belirlemek, bir reklam kampanyasıyla iyi bir çıkış yapmaktı. Ahmet Kahraman ve bizim cephemizde durum böyleydi, patronaj tarafını bilmiyorduk henüz, Ahmet Abi onlarla görüşüyordu.

İlk toplantımızı, sermayeyi koyanları temsilen Serhat Bucak ve Ramazan Ülek'in katılımıyla, B. Murat Özt Demir'in Cihangir'deki bürosunda yaptık bir gece. Harareti tartışmalar yaşandı o gece; biz dördümüz gazetesinin sahibi olarak Yaşar Kaya'nın adında diretiyorduk, Serhat Bucak ise kendi adını istiyordu. Bizim argümanlarımız kuvvetliydi; Serhat Bucak o zaman haftalık olarak çıkan "Yeni Ülke"nin sahibiydi, böyle bir şey bizi o gazetesinin devamı konumuna sokabilirdi, oysa biz yepyeni bir projenin peşindeydik, hem Yaşar Kaya bürokratik çevrelerde, siyaset dünyasında daha çok tanınan bir isimdi, ağırlığı vardı, güzel Türkçe konuşuyordu, sürekli şık dolaşıyor, kibar ve nazik bir insandı, bizi temsil kabiliyeti bize göre daha yüksek görünüyordu. Duvara fırlatılan çantalar, geçirilen sinir krizi nöbetlerinden sonra bizim dediğimiz oldu, ertesi gün Yaşar Kaya'ya "Yeni çıkaracağımız gazetesinin sahibi olur musun" teklifi götürülecekti!

İkinci toplantı bu kez gazetesinin adı için yapıldı: "Gündem" adını biz kendi aramızda kararlaştırmıştık, yine yoğun geçen tartışmalar sonucu bu ismi de kabul ettiler. Bu arada Kadırga'da bir bina tutulmuş, Kenan Azizoğlu ile Abdullah Amaç, canla başla çalışmaya başlamışlardı; o tarihlerde Hürriyet gazetesinde bile olmayan bir bilgisayar sistemi ku-

Bu dağlar kimin yurdu

Ciwan Haco'yu bilmeyen yoktur sanırım. Hepimiz onu biliriz de ya dedesinin kim olduğunu biliyor muyuz? Dedesini ve ailesini yakından tanıyınca Ciwan'ın insanın içine işleyen müziğinin kökenlerinin de nereden geldiğini daha iyi anlarız sanırım.

ruluyor, gazetenin tamamı son teknolojik yeniliklerle donatılıyordu.

Yukarıda adını saydığım bütün arkadaşlar görev başı yapmıştı. Erken bir bahar hüküm sürüyordu İstanbul'da. Yeni bir umutla donanmıştık, kimsenin borusunu öttürmeyen, bağımsız, istediğini yazan bir gazete yapacaktık, bu bize Ahmet Kahraman'ın bir hediyesiydi.

İlk bir meltem esiyordu Boğaz'dan. İstanbul erguvan kokuyordu. Sepetçiler Kasn'nda Ahmet Abi, B. Murat Öztelir, Merdan Yanardağ ve ben gazetenin yazı işlerini şekillendiriyorduk. Ahmet Abi'nin Genel Yayın Yönetmenliğine hiç kimsenin itirazı yoktu. Anlaşmazlık Yazı İşleri Müdürlüğü'nde baş göstermişti. Merdan mı olsun Murat mı tartışmasında Ahmet Abi rengini belli etmemişti, ikisini de çok seviyordu, birinden yana tavır almadı. Merdan kalkıp gitti karşıya sonra, Ahmet Abi ve Murat'la Taksim'e kadar yürüdük ve hep konuştuk. Ertesi gün Ahmet Abi yazı işleri müdürü olarak Alev Çukurkavaklı ile çalışmak istediğini söyledi.

Yine bir akşamüstü, Kadıköy vapurunda bütün bu meseleleri Ahmet Abi'yle konuştuğumuz bir an geldi aklıma şimdi bu yazıyı yazarken. Güneşli bir gündü, güneş Ayasofya'nın oralarda minarelere asılı kalmıştı sanki. Ben, Merdan Yanardağ, Aslan Bartu, Burçak Evren ve birkaç kişi yollarımızı ayırmıştık Ahmet Abi'nin ekibinden. Diğer ekiple giden tek Kürt bendim, ama ben Kürt olmaktan çok bir gazeteciydim. Beraber geldiğim arkadaşlarım Güneş'ten arkadaşlarımdı, Kürtler bir gazete çıkarıyor diye vefasızlık yapamazdım, onlarla gelmişim ve onlarla gidiyordum. Ahmet Abi'yi ne kadar çok üzdüğümü biliyordum aslında. O üzüntüsünü, o vapur yolculuğunda, o yumuşak üslubuyla bana belli etti. İkimiz de neredeyse ağlayacaktık.

Vicdanım rahattı. Kimseye ihanet etmemiştim. Bir iki yıldır tanıyıp "Ahmet Abi" diye yüreğimin bir yerine yerleştirdiğim bir insanla mesleki bir anlaşmazlığa düşmüştüm. Bu anlaşmazlık dostluğuma halel getirmeyecekti, en azından ben buna izin vermeyecektim, Ahmet Kahraman da dostlarını bu tür şeylere satan adam değildi zaten.

Ondan olsa gerek, o günden itibaren birbirimizi hep ilk tanıştığımız gibi sevdik. 1998 yılında evlendiğimde gelemedi düğünümüze, ikimizin ortak dostu Gül Demir'in evindeki törene en az kendisi kadar zarif bir telgraf gönderdi. Hayatımda aldığım ilk ve son telgraf Ahmet Kahraman'dan gelmişti. Zaten ondan sonra telgraf tarihe karıştı yerine e-mail geçti.

Güneydeki bir tatil kasabasındaki huzurlu hayatını bırakıp Almanya'da sürgün bir hayatı tercih ettiğinden beri arada bir telefonla birbirimizin sesini duyarız. Sürgündeyken "Özgür Politika"ya o tadına doyum olmaz fıkralarını yazdı, televizyona programlar yaptı. Boş durmadı ardı ardına kitaplar yazdı.

Konuşurken, ona çok aykırı gibi gelen bir fikre bile itiraz etmez gibi gelir insana, onun için çok az insan incitmiştir biliyorum. Ama hayatı boyunca onu o kadar incitmişler ki... En çok da Kürtler... Ama küskün değildir hiçbirimize...

Sürgün ki hiç yakışmıyor ona, memleketi burnunda tütüyor şimdi.

TARİHLER, Osmanlı'nın son dönemlerinde başlayan modern Kürt hareketi'nin en önemli eksikliği olarak kurulan örgütlerin Kürt Coğrafyasından uzak olmasına işaret eder. Bu tespit son derece doğrudur. Ancak, bu tespitten hareketle tek neden olarak bunu göstermek doğru değildir kanımca. I. Dünya Savaşı ve ardından genç Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında yaşanan Kürt isyanlarının başarısızlığa uğramasında en önemli neden olarak da gösterilir bu tespit. İstanbul merkezli örgütlenmelerin büyük yıkımından sonra Kürtlerin yeni merkezi Suriye olur. Başta İstanbul olmak üzere çeşitli bölgelerden kaçıp o dönemlerde Fransızların kontrolünde olan Suriye'ye yerleşen Kürt aydınları yeni bir örgütlenmeye giderler. Xoybun bu şartlar altında doğar. Kurucuları arasında Memduh Selim Bey, Mehmed Şükrü Sekban, Celadet ve Kamran Bedirhan beylerle birlikte bir isim daha vardır; Haco Ağa. Haco Ağa'nın yaşam hikayesi aslında biraz tanındır. Herkesin, duyduğu, öğrendiği zaman 'Bu hikaye çok tanındık geliyor' diyeceği türden bir hikaye.

CESARETLE GELEN AĞALIK

Haco Ağa Mardin bölgesinde yerleşik geniş Hevêkan Aşiretinin başıdır. Ağa olması da öyle babadan oğla geçen bir süreç değildir. Daha genç yaşında aşiretin ağası olan Çelebi Ağa'nın tek oğlu ve kendisinin de dayısının oğlu olan Serhan Bey'i öldürür. Kan davası gerekçesiyle. Serhan Bey, Haco Ağa'nın babasını öldürmüştür daha Haco Ağa doğmadan. Akı selim yaşa gelip de anesinden yetim kalmasının hikayesini öğrenen Haco Ağa da intikamını alır ve terk eder köyü. 5 yaz, 5 kuş geçirir dağlarda, karın, soğukun, kurdun yırtıcının içinde. Aç, perişan, yokluk içinde. Ve asar sırtına tüfeğini düşer köyün yollarına. Yolunu hiç şaşmadan Çelebi Ağa'nın konağına gider. Çıkar karşısına Çelebi Ağa'nın. Ağa karşısında oğlunun katilini görünce çeker kınından hançerini. Haco Ağa teprenmez yerinde, boynu bükük öylece durur. Çelebi Ağa, hızla indirir hançeri Haco Ağa'nın ensesine doğru ve hançer ete değdiği anda durur eli Çelebi Ağa'nın. Ve şöyle der Haco Ağa'ya "Ölüm korkusu olmadan, hançerimin parıltısı altında titremeden duran bir yiğidin hakkı ölüm değil, yaşamdır. Seni bağışlıyorum."

Bağışlamakla da yetinmez Çelebi Ağa ve kızını da verir Haco'ya. Ve herkesin önünde vasiyet eder, ben ölürsem benim yerime Haco geçsin diye. Birkaç yıl sonra Çelebi Ağa hayata gözlerini yumunca Haco, Hevêkan Aşireti Ağası oldu. Aşiretin çatısı altındaki küskünleri barıştırdı, düzeni sağladı. Onun yönetimi altında aşiret büyüdü

büyüdü. Mardin'de ondan habersiz toz kalkmaz oldu. Osmanlı'da oyun bitmez derler eskiler. İşte öyle bir oyunla onu Adana Cezaevi'ne gönderir Osmanlı, gittikçe artan etkisinden çekindiği için. Hapishane duvarları durduramaz Haco Ağa'yı. Bir yolunu bulur ve firar eder, döner ata toprağına. Hem de yalınayak, dağlar tepeler aşarak.

Büyük şair Cegerxwin şunları anlatır Haco Ağa için; "Cizire yöresinin bütün Ermenileri Haco Ağa ile birlikte hareket ediyorlardı. Fransa kendisine yardım ediyor ve Suriye Kürtleri en çok Haco Ağa'yı seviyorlardı. Aşireti Yukarı Kürdistan'da en büyük aşiretlerden biriydi ve birkaç bin silahlı adamı vardı."

Dünya Savaşı yılları ortalık toz duman. Haco Ağa aşiretini kollar, korur. 1925 yılına kadar mutlak hâkimi o'dur Mardin'in. O yıl büyük bir isyan patlar Piran'da; Şeyh Sait İsyanı. Haco Ağa aşireti ve silahlı adamlarıyla birlikte isyana karşı hükümetin yanında savaştı. İsyana bastırıldığında sıranın kendisine geleceğinden bi-haberdi. İsyan sonrasında hükümetin kendisini hedef aldığı anlayınca yapacak bir şey kalmamıştır artık. İsyancıların yargılanması sırasında hükümet Haco Ağa'ya askeri elbiseler giydirerek duruşmalara katılmasını ister. Hatta Şeyh Sait'in celladı olmasını isterler. Haco Ağa ise böyle onur kırıcı bir işin kendisi açısından ölüm anlamına geldiğini söyler. İsyancılar asıldıktan sonra da hükümetle arası iyice gerilir Haco Ağa'nın. Durum ciddidir ve yapabileceği çok şey yoktur Haco Ağa'nın. Bir gün, yakınlarını da alır ve Suriye'ye göçer o da. Suriye de karışık o dönem. Fransızlar Haco Ağa'ya on köy verir. Tehcir artığı, sağ kalmayı başarmış Ermeniler, isyan yorgunu ve mağlubu Kürtler, yenilmiş bitap düşmüş Araplar bu kadim topraklarda Fransızların kontrolü altında yaşama tutunmaya çalışmaktadırlar. Sürgünlerin uğradığı ilk isim Haco Ağa'dır. Kapısı herkese açıktır Haco Ağa'nın.

SÜRGÜNDE DOĞAN XOYBUN

İstanbul'dan gelen önemli Kürt aydınları yeni bir örgütlenmenin tohumunu atarlar burada. Xoybun'un. Haco Ağa da onların arasındadır bu defa. Kurucuların içinde yer alır. Xoybun, ilk iş olarak yeni bir isyan örgütlemeyi tasarlar. Bu isyan ötekilerden farklı olmalıdır. Diğerleri gibi bölgesel değil, kapsayıcı olmalıdır düşüncesiyle hareket ederler. Tam da bu sıralarda Ağrı'da İhsan Nuri Bey önderliğinde yakılmıştır isyan ateşi. Xoybun bu isyanı destekleme kararı alır ve çalışmalarına başlar. Ağrı İsyanı küçük ama etkili bir isyandır. Yüzbaşı İhsan Nuri Bey komutasındaki isyancılar büyük bir direniş gösterirler ve Ağrı'daki isyan ateşi genişler yavaş yavaş. İsyân 4. yılına girdiğinde

artık işler değişmiştir. İran ve yeni kurulan SSCB bu isyanı bastırmak için işbirliği yaparlar ve büyük bir taarruz başlar. Ağrı İsyanı oldukça zor durumda kalırlar. Hemen bir plan yapar Xoybun ve isyancılara biraz olsun nefes aldırabilmek için Suriye sınırından yeni bir cephe açılmasına karar verirler. Yeni cephenin komutanı da Haco Ağa olacaktır. Haco Ağa bir gece beraberindeki birkaç yüz atlı ile hududu geçer ve Mardin'e, ata topraklarına kadar ilerler. Ancak işler hiç de planlandığı gitmez. Ata topraklarında artık başkaları hüküm sürmektedir ve Haco Ağa'nun adamlarıyla geliş çoktan haber verilmiştir bile hükümete. Haco Ağa ve adamları çaresiz geri dönerler Suriye'ye.

Ağrı İsyanı'nın da yenilgiyle sonuçlanmasının ardından Xoybun, işsiz kalmaya başlar. Suriye'deki Kürt muhalefeti ve diasporasının en renkli ve en dikkat çekici isimlerinin başında gelir Haco Ağa. Herkes tarafından çok sevilir, sayılır.

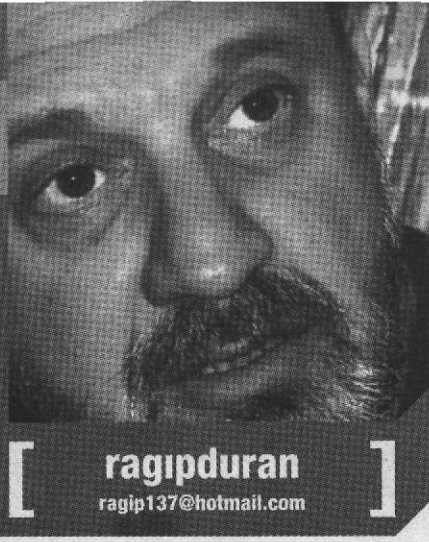
TOPRAKSIZ YAŞLI AĞA

Fransız mandası altındaki Suriye'de de durum hiç parlak değildir. Fransızlar, yönetimlerini sağlamlaştırmak için Kürtler, Ermeniler ve Araplar arasına nifak sokarlar. Bu üç halkı birbirine kırdırtmaya çalışırlar ve bunu da başarırlar. Amude kentinde 1937 yılında büyük çatışmalar meydana gelir. Şehir baştan sona yakılıp yıkılır. Yüzlerce ölü verilir. Çatışmada kazanan Fransızlar olur. Artık, yıllar ve yaşanan onca şeyden sonra yorgundur Haco Ağa. Kürt hareketleri ile hiçbir zaman bağını kesmez ama çok da aktif olarak yer almaz. Takvimler 1963 yılını gösterdiğinde Suriye'de BAAS Partisi iktidardadır. BAAS Partisi ilk iş olarak Kürt toprak sahiplerinin elindeki bütün topraklara el koyar. Haco Ağa artık topraksız, yorgun ve yaşlı bir ağadır. Yaşlı bedeni yaşamın kendisi için hazırladığı bu dolambaçlı, hızlı, yıpratıcı sertivene dayanamaz ve burada hayata gözlerini yumar. Memleketinden uzakta, topraksız, yaşlı bir ağa olarak. Ciwan Haco'yu bir de bu hikayeden sonra dinleyin. Bakın bakalım nasıl bir tat alacaksınız?

memetalizmir
mali@esmerdergisi.com

Ermeni meselesi biraz da Kürt meselesidir

ragıpduran
ragip137@hotmail.com

Ermenileri Kürtler mi kesti? Yoksa Kürtler mi kurtardı bazı Ermenileri? Bu soruların yanıtı yok. Çünkü sorular yanlış!

BİRİNCİ Dünya Savaşı ile Osmanlı İmparatorluğunun çöküş dönemine rastlayan 1915 Olaylarının bir çok açıdan ne kadar önemli olduğunu bugün hala hatırlamak durumundayız. Ermenistan devletinin, diasporadaki Ermenilerin ve Batılı tarihçilerin çoğunluğunun 'Soykırım' olarak nitelediği bu trajik hadise, ulus-devletin inşası, azınlık sorunu, ötekine bakış ve davranış, tarihle hesaplaşma, toplumsal belleğin oluşması gibi yüzbir boyutlu tarihi, siyasi, diplomatik, ekonomik, kültürel hatta psikolojik bir sorundur.

1915 Olayları, 2015'de 100. yılına ulaşacak, bir tahmine göre de, AB'nin desteğiyle 9 yıl sonra bu mesele tüm tarafları tatmin edecek bir şekilde çözülecek. İnşallah! Türk ve Ermeni resmi tezleri, 'Soykırımdır/Değildir' çıkmazına saplanmış olduğu için geniş çaplı ve derin bir anlayış değişikliği gerekiyor.

Ermeni meselesi Türkiye'ye çok büyük sorunlar yarattı. Örneğin uzmanlar, 1915 sonrası dönemlerde Anadolu'nun tarım ve zenaat alanında olağanüstü bir şekilde gerilediğini saptıyor. Çünkü Ermeni zenaatkarları, resmi söylemle tehcir ettigin için onların daha önce yaptıkları üretim duruyor.

1915 sonrası Osmanlı ve bilahare Türkiye Cumhuriyeti toplumunda mülkiyet ilişkileri de büyük ölçüde alt-üst oluyor. Ermeni varlıklarına el koyan Kürt ya da Türk ağaları, beyleri bu zorla ele geçirdikleri mal ve mülkü ne derece yönetebildiler?

Etnik ve dini anlamda da bir kimlik bunalımının başlangıç tarihi 1915. Çünkü Ermenilerin çoğu zorla, bir kısmı korkudan, çok az bir kısmı ikna edilerek gönüllü bir şekilde din, milliyet hatta ırk değiştirmek durumunda kaldı. Anadolu'da bugün sayıları yüzbinlerle ifade edilen 'Gizli Ermeni' ya da 'Ermeni olduğunun farkında, bilincinde olmayan' insanın efradından söz ediliyor. Bazıları Türkçe bazılarını da Kürtçe konuşuyor.

Bölgemizde meydana gelmiş olduğu için, sözkonusu bölgenin de Osmanlı döneminde Kürtlerle Ermenilerin pay-

laştığı bir alan olması itibarıyla Ermeni Meselesi, Kürtleri yakından ilgilendiriyor, Kürt meselesiyle de neredeyse organik bir bağlantı içinde.

Ermeni-Kürt ilişkileri hakkında Türklerden ve Kürtlerden bir-iki amatör tarihçinin kitabını okudum, Ermeni ve Sovyetlerdeki Kürt akademisyenlerin de bu konuda bazı çalışmaları var.

Kürtler arasında, halk içinde bazı yaygın söylenti ya da söylenceler dolaşır hep: 'Bizim köydeki ve komşu köydeki Ermenileri katliamdan biz kurtardık!'. Bu tesbit ilk başta doğru olabilir. Ama işin altını biraz kazıyınca ortaya başka bir sınıfsal ve ekonomik gerçek çıkıyor: Bazı Kürt yurttaşlar, köylüsü ya da komşusu Ermenileri katliamdan hakikaten kurtarmış, evine almış ya da saklamıştır. Ama bu 'kurtarma operasyonunu' büyük ölçüde ve planlı bir şekilde yapanların esas olarak ağalar olduğuna dair kayıtlar var. Çanklı erkanı Kürt ağası, köy ya da kasabandaki herhangi bir Ermeni'yi değil, ya marangoz, nalbant yani meslek sahibi, zenaatkar Ermeni'yi ya da zengin Ermeni'yi kurtararak, ölmesini önlemiş ancak bu kişi ya da aileyi de bilahare kendi aşiretine katmış yani kulu-kölesi haline getirmiştir. Böylelikle daha da zenginleşmiş ve rakip ağalar karşısında güç kazanmıştır. Sanıldığı gibi insani bir hareketten çok, sınıf tabanlı yani çıkar ilişkili bir kurtarma hadisesidir bu.

Yakın geçmişte bir Alman araştırmacı, Ermeni kırmında Kürtlerin de parmağı olduğunu araştırıp yazınca hatırladım bunu. Hamidiye Alaylarını herkes bilir. Osmanlı'nın diğer tüm büyük İmparatorluklar gibi 'Böl ve Yönet' taktiğine başvurduğunu da biliyoruz. Anadolu-lu Ermenileri Saray'a yakın Kürt ağabeylerine kırdırarak sınıfsal bir tutumdur.

Son dönemlerde, Ermeni meselesinde sıkışan resmi ideoloji yeni çıkış yolları ararken, 'Arşivler karşılıklı olarak açıl-sın', 'İki taraftan ve bağımsız tarihçiler karar versin' gibi önermeler de, Ermeni ve dünya kamuoyu tarafından yeterli karşılanmayınca, yavaş ve ince bir şekilde bir başka teze sarılmaya başlar gibiler. Mese-

la konunun resmi taraftan uzmanlarından biri sayılan Prof. Nurşen Mazıcı, TRT'de Alev Alatl'nın yönettiği bir programda, özetle 'Ermenilere yönelik hareket Alman Genel Kurmayının bilgisi ve onayı dışında gerçekleştirilemez' dedi. Bazı Alman belgelerine ve Talat Paşa'nın anılarına da gönderme yaparak, İttihatçıların Alman baskısı karşısında çaresiz kalmış olabileceklerini savundu.

Bu tür inceleme ve araştırmalarda, hatta kendi aramızdaki tartışmalarda, sadece terminolojik açıdan değil ama siyasi açıdan da doğru olmayan, gerçeklerle bağdaşmayan bir söylem benimseniyor çoğu zaman: Türkler, Ermeniler, Kürtler...Oysa ki tarihi olayları inceleyebildiğimizde, kırmın milli değil siyasi-askeri bir düzlemde gerçekleştiğini görüyoruz. 'Ermenileri esas olarak Kürtler kesti' cümlesi yanlış, 'Bazı Kürt egemenleri, ağaları hatta köylüleri fırsattan yararlanarak Ermeni mülküne el koymak için Osmanlı merkezi yönetimi tarafından teşvik edildi, cesaretlendirildi, yönlendirildi' saptaması doğru. Tüm Kürtleri ya da bir millet olarak Kürtleri itham etmek sığ ve çıkmaz bir tarihi-ideolojik anlayış eseri.

Ermeni meselesi ile Kürt meselesinin ilginç bir buluşması da bizim Ragıp Zarakolu'nun siyasi ve yayıncılık faaliyetlerinde ortaya çıkar. Zarakolu, son derece haklı bir şekilde, Ermeni meselesi hakkında resmi tezleri sorgulayan meşakkatli yayıncılık faaliyetinin gerekçesini açıklarken 'Bu topraklarda bir Ermeni kırmını yaşandı, bu meselenin hesabı sorulmaz ise aynı trajik hadise Kürtlerin de başına gelebilir' demişti. E, 'Önce zo diyenleri susturduk, yeri geldiğinde lo diyenleri sustururuz' diyen bir yönetim anlayışının varlığı karşısında, Ermeni meselesinin açığa kavuşturulması yolundaki her çaba, doğrudan Kürt meselesine de hizmet ediyor.

Sonuç olarak, 1915 Meselesine, Kürt, Türk ya da Ermeni milli gözlükleriyle baktığımızda, herhangi bir çözüm, uzlaşma, anlaşma, diyalog yolu görmek mümkün değil. Ancak ve sadece yoksulların, mülksüzlerin demokratik, barışçı ve dayanışmacı perspektifiyle meseleye yaklaşabilirsek bir umut doğabilir. Kırm, soykırım, tehcir ya da ne sfat veriliyorsa, bir milletin değil bir siyasi sınıfın eseri olduğuna göre, bu meseleyi ancak karşıt sınıfın bakışı çözebilir.

Bekleyeceğim, ateşle su gibi...

Ateşle suyun hikâyesini bilir misin?
Ateşin suyu ilk gördüğünde nasıl yandığını,
Saç diplerine kadar...
Ve suyun aşkıdan aktığını, aktığını,
Akıp da gittiğini bilir misin?
Upuzun yollardan geçip
buluştuğlarında
birbirlerine yaptıklarını...
Bütün imkânsız ve hep can çekişen aşkların
intikamını alırcasına söndüklerini ve yandıklarını
bilir misin?
Gerçek aşkın hep beklediğini,
sevmenin ve sevişmenin koynunda
ıssız bir çölde kaybolduğunu...
Serabını arayan,
ve sıcaktan kavrulmuş gezginler gibi,
tek bir kalbin etrafında dönüp durduğunu bilir misin?
Sahip olamayacağım sana,
bekleyeceğim...
Ateşle su gibi...
Su derinde kalır
ve görür her şeyi...
Üstündeki ateşin çaresizliğini,
imkânsız güzelliğini,
ve durmadan valvarışını...

Önceleri kendimle yetinen
bir ateştim,
sonra dünyaya kandım.
Kalbimdekiler yetmedi,
dışarıda ne varsa yakmaya kandım.
Karşıma ne çıkarsa yakar ve yakılırken,
beni bir suyun seyrettiğini gördüm.
Kalbime geri dönerken anladım,
sana yaklaştıkça su yükseliyordu...
Kolay olmuştu oysa,
seni kendime bağlamam.
Sende boğulmam kadar kolay...
Sen, sevgili! Alevin üstünde salınan bir su gördün mü?
Alevini yakan bir su...
Sen bende kendini gördün mü?
Hep seni beklediğime inanasın diye,
yaldızlı fotoğrafımı yapıştırmıştım
pencereme...
Beklerken tuştum acılar içinde...
Ben yandım,
yaldızım sana kaldı
isli pencerelerde...

Canı çok sıkılan
bir suyu içiyorum günlerdir.
Ağlamamak için
gülen bir suyu öpüyorum.
Gülüştünden utandıktan gözleri dolan...
Güzelliğini saklamak için
hep baş eğen bir suyu...
Küçük ama hoyrat alevlerle,
belleğinin aşk hücreleri
yıllarca boşuna yanmış bir su bu...
Yangından kaçarken
suyun parmak uçlarına saklanmış
o aşk hücreleri...
Oradan çıkıp
uzak neresiyse
oraya doğru koşmak istiyorlar.

Tırnak uçlarındaki pencereler yanıyor...
Onları ısıtıp parçalayarak,
kendine yeni bir su arayan
bir suyun peşinden
koşuyorum günlerdir...

cezmiersöz

Evine küstü şair

GALATA köprüsünün o renkli ışıkları da çekip almadı huzursuzluğumu. Ah evim ne olur biraz benimle konuşsan. Bunca zamandır birbirimizin duvarlarına bakarak yaşamadık mı? Söyle ben hiç tı-kurtı çıkartmadım mı? Bir keresinde böğürtüler için de ağlamıştım da, sen hüznüme kızıp indirmiştin geçmişimin şartelini. Anlaşılan bıktık artık birbirimizden. Bu nasıl birlikte yaşamak? Seni renk renk boyalarla süslemedim mi? Hani evim, biz bir yuvaydık, başımı soktuğum yalnızlığımın sen. Böyle somurtup askı yüzü susup durma, gövdeni delerim senin. Senden bıktım. Kötüsün sen. Altı yıldır voltalar atıp durduğum terasın da yerin dibine batsın. Ne yaptın ki, Haliç'in köprülerini seyrettirmekten başka. Kıralarda yaşadığım günleri nede çok özledim. Sana güvenmekle ne büyük hata yapmışım. Yalnızlığım mı, korkularım mı, ihanetler mi, aldatılmalarım mı tiksindirdi beni senden, bilmiyorum. Ne büyük bir hata yapmışım. Madem öyle, bende seni terk edip gitmezsem ne olayım, hem de şimdi. Biraz sevseydin beni... Ne olurdu sanki? Kaç gündür yalnız, seninle baş başayız, birkaç telefon dışında hiç kimseyle konuşmadım, ben sesimi özledim...

Nasıl da düşünemedim; Galata köprüsünü buradan görebiliyorum, oradan da burayı görebilirim. Hemen gidip evim sana karşı oturup bira içeceğim, yemin ediyorum doğru söylüyorum... Sıkıntı, yalnızlık, ev bir araya gelip boğazımı sıkıyorlar. Hadi çekilin yolumdan sizi halden anlamaz şerefsizler... Doğru Galata köprüsüne, insanların arasına, kendi sesimi duymaya gidiyorum. Öyle çok içeceğim ki, bira gözümü kaçana kadar. Aynıkların gözüne parmağımı sokup, kör kütük sarhoş olana kadar...

İyi ki çıktım Galata köprüsüne; Haliç'in üstündeyim, kaçıp kurtulduğum evimin karşısında...

- Hah surası iyi...
- Ne alırsınız?
- Bir bira.
- Affedersiniz, şu yandaki masaya oturur musunuz?
- Neden?
- Rüzgâr alıyor da üşütürsünüz de ondan.

- Ha tamam.
Ne düşünceliler canım, evim bana hiç böyle davranmamıştı. Meğer ne kötü niyetli bir evim varmış, ben onu karışksız sevmişim, onun şu yaptığına bak.

- Buyurun biranız.
- Bakın benim evim buranın tam karşısında, işte şurada, şu camii'nin alt tarafı, beyaz gibi duran evin sağında... İki gündür eşyaların yerini değiştirip durdum, camları sildim, her tarafını bir güzel temizledim. Teşekkürü bırak bir hu bile demedi. Sahi bu yerin adı

ne?

- Ne! Anlamadım, evinizin adını bilmiyorum.

- Yok, bu oturduğum yerin adını sordum.

- Özür dilerim yanlış anlamışım, ben Haliç kafe'de çalışıyorum.

- Burada bira kaç para?

- Üç... Şef kızır abi işime baksam.

- Tamam sen işine bak.

Ey evim, işte beni sıkarsan bende seni terk edip karşında oturup içerim. Ev dediğin halden anlar. Yok, şu eksik, yok bu eksik. Şuramı boya, bozuldum tamir et, eşya getir, kilim getir, beyazdı, kırmızıydı, tülüydü, üstelik bütün faturaları da var, onları da öde. Yağ, tuz, kıl, tüy...

- Bir bira daha alır mıydınız?

- Sende sürekli bira getirip duruyorsun, eğer fazla bira çiziktirirsen keserim paranı.

- Ne çiziktirmesi abi.

- Her bira getirdiğinde bir çizik atıyorsun, sarhoş oluyorum diye kafana göre çizik atma.

- Bizde öyle şey olmaz abi burası Haliç Cafe.

- Tamam, müesseseden patates çips, yanında çerez birde bira.

Buradan amma güzel kızlar geçip durdu, en güzelleri de sarhoşluğuma denk geldi, bilseydim sarhoş olmazdım... Bugün eve kesinlikle gitmeyeceğim, yalnız kalıp kıymetimi anlasın. Şalterleri de indirdim karanlıkta kalıp korksun diye, kendini yakıp intiharda edemez. Ulan ev, senin karşında da oturmayacağım birazdan kalkıp gideceğim.

- Bakar mısınız, hesap lütfen.

- Hemen getiriyorum... İşte buyurun hesabınız.

- İndir sunu tek başıma bu kadar bira içmem mümkün değil. Ben sana söylemişim, bu çizgileri yanlış atıyorsun diye.

- Abi hesap doğru, ne içtiyseniz onu yazdım.

- Ben bu kadar çizgiyi nasıl içtim, evimle kavga ettim diye bu kadar da olmaz.

- Tamam, abi sen ne verirsen kabul yeter ki hır çıkarma.

- Nereye gitsem acaba, kesinlikle eve gitmeyeceğim.

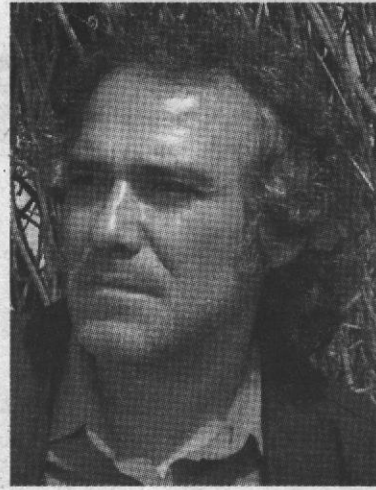
- Ben bilmem abi, bence evle kavga-lıysan dostunuza ya da arkadaşınıza gidi-din.

- Sende nereden çıktın ben kendi kendime konuşuyorum, sen hâlâ benim yanımda mısın, ayrıca evle aramda olanlardan sana ne. Al hesabını, üstü kalsın.

Peçetelere de amma şiiir karalamışım. Şunları da alayım belki içinden bir şey çıkar. Belki tuzağıma bir dize düşmüşüştür. Gerçi peçetelere yazılan ne şiiirden ne de telefon numaralarından bir halt olmaz. Kime gitsem acaba? Hah, oldu. Cihangir'de bir dostuma gideyim. Dur arayayım sunu.

- Alo, benim ben, kötü şair.

- Ooo. Hemen gel, arkadaşlarla otu-

ruyoruz, biraz güleriz.

- Kime güleceğiz?

- Sana tabi ki, çabuk gel.

- Tamam, birazdan ordayım.

Ne yani şimdi onlar bana güliyorlar diye mi oraya gidiyorum. Evden kaçıyorum. Nerdeydi bu adres. İşte geldim nihayet.

- Geç kaldın.

- Koşarak gelecektim ama biraz sarhoşum, taksiye bindim. Bu yüzden geç kaldım, özür dilerim.

- İyi hadi gel seni bekliyorlar. İşte bu Kötü Şair. Hahaha. Çok komik biri değil mi? Hahaha.

- Ben evimle kavga ettim. Tartış-tık, artık biz birbirimizi sevmiyoruz.

- Ne, ne, ne oldu? Sen yalnız yaşa-mıyor muydun?

- Evimle birlikte yaşıyordum. Ama bu gece çok tartıştık, bu yüzden gidip içtim. Bir süre eve gitmeyeceğim. Tuvaletimi bile görmek istemiyorum.

- Ben size demiştim değil mi, çok komik diye. Hahahahaha. Hehehehe. Hihihihhi. Hohooohoho.

- Niye koro halinde güliyorsunuz. Bence siz teker teker gülün. Kakhahalarınızı karıştırıyorum.

- Hahahahaha. Hehehehe. Hihihihhi. Hohooohoho. Ay öldürdün, bizi güldürmekten.

ERTESİ GÜN

- Hadi dostum uyan, öğlen oldu. Sana kahve yaptım.

- Öyle mi benim evim nerde?

- Saçmalama hadi, iç şu kahveyi, kendine gelirsin.

- Tamam, içip eve gitmem lazım.

- Dün gece bizi çok güldürdün sen.

- Ben güldüm mü?

- Yoo, sen horlayıp durdun.

- Pekî, siz neye güldünüz?

- Tabi ki sana güldük.

- Kahvem bitti ben artık kalksam.

Aaa kahvem içtim, keşke içmeseydim. Kesin panik atak olurum şimdi, ben mahvoldum. Şimdi ne yapacağım, eve gitmem lazım.

- Sakin ol, bir şey olmaz. Yavaş ya-vaş gidersin.

- Panik atak olmam değil mi?

- Yok, yok iyisin. Çok iyi gözüktü-yorsun.

- Hadi ben gidiyorum, görüşürüz.

- Hahahahaha. Eviyle kavga etmiş.

Yalnızlıktan kafayı yedin galiba. Hadi güle güle.

Gölgesini güneşe kaptıran adam

ŞAIRİN HALİ

SAYIN OKUR, şairin hali de kendisi de karma karışıktır. Bize neler anlatacak bilemiyorum ama iri gözleri ve deli bakışlarından anladığım kadariyle saçmalayabilir. Bir yolun kenarında yosunlu bir taşın üzerinde ağlarken gördüm onu. Sessizce yanına sokuldum ve arkasına saklandım, kendi kendine konuşup duruyordu. Sayın okur, kendi kendine konuşmalarını aynen şöyleydi:

- Ay tanrıçam tılsımı bozulmasın diye uzaktan sevdim demişti. Korkuyorum demek zordu ısınmaktan ki değildi. İhlamlı bir yol kenarıydı oturmuş aşka dinlenen biriydi. Aşklar geçti yanından, aşk için geçenler oldu. Dinlendiği ihlamur gölgesi kaldırdı örtüsünü üstünden. Hani bir sevişsem, hani sarılıp uyusak, dağda kırda koşsak. Hani, hani, hani... Neredesin? Gelmeyenim baktığım yerlerde rüyadaydım. Geçmediğim, görmediğim yere kim bıraktı seni? Gelmedim, gelemedim. Ah ay tanrıçam! İşte güneş batıyor, dalına tünemiş tek başınalık uykusu. Garip bir yalnızlık. Sesim kısıldı, hadi biraz ses ver! Hey aşk, biraz ses!

Sayın okur, şairin hali bir avuç dolusu delilik. Zannediyorum nasıl delirdiğini konuşarak anlatıyor kendine, aynen aktarıyorum...

- Hey bahar! Hiç görmediğim, gitmediğim iklimlerin baharları, çocukları, hayvanları, çiçekleri, güneşi, bulutları... İçimde duyumsuyorum sizleri. Şu oturduğum taşa, dokunduğum çiçeklerde... Baktığım gökyüzü, içinde çırılçıplak oynadığım nehir, ayağımın altında kırılan kuru dal, gözlerime muhteşem bir tablo gibi düşen baktığım doğa resimleri, ruhumun gözenekleri ve içimde kıpırdayan duygularımın çoğalıp zenginleşmesi... İşte her şeyi, her yeri yaşıyorum.

Akşamüstü yağmurları! Tam da dalgın dalgın yürürken beni sınıksıkam eden akşamüstü yağmurları... Şimşekler bıçkın gibi düşerdi gözlerime. Ardından, kullarını sağır eden patlamalar. Hoş bir korkunun kollarına sığındım. Mutlu bir türküntü karşılardı beni, hep bu zamanlarda. Hele uçurtmamı alıp gökyüzüne doğru götüren rüzgârlar. Bazen geçerdim rüzgârın önüne, o beni alıp götürürdü. Öyle çok uzaklara giderdim ki geriye dönerken kaybolurdum, bulamazdım yolumu. Nasıl da dökerdi, alıp savurduğu ağaçlardan yaprakları. Sanki o zaman, biraz hüznü ve büyümüş hissederdim kendimi. Ağaçlar hep düşündürürdü beni, 'Yıllarca hiç gezip tozmadan oldukları yerde nasıl duruyorlar, hiç canları sıkılmıyor mu?' diye düşündürdüm. Sonra, gökyüzünün sonsuzluğu darmadağın ederdi beni.

Ya karncalar? Oturup saatlerce onları seyredirdim. Niçin hiç durmadan çalışırlardı? Bunu anlayamazdım. Anlar da çok tuhaf gelirdi bana. Gezintiye çıkmış gibiydiler. Biraz da kuskanırdım onları. Çiçeklerin özlerine kadar inerlerdi. Sanki tüm çiçekler onlar için yaratılmış gibi bir halleri vardı.

Sayın okur ben size söylemişim şairin bu hali, hal değil! Gölgesinin yarısını güneşe kaptırmış adam. Diğer yarısının üstünden, sürtiler halinde koyunlar geçmişler. Bir sigaranın dumanına dokuyup özgürlüğünü, salmış kendini tüm renklerin sonsuzluğuna. Gözyaşları doğmuş gözlerinden.

Sayın okur, şairin bu hali çok tuhaf geldi bana. Siz ne dersiniz?

“Yirmibeş abone yoktu dergileri ben satın alıyordum”

Yılmaz Güney, gençlik yıllarında öyküler yazarken, Yeni Ufuklar dergisine aboneymiş. Dergiye katkıda bulunmak için, yirmi beş kişiyi abone yapmış. Yıllar sonra, Vedat Günyol'a yazdığı mektubunda şu itirafta bulunuyor: “Vedat Ağabey, aslında yirmi beş abone yoktu. Dergilerin hepsini ben satın alıyordum.”

ÇOCUKLUĞUMUN masal kahramanı, ilk gençlik yıllarının karizması Yılmaz Güney'le ilişkim, aslında kayda değer bir ilişkidir. Elbette bu kayda değerlik, benim için geçerli. Onun yaşamının da üç önemli kilometre taşı sayılabilecek olaylarda, izleyiciler arasında bulunmam, sonraki kültürlenme sürecimi derinden etkileyecektir.

Bu olaylar şunlar: 1. Umut filminin çekilmesi ve Altın Koza Ödülünü alması, 2. Arkadaş filmi, 3. Endişe filminin çekim günlerinde cinayet nedeniyle Adana adliyesinde yargılanması.

Umut filminin çekildiği yıllarda, Adana'da lise birinci sınıf öğrencisiydim. Yılmaz Güney'in Adana'da film çektiğini duymuştuk. Birkaç arkadaş, okulu asıp, onu görmeye gidiyorduk. Her gün Adana'nın değişik semtlerinde film çekiyordu. Film setinin çevresi korkunç bir meraklı ve hayran kalabalığıyla dolu oluyordu. Kalabalık, zaman zaman film çekilmesini engelleyecek düzeye ulaşıyordu. Yılmaz Güney insanlardan yer açmalarını rica ediyor, şakayla karışık azarlıyor, bazen öyle bir noktaya geliyordu ki, öfkeden küfrediyordu. Gerçekten de o kalabalıkta film çekmek çok zor, hatta imkânsızdı. Bir gün, Adana garının karşısındaki caddenin refüjlerinde, çimenlerin üzerinde karpuz yeme sahnesi çekiliyordu.

Filmin temel karakteri olan Arabacı Cabbar (Yılmaz Güney) ve arkadaşı, orta büyüklükteki bir karpuzu yumruklayıp kırarak yiyeceklerdi. Ben de okula gidiyordum ve rastlantı sonucu ordaydım. Sabah saatleri olduğundan, ortalıkta pek fazla kalabalık yoktu. Çekimi rahatlıkla izlemiştim. Karpuz yeme sahnesi için, sanırım dört-beş karpuz harcamışlardı. Umut filmi, ertesi yıl Adana Altın Koza Film Ödülü'nü almıştı. Film, Türk sinemasında bir devrim sayılmıştı. Yılmaz Güney, filmde kullandığı fayton arabayla, kent merkezinde, peşinde kalabalık hayran kitleleriyle tur atmıştı. Ben de o sırada, Yılmaz Güney'in geçtiği Çakmak Caddesi'nde tur atıyordum.

Umut filminden üç yıl sonra, 1974 yılında, yine Yılmaz Güney'in yönettiği Arkadaş filmi Adana'da gösterime girmişti. O zamanlar lise üçüncü sınıf öğrencisiydim. Bu film, politik-estirel yapıyla, ülkenin içinde bulunduğu sıcak politik ortamın da etkisiyle, çok konuşulacaktı. Bu film sayesinde çok konuşulacak bir şey daha vardı: Ahmed Arif'in Hasretinden Prangalar Eskittim adlı şiir kitabı. Çünkü filmin temel karakteri olan Azem, (Yılmaz Güney), bu kitaptan şiirler okuyacaktı ve kitap o andan sonra baskı üstüne baskı yapacaktı.

Oysa o güne kadar pek fazla tanınmayan kitabı ben çok iyi taniyordum. Çünkü daha orta birinci sınıftayken, Türkçe öğretmenimiz olan Sabit Kemal Bayıldırın, bu kitabı bize derste tanıtmış, hatta pranganın ne olduğunu, ne işe yaradığını, tahaya tebeşirle pranganın resmini çizerek anlatmıştı. Oysa ben prangayı altı-yedi yaşımdan beri çok iyi taniyordum. Bunun nedeni de, çocukluğumda elimden düşürmediğim Red Kid'in azılı düşmanları olan Dalton Kardeşler'in ayaklarında sık sık pranga olmasıydı.

Ne diyordum, evet, Arkadaş filmi edebiyat derslerimizin de konusu olmuştu. Edebiyat öğretmenimiz Mevlüt Özyurt (daha sonra TÖB-DER'in ileri gelen bir üyesi olduğunu öğrenecektim) sınıfı toplu olarak iki kez bu filme götürmüştü ve filmi derste tartışmıştık. Adana Erkek Lisesi, benim öğrencisi olduğum yıllarda ve daha önceki yıllarda niteliğiyle de ünlü bir okuldu.

Lise birinci sınıfta edebiyat öğretmenim olan Mehmet Ali Gül, Yılmaz Güney'in de öğretmeniymiş ve sık sık sınıfın en arkasında oturduğum sıraya, yanıma gelir, “Yılmaz Güney de bu sırada oturur, kıkır kıkır gülerdi. Senin gibi kara, ince, uzun bir oğlandı, ne var oğlum burada?” diye sorar, birkaç dakika yanımda oturup giderdi.

Aynı yılın sonlarında, Yılmaz Güney'in Yumurtalık'ta (Adana'nın bir nahiyesi) cinayet işlediği haberi yayıldı. Orda bir film çektiğini biliyorduk. Adana adliyesinde mahkemeye çıkacağı gün ve saat, kentte jet hızıyla yaylıyordu ve halk adliye binasına birikiyordu. İlk mahkemesinin olduğu gün, birkaç arkadaş, okulu asıp adliyeye gittik. Yılmaz Güney'i görmek istiyorduk. Ama bu mümkün olmamıştı. Çünkü tutukluymuş. Sonra bilinen trajik serüven...

Bunları nerden hatırladım, evet, Vedat Günyol'un yönettiği Yeni Ufuklar dergisinin kapanış sayısını karıştırırken, Yılmaz Güney'in Kayseri cezaevinden yazdığı ve dergide yayımlanmış olan mektubunu okurken hatırladım.

Yılmaz Güney, Adana'daki gençlik yıllarında öyküler yazarken (tıpkı benim gibi), Yeni Ufuklar dergisine aboneymiş. Ayrıca, dergiye katkıda bulunmak için, yirmi beş kişiyi daha dergiye abone yapmış.

Yıllar sonra, Vedat Günyol'a yazdığı mektubunda şu itirafta bulunuyordu: “Vedat Ağabey, aslında yirmi beş abone yoktu. Dergilerin hepsini ben satın alıyordum.”

[salihbolat]

Deniz

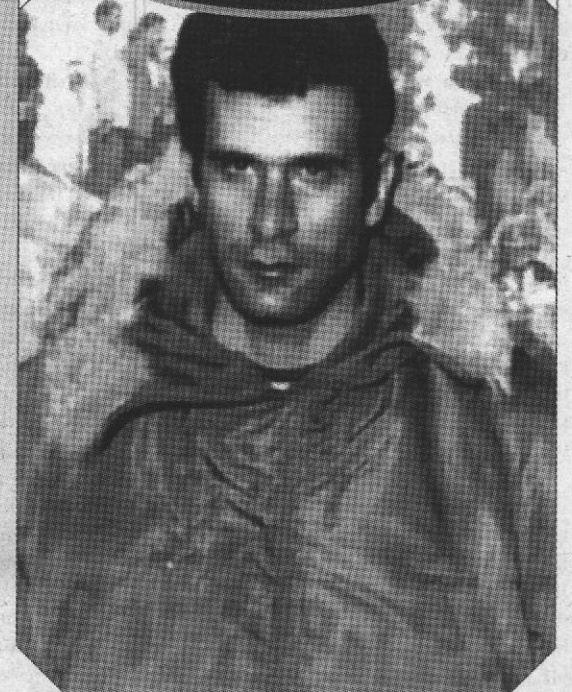
kalbim üç kez durdu darağacında
üç kez dilsizdim o gece
az kaldı ölecekti avuçlarımdaki sabah
altı mayıs şafağında

unutulmuşluğu içinde
'Deniz'oldu imgeler
ölü ya da diri
yok edildi sevdiğimiz kelimeler
dokunarak uzaklaştık çocukluktan

terkedilmiş değil artık
elimden altındaki mevziler
bütün fotoğraflarını yanıma aldım
anılarını koynuma,
zamanı nasıl kuşattılar bir bilsen
akıntıya karşı
suyun içindeki yansımalar...

biliyorum
hiçbir yerdeler şimdi
masaldan düşen çocuk yüzleri gibi
dokunsam
ölüm kadar hafif
baksam
dağılır usul usul sonsuzluk
uyansam
yüzümdedir gölgeleri
uzaktan el sallamaktalar sanki...

aertanmısırılı

Kalpteki sağır

"ettik hayâl-i vaslı hatâmız budur bizim
düştüğ azâb-ı nâra cezâmız budur bizim"

seyyid Vehbi

-I-

kalbim dilsiz sığırtaç...
alında toprak kumu ve fırtınayı...
"- yağmur çamur demeden,"
dedi: "- zemheride bile güderim bu
sevdayı."

-II-

kalbim der ki:
"- şu kıyılarıma kaç med, kaç cezir sığar?"
"- oğul," dedim:
"- bu değil merak ettiğim,
o tuz ve yosun tenli değil miydi
paslı gönderine çektiğim?"

-III-

kalbim, büyük intiharlara
saklar kendini,
yitik aşklardan toplar sustuğu kelimeleri.
dedim: "- ferhad'ın gürzü önündesin
el pençe divan..."
dedi: "- bu kışanın doğruluğu olmaz
şirin'in kanı olmadan."

-IV-

kalbim! dağ dağa
düşmemek için mi tutunur?
deniz bile
bir eli kıyısında uyur.
"- biliyor musun," dedim:
"- taşın için yosun sarar?"
"- taşın," dedi: "- soğuğuna...
baba! başka kim yanar."

-V-

kalbim! ...bak! uzaklarda...
başı dumanlı kaç seveda
büyüyor tuz ocaklarında?
"- baba," dedi: "- aslında...
...acıyla akranız, o değil de beni
korkutan...
...öldümdür yalnız."

-VI-

kalbim, say ki sırat
"bilesin," dedim:
"- geçemez günahıyla
kul sınıfından
senden gayrisi
...ordan.

beşirsevim

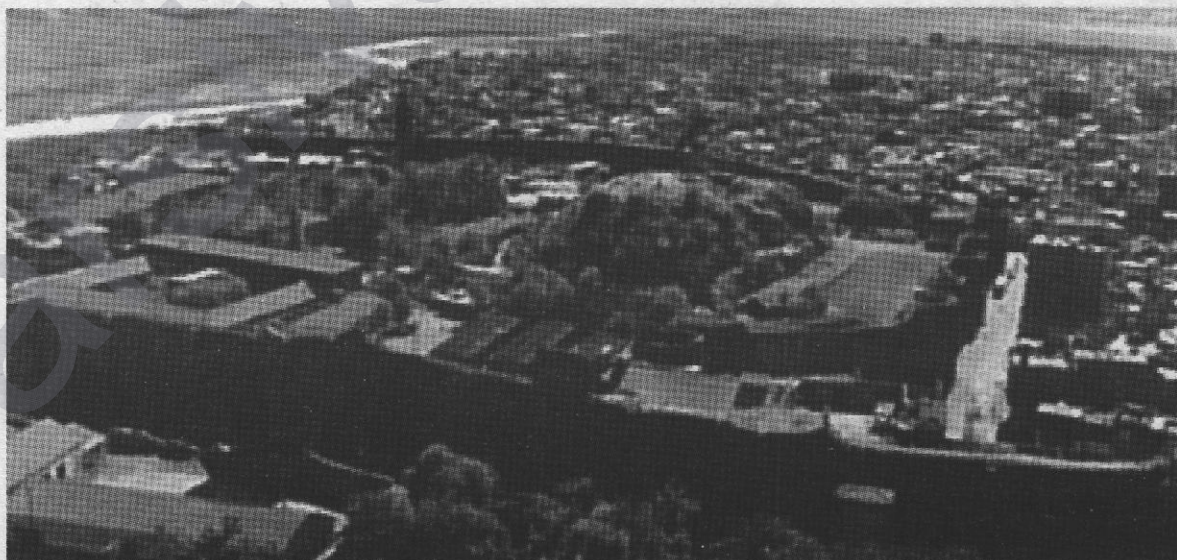
Kentler de insanlar gibidir, gün gelir intihara yeltenirler

Kentler de acı veya sevinç yaşar. Ama kentler hemen ölmezler onların ölümleri uzun sürer. Can çekişirler, içinde yaşayanlara da çektirirler. İnsanoğlunun kent yoluyla yarattığı aslında kentten ziyade kendi yazgısı olur. [ahmetözer]

BİR kentin kent olduğu nereden bilinir? Sevgili Sait Ebinç'in bahsettiği gibi, salkım söğütlerin altında, güneşin parlak ışıkları arasından en güzel musikinin nağmelerini, sesin göze kalb ettiği yıllardan söz etmiyorum. Güneşin, sesin, toprağın ve aşkın şehnaz-ı neva makamında su gibi aktığı yıllardan da. İki katlı kerpiç evlerin önlerinden her daim su sesinin gürül gürül aktığı, bağları bahçeleri bir gülşene dönüştürdüğü yıllardan da vazgeçtim. Evin hanımlarının ve kızlarının sabahın ışıklarıyla evlerin önünü sulayıp süpürdükten sonra toprağın renkten renge giren tonlarının latif bir manzaraya dönüştüğü yıllar da değil kafamdan geçen. Şimdiye dönmeiktir muradım. Karacadağ'ın zirvesini derin bir efkâr sarmış, hafif bir rüzgâr esiyor Amed'e doğru. İstasyon caddesinin ağaçları henüz dikilmiş. Güneşin, sesin, toprağın, aşkın, emeğin, kanın içli ve ince bir şarkı gibi birbirine karışarak aktığı yıllardır bahsetmeiktir istediğim. Şimdiye, sadede gelmeiktir niyetim.

İnsanla kent arasında her zaman gizli bir dil, gizli bir yol vardır. Evlerin, sokakların size bakan yüzleri gülmüyorsa içinizde derin tedailer, izler uyandırmıyorsa o şehrin hallerinde bir hâl var demektir, şimdilerde olduğu gibi... İnsanın içinde yaşadığı devasa bir evdir şehir. İnsanlar sadece şehirde oturmazlar şehir de insanların içinde oturur. O nedenle şehirler yasa ile şehir olmaz şehir olduğu için şehirdir. Çünkü kentler de canlılar gibidir, tıpkı insanlar gibi, doğar, yaşar, büyür sonra bir gün ama mutlaka bir gün yok olur giderler. Kentler de güzel bir ömür ya da çileli bir ömür sürerler. Kentler de nefes darlığı çeker, zulme uğrar ya da etrafa fe-

rahlık saçarlar. Ama kentler hemen ölmezler onların ölümleri uzun sürer. Can çekişirler, bu arada içinde yaşayanlara da çektirirler. İnsanoğlunun kent yoluyla yarattığı aslında kentten ziyade kendi yazgısıdır.

Peki, nedir o halde bir kenti kent yapan? Nüfusu mu? Apartmanları mı, dükkanları aşan mağaza, market ya da gross marketleri mi? Hayır hiç biri değil. Eğer bir kente girdiğimizde yolları eğri büğrü ise, binaları çürük dişler gibi dizilmişse, dışın(yani binanın) biri önde, biri arkada, biri uzun, biri kısa ise ve de rüşvet kokuyorsa sokakları bir kentin; hali pürmelâli insanı nefessiz bırakıyorsa o kent, kent değildir. Sadece adını öyle koymuşlardır, o kadar. Çünkü orada mutsuz ve stresli insan kalabalıkları dirsekleri ile kendilerine yol açarak oradan oraya koşuşturup dururlar. Yok, öğle değilse bir kent eğer ve akciğerleri olan yeşil alanları tahrip edilmişse, beş bin yıllık surları abide gibi ayaktaysa, nefes boruları olan hava koridorları varsa, yolları ve binaları çürük dişler gibi dizilmemişse ve de insanlar birbirlerinin ayaklarına basarak yürümüyorsa o kent kadim uygarlıkların beşiği bir

rahlık saçarlar. Ama kentler hemen ölmezler onların ölümleri uzun sürer. Can çekişirler, bu arada içinde yaşayanlara da çektirirler. İnsanoğlunun kent yoluyla yarattığı aslında kentten ziyade kendi yazgısıdır.

Şu yazgısına bakın, Diyarbakır'ın, Van'ın ve Batman'ın. Son yıllarda kendi kavi ve kararı olmadığı halde yüz binlerce davetsiz misafirle karşı karşıya kaldı. Yüz binlerce. Ama Batının büyük kentlerine de beyin (okumuş nüfus), sermaye (zengin nüfus) ve kentleşmiş dinamik ve zenginliklerini vererek halsiz mecalsiz düştü. Bu uçurumlar ortasında kentlerin sürekli yükselen ateşini durdurmak yerine ateşin üstüne benzinle gidenler bu gün neden gülistan bahçeleri beklerler anlamak mümkün değil? Kırsal alanları güvenli hale getireceğim diye kentlerin varoşlarını fitili ateşlenmemiş bombalar haline getirenler ne bekliyorlardı ki?

evrimalataş

evrimalatas@esmerdergisi.com

"Yenge üç saniye depreşme!"

Diyarbakır'ın televizyonlardan söylenen değişen yüzünü arıyorum. Yeni yapılmış büyük bir özel hastane... Saçları briyantınlı, kara yağız bir röntgen teknisyeni. "Bu olabilir" diyorum. Sedyeye uzandığımda duyduğum ses bü-

ARKADAŞININ üç yaşındaki yeğeni, ayak parmaklarının üzerinde dönüp, ellerini narince açmaya ve "Bakın, ben bale yapıyorum" demeye başladı. Küçük kızın annesi, bu yeteneğinin değerlendirilmesinden yana. Ama arkadaşşıma başka bir dert peydahlanmış durumda. Çünkü o, Diyarbakır ne zaman karışsa, görüşlerine başvurulmuş "öteki yüzün" temsilcisi balerin çocukların arasına yeğenin de karışmasından fena halde korkuyor. Hele son günlerde gazetelerde Tan Sağtürk'e ait bale okulundaki çocukların demeçlerini görünce, hepten titremeye başladı.

İşin aklı, ortalık sakinleşip de balerin kızlar "savaş sonrası tanrıçaları" gibi gazetelerde görününce, ben de merak saldım bu Diyarbakır'ın öteki yüzüne... Zira gazete ve televizyonlarda görünen o "öteki" Diyarbakırlılarla bir türlü karşılaşmadım.

Gazetelerde "değişimin adresi" olarak görünen Galeria'dan başlayalım işe... Diyarbakırlıların değişime dire-

nen insanları önden buyursun. Kolay mı değişim? Değişimin adresinde, balkonda arkadaşşımla çay içiyorum, alt kattan bir küçük kız kafası uzanıyor, "Bağar mısınız, çeyirdek qabuğunu zu atmayın, balqona geliyor" diyor. Diyarbakır'ın değişen yüzünün adresine hiç yakışmayan bir konuşma. Kız sadece "bozuk" Türkçe konuşmuyor. Bir de yalan söylüyor. Tövbeler tövbesi, ne çekirdeği?..

Galeria'nın altında bir spor kompleksi var. Yürüyüş bantlarına binen, spor yapan, cilt bakımı yaptıran kadınlar, Diyarbakır'ın değişen yüzünün mutlak temsilcileridir diyorum. Konuşmaya başladıklarında, q ve x harfleri dilleri ile bir savaşa duruyor ki sormayın. Halt etmiş yaşanan olaylar. Q harfi havuzun sularıyla beraber etrafa sıçıyor. Jakuzi'ye "binmekten" bahsediyor başka bir kadın... Faturanın arasına sıkıştırılmış bir reklâm kartviziti giriyor kapının altından: Hewal Sir Ağda Merkezi...

Değişim denen şeyi bulacağım, kararlıyım, aramaya devam ediyorum. Nerede bu düzgün Türkçe konuşan, semizlemiş çocukları olan Diyarbakırlılar? Yok, bulamıyorum...

Arayış esnasında belime ağrı giriyor yorgunluktan. Yeni yapılmış büyük bir özel hastane... Saçları briyantınlı, kara yağız bir röntgen teknisyeni. "Hımmmm" diyorum, "Bu olabilir"... Sedyeye uzandığımda duyduğum ses bütün büyüğü bozuyor: "Yenge üç saniye depreşme!"

Hayır! Hâlâ yok değişen Diyarbakırlılar. Neredeler?

Yanımdan belli ki eylemlere katılmış iki erkek çocuk geçiyor. Son zamanın yükselen trendleri onlar. Biri yüksek sesle diğeri diyor ki "Bize diyorlar

Kürt olmayacaksınız, qavıl etmiyem!" "Boşver ya" diyorum içimden, bunlar zaten Diyarbakır'ın bildiğimiz yüzü. Güneş gözlükleri ile parklarda oturup çekirdek çıtlatan, çıtlatırken de dudaklarındaki rujlara çekirdeği değdirmemeye dikkat eden ve de yükselen Kürtçe türkülere eşlik eden kızlar da kesinlikle değil değişimin adresi.

Xançepek'te "sesler ve renkler barışa" başlıklı bir etkinlikle Keldani Kilisesi'nde bir araya gelen Ermeni, Kürt, Türk sanatçıların buluşması geliyor aklıma. İçeri girmeye çalışan ancak salon dolduğu için görevlilerce içeri alınmaya bir mahalle sakini qırnx...

Etkinliği organize eden arkadaşlarımızdan birine şöyle demişti: "Ne bu renkler sesler bilmem ne... Bıraxın bu tırı vırı işleri. Bura benim mahallem... Adam gibi gelip de ki, mahallende böyle bir iş yapacağız. O zaman ben de sana yardım ederim. Ama benim mahalleme gelip beni qapıdan almazsan, bacadan girmesini bilirim..."

Bu qırnx mı değişen yüz? Kesinlikle hayır...

Ve karışımızda ihtişamı ile Mega Center... İçinde Migros'u, sinema salonları, markaların mağazaları ve irili ufaklı cümle dükkânı ile Diyarbakır'ın değişen yüzü. Yürüyen merdivenle çıkıyoruz yukarı. Üst katta Burger King! İşte hepsi buradalar... Aradığım herkes burada! Bir sevinç çığılığı atıyorum. Zira sarışın ve semizlemiş "Berk", "Çağla" isimli çocuklar, markalı eşofmanlarla bir hafta sonu gezisine çıkmış anneler, yanlarında iri kıyım babalar. Sahi kim bunlar? Çünkü Berkler annelerine şöyle sesleniyor: "Anneçiiiiiiiiim ben kids tenders istiyorummm!"

Kasaya doğru ilerleyen tüm babaların gömleklerinin ve tişörtlerinin altındaki tabancalarının kabzaları görünce durumu çakıyorum.

Omuzlarım çökmüş halde eve dönüyorum. Bir küçük kız beni kendime getiriyor. "Abla, xırnigin axmış, saan mendil verem?"

Kuzguncuk

elinde bulutçuk
kuzu kuzu geldin
dersimiz Kuzguncuk
cık, cık, cuk.

İsmet Usta, iFşaatı susta
Yaşar Miraç, Can Baba'nın yerine.
Renkleri, musevi, laz, Kürt, Türk
Rum, Ermeni
Sit alanı, bostanı var, İlya
-sandalım geliyor varda-

Bir taş attım ulu çınara
meymenetsiz, dedi
dökülüverdi yaprakları
leylak çiçeklerine usum ermedi

Egemen Berköz geçiyor, sormalı

Bektaş: Sabahın sahibini öğrendim
Denizin zorluyoruz kapısını işte

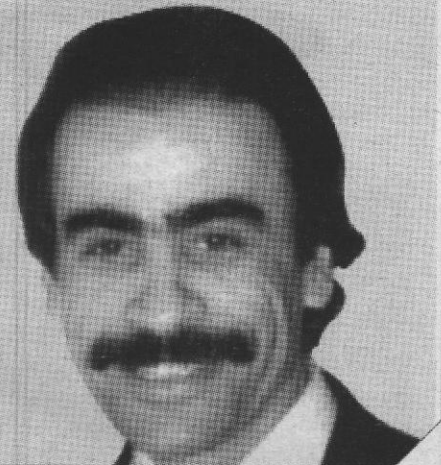
Yerin altından uğultular, gurultular
Yel, yumuşak br karın bulmuş,
pofurdalayacak
Ay sallanıyor İcadiye

17 Ağustos 1999'a
ecek - acakla giriverdiğim ist. akşamında

-Bana bir resim yap
Yapan aamca
Kuzguncuk'u çiz
iki vadi arasında.
Sağ tepesinden
çamlar sarksın
pencereden sarkan
kadınlar gibi
vadi sol tepesi
oldukça açık kalsın
incir dut erik
ağaçları serpilsin
zikzaklı yokuşları
sağına soluna
güzel güzel...

Ve de görünsün Arif Damar
Koruda, "Fedailer Mangası" son nefer...
elinde bulutçuk
cık, cık geldin
dersimiz Kuzgun
cuk! Otur çocuk

müslimçelik

Nihat Ziyalan Blacktown'daki evinde

Demiryollarına hamal olarak girdim. İlk gün kan-ter içinde ortalığı süpürürken, oradaki Türklerden biri geldi, "Sen ne kadar artist Nihat Ziyalan'a benziyorsun" dedi. "Ben Nihat Ziyalan'ım" dedim. Arkadaşlarının yanına gitmiş. Şurada bir ibne var kendini Nihat Ziyalan diye yutturuyor. Zaten buraya göçenler engin daldan murt yemezler. Ya vali, ya kaymakam olurlar. Bu da artist!

Bir haftalığına gittiğim Sydney'e merhaba derken, buzhaneden çıkıp fırına girmiş gibiydim... Zamanın tamamının bana ait olmasının şımarıklığıyla Darling Harbour'da şalınırken birdenbire karar verdim Nihat Ziyalan'ı aramaya. Daha önce aramaktan çekinmiş, nasıl karşılayacağını kestirememiştim. Esmir şairlerinden Hüseyin Alemdar'ın "Nihat Abi'ye uğra mutlaka, röportaj yapmadan gelme" uyarısıyla, çevirdim numarayını, ılık bir ses hemen kucaklayıverdi beni telefonda, sanki arayacağımdan haberli! "Yahu tamam, gel işte kız!" deyince ertesi gün, yaşadığı semtte, Blacktown'un tren istasyonunda buluşmak üzere randevulaştık.

Sydney'in merkezine hızlı trenle 45 dakikalık bir uzaklıktaydı Blacktown. Geç kalıp da Nihat Ziyalan'ı bekletmemek için erkenden vardım istasyona. Biraz ürkmüştüm; dünyanın bir köşesinde, yalnız, neyi bekliyordum? Bu sırada merdivenleri çıkan uzun bir adamı farketmemle bana "Sedef!" diye seslenmesi bir oldu. Dünyanın öbür ucunda adımı seslenen biri; elinde pazar poşetleri, yavaşça tırmandı merdivenleri, oldukça sakin yaklaştı, sanki sürekliliği görüştüğü arkadaşım gibi yanaklarımdan öptü; kesinlikle bu kadar içten beklemiyordum; mesafeli, tokalaşmalı bir karşılaşma organize etmişti önyargılarımı!

70 YAŞA MERHABA

"Nasıl tanıdım ama seni!" Güvensizliğim çözülmeye başlamıştı...

Hava nemli, Ziyalan ise nefes nefese, yorgun ve terliydi. Her sabah evinden istasyona dek yürürmüş. Bu yürüyüşler en azın-

dan bir saat çekermiş. Alışveriş torbalarından ötürü bugün yorulmuş biraz. "Yaşlılık işte! 70 yaşına merhaba diyorum."

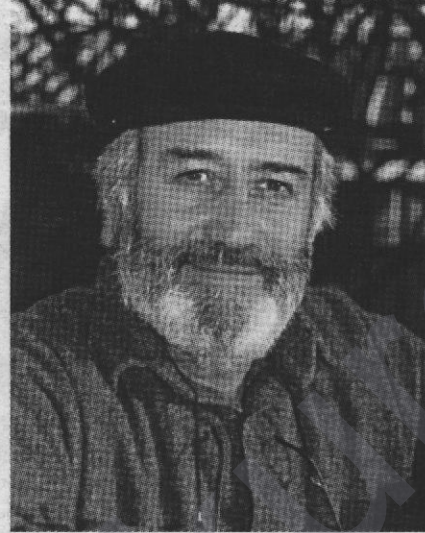
"Ama hiç göstermiyorsunuz!"

"Her sabah hayalimde bir kuş omuzuma konuyor. Ona bugün mü, diye sorarım. Şimdiye dek hep hayır yanıtını aldığım için, yarın ölecekmişim gibi günümü sarılırım. Günümün, saatimin, dakikanın kıymetini bilerek yaşadığım için, karamsarlık barınamaz dünyamda. Bu da insanı dinç tutar."

Merdivenleri inip durakta müşteri bekleyen bir taksiiye atladıktan sonra da anlatmaya, sormaya devam etti. Şerafettin Kaya evlenmedi mi? Hüseyin Alemdar reklâmçılığa devam ediyor mu? Kendine dönük, yalnız bir adam bekliyordum, hâlbuki dışa dönük, meraklı, insanlarla iletişimi seven biriydi yanımda oturan adam, aynı zamanda da dikkatli.

Evine vardığımızda, Türkiye'de bir evdeymiş gibi hissettim kendimi; tuğla bir duvarda Türkiye'den izler, resimler, nazar boncuğu, duvarın önündeki koltuğun örtüsü. Karşı duvarda, Tayfur Sanlıman'ın ve bir ara Sydney'de yaşamış Türk ressamı Muhsin Kut'un hediye ettiği resimler. Elektrikli çaydanlıkta su ısınırken beni çalışma odasına buyur etti; karşılıklı sandalyelere oturduk, evlerini sordum; Sydney Paddington Pazarı'nda açtıkları tezgâhla almışlar bu evi. Haftada 4-5 bin dolar kazanırlarken Çin dalgası onları da yutmuş daha sonra.

Hüseyin Alemdar'dan bahsettik. Cep Herkül'üm, diyor onun için. "Ufak tefek ama dünyayı kaldıracak kadar yürekli." Neler yaptığını sordu, bildiğim kadarıyla anlatım, Orhan Murat Arıburnu'nun ismi geçti.

"Orhan Murat Arıburnu ile Kızıl Vazo filminde birlikte oynadım. Sette şiirler okudu bana. Düzgün bir insandı. Onun adına Hüseyin Alemdar'ın her yıl ödülleri vermesi enfes bir olay. Hüseyin Alemdar nasıl tanıyıp gönül vermiş, adına sürdürüyor, ne kadar kadirşinas! Hüseyin çocuk gibi alıngandır ha. Şair gibi dersem daha doğru olur. Kendisini sevdiğim gibi şiirini de severim."

"SEKS FİMLERİ FURİYASINDAN KAÇTIM"

Avustralya'ya geldiği ilk yılları anlatmasını istedim.

"Türkan Şoray'la Azap filminde oynadıktan sonra, seks filmleri furyası başlayınca oyunculuğa ara vermem gerektiğini inandım. Yapacak iş bulamayınca da kapağı dışarı atmaya karar verdim. Almanya'da, Avustralya'da kardeşlerim vardı. Kısmet Avusturalya'yımış.

İş bulmak zorundaydım. Sydney'de de işsizlik sorunu vardı. Pubda oturmuş kara kara düşünürken, bir adam, derdin ne arkadaş, diye girdi söze. Bende İngilizce yok. Yanımdaki Türk arkadaşım iş aradığımı söyledi. Peki işi ne? Şair. Hangi ülkeden? Türkiye'den. Adam Türk şairi olduğumu duyunca heyecanlandı. En beğendiği şair Nazım Hikmetmiş. Onun ülkesinden bir şaire yardım etmek isterim, dedi. Avukatmış. Kartını verdi. Sabah demiryollarına işçi alınan yere git. Orada seni biri karşılayacak. Ben de üniversiteye giderken demiryollarında çalışmıştım.

Böylece demiryollarına hamal olarak girdim. İlk gün kan-ter içinde ortalığı süpürürken, oradaki Türklerden biri maymun seyrederek gibi etrafımda dönmeye başladı. "Yahu sen ne kadar artist Nihat Ziyalan'a benziyorsun." Ben Nihat Ziyalan'ım, dedim. Koşa koşa arkadaşlarının yanına gitmiş. Şurada bir ibne var kendini artist Nihat Ziyalan diye yutturuyor. Za-

ten buraya göçenler engin daldan murt yemezler. Ya vali, ya kaymakam olurlar. Bu da artist!"

TÜRKİYE GÜNDEMİ

Türkçe kitaplara nasıl ulaştığımı merak ettim, yayınevlerindeki arkadaşları yolluyormuş.

"Ferhan Şensoy, Adanalı şair Mehmet Akif Bacaksızlar, İngiltere'den Şavkar Altınel, İstanbul'dan Berna Yeşilyurt ve daha bir sürü arkadaş kitap-dergi yollar. Beğendiğim yazar Barış Bıçakçı'yı, göz doktoru Tülin Kaynak'ı da eklemeliyim buna. Ben de kitaplarımdan yollarım eşe-dosta. Ardahan'da Dursun Akçam Kültür Evi'nde kitaplarımla tanıştım bana gurur verir. Beğendiğim yazarların kitapları çok satsın isterim. Cemil Kavukçu; ki hayata damardan bakmasını bilen yazarlardandır, Erdal Öz, Barış Bıçakçı, Tarık Dursun Kakıncı, Semih Gümüş'ün eleştiri yazılarını ders çalışır gibi okurum. Sadık Aslankara'yı da beğenerek izlerim. Şu sıralar gençleri yüreklediren çok güzel yazılar yazıyor Aslankara. Kendisi iyi bir yazar olduğu halde öykü-roman yazmasından çalarak eleştiri yazıları yazıyor. Onun için benim kıymetlidir."

Türk gazeteleri Sydney'e birkaç gün gecikmeli ulaştığı için, Nihat Abi gazeteleri internette takip ediyormuş.

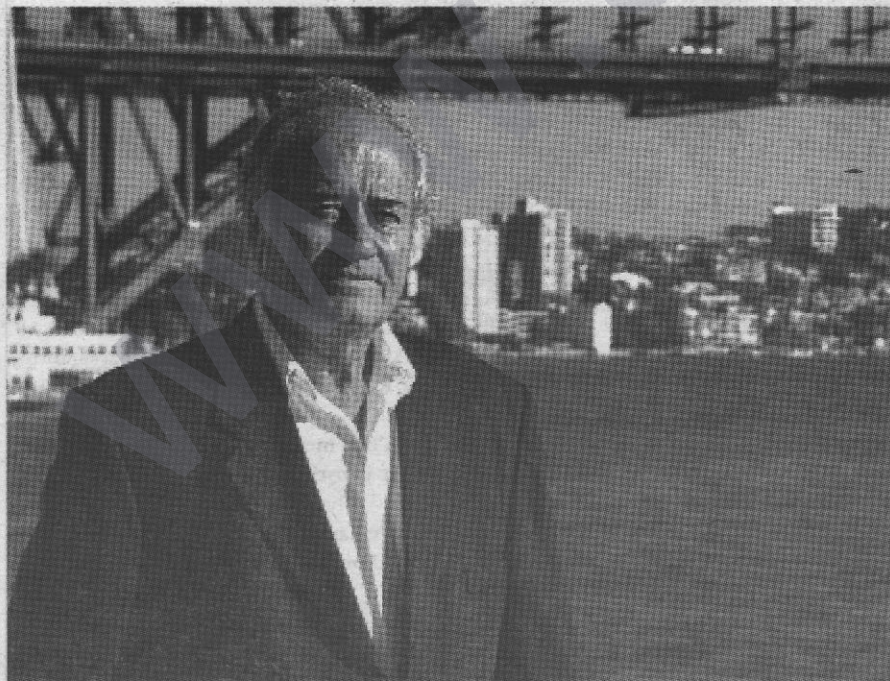
"İlhan Selçuk, Ülkü Tamer, Özdemir İnce'nin yazılarını kaçırmanın. Şavkar Altınel, Cevat Çapan, Turgay Fişekçi, Küçük İskender, Murathan Mungan beğendiğim şairlerdendir. Fakat arkadaşım İlhan Berk'in afallatmayı amaçlayan ve hayattan korkan şiirleri bana hiç bir şey demez. Ece Ayhan şairimdir ama. Hem muhaliftir hem de bir şeyler der şiirlerinde. Ece'nin İlhan Berk'le anılması yanlışır.

Hayata edebiyatla bakan biriyim. Bu söyleşimiz de edebiyatın bir parçası ve özlediğim hayattır. Okuduklarım ve yazdıklarım düşler kurabilmek, kurduğum düşlerde gezinerek kendimi bir kahraman gibi hissetmek isterim."

Böylece sonlandırdık evindeki söyleşiyi. Dönüş için istasyona yürümeye karar verdik. Yolda Blacktown Market'e, kebabçı Ali-can'ın dükkânına götürüp "Türkiye'den kızım" diyerek gururla tanıstırdı beni.

Nihat Ziyalan, insanı kucaklamaya, kendine dâhil etmeye her an hazır, algıları açık, mütevazı ve insancıl biri. Kendine Sydney'de bir dünya kurmuş, bu dünyayı edebiyatla, yurt sevgisiyle genişletiyor ve bizi özliyor.

[sedefyenugün]

[İsmail Beşikçi]

Irak'taki siyasal gelişmeler...

Kürtler birbirlerine taviz vermedikleri için hasımlarına çok ağır tavizler vermek durumunda kalıyorlar. Kürtler'in toplumsal zaafalarını aşmalarının, bu zaafardan arınmalarının yolu; bu zaafaları konuşmak, tartışmaktır.

D RAK'TA, 15 Aralık 2005 tarihinde, dört yıllık bir dönem için genel seçimler yapıldı. Irak'ta daha önce de seçimler yapılmıştı. Bunlar geçici yönetimi oluşturmak için yapılan seçimlerdi. 15 Aralık 2005 seçimleri ise, dört yıllık bir dönem için yani kalıcı parlamentoyu ve kalıcı hükümeti oluşturmak için yapılan seçimlerdi. Fakat seçimlerden bu yana dört aya yakın bir süre geçtiği halde, henüz federal parlamento toplanamadı. Şubat ayı sonlarında kısa bir süre için toplandı, milletvekilleri yemin etti ama Şii-Araplar, Sünni Araplar ve Kürtler arasındaki anlaşmazlıklar ve görüş ayrılıkları nedeniyle başkanını seçmeden dağıldı. Bugüne kadar da (2006 Nisan ortaları) toplanabilmiş değil. Yeniden toplanma tarihi konusunda da, siyasal gruplar arasında bir uzlaşma henüz gerçekleşmiş değil.

Federal parlamento önümüzdeki günlerde toplandığı zaman her şeyden önce başkanını seçecek. Federal parlamento ancak başkanını seçtikten sonra normal çalışmalarına başlayabiliyor. Daha sonra cumhurbaşkanını seçecek.

Cumhurbaşkanı Şii-ittifakının önereceği bir milletvekilini federal hükümeti kurmakla görevlendirecek. Fakat Irak'ta bu süreç çok yavaş işliyor, yavaş ilerliyor. Şii-Araplar, Sünni Araplar ve Kürtler arasında bir uzlaşma sağlanamıyor. Uzlaşmalar kalıcı olmuyor.

15 Aralık 2005 tarihinde Kürdistan Parlamentosu için de seçimler yapıldı. Kürdistan Parlamentosu zamanında toplandı. Parlamento Anan Müftü'yü başkan seçti. Parla-

Celal Talabani ve Mesut Barzani

mento çalışmalarını normal olarak sürdürüyor. Bu arada Kürt Federe Devleti bölgesindeki iki hükümet birleşti. Kürdistan Demokrat Partisi Başkanı Mesut Barzani ve Kürdistan Yurtseverler Birliği Başkanı Celal Talabani hükümeti tekleştirme konusunda önemli bir karar aldı. Karar yaşama geçirildi. Artık Kürt Federe Devleti bölgesinde tek bir hükümet var. Kürt Federe Devleti Başkanı Mesut Barzani, yeni hükümeti kurmakla Neçirvan Barzani'yi ve Ömer Fettah'ı görevlendirdi. Neçirvan Barzani Başbakan, Ömer Fettah Başbakan Yardımcısı olarak görev yapacak. Bölgesel Kürt Hükümeti henüz tam anlamıyla görev yapıyor sayılmaz. Bazı bakanlıkların birleştirilmesi henüz gerçekleşmedi. Bazı bakanlıklara henüz atama yapılmadı.

Seçimlerden bu tarafa dört aya yakın bir süre geçtiği halde Bağdat'taki federal parla-

mentonun toplanamaması, başkanını seçmemesi, normal görevine başlayamaması, Kürdistan Parlamentosu'nun ise zamanında toplanması, başkanını seçmesi, normal görevini sürdürmesi siyasal sistemin işleyişinde önemli pürüzlerin olduğunu göstermektedir. Bağdat'ta federal hükümetin oluşmaması, Bölgesel Kürt Hükümeti'nin ise zamanında kurulup çalışmalarına başlaması siyasal sistemin işleyişindeki pürüzlerin epey yoğun olduğunu gösteriyor.

Irak, 1920'lerin başlarında, Büyük Britanya'ya bağlı bir manda devlet (sömürge) olarak kurulmuştu. O zaman Irak, Musul, Bağdat ve Basra vilayetlerinden oluşuyordu. Irak'ın kuzeyinde yer alan Musul vilayeti Kürt bölgesini içine alıyordu. Güneyde yer alan Basra vilayeti ise, Şii-Arapların yaşadığı bir bölgeydi. Irak'ın ortalarında yer alan Bağdat vilayetinde genel olarak Sünni Araplar yaşıyordu. Irak'ın ortalarında ve Kürt bölgesinde Türkmenler de yaşıyordu. Kürt bölgesinde ayrıca Asuriler, Keldaniler de vardı. Bu üç bölge organik olarak birbirleriyle ilişki içinde değildi. Zoraki bir şekilde bir arada tutuluyordu. 1920'lerin başında Irak suni bir devlet olarak kurulmuştu. Büyük Britanya Irak'ın yaşaması için Kürt bölgesinin Irak'a, Bağdat'a bağlı olması gerektiğini vurguluyordu. Kürt bölgesi tarım ve hayvancılık bakımından çok zengin olanaklara sahipti. Ayrıca Kerkük'te petrol de bulunmuştu. Kürt bölgesinin petrol gibi doğal kaynaklar bakımından çok zengin olduğu anlaşılıyordu.

Irak'ın bu üç bölgesi, 1920'lerden bu yana otoriter ve totaliter rejimler tarafından yönetilerek bir arada tutuldu. Saddam Hüseyin döneminde bu otoriterlik ve totaliterlik en üst noktaya ulaştı. Saddam Hüseyin

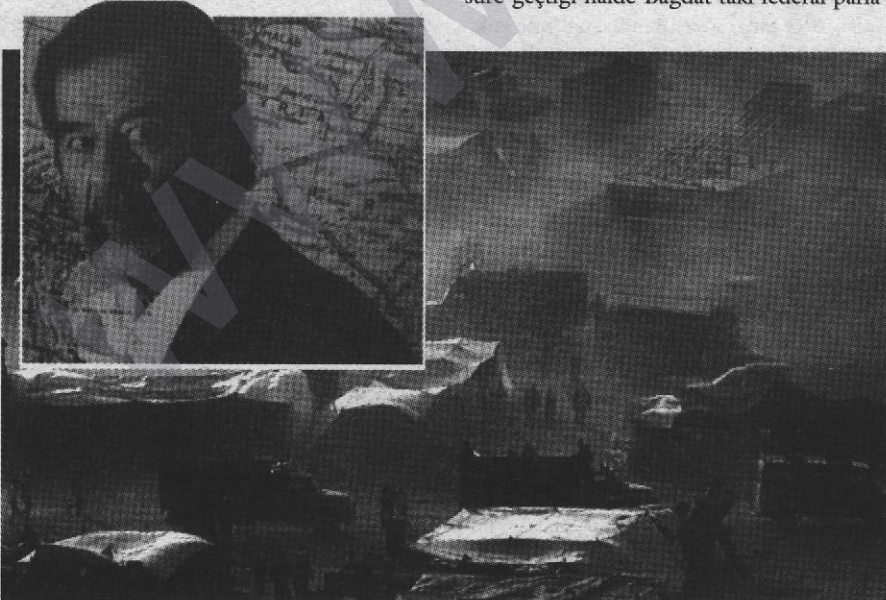
döneminde, Şiiilerin ve Kürtlerin devlet yönetiminde hiçbir ağırlıkları yoktu. Yönetim genel olarak Sünni Araplara dayanıyordu. Orduda, el-Muhaberat'da, Baas Partisi'nde, devlet bürokrasisinde genel olarak Sünni Araplar egemendi. Bu kurumlarda Kürtlere ve Şii-Araplara yer vermemeye büyük bir özen gösterilirdi. ABD'nin, 20 Mart 2003'te gerçekleştirdiği silahlı müdahaleden sonra Irak'taki siyasal sistem köklü bir şekilde değişti.

Bugün artık, örneğin, Saddam Hüseyin döneminde olduğu gibi, merkezi, otoriter, üniter bir Irak'ın kurulması mümkün değildir. Yukarıda belirtmeye çalıştığımız üç coğrafi bölge, üç siyasal kategori, ancak, federal bir anlayışla bir arada tutulabilir. Bu sistemin işlenmesinde de önemli pürüzlerin yaşandığı görülüyor. Bağdat'taki federal parlamentonun toplanıp görevine başlayamaması, başkanını dahi seçememesi, federal hükümetin henüz oluşmaması, siyasal sistemin işleyişinde önemli pürüzlerin olduğunu göstermektedir. Bu koşullarda, Irak'ta herkesin kendi yolunda ilerlemesi daha sağlıklı bir yoldur. Bu sürecin buhransız, çatışmasız, barışçıl bir biçimde cereyan etmesi temenni edilir. Buhranlı, çatışmalı bir süreç yaşansa bile artık, merkezi, üniter bir Irak'ın kurulması mümkün değildir.

Bu arada Kürt Federe Devleti bölgesindeki gelişmelere de bakmak gerekir. İki hükümetin tekleşmesi şüphesiz olumlu bir adım. Ama bazı bakanlıkların hala tekleşmemesi, bazı bakanlıklara tayin yapılmaması düşündürücü bir durum. Şu hususa dikkat etmek gerekiyor. Siyaset, tavizlerle yürüyen, ilerleyen bir süreçtir. Güney Kürdistan'da Kürt örgütlerinin, daha doğrusu Kürdistan Demokrat Partisi'nin ve Kürdistan Yurtseverler Birliği'nin birbirlerine verdikleri taviz, sonuçta, Kürtlere verilmiş bir tavizdir. Bu, Kürtleri büyüyen, çoğaltan, ilerleten bir süreç yaratır. Ama Kürt örgütleri, Kürt siyasal partileri, birbirlerine taviz vermedikleri, birbirleriyle uzlaşmadıkları zaman, ilerleme duruyor, toplumsal ve siyasal yaşamda daralma, eksilme, çarpıklık gözleniyor. Böyle bir süreç sonunda Kürtler hasımlarına çok ağır tavizler vermek durumunda kalıyorlar.

Kürtler, toplumsal zaafalarını aşmak, bu zaafardan arınmak durumundadır. Bunun yolu da bu zaafaları konuşmak, tartışmaktır. 1920'lerde, Kürtlerin başına lanetli bir çorap geçirilmiştir. Bu sürecin yaşanmasının önemli bir nedeni bu zaafalardır. Bu zaafardan arınmanın önemli bir yolu bu zaafaların bilincine varmaktır, bunun yolu da bunları konuşmaktır, süreci eleştirmektir, tartışmaktır.

Bu lanetli sürecin bilincine varmak, bu zaafardan arınmaya başlamak anlamına gelmektedir. Kürt Federe Devleti Başkanı Mesut Barzani'nin, Selahattin kentinde, Türk yetkililerle görüşmesi sırasında, "Kandil Dağı'nda mevzilenen PKK'lilere askeri harekât geliştirirseniz sizle ilişkilerimiz düzeldir." istemine karşılık olarak, "Kürt'ün Kürt'e karşı silah çekme dönemi bitmiştir, PKK konusunda genel af üzerinde yoğunlaşın..." (Hürriyet, 6 Nisan 2006, Fatih Çekirge'nin Mesut Barzani ile yaptığı röportaj) demesi, zaafardan arınmanın bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Davalık hakim

Eski bir yamalı pantolon, paçalarını yaz olsun kış olsun daima çorapları içine sokuşturup giyerdi. Nedenini soranlara "Bakarsın cebim delinir; içinden düşen para kayıp düşmesin diye öyle yapıyorum" derdi.

[muhammetçakıral]

Y AĞMURLU bir Ekim sabahıydı. Çaykara'nın pazaryeri ve sokakları, rast gele dağılmış kalabalık köylülerin sesleriyle çınlıyordu. Sırtlarında ve kollarında asılı, irili ufaklı sepetleri vardı. Her birinin, marul, karalâhana, fasulye, soğan, çeşitli sebze ve meyvelerle doluydu. Küçük bahçelerinde ekip biçtikleri ürünlerini satmak için, telâşla sağa sola bağırırlar içinde koşuşturup duruyorlardı.

"Marul var! Karalâhana var!" diye, bağırarak genç bir kız. Taş duvar dibinde oturan Mişo Nazım, yağmura ve soğuk havaya aldırış etmeksizin, ilgiyle bağırarak genç kıza izliyordu. Koca nasırlı parmakları içinde sıkıştırdığı sigarasından dumanı çekerken; gözleriyle genç kızın ciğerlerini söker gibi şehvetle bakıyordu. Bakışlarının rahatsız edebileceğini düşündüğü anlarda çaktırmadan gözlerini, yanında getirdiği ustura gibi keskin baltasına kaydırıyordu.

"Lahana var, marul var, soğan var... İster misiniz?" diye sordu genç kız.

"Hayır!" dedi Mişo.

"Taze... Taze ama..."

"Param yok" diyerek kestirip attı. Genç kız ise, bir şeyler satmak için ha bire ısrar ediyordu.

"Olsun" dedi genç kız. "Onun yerine senin de getirdiğin şeylerle değiş tokuş yaparız!" Mişo, bir kıza baktı, bir de yanındaki baltaya...

"Benim hiç bir şeyim yok!"

"Baltan var ya?" diye sordu genç kız. Mişo sigarasını dudaklarına götürdü. Sonra umursamaz bir bakışla 'Hayır' anlamında kaşlarını yukarıya doğru kaldırdı.

"İstersen annemden alıp sana yumurta da getirebilirim; hemen ilerde..."

"İstemez dedik ya!" diye çıkıştı bu defa

Mişo.

"Kaça o balta?"

"Sana ne baltamdan!"

"İyi bir baltaya benziyor, istersen..."

"Satılık değil" dedi Mişo, "O benim sermayem, malum, mülküm."

"Mmm!" diye dudak büktü genç kız.

"O zaman ne diye dikilip karşımda duruyorsun öyle?"

"Kırarım, parçalarım" diye mırıldandı Mişo.

"Anlamadım?"

"Odun karar, odun taşırım..." dedi son kez sigarasından derin bir nefes çekip izmariti yolun ortasına fırlatırken.

Derken kısa boylu, şişman ama şık giyimli, bir adam yaklaştı yanlarına.

"Ne satıyorsunuz bakıyım?" diye sordu.

Genç kız sepetini hemen öne doğru uzattı.

"Karalâhanam var, marulum var soğanlarım var... Hepsi de bu günlük; taze..."

"Ya siz?"

"Kırarım, parçalarım."

"Efendim... Anlamadım, ne kırıyor-sun?"

"Kışlık odununuz varsa diyorum?"

"Haaa anladım şimdi" dedi şişman adam. "Bak bu çok iyi... Birkaç saatlik işimiz olacak seninle, hal edebilir misin? Ama yarın..."

"Tabi, işim bu. Evin nerede onu söyle!"

"Tam adliyenin karşısında, tepede..." diye karşılık verdi şişman adam. "Eğer mümkünse yarın sabah erkenden gel de o iş de aradan çıksın. Beni bulamazsan; kapıcıya sor o sana yardımcı olur. Hâkim beyin odunları için geldim dersin. Unutma! Yarın mutlaka bekliyorum. Tamam mı? Onu iyice tembihleyip uzaklaşmıştı oradan.

Ertesi günün sabahı, erkenden baltasını alıp çarşıya indi Mişo Nazım. Dar ve uzun caddeden yukarı yürüyerek tepeye çıktı. Heybetli yapısı ve davranışlarıyla her zaman; herkesin ilgisini çekiyordu. Onu tanıyanlar şakalaşıp takılmadan edemezlerdi. Sırtında eski bir kürk palto ve içinde birkaç düğmesi eksik gri gömlek giyiyordu. Çoğu zaman kirliydi. Yine eski bir yamalı pantolon, paçalarını yaz olsun kış olsun daima çorapları içine sokuşturup giyerdi. Nedenini soranlara "Bakarsın cebim delinir; içinden düşen para

kayıp düşmesin diye öyle yapıyorum" derdi. Dağılmış saçları iki yana sarkmış, yağ ve kir içindeydi. Alnı derin çizgilerle buruşmuş suni deri gibiydi.

"Hâkim Beyin için geldim" dedi Mişo.

"Ne yapacaksın hâkim beyi?" diye sordu kapıcı.

"Kırarım, parçalarım!"

"Anlamadım neyi kırıyor muşsun?" diye sordu kapıcı.

"Odunlar" dedi Mişo.

"Ah! Evet... Fakat dün akşam onları kırıp istif edilmişlerdi!"

Mişo kaşlarını çatı. Sonra yumruğunu sıkıp havaya doğru kaldırıp öfkeyle bağırıldı.

"Nerede lan, bu Hâkim bey denilen adam?"

Kapıcı korktu. Beli kaymış yengeç gibi geriye doğru çekildi. Mişo sorusunu yineledi:

"Konuşsana lan! Nerede bu Hâkim Bey denilen adam?"

"Aaa adliyede, da- dava gö- görüyor-dur" dedi kapıcı kekeleyerek. Mişo ani bir dönüş yaptı ve yönünü adliyeye doğru çevirdi. Omuzları iki yana açılmış bir kartal gibiydi. Sıkı kavradığı baltayı sallayarak adliyeden içeri girdi. Kapı başında bekleyen mübaşirin yanına yaklaştı. Gözlerini çakıp mübaşirin yüzüne baktı. Mübaşir bir şey soracak oldu fakat Mişo buna izin vermedi. Bir dirsek darbesiyle yana itti onu. Salona daldı. Hâkim Bey tam karşısında duruyordu. Mişo;

"Hâkim Bey!" diye bağırıldı. Sonra şesini alçaltarak; "Anladığım kadarıyla az bir g.tveren adam değilmişsin ha... İzninizle bunu demeğe geldim" dedi ve kapıyı vurup dışarı çıktı.

Mişo: Yarım, Kafadan sakat, anlamında kullanılır.

REVAN
RESTAURANT

Lezzettin diğer adı

E-5 Karayolu üzeri Revan Plaza-B Beylikdüzü/ İSTANBUL

Tel: 0(212) 852 58 18 Fax: 0 (212) 85258 25 www.revan.com.tr e-mail: revan@superonline.com

“Paşa paşa gitmediler”

Gittikçe alevlenen şiddet ortamında vicdani ret haklarını açıkladıklarında haklarında dava üstüne dava açılmış, gazetelere, “Paşa paşa gideceksiniz” başlıklarıyla haber olmuşlardı.

VICDANI ret kavramı, 1989 yılında Tayfun Gönül ve Vedat Zencir’in Güneş gazetesi ve Sokak dergisinde vicdani retçi olduklarını açıklamalarıyla gündeme geldi. Büyük yankı uyandıran açıklamaları kamuoyunda olmasa bile basında ve Meclis kulislerinde tartışmalara neden oldu. Zencir ve Gönül hakkında “hal-kı askerlikten soğuttukları” gerekçesiyle dava açıldı. Zencir beraat etti, Gönül ise üç ay ceza aldı ve cezası paraya çevrildi. Bu ayki konuğumuz total retçi Vedat Zencir. O dönem gazete sayfalarına “Paşa paşa gideceksiniz” diye haber olan, ancak “Paşa paşa gitmemeyi” seçenlerden Zencir, vicdani reddin düntünü, bugünü anlattı.

■ Vicdani ret fikriyle nasıl tanıştınız?

– Vicdani ret fikri 1987’lerde oluşmaya başladı. Anarşizmle, ahlaki bir varoluş arasında gidip gelen bir sorgulama süreciydi. Felsefe bölümünde okumanın ve Türkiye’nin deklarasyonuz ilk vicdani retçisi Orhan Atış’ın da önemli etkisi oldu. Hayatımın tamamını bağlayacak bu düşünceler gelişmeye başladığında, kendime ‘ya şimdi askere gidersin ya da bir daha hiç’ dedim ve gitmedim. Bugün ne kadar doğru bir şey yaptığımı daha iyi anlıyorum. Anarşizme varmamda Kürşat Bumin’in yanılmıyorsam 1983’te çıkan “Sivil Toplum ve Devlet” adlı kitabının etkisi büyük oldu. İnsanın tabuları ile yüzleşmesi sancılı bir süreç. Bu süreç, Ege Üniversitesi Felsefe Bölümü öğrencisiyken tanıştığım sınıf arkadaşım Orhan Atış adındaki politik olmayan Türkiye’nin ilk vicdani retçisiyle tanışmam, ‘ahlaki’ alan ve bireysel sorumluluk kavramlarının tartışılması ve açılmasıyla başladı. Bu dönemden sonra şu üç kavram hayatıma yön vermeye başladı: İrade, özgürlük ve sorumluluk.

■ Vicdani retçi olduğunuzu ne zaman ve nasıl açıkladınız?

– İlk deklarasyonumu 1990 yılında, Sokak dergisinde Tayfun Gönül’den sonra açıkladım.

■ Neyle suçlandınız?

– İzmir DGM’ye ifade vermeye avukatım olmadan gittim. Allah’tan DGM savcılarını beni sevmiyordu. Sonra alışkanlık oldu, çok defa karşılarına çıktım ama hiç birinde tutuklanmadılar. TCK 155 ile o zaman tanıştık ve halkı askerlikten soğutmaktan yargılandık. Tayfun davanın birinden ceza aldı, diğerinden beraat etti. 155 ihlallerinden bile beraat eder hale geldik. Deklarasyonu açıkladığımda öğrenciydim. Daha sonra okulu bıraktım. Yanılmıyorsam ‘92’den itibaren asker kaçağı olarak işlem görmeye başladım.

■ Vicdani ret açıklamasını yaptıktan sonra neler düşündünüz?

– Aslında o dönem kendimi böylesine bir çıkış için pek hazır hissetmiyordum. Nasıl bir yol izlenmesi gerektiği konusunda kafamda birçok soru işareti vardı. Politik olarak böyle bir sorumluluğu üstlenmek hiç de kolay değildi. Sonuçta açıklamayı tam da hazır olmadığım bir zamanda yaptım. Açıklamayı yapar yapmaz tabii ki kendinizi aynı zamanda politik bir mücadelenin içinde buluyorsunuz ve size destek verecek kesimlerle temasa girmeye başlıyorsunuz. Konuya yabancıysanız, ne yaptığınızı bir kez daha düşünmeye başlıyorsunuz.

■ O dönemki anarşist oluşumların durumu neydi?

– Ön hazırlık yapmamıştık. “Bitmiş Bir Kara” dergisi, “Efendisiz” dergisi ve “Atölye A” süreci vardı. Yani o güne kadar ne kadar anarşist süreç varsa hepsi dağılmıştı. Zamanlama ancak bu kadar iyi olabilirdi! Düşünün,

Öğrenciyken tanıştığım sınıf arkadaşım Orhan Atış adındaki politik olmayan Türkiye’nin ilk vicdani retçisiyle tanışmam, ‘ahlaki’ alan ve bireysel sorumluluk kavramlarının tartışılması ve açılmasıyla başladı.

biz Tayfun’un çıkışını Sokak dergisinden öğrendik. Sonra o dönem bize en yakın olabilecek Yeşillerle temas kurduk ve ardından gelen reel politik alanın sıkıntıları. Kendi örgütlülüğüne ve insanlarına fena halde ihtiyaç hissetme. O dönem kaç kesime deli danalar gibi döndüğümü unutmam mümkün değil.

■ Sizce vicdani retçi politik bir organizasyon içinde mi olmalı?

– Orhan ile birçok noktada farklı düşünüyordum ama benim için en önemli fark, insanın reededişinin ve şiddet karşıtlığının politik bir açık duruşla desteklenmediği sürece gizlenmeye ve dolaylı uzlaşmaya yol açabileceği tehlikesine karşı vicdani reddin mutlaka politikayla doğru harmanlanması gerektiğine inancımdı. Ben bunun ne demek olduğunu, nasıl ağır bir laf ettiğimi bizzat yaşayarak gördüm. Sözü bir tek sen ve karşındakiler biliyorsa, sözün kaytarma alanları doğabiliyor. Ama Meclis’te söylüyorsan sorumluluğun artıyor ve kaytarma alanların neredeyse sıfırlanıyor.

■ Vicdani ret hakkını kullandıktan sonra neler yaşadınız?

– Ailemle pek bir sorunum olmadı. Uzun zamandır kendi ayaklarım üzerinde durduğum ve benden artık birçok şeyi beklemeye alıştıkları için sorun yaşamadım. Arkadaş çevremle de sorun yaşamadım. Bu konunun en zor yanı, aynı geçmişe sahip olduğunuz, devrimci gelenekten gelen arkadaşlarınıza kendinizi anlatmanız oluyor. Bireysel başkaldırışın, “hayır” diyebilmenin gücünü ve anlamını anlatmak, üstelik bu anlayışın toplumsallıktan, örgütlenmekten uzak olmadığı konusunda fikir birliğine varmak gerçekten çok zor. Herkes fikir birliği etmişçesine vicdani reddi salt bireysel bir hareket olarak görüp sizi ve kendisini özenle öteliyor. Onun için bizler, Savaş Karşıtları Derneği’ni özellikle kurup, bu isim altında mücadele etmemize rağmen, nedense vicdani ret hep öne alındı.

■ Yeterince doğru algılandınız mı?

– Hareket sol tarafından da devlet tarafından da aynı algıyla marjinalize edilmeyle çalışıldı. Biz marjinalizasyondan kendimizi korumak için ne kadar çok açıldıysak, sol bir o kadar korkup kendisini bize kapattı. Ta ki Osman Murat Ülke cezaevine giresiye ka-

dar. O zaman hakkımız olan saygı teslim edildi.

■ O dönem diğer ülkelerdeki anarşistlerin size karşı olan tavrı nasıldı?

– Ben hareketlilik başlayınca, Murat Gün ve Ferda Ülker ile bir süredir ertelediğim Yunanistan yolculuğuna çıktım. Dokuz ay kaldım. Anarşistlerle ve anti-militaristlerle tanıştım. Herkes bize çok benziyordu. Anarşistlerin çoğu çok radikaldi ve bu işi küçümseyordu. Ortada olanlar vardı. Onlarla iyi dost oldum. İsmi pek zikredilmeyen mütevazı retçiler tanıdım. İlk retçileri Marangagise karşı inanılmaz ortak bir saygı vardı. Marangagise ile tanışmadım ama sonra Ossi ile tanıştım.

■ Yunanistan’da neler yaptınız?

– Yunanca öğrenemedim. Murat öğrendi, onu çok kuskandım. Yıllarca çevirmenliğimizi yaptı. Sonra biz uluslararası bir hareket olduk. Ben yine İngilizce bile öğrenmedim. Bütün gâvur yoldaşlarım bana çok kızdı. Sonra memleket özlemi ve politik bir hırsla Yunanistan’dan kovuldum. Pasaportumun süresi geçmişti.

■ Peki geri döndüğünüz zaman?

– 1991’de memlekete döndüm, toprağı öpmedim. Onun yerine Beyazıt’ta sergi açarken zabıtanın hoş geldin dayağı yedim. Aynı gün birileri bana nereye döndüğümü hatırlattı. İlk sersemliği atamadan İzmir’de dergi çalışmasına başladık.

■ Amargi’nin çıkışı nasıl oldu?

– Esmer’in kadrosu bizde olsa neler yapmazdık. 1991’de Amargi adlı anarşist bir dergi çıkarmaya başladık. Anti-militarist mücadele öncülerini ön plana alan insanların çıkardığı bir dergi. Bu yüzden anarşist camiadan anti militaristlerin dergisi suçlamasıyla karşılaştık. Anarşist bir hareket oluşturmaya çalışırken, anti-militarist bir hareket oluşturmaya başladık. İyi de yaptık. Savaş Karşıtları Derneği fikri, ilk bu grup içinde oluşmaya başladı. Anti-militarizm sadece anarşistleri ilgilendiren bir konu değildi. Topraklarımızda giderek daha fazla can yakan bir savaş vardı ve tepkilerin hepsi şu ya da bu şekilde savaştan yanaydı. Vicdani retçiler diğer muhalif kesimlerle bilinmeli ve ilişkilendirilmeliydi. Bu düşüncelerle SKD fikri konunun muhatabı olabilecek birçok

“Ben hareketlilik başlayınca, Murat Gün ve Ferda Ülker ile bir süredir ertelediğim Yunanistan yolculuğuna çıktım.”

kesim ve kişiye götürüldü.

Yavuz Atan ve bizde kimse tarafından sevilmeven Ahmet Nazım'ın ısrarlı çabaları ile derginin adı sonradan çok insanın ağırlandığı İzmir Karşıyaka'daki evimde, Amargi olarak kararlaştırıldı. Eski Sümerce'de anaya dönüş anlamına geliyor. O günlerde bu seçiminin bütün erkek anarşistlerde Oidipus kompleksine işaret ettiğinin farkında değildim. Zamanla özgürlük anlayışımızın ne kadar sığ olduğunu anladım. Ortak dergi tartışması başlattık. Niyetlerden ve tarzlardan rahatsız olduk, ortak dergi sorumluluğuna girmedik. Bir süre sonrada dergiyi feshettik.

■ Ne tür baskılara maruz kaldınız?

- '92'de oldukça geniş bir siyasi yelpaze ve anlayışın katılımı ile savaş karşıtlarının çatı örgütü kuruldu. Bu dönem güvenlik kuvvetlerinin huzursuzlukla izlediği, ama pek müdahil olmadığı bir dönem. Bakaya diye dernek bünyesinde bir dergi çıkartıldı. Doğal olarak 'haklı-haksız' savaş tartışmaları hep yoğunlukta oldu. Toplu vicdani ret açıklamaları başladı. Müdahale olmadı, hiçbir retçiye yerleri belli olmasına rağmen dokunulmadı. Tayfun bir kez yoklama için alındı ve hemen bırakıldı.

■ Dernek üzerinde bir baskı söz konusu muydu?

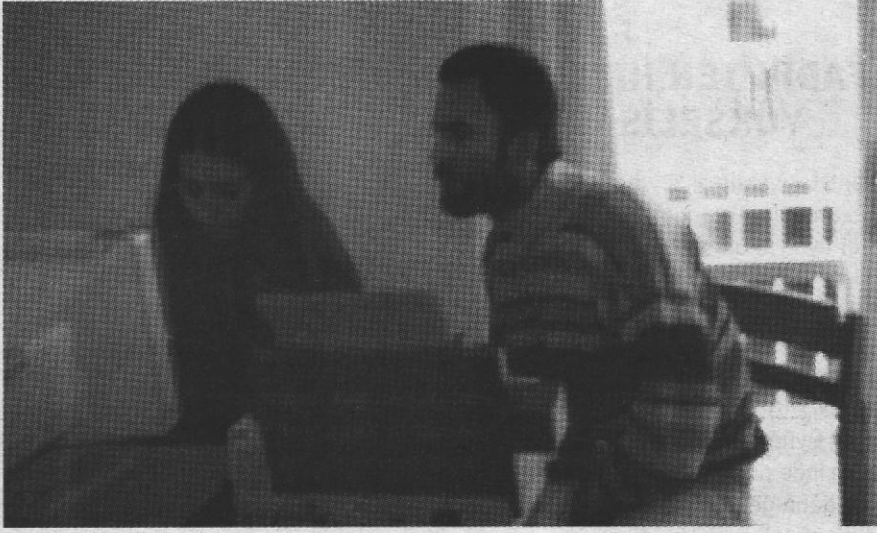
- Dernek başkanı Aytek Özel ve dernek üyemiz Menderes Meletli, bir televizyon kanalına röportaj verdiklerinde işin rengi değişti. Televizyoncular ve biz askeri yargı ile tanıştık. DGM görevsizlik kararı verdi ve davayı askeri yargıya havale etti. Sivillerin askeri mahkemede yargılanması, Türkiye'nin gündemine bir daha çıkmamak üzere düşmüş oldu. Biz Türkiye'de ordunun bütün sivil alanları nasıl ve hangi araçlarla vesayet altına aldığını o zaman fark ettik. Dönemin genelkurmay başkanı emir veriyor ve davalar açılmaya başlıyor. Çoğu hukukçu konunun vahametinin farkında bile değil. Askeri yargı üzerine çalışma başlatıldı. Avukat arkadaşımız Ahmet Hür bir broşür hazırladı. Aytek ve televizyoncular tutuklandı. Hemen "Askeri Yargıya Hayır, Aytek Özel'e Özgürlük" kampanyası başlatıldı. Yine bu dönemde uluslararası ICOM toplantısı organize edildi. Dernekle beraber savaş karşıtlığı Türkiye'nin gündemine yakıcı bir şekilde girdi. Ve bizlerin cezaevi, mahkeme yolculukları da...

Aytek bırakıldıktan bir süre sonra dernek bir yazışma sorunundan dolayı kapatıldı. Bürokrasiyi beceremeyen devrimci geleceğin kurbanı olduk. Sonra bir daha böyle bir hata yapamadık.

■ İkinci dernek...

- İkinci dernek zor koşullarda, yoğun uğraşlar ve bir dizi bürokratik engeller sonucunda kuruldu. Muhteşem bir açılış yaptık. Hayatımın en keyifli günüydü. Yurt dışından ve içerden yüzlerce insan ve onları izlemeye çalışan polisler...

İkinci dernek özellikle yerliliğe vurgu yapmak için İzmir Savaş Karşıtları Derneği

"Ben SKD sürecinde devrimci duygularım ve inancım itibarı ile ikinci baharımı yaşadığımı düşünüyorum."

olarak kuruldu. Merkez olmak değil, bir mücadelenin sadece parçası olmak istiyorduk. Yerellerin, inisiyatiflerin, otonomların önemine inanıyorduk. Fakat ne yazık ki çoğu zaman merkez olmak zorunda kaldık, çoğu zamanda öyle algılanmak istendik ve öyle algılandık.

Ben SKD sürecinde devrimci duygularım ve inancım itibarı ile ikinci baharımı yaşadığımı düşünüyorum. Yitirmeye yüz tutmuş dayanışmanın, birlikte eylemenin, birlikte söylemenin keyfini, acısını bir arada yaşadım. Son derece verimli, etkin ve aynı oranda keyifli bir süreçti. Baskılara beraber göğüs gerdik, kimseyi yalnız bırakmadık. Elimizden geldiğince her mahkemede görüştüydük. Ve eğlenmeyi unutmadık. Hemen hemen her muhalif eylemde kendi anlayışımız ve tarzımızla olduk. İlkelerden taviz verilmeyen politika yapabilmemizin birçok örneğini gösterdik. '93 Newroz'unda İzmir'den İHD ile birlikte geniş katılımlı barış yolculuğu organize ettik. Kafaları ve tarzları zorladık.

■ Ossi sizin için nasıl bir önem taşıyor?

- Ossi'nin tutuklanması bizler için yeni bir sürecin başlangıcı oldu. Sonucu ve zamanı belirsiz bir süreç. Bunun böyle olacağını biliyor ve bekliyorduk. Ama ne kadar bu duruma hazırlandıysak da süreç ağır ve yıpratıcı gitti. İyi bir hukuk mücadelesi ve dayanışma sergilendi. Ama giderek daha fazla biz bize kalıyor, bir türlü genişleyemiyor, aksine daralıyorduk.

Devlet attığımız adımları iyi gördü. Görmeme, göstermeme politikası izledi. Ossi tutukluyken, Erkan Çalpur arkadaşımız vicdani reddini tekrarladı. Alınmazsa Eskişehir Askeri Cezaevi'ne kadar yürüyeceğini söyledi. Alınmadı. Yoldayken Ossi bırakıldı. İkinci tutuklanmasında ben İzmir DGM önünde zehir zemberek bir basın açıklaması yaptım. Yani alınmama yetecek herşeyi söyledim. Savcının, "Ne zamana kadar bu açıklamalara devam edeceksin?" sorusuna, 'militarist devlet yapısı ortadan kalkasıya kadar' gibi net bir cevap vermeme rağmen, resmen kibarca odadan kovuldu ve bırakıldı.

■ Şu an neler yapıyorsunuz?

- '99 Nisan'ında oğlum doğdu. Bir vicdani retçinin de çocuk yapmaya hakkı vardır diye düşündüm. Altından kalkarım dedim. Altından kalkmakta çok zorlandım. İnsanın iddiaları ne kadar güçlüyse, sanki onu hayat daha zor noktalarda zorluyor. Devlet de öyle yapıyor. O güne kadar beni aramayan sormayan devlet beni aramaya başladı. Oğlum, karımı, ailemi seçtim ve kaçak hayatı sürmeye başladım.

Çok sevdiğim İzmir'i terk ettim, başka bir şehirde yaşamaya başladım. Yanılmıyordum 2001 yılıydı, derneğin kendisini feshettiği gün. Aileme yolculuk yaparken Burdur'da, Söğüt Jandarma Karakolu'nda gözaltına alındım. Askere gitmeyeceğimi, vicdani retçi olduğumu söyledim. Araştırma yapıldı. Mağdur edilmeyeceğim söylendi. Normalde olmaması gerekir ama bana bakaya işlemleri yapıldı. Tamamlanmış ama gıyabi tutuklama kararlarının kalkmadığı dava sonuçlarını bekledik. Orada erlerin bizi bir kez daha ne kadar sevdiğini fark ettim. Ertesi gün bırakıldım. İçerideyken İSKD'nin kendisini feshettiğini öğrendim. Garip, buruk bir gündü. Böylece kaçaklık hayatımda ilk darbeyi yemiş oldum. Sonra uzun süre yolculuk yapmadım. Artık oğlum büyüyor ve ben yeniden yolculuk yapmaya başladım. 1963 doğumluyum. Askerlik yaşını çoktan geçtim. On yıldır evliyim. Yedi yaşında bir oğlum var. Deri hediyelek işleri yapıyorum. Sevdiğim iş ortamım ve iş arkadaşlarım var. Ve herhalde biraz da patron oldum.

bernaşahin
bernasahin@esmerdergisi.com

YAŞAM

BAHARLARI, YAZLARIYLA
SESLERİYLE, RENKLERİYLE
DENİZİYLE, GÖKYÜZÜYLE
GÜLÜŞLERİ, İÇ ÇEKİŞLERİYLE
SİY AHLARI, ESKİMOLARIYLA
KÖPEKLERİ, ZÜRAFALARIYLA
BALINALARI VE YOSUNLARIYLA
ŞAIRLERİ, ASKERLERİYLE
POLİTİKALARI, SİRLARIYLA
TÜRKLERİ, KÜRTLERİYLE
ERMENİLERİ, LAZLARIYLA
RUMLARI, ÇERKEZLERİYLE
UZAYLILARI VE YILDIZLARIYLA
DURANLARI VE
KOŞTURANLARIYLA
AŞKLARI VE GÜNAHLARIYLA
SEVIŞMELER VE DÖVÜŞMELERLE
FIRTINALAR
VE GÜNDOĞUMLARIYLA
BUZLARI, ÇÖLLERİYLE
GERÇEKLERİ, YALANLARIYLA
GÜRÜLTÜSÜ VE SESSİZLİĞİYLE
BİR BÖCEĞİN TEKNOLOJİSİNDE
BİR İNSANIN PSİKOLOJİSİNDE
BİR MEVSİMİN GEÇİŞİNDE
BİR ŞARKICININ SESLENİŞİNDE

HEP GÜZEL, HEP GÜZEL!

"YALNIZ DEĞİLSİNİZ"
www.yasamradyo.com.tr

8 MAYIS'TA YENİ MELEK'TE

Rahmi Saltuk, 8 Mayıs'ta Yeni Melek Gösteri Merkezi'nde şarkılarını söyleyip, anılarını anlatacak. "Türküler ve Anılar" adıyla ikincisini düzenlediği bu konserlerini devam ettirmek istediğini söyleyen Saltuk, 30 yılı aşkın müzik hayatından gelip geçenleri de bu vesileyle anıyor. Kimler yok ki; Behice Boran'dan Deniz Gezmiş'e, Aşık Veysel'e kadar birçok isim o gece saat 21.00'da başlayacak konserde, sanatçının dinleyicileriyle paylaşacağı anılarının kahramanları olacak. Saltuk'un bir sonraki hedefi ise bir konser turnesi düzenlemek. Bundan birkaç ay önce çıkardığı "Elde Hüzün Kaldı" albümünde Saltuk, Karacaoğlan'dan Ömer Hayyam'a, Hüdai'den Mevlana'ya değin uzanan geniş bir repertuarda umut şarkılarını seslendirmişti. Sanatçı bu albümünün temasına uygun olarak Türkiye'nin dört bir yanında konserler vermeyi planlıyor. "Türkiye'nin bazı illerinde ya hiç konser vermedim ya da uzun zamandır oralara uğramadım. Mesela 70'li yıllarda Konya'da çıktığım bir konsere 15 bin kişi geldiğini bilirim. Neden şimdi 3 bin kişi gelmesin?" diyen Saltuk, 93'e kadar konserlerinin resmen yasaklı olmasının da bu duruma yol açtığını söylüyor ve ekliyor "Şansür ve yasaklamacı zihniyetle aşk ve nefret ilişkisi içinde yaşayıp gidiyoruz."

FADİK'TEN HIZLI YÜKSELİŞ

Bilkent Üniversitesi Tiyatro bölümü mezunu olan ve yakın zamanda girdiği oyunculuk sektöründe önemli işlere imza atan Fadik Atasoy istikrarlı yürüşünü sürdürüyor. Kendi deyimiyle: "Oynamaya doyamayan sadece arsız bir oyuncu o." Son olarak Altın Portakal'da En İyi Kadın Oyuncu ödülünü de alarak, kariyerinde önemli bir dönüm noktasını daha geçen Fadik, şu sıralar yeni projeler için bekliyormuş. Ekranlarda fazla görünmemesini "Kanal kanal dolaşmaktan hiç hoşlanmam" diye açıklıyor.

ARARATIN RÜZGÂRI BAGER

Cesim Bager, "Çiyaye Ararate" adlı ilk solo çalışmasında memleketi Ağrı'nın güzelliklerini müzikle anlatmayı denemiş. Serhat'ın tanınan halk ozanlarından Seyadê Şamê'nin "Diyarbakir" eserini ozanın kardeşi Mahmut Çamlıbel'in yardımlarıyla albümünde okuyan Bager, "Xesi", "Bızmar", "Kavır", "Deng Nakım" gibi yörenin unutulmuş şarkılarına da yer vermiş. Albümün hazırlık aşamasında Fırat Başkale'nin büyük desteğini görmüş.

AMERİKALI KÜRT YÖNETMENDEN MESAJ

Güney Kürdistan kökenli Amerikalı yönetmen Jay Jalal Jonroy, geçtiğimiz ay Philadelphia Uluslararası Film Festivali'nde gösterilen ilk uzun metrajlı filmi "David ve Layla" ile eleştirmenlerden tam not almış. Jonroy, bir Kürt kızı ile Yahudi bir erkeğin aşkını anlatan, politik-romantik komedi türündeki filminin Uluslar arası İstanbul Film Festivali'nde gösterilmesi için Hülya Uçansu ile temasa geçmiş ama bir sonuç alamamış.

ŞARKILAR KENDİNİ ANLATAÇAK

2000 yılından itibaren, Kürtçeden Türkçeye çevrilmiş parçaları orijinal haliyle dillendirmek amacıyla başlattıkları arşiv çalışmalarını "Şahiya Stranan-1" ve "Şahiya Stranan-2" albümleriyle sunan MKM müzisyenleri, şarkılarını bu kez canlı performanslarıyla dinleyicilere ulaştırmayı hedefliyor. Mayıs ayında başlayacakları konserler dizinin ilkini 31 Mayıs- 4 Haziran arasında düzenlenecek Diyarbakır Festivali'nde verecekler.

İŞTE ERDOĞAN İŞTE SÜPER EKİP

"Organize İşler"de dayak yiyen bir çete reisini canlandıran Yılmaz Erdoğan bu kez bir kabadayı filminde Şener Şen ile başrolleri paylaşmaya hazırlanıyor. Eski bir kabadayının hikâyesinin anlatılacağı filmin senaryosunu Yavuz Turgul yazıyormuş. Amerikalı, Eşkıya, Gönül Yarası gibi filmlerin yapımcılığı ile Her Şey Çok Güzel Olacak ve İnşaat filmlerinin yönetmeni Ömer Vargı ise filmi yönetecekmiş. Usta işi ellerde şekillenecek filmin gelişmelerini "Esmer'den takip edin" diyoruz.

ROJİN KITALARARASI ÇALIŞIYOR

Rojin durup dinlenmeden konserlerine devam ediyor. Bu satırları okuduğunuzda Rojin New York The Valley Regency'deki konserinden yeni dönmüş ve Kardeş Türküler, Şivan Perwer ile birlikte katılacağı 20 Mayıs tarihli Berlin Temporium'daki konserine hazırlanıyor olacak. İstanbullu dinleyicilerine Ziya Restaurant'tan seslenmeye devam edecek. Rojin sevenler, müzisyenin sonbahar aylarında çıkaracağı yeni albümü ile ilgili büyük sürprizine de hazırlıklı olsunlar.

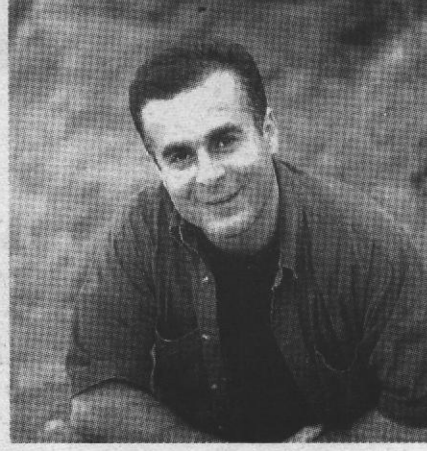
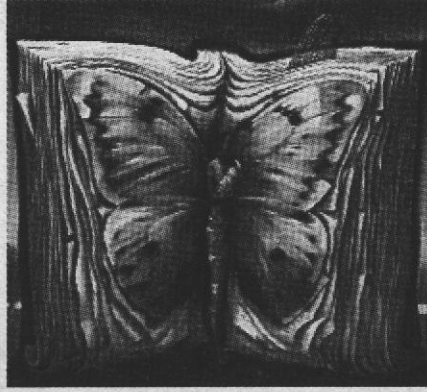

YURTSEVEN KONSERİNE DAVET

Cahit Berkay'ın destek verdiği genç bir yetenek Zafer Yurtseven, şu aralar ilk albümüyle dinleyicisiyle buluşmanın hazzını yaşıyor. Berlin'de müzikal çalışmalarıyla altyapısını hazırlayan Yurtseven, Aşk adını verdiği albümünde çoğu kendisine ait, özgün ve nitelikli eserler ortaya çıkarmış. "Her şarkının ayrı bir karaktere büründüğü rock-pop-türkü tarzlarının karışımı bir albüm" diye tanımladığı çalışmasını yakında çekeceği bir klipte tanıttak.

ŞİİR VE ÖYKÜ YARIŞMASI

Her yıl geleneksel olarak düzenlenen Hüseyin Çelebi Şiir ve Öykü etkinliklerinin bu yıl 14'cüsü Almanya'da düzenleniyor. 15 Mayıs'ta başlayıp 1 Eylül'de sona erecek şiir ve öykü yarışmasında dereceye girenlerin ödülleri Kasım ayının başında Almanya'nın Frankfurt kentinde jüri üyelerinde katılacağı bir geceyle sahiplerine verilecek. Eserler, sahiplerinin kısa özgeçmişleriyle birlikte en geç 1 Eylül 2006 tarihine kadar; "YXK (Verband der Studierende aus Kurdistan) Heidelberger Strasse 4, 60327 Frankfurt a.M Deutschland" adresine başvurmaları gerekiyor.

BAHMAN GHOBADI BAŞARIYA DOYMUYOR

Bütün dünyada yoğun ilgi gören Kaplumbağalar da Uçar filminin yönetmeni Bahman Ghobadi yeni filmi Yarım Ay ile gündemde. Çekimleri tamamlanan Yarım Ay- filminin 17-28 Mayıs tarihleri arasında yapılacak 59. Uluslararası Cannes Film Festivali'nde gösterilmesi bekleniyor. İran'ın Sanandaj şehrinde çekilen film, doğu Kürdistan'da çalışmalarını sürdüren bir grup müzisyenin özgür bir ülke ortamında konser vermek için verdikleri çaba ve zorlukları anlatıyor.

MÜZİK, MOZAİK VE YASEMİN GÖKSU

"Gül Kuruttum" ve "Kalanların Ardından" albümleriyle tanınan Yasemin Göksu ortak birçok çalışmanın ardından "Ateş Oldum" albümüyle geçtiğimiz aylarda dinleyicisiyle buluşmuştu. Mazlum Çimen'in yönetmenliğinde çıkan bu albümde kimlerin emeği yok ki; Vedat Sakman, Cahit Berkay, Cem Karaca, Volkan Öktem, Erdem Sökmen, Ercan Irmak, Servet Kocakaya, Akataylar... Sanatçı, Esmer aracılığıyla Hasan Saltık'a gönülden müteşekkirlenini bir kez daha sunuyor. Göksu, etnik dünya müziği ve halk müziğinden örneklerle aşkı yorumladığı albümünün keyfini süredursun şu aralar hazırlandığı üç projesini hayata geçirme telaşında. İki Vedat Sakman - Yasemin Göksu konserleri adıyla, cazdan türküye, geçmişten bugüne gelen farklı dünya müziklerinin harmanlandığı konserler dizisi olacakmış. Geçen yıl Sumru Ağırşürüyen, Yeninur Ada ile başladıkları "3 Kadın" adlı konserlerini Haziran ayında Avrupa'da yapılacak Kadın Festivali'nde tekrarlayacaklarını söyleyen müzisyen, türkü ve şiirin birlikte sunulacağı bir sahne yorumu için de hazırlıklarını sürdürüyormuş. Göksu, "Mümtaz Sevinç ile yapmayı tasarladığımız bu çalışma ne yazık ki Sevinç'in aramızdan talihsiz ayrılışı nedeniyle gerçekleşemedi. Devam etme kararı alıp Mahir Günşiray'a teklif göturdüm. O da sağ olsun kabul etti. Turne yapmayı da düşünüyoruz" diyor ve Yönetim FM'deki programı "Diyenler ve Duyanlar"ı özleyenlere "yeniden başlıyoruz" müjdesini veriyor.

ORANER VİYANA YOLCUSU

Geçtiğimiz günlerde Xeyro Abbas, Koma Rewşen ve İbrahim Rohilat ile birlikte Ahmet Kaya isimli lösemi hastası bir çocuk yararına Mersin'de düzenlenen konserde sahne alan Çetin Oraner, katılımın yoğun olmasından oldukça mutlu. Nisan ayında çıkardığı yeni albümü "Pişman Değilim" in tanıtımı için çalışmalarını sürdüren müzisyen, yakında "Hayat Bir Show'muş" şarkısına klip çekecekmiş. Oraner konser için 20 Mayıs'ta Viyana'da olacak.

BERRİN SULARİ ALBÜM HAZIRLIĞINDA

Halk ozanı Aşık Davut Sulari'nin torunu Berrin Sulari ikinci albümünün hazırlığını yapıyor şu sıralar. İlk albümünün üzerinden uzun bir zaman geçen Sulari, bu sürede müzikal çalışmaların yanı sıra, dedesine ilişkin bir vakıf çalışmalarında bulunmuş. Müziğe TRT İzmir Radyosu'nun açtığı amatör ses yarışmasıyla başlayan ve sonraki dönemde çeşitli yarışmalarda dereceler alan Berrin Sulari'nin ilk albümü 1996 yılında ASM müzikten çıkmıştı.

LALE MÜLDÜR SEVENLERE MÜJDE

Esmer'in hem en kadın hem en derin şairidir Lale Müldür. Geçen günlerde iki ayrı çalışması ardına yayımlandı. İlk Radikal İki'de yayımlanan yazılarından oluşan Haller Leyla, ikincisi ise Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan toplu şiirleri "Anemon". Siz hangisiyle ilgilenirsiniz bilemiyoruz ama ikisinin de Müldür takipçilerini heyecanlandırdığını tahmin edersiniz. Müldür'ün, pek yakında yayınlanacak romanını beklemenizi salık veririz.

NEMRUTUN ÇOCUKLARI

imam cici
imamcici@hotmail.com

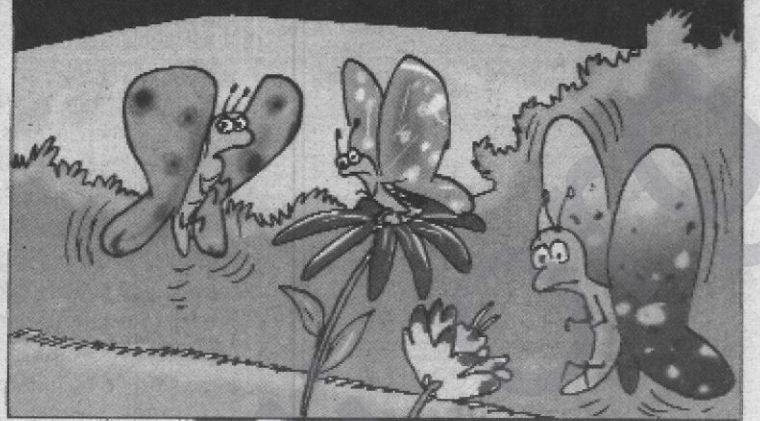
SSSI SESSİZ ACIN LAN ÇİÇEKLERİNİZİ BURASI KOMAGENE KRALLIĞI. BURADA TANRILARDAN İZİNSİZ BAHAR GEMEZ. BÜYÜYÜZ MÜ LIANNIN?

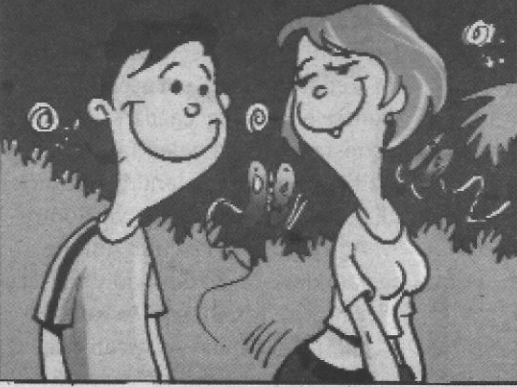
SENDE NE KALKIYON LAN İYİGÖBLÜ İYİ. YAT İŞTE Bİ MEVSİM DAHA UYANIPTA NE YAPICAN SALAK? BİRAZCIK AKLIN OLSAYDI ŞİMDİ BAHAR UYKUSUNDAYDINI...

BOK MU VAR LAN SİZ DE NE UÇUYONUZ? ÖLÜCEKSİNİZ LAN ÖLÜCEKSİNİZ! HİGHANA!.. Bİ GÜNLÜK ÖMRÜNÜZ KALDI! FARKINDA MİSİNİZ, ÇİRKİNKEN DAHA UZUN YAŞADINIZ.

BAHAR GELİNCE HERKEŞİN YÜZÜNDE SALAK BİR GÜLÜCÜK, OMUZLAR DÜŞER, BAKIŞLAR KAYAR, İNŞEĞÜL KİTAPLARINDAN FIRLAMIS GİBİDİK HERKEŞ. NASIL MUTLU OLUYORSUNUZ LIANNIN NASIL??

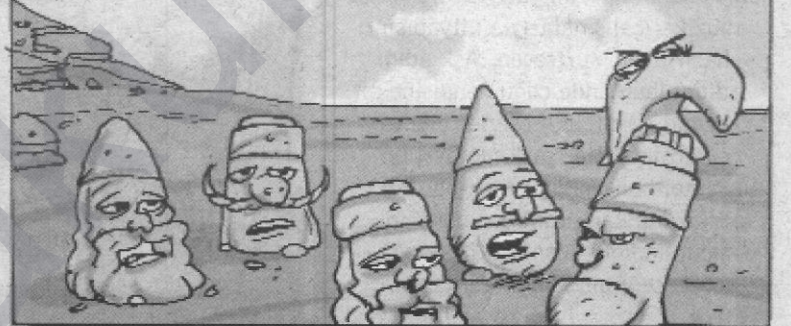
HER BAHAR GELDİĞİNDE TEPEDEN TIRNAĞA SİNİRE KESİYORUM ZİTİN. UYUZ OLUYORUM BAHARA. MEVSİMLERİN KRALLIĞI SANKİ TERBİYESİZ. BÜTÜN MEVSİMLER BAHARIN ESKİZİ. O KUSURSUZ TARLOSU, O MEVSİMLERİN ASSÖLİSTİ. ONDAN ÖNCEKİ MEVSİMLER ÜVERTÜR. GÖTÜ KALKIK MEVSİM.

ASUNDA AŞAĞIDAKİ GİBİDİK. YER BİTİRİK ADAMI...

DİŞLERİNDEKİ YEŞİL ŞEYDE MAYDANOZ DEĞİL UMUTLARIMIZDIK. ONLA BESLENİR ŞEREFSİZİ...

ASSKK... GÜNEŞİN DOĞUŞUNU GENE KAÇIRMIŞIZI NEMRUDUN ÇOCUKLARI UYANMIŞMIDIR Kİ LAN? UYANMIŞLAR İŞTE!.. BAKIN AŞAĞIDAKİLERDE TANRI OLMASINA RAĞMEN NASILDA BAHARIN HİŞMİNE UĞRAMIŞLAR. BİR BOŞVERMİŞLİK, Bİ ADAM SENDEÇİLİK... BUNLAR KARŞILARINA İLK ÇIKAN MAHLUKA AŞIK OLURLAR... TANRILARIN BİLE GÜCÜ YETMEZ BAHARA... AHLAYIN İŞTE BÖYLE LANET Bİ ŞEYDİRİ...

LA VAR YA PARNAŞIMI OYNATACAK HALİM YOKI

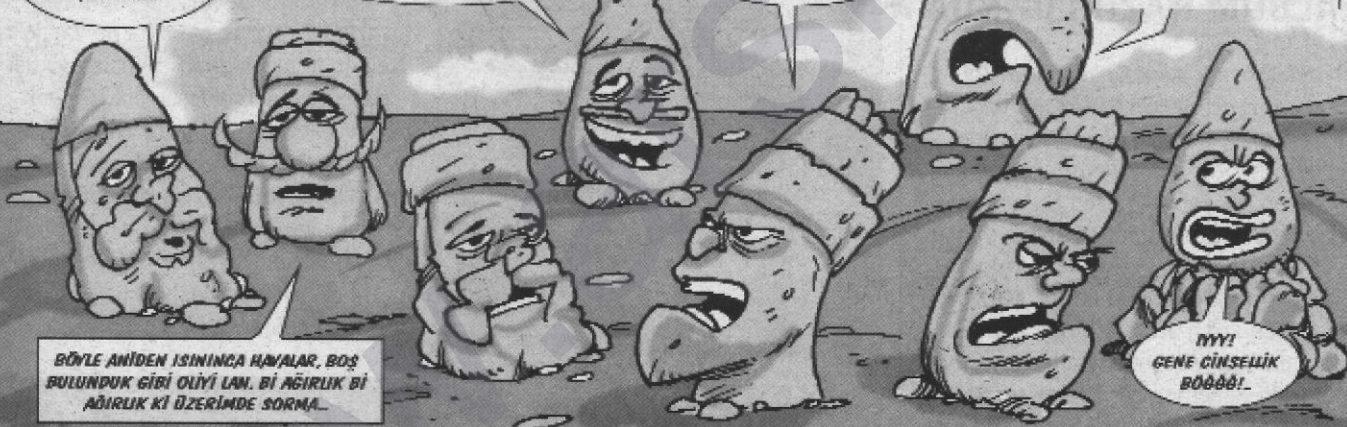
LA BİRAH OKULUM PARMAĞI MARMAĞI, ARZU OKUY LA FİĞEN HANI GÖRDÜM RÜYAMDA! EVLENMİŞİM BUNLARLA. BEN YÖNETMEN OLMUŞUM. EVDE FİLM YAPIP SATIYIZ.

HAAH TAN SANA GÖRE RÜYA. BAH HELE QAVATA İKİ TANE ALMIŞ Bİ DE...

E OKULUM MADEN ALDIN DÖRTLİYEDİN. OVA PERİ İLE ŞEHİR ŞENİZİ DE KATAYDIN YA ARALARINA TOBE TOBE!

LAN SİZ NE EDEPSİZ İNSANLARSINIZ. ONLAR SİNEMA EMEKÇİSİ, SAYILI OWIN BİRAZ...

E OKULUM BİZDE AZ EMEK VERMEDİK. Bİ TANE FİLMİNİ KAÇIRMADIK. Bİ DE ÜSTÜNE O ARALARDA KAN TER İÇİNDE ÇALIŞMADIK MI? BİZİNKİ EMEK DİL Mİ DÖLÜM? EHE HEE NE!

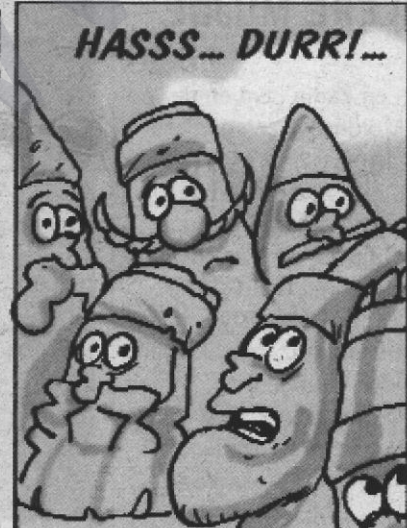

BÖYLE ANİDEN İSİNİNÇE HAYALAR, BOŞ BULUNDUK GİBİ OLUY LAN. Bİ AĞIRLIK Bİ AĞIRLIK Kİ ÜZERİNDE SORMA...

İYY! GENE ÇİNSELİK BÖĞÖBİ!

İYY PİSSİ... NASIL BAĞI MUHABETLER BUNLAR. İNANAMİYORUM YA ORTAOKUL ÇOCUĞU GİBİSİNİZ.

HASSS... DURRI!...

NOLU LAN KİM OKUL BUNLAR?

İSTİKAMET... KOMAGENE! SALDIRIN ARKADAŞLAR...

ALLA ALLA ALLA ALLA!..

ULALLA. ANVUR BİBİ GELİYİ ÇANPE ANALIRI.. KİM BUNLAR OKUL Bİ ŞE DEYİN LAI TIRM EDECEKLER LA BİZİ BUNLARI.

MA BEN SİZE HERKES HAKKINDA İLERİ GERİ KONUŞMAYIN DEMEDİM Mİ? BENE KİMBİLİR KİMLERİ DÜŞMAN ETMİŞİNİZ KENDİNİZEL.

LAN NOLUYU DUR?

EMİR BEYLE ABE.. TERTEMİZ YAPIÇAZ SİZL HEÇ SESİN ETME!

OYLUM SABUNLU SU BU! GÜZLERİM YANIVİ İRİSPİ EYLADI.. OYI OYI.

VALLA GARDAS BİZ DE EMİR KULUYUZ, BAHAR TEMİZLÜBİ YAPIN DEDİLER BİZ DE YAPIVIZI.

AATINI, ÜSTÜNÜ HER TARAFINI HAİ..

Bİ TANE SINDE ANANIZIN BAŞINDAKİ BİT KADAR KİR DÖRMİYİCEM, EYİCE ONUNU PARLATIN HAİ..

LAN ALTINDA NE ARİYDİN? BİRAH LAI BİRAH DİYİN SAHİ..

AAAAA! E BUNUN İÇİ BOŞI.. BUNU KABAK GİBİN DYMUŞLAR KOMTANINI!

AAH.. KOMUTANIM, KOMUTANIM.. ÇOK AÇAP, Bİ DAKIRMISINIZ?

NE OLDU EYLADIM HAZİNE Mİ BULDUN HEYKELİN DİBİNDE?

E ONUN GİBİ Bİ ŞE..

LAN KARIŞTIRMASANA! HİŞŞ.. SAHA DİYİN BAĞIRMA LENİ..

HAŞŞŞİTİR.. BU HEYKEL DİL KUMBARA MIŞ LANI.. AAH..

LAN HAKKATTEN SIKI BAHAR OPERASYONU OLDU HAİ ÇUKKUYI DÖBRÜLTÜKİ..

LAAAAA!.. YAPMAYIN O BENİM KEFEN PARAM ULAN.. DOKUNMAYIN LA ONLARA ŞEREFSİZLERİ!

ŞOŞŞŞ!.. AĞLANA LAN DELİKANLI OL. NERDEN ÇİNTİ OKULUN BU PARALAR?

LAN NE EDİYDİM PEKİ. ARADA TURİSTLERDEN İNDİRDİĞİM PARALARI BİRİKTİRİYDİM. GARANTİNİZ Mİ VAR SANKI? BİRİ GELSE DİBİMİZE DİNAMİT KOŞA BİTER GİDERİZ LAN. KAÇIĞKTIM OKULUN BURLARDAN..

VAY ŞEREFSİZ, VAY PUŞTİ.. BİZİ BIRAKIP GİDİCEN HE? BUNCA YIL SONRA.. TDD KALIBINA SENİNİ..

SUSUUUNNN! BURADA CİDDİ BİR İŞ YAPTIYORUZ. TURİSTLER GELMEDEN HAZİR OLMALIZ. SİZLERİ TERTEMİZ GÖRMEYELER. MİLLİ BİR MESELE BUI..

ŞİNDİ BU PARALAR ÇAVURLARIN DEEL Mİ GARDAS? E BİZDE ÇAVURLAR SİZİ DAHA TEMİZ GÖRSÜN DİYE ÇALIŞMADIK MI? FEE.. BUNLAR DA BİZİM HAKKIMIZ OLUYO HALDE!

İKİ GÜN SONRA..

ABONE FORMU

Yurtiçi: 40 YTL / Yıl
Avrupa: 70 Euro / Yıl
ABD ve Uzakdoğu: 100 Dolar / Yıl

ADI SOYADI

ADRES

E-MAIL

TEL İŞ

TEL EV

TEL GSM

ÖDEME YAPABİLECEĞİNİZ BANKA HESAP NO.LARI

TL:.....T.C. Ziraat Bankası Şirinevler Şb.
 Ronak Kültür A.Ş. 435 276 89 - 5001
DOLAR: T.C. Ziraat Bankası Şirinevler Şb.
 Ronak Kültür A.Ş. 435 276 89 - 5002
EURO:.....T.C. Ziraat Bankası Şirinevler Şb.
 Ronak Kültür A.Ş. 435 276 89 - 5003

Formu doldurduktan sonra 0212 451 53 68 no.'lu faks
 gönderebilirsiniz.

Mektup ile ulaşmak isteyenler için adresimiz:

ESMER DERGİSİ

Bahçelievler, Mahmutbey Yolu, Meriç Sok. No.: 28 Kat: 5
 Şirinevler, 34212 İstanbul

Tlf.: +90 212 451 53 05 Faks: +90 212 451 53 68

abone@esmerdergisi.com

suçumuz neydi
 paramparça olmuş bir tarihten arta
 kaldı gerideki izler
 yarı soğuk yarı sıcak birazda politik
 manevralarla
 politik manevra dediğimize aldırma-
 yın sakın anlamayız biz politikadan
 sadece gerçekçi darbelerle hakları-
 mızı savunurduk üniversite sıraların-
 da
 ve senden daha güzeline rastlama-
 mıştım hiçbir zaman istanbul soka-
 larında
 ve senden başka suçumuz yoktu bi-
 zim galiba
Ünal Çağabey

Selam Esmer kadrosu. Çok şükürler
 olsun ki daha bir sayınızı bile kaçı-
 rmadım. Meheme Uzun o güzel yazı-
 larına devam etse ne iyi olur. Ayrıca
 Muhsin Kızılkaya artık eskisi gibi
 Kürt halkına mal olmuş insanları
 yazmıyor. Yeniden yazsın lütfen.
Ercan Polat

"UMUT ETMEK"

Firari sevdam nerelerdesin!
 Ellerim açık iki yana savrulmuş,
 Hangi diyarlardasın bensiz,
 Biliyor musun seni bekleyeni,
 Sensiz her dakika çıldıranı,
 Gözlerine bakmayı özledim,
 Derinlerde kaybolmayı, ışıltıyla,
 Ve gözyaşlarıyla yıkanmayı,
 Boşluğa damlamadan,
 Yüzünde kaybolmak için,
 Teninde kurumak istercesine....
Jehat Çelik / Ji Deşté Qonye

Esmer'i çok beğeniyor ve severek
 okuyorum. İnaniyorum ki, Esmer
 alan herkes benimle aynı düşünceleri
 paylaşır. Hepinize sevgiler.
Mehmet Mekin Yıkın

Sizleri çok seviyorum. Başta Muhsin
 Kızılkaya ve Ferzende Kaya olmak
 üzere. İyi ki varsınız.
Erkan Kalabaş

ESKİ AŞKLAR

Güzel bir sofradan dökülmüş ekmeğin
 kırıntılıydı
 eski aşlar.
 özenle topladım
 yaşamın rengini taşıyan halıdan
 sesinle kapıma gelen serçelere sun-
 mayı
Ruhi Öztekin / Kahta, Adıyaman

kentime...
 bir şehir yaniyor
 gecenin gamsız ruhunda
 bir şehir titreyerek yaniyor
 benim taziye suskunluğumda
 gidiyorum sonra
 bütün yolları sesime gömerek
 kristal bir ayrılık çiziyorum
 gözlerinin aynasına
 baktıkça kaybettiğim aşklarımı ka-
 nıyorum
 baktıkça hasret oluyorum yollarıma
Fırat Gültekin

YOLLAR KESEKLİ
 Şafak söker damlarda
 Bozkırın serin esintisi yüzümüzde
 Her sabah umutlarımız yüreğimizde

Dünya bambaşka görünür gözümüz-
 de
 Tarlaların sürüleni sürülme-yeni
 Geçtik bir bir varacağımız yer belli
 Yollar kesekli önlüklerimiz, ayakka-
 bılarımız hep yeni
 Vardık; çatılı, tek katlı, büyük kapı-
 lı; okul olmalı bu renkli
 Yaklaştık; ceketli kravatlı, bıyıklı;
 hoca olmalı bu değerli
**Mahmut ULUÇ / Kızıltepe, Mar-
 din**

UNUTACAĞIM SENİ

Unutacağım seni
 Uzaktaki bir dostumu unuttur gibi
 değil
 Avucumdaki bozuk parayı
 Cebime koyarken
 Cebimin yırtık olduğunu unuttur gibi
 de değil
 Ama unutacağım seni...

Bu karanlık seni hatırlatıyor
 Işıkları yakmayı unuttuğum gibi ol-
 masa da
 Unutacağım seni...

Biliyorum unutmaya çalışmak da
 hatırlamaktır.
 Ama ben seni
 Yazdığım -asla nokta koymadığım-
 Bir öykünün devamını yazmayı unu-
 tur gibi unutacağım
Emin Şengül / Mersin

XERAME
 SİTEYİ DAİMA BEĞENEREK Zİ-
 YARET EDİYORUM. BİR DERGİ
 İÇİN ÇOK HOŞ BİR SİTE. ASLIN-
 DA BEN DERGİYİ POPÜLER
 KÜRTÜR'Ü, YANİ ESME'İ DA-
 HA ÇOK SEVİYORUM. ONUN
 VARLIĞI BİZİM VARLIĞIMIZ.
 ESME'İ OKUDUKÇA DAHA BİR
 ESME OLUR İNSAN, DAHA BİR
 GÖZE ÇARPAR. ARTIK TENİM
 DEĞİL, YÜREĞİM ESME.
Ahmet Aktan / İzmir

ÖLGÜN HAYATLAR
 Sokak lambalarının patlak ampulle-
 ri altında
 bir tenekedeki ateş
 yüzümüzdeki oynak ışıltılarıyla alev
 ve alevle dans eden ölgün gözlerimiz

umutsuzluğu işliyor
 yağmur ıslaklığıyla
 sönüveren ateşinde
 yüreğimiz
Serhat Özcan / Derik

SEN DE VUR

Çatlak bir zamanın ayak direyişinde
 Uçurumlarım büyür
 Sen vur
 Felçli sol tarafıma
 Cebime doldurduğum öfkemle
 Sen yuvarla beni
 Uçurumlara

İsrafil suru kulaklarımda
 Billirim
 Bir sigaralık ömrüm
 Göz alevinin gürlüğünde
 İkrâm edilmiş bir mezdir
Ali Erdem / Kahta, Adıyaman

Tehditkâr misafirimsin, ölümü ren-
 deylemem gözlerinin sulak toprak-

larına, şarap kokulu dudaklarında
 kademeli inançlar hıçkırıyorken, al-
 nındaki emek karıncaları ümitsiz
 beklemekte... Kavimler göçünden
 kalan asaletli gülüşlerin yenik düş-
 mesin misilleme alevlere, kalem sen-
 de tutuşmaktayken beyazlığım ayak-
 larına dolaşsın, vefalırım... Gizemli
 ağlayışlarını duyuyorum şimdi, teni-
 min ıslaklığı bozkırların ürpertisin-
 de, bir ahmak sevişme olsun istemi-
 yorum fısıltılarda... İnce bir tülle
 kabarıyorum rüzgârlarda, adını duy-
 mak olsa dünyada, naçizane ömrüm
 hebadır bu uğurda...
 Sizi çok seviyorum...
Harun Arap / Van

"Ölümüm olsun, seni unuttuğum
 gün"
 diyorsam,
 benim için, bu kadar vazgeçilmez
 olduğun halde
 gidiyorsan
 "Yaşama nedenim olsan, kal de-
 mem"
Osman Sezgin'den :) bahara

ÇOK ESKİ BİR ŞİİR
 Yeniden buluyorum kendimi,
 yeni yolculuklarda...
 içimde,
 ne istediğini bilmeyen birşeyler...
 Belkide yeni değil,
 çok eski bir yolculuktur bu diyor
 içimde çok eski bir ses...
 İçi eski dolu,
 eski bir yolculuk...
 Bir terminal soğukluğunda,
 yoksunluklar...
Tunay Sarıkış / Varto, Muş

ACI HAYKIRIŞLAR
 Bazen bir çocuksundur,
 Ağlarsın ama sesini kimseler duy-
 maz;
 Çığlıkların acı haykırışlar olarak ka-
 lır yaşamın sonsuzluğunda.
 Bazen körpeçik bir gençsindir,
 Umutların vardır, sevdiklerin vardır
 Ama yazık ki bunlar da durduramaz
 o kan kusan canavarları!
 Bazen de bir anne, bir babasıdır,
 Çocuklarını doya doya öpmek, sev-
 mek istersin,
 Ama tam da bunu yapacağın an dü-
 şüncelerini bile açıklamadan vur-
 lur,
 Düşersin yoldaşlarının yanı başına o
 kocaman özleminle.
 Geriye ise sadece kan, boşluk ve
 yokluk kalır..
Zana Zen

İYİZ VE SEVİLERİZ

Kötü Şair **ŞERAFETTİN KAYA**
HALİM BAHADİR

Tarih: 17 Mayıs 2006, Çarşamba
 Saat: 17.00 - 22.00
 Yer: Çatı Kafe
 Serasker Cad. No.: 2/A-B
 Kadıköy, İstanbul
 Tlf.: (0216) 550 00 52

ŞÜPHELENİYORUZ

Sevgili okur, "Ayda bir dergi çıkarıyorsunuz, o da tashihlerle dolu oluyor, biraz daha dikkatli olun" şeklindeki eleştirilerinizde yerden göğe kadar haklısınız. Bakın geç ay ne yaptık:

- Enver Özkahraman'ın Zap suyunun üstüne köprü yapılmasını anlatan yazısında, tarihe geçmiş, üstüne şiirler, yazılar yazılmış, azgınlığıyla ünlü Zap suyunu, "KURUMUŞ DERE" diye yazdık. Aramızda Zap düşmanlarının olduğundan şüpheleniyoruz.
- Zeynep Casallini'nin dedesi SON KOMÜNİST Vedat Türkali ile yazdığı yazıda geçen CIA kelimesini CTA şeklinde değiştirmişiz. Aramızda CIA ajanları olmasından şüpheleniyoruz.
- Enver Sezgin'in 12 Eylül'ü anlatan yazısının başlığında geçen Şeyleşme kelimesini EŞEYLEŞME olarak değiştirmişiz. Aramızda Kenan Evren'in olmasından şüpheleniyoruz.

Ama bütün bu şüphelerden dolayı masumuz demiyoruz tabii ki. Sevgili yazarlarımızdan ve okurlarımızdan çok çok özür dileriz.

HABERİNİZ OLSUN!

- Şairimiz, ustamız Ahmet Erhan, Haziran ayında şiirde 30'uncu yılını kutlayacak. Everest Yayınları ve ESMER sponsorluğundaki etkinliğe herkesi beklerizzzzz...
- Genç gazeteci adayı, ismini unuttuğumuz bir arkadaşımız ŞARKHABER isminde bölgesel bir gazete çıkarmış. Tek kişilik gazete, tek kişiye göre gayet başarılı. Bilginize.
- Geçen ay www.esmerdergisi.com internet sitemizin olduğu serverin sahibi, server yöneticimiz Mehmet İbaşa'ya yanlış yaptı, çenesine çenesine vurduk. Haberiniz olsun.
- İnternet editörümüz Mehmet Can, aynı zamanda Mersin Ses Radyo'nun sahibi. Mersin'deyse dinleyin bu radyoyu, haberiniz olsun.
- Bu sayıdaki muhteşem kapağı, son gece sabahlayarak Rewhat arkadaş çizdi, haberiniz olsun.

YOKLAMA DEFTERİ

Ahmet Erha; - Burada; A. Can Akyol; - Dinleniyor; A. Ertan Mısırlı; - Burada; Abidin Parlıtı; - Burada; Ahmet Kahraman; - Burada; Ahmet Tulgar; - Burada; Akif Kurtuluş-Kaçak; Ali Nesin; - Burada; Altay Martı- Ameliyatta; Aslı Erdoğan-İznil; Ayten Akgün; - Burada; Ayhan Bozkurt; - Gelecek ay; Barış Mutlu; - İznil; Berna Şahin-Afla geri döndü; Beşir Sevim; - Burada; Cenk Gündoğdu; - İznil; Çezmi Ersöz; - Burada; Coşkun Aral; - Burada; Cüneyt Özdemir-Evlendi; Dicle Anter-İznil; Enver Özkahraman; - Kızgın; Enver Sezgin; - Yazısı çalındı; Evrim Alataş; - Burada; Eylül N. Geroğlu-İznil; Fazıl Hüsnü Dağlarca; - Burada; Fadıl Öztürk; - İznil; Ferzende Kaya; - Burada; Feyza Hepçilingirler; - Burada; Gülcemal Durdu; - İznil; Gülseli İnal; - İznil; Halim Bahadır; - İznil; Hasip Kaplan; - Burada; Haydar Ergülen-Gelecek aya; Hüseyin Alermdar-Burada; Hüseyin Çelikten; - Gelecek ay; İlyas Orak-Kop'ta; İmam Cici; - Burada; İsmail Beşikçi; - Burada; Kemal Varol; - Burada; Küçük İskender-Yakında geliyor; Lale Müldür; - Burada; M. Ali İzmir; - Burada; Mehmed Uzun-Burada; Mehmet Esen-İznil; Mehtap Meral; - Gelecek ay; Metin Kaygalak-Yazıyor; Muhammed Çakıral-Burada; Muhsin Kızılkaya; - Burada; Murat Muslu-Burada; Müslim Çelik-Burada; Müslüm Yücel-Kızgın; Neşe Yaşın-Kıbrıs'ta; Nihat Kaya-Sınava hazırlanıyor; Nihat Ziyalan-Burada; Onur Caymaz-İznil; Osman Olmuş; - İznil; Orhan Aklaya - İznil; Orhan Pamuk-Amerika'da; Pelin Batu; - Burada; Ragıp Duran; - Burada; Reis Çelik; - Burada; Reyhan Alaç Çiçek; - Burada; Rohat Alakom-İzini sürüyoruz; Safa Fersal-Burada; Salih Bolat; - Burada; Selim Temo-Gelecek aya; Selma Ağabeyoğlu; - İznil; Sunay Akın-Gelecek aya; Şerafettin Kaya; - Burada; Şeyhmus Diken; - Burada; Tacim Çiçek; - İznil; Tayfun Atay; - Burada; Tim Davis; - Burada; Tuna Kiremitçi; - Burada; Vecdi Sayar-Gelecek aya; Vedat Özdemiroğlu; - Burada; Vedat Türkali; - Dinleniyor; Yaşar Kemal-Burada; Yekta Kılıç-Kaçtı; Yelda Karataş-Burada; Yılmaz Erdoğan; - İznil; Yılmaz Odabaşı-Gelecek; Yusuf Hayaloğlu-Hasta...

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Borçlu değil. Kendi aralarında halletmişler.

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Boş vakitlerinde kitap okumaya müzik dinlemeye.

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Ezilenlerin sesi, dizilenlerin nefesi, üzülenlerin ise göğüs kafesi olmalarına.

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Akraba evliliği ürünü olmasına.

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Din, ırk, cinsiyet farkı gözetmeden fiyatını her durumda üç lira yapmasına.

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Her fikire ve düşünceye açık, fikri ve düşünceyi düşünene kapalı olmasına.

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Edebiyat dünyasının en iyi kalemleri, silgileri, cetvelleri ve bilumum kırtasiye malzelerini bulundurmasına.

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Aslında soru bu başarıyı neye borçlu olmalı.

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Aşık olmasına, sevip sevilmemesine.

Esmer bu başarısını neye borçlu?

Gece gündüz içmesine, hovarda olmasına, zamparalığına, çapkınlığına...

Sayı: 17, Mayıs 2006

Yayıncı:
RONAK KÜLTÜR A.Ş.

İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni:
FERZENDE KAYA

Yazı İşleri Müdürü: M. Ali İZMİR

Yazı İşleri: Ayten AKGÜN, Reyhan Alaç ÇİÇEK,
Eylül N. GEROĞLU, Şerafettin KAYA, REWHA

Yayın Danışmanları: Muhsin KIZILKAYA,
Ahmet TULGAR

Görsel Yönetmen: Teoman DEVRİM

İdari Müdür: Halim KAYA

Halkla İlişkiler: Ali YAMAN

İnternet Yönetmeni: M. Can TOPRAK

Adres: Bahçelievler, Mahmutbey Yolu Meriç Sok.
No: 28 Kat: 5 Şirinevler - Bahçelievler - 34212 İSTANBUL

Tel: (0212) 451 53 05 Faks: (0212) 451 53 68

Baskı: Leman (0212) 858 00 93 Dağıtım: MDP

ISSN: 1305 340X Yayın Türü: Yerel, süreli, aylık

www.esmerdergisi.com / posta@esmerdergisi.com

popüler kültür
Esmer

Şakiro (... Ağrı-İzmir 1996)

GEWRÊ

Lê lê-bejna zirav heye ezê
navê te nizanîm
Ji tere dibê m ax lê dinê
Bira xwedê vê sal û zemanê
xirab da,
Mere neke tora te sêrbazê,
te qecerê, bav ecêbê,
derewînê
Te çima mala min xirabkirî
fenanî, çûçika ser hêlinê
Hele rabe vê sibekê ezê
destê te biqrim
Birevînim bavê m bextê
qeymeqamê Gergewşê
Eger ku bûye bû, qava ku
nebûye,
Bavê m ber bextê waliyê
Mêrdinê
Ma xirabê ewê bibê te
Gewrê bi çikarî anîye?
Ezê bêjim Walîyo mala te
xirab be
Ma xirabo aqîbeta min û
Gewrê bû aqûbeta,
Ûsîf û Zelîxayê, Hesen û
Belqîsayê
Sebrê lo Mem û Zînê way
ax ay
Berxa dilê min vê sibekê
bira xwedê
Van sal û zemanê xirab da
Mere neke tora te sêrbazê
lo derewînê

Lê lê fidan boylum yazîk
ismini bilmiyorum
Sana ah delî diyorum
Allah bu kötü zamanda
kişiyi senin büyüne,
yalanına kaptırmasin
Neden evimi talan ettin?
Yuvası yıkılmış kuşlar gibi
oldum şimdi
Harabeye döndüm.
Hele kalk bu sabah
ellerinden tutup
kaçıracağım seni
Gergewş kaymakamının
yanına götüreceğim
Olursa olur, olmazsa
Mardin valisinin bahtına
sığınacağım
Evin yıkılısıca, vali diyecek
ki Gewrê'yi neden buraya
getirdin?
Diyeceğim ki, ey vali evin
yıkılsın vali,
Benim ve Gewrê'nin yazgısı
Yusuf ile Züleyha'nın,
Hasan ile Belkis'in
Sabrım, Mem ile Zin'in
yazgısına döndü...
Kuzum, Allah bu seherde
kimseyi senin büyüne ve
yalanlarına kaptırmasin

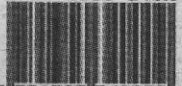
Şakiro (Şakir Deniz)

Kewê Ribat, yani Rabat kekliği olarak da bilinen Şakiro Kürtlerin en önemli ve sesindeki güçlü oktavdan dolayı en özgün seslerindedir. İki "hawîn"le (ha hîm ha hîm) klâm (geleneksel Kürt ezgileri) söylerdi. Ki bu biçimi çok az dengbêj gerçekleştirebilirdi. Çıplak sesle söyler ve bu ses Kızılderili seslerini anımsatır. Dağlarda yankılanan seslerdendir. Enstrüman kullanmazdı. Dengbêj Reşo'nun öğrencisiydi. Reşo da, Kürtlerin Homeros'u diyebileceğimiz Evdalê Zeynikê'nin öğrencisiydi. Bilindiği gibi dengbêjlik kurumu ancak usta-çırak ilişkisiyle yani bellekler söz ve ezgi aracılığıyla birinden diğerine aktarılarak sürdürülebilirdi. Şakiro bunların iyi örneklerindedir. Çoğunlukla Reşo'nun klamlarını söylemesine rağmen, kendi klamlarının da dâhil olduğu 65 kaset yapmıştır. Çoğunlukla Erzurum Karayazılı olarak bilirse de kaynaklar onun Ağrı Patnos'lu olduğunu belirtir. 1996 yılında İzmir'de yoksulluk içinde öldü. Ölmeden önce söyledikleri aslında bütün Kürt dengbêjlerinin makûs talihini de dile getirir. "Kürtler, dengbêjlerine sahip çıkmıyor. Bir Veysel (Âşık Veysel) vardı. Ona sahip çıkıldı. Ama bir Reşo'muz vardı, hepimizin ustası... Aç öldü!"

çev. haz.
ABİDİN PARILTI

çev. haz.
EROL ESKİCİ

ISSN 1305-340X

9 771305 340009

popüler kürtür

ESMER